**EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV (EU) 2018/1972**

**av 11. desember 2018**

**om fastsettelse av et europeisk regelverk for elektronisk kommunikasjon**

**(omarbeiding)**

UOFFISIELL OVERSETTELSE

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 114,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité([1]),

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen([2]),

etter den ordinære regelverksprosedyren([3]) og

ut fra følgende betraktninger:

1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF([4]), 2002/20/EF([5]), 2002/21/EF([6]) og 2002/22/EF([7]) er blitt betydelig endret. Ettersom det skal gjøres flere endringer, bør nevnte direktiver av klarhetshensyn omarbeides.

2) Virkemåten til de fem direktivene som utgjør en del av de eksisterende rammereglene for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, det vil si direktiv 2002/19/EF, 2002/20/EF, 2002/21/EF og 2002/22/EF, samt europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF([8]), gjennomgås jevnlig av Kommisjonen, med sikte på særlig å bestemme behovet for endringer i lys av den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen.

3) I sin melding av 6. mai 2015 med tittelen «A Digital Single Market Strategy for Europe» fastsatte Kommisjonen en strategi for et digitalt indre marked og erklærte at dens gjennomgåelse av rammen for telekommunikasjon vil dreie seg om tiltak som tar sikte på å stimulere til investering i bredbåndsnett med høy hastighet, anta en mer enhetlig strategi for radiospektrumpolitikk og -forvaltning på det indre marked, skape forutsetninger for et reelt indre marked ved å håndtere fragmentering i regelverket, sikre effektivt forbrukervern, like konkurransevilkår for alle markedsdeltakere og konsekvent anvendelse av reglene, samt innføre mer effektive institusjonelle rammer og rammeregler.

---

([1]) EUT C 125 av 21.4.2017, s. 56.
([2]) EUT C 207 av 30.6.2017, s. 87.
([3]) Europaparlamentets holdning av 14. november 2018 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 4. desember 2018.
([4]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7).
([5]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21).
([6]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33).
([7]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51).
([8]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon) (EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37).

4) Dette direktiv er en del av gjennomføringen av programmet for målrettet og effektiv regelverksutforming (REFIT), hvis virkeområde omfatter de fire direktivene 2002/19/EF, 2002/20/EF, 2002/21/EF og 2002/22/EF og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1211/2009([1]). Hvert av disse direktivene inneholder tiltak som gjelder for tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og elektroniske kommunikasjonstjenester, i samsvar med historien til lovgivningen i en sektor der foretakene har vært vertikalt integrerte, det vil si aktive med hensyn til å tilby både nett og tjenester. Gjennomgåelsen gir mulighet til å omarbeide de fire direktivene for å forenkle den nåværende strukturen med sikte på å gjøre den mer sammenhengende og tilgjengelig med hensyn til REFIT-målet. Den gir også mulighet til å tilpasse strukturen til den nye markedsrealiteten, der levering av kommunikasjonstjenester ikke lenger nødvendigvis er kombinert med tilgang til et nett. Som fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 28. november 2001 om mer strukturert omarbeiding av rettsakter([2]) består omarbeidingen i at det vedtas en ny rettsakt som i én og samme tekst samler både de innholdsmessige endringene som gjøres i en tidligere rettsakt og de uendrede bestemmelsene i rettsakten. Forslaget til omarbeiding omhandler de innholdsmessige endringene som gjøres i en tidligere rettsakt, og omfatter på et sekundært plan kodifiseringen av de uendrede bestemmelsene i den tidligere rettsakten sammen med disse innholdsmessige endringene.

5) Dette direktiv oppretter en rettslig ramme for å sikre adgangen til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, med forbehold bare for vilkårene fastsatt i dette direktiv og eventuelle begrensninger i samsvar med traktatens artikkel 52 nr. 1, særlig tiltak med hensyn til offentlig orden, offentlig sikkerhet og folkehelse, og i samsvar med artikkel 52 nr. 1 i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter (heretter kalt «pakten»).

6) Dette direktiv berører ikke hver enkelt medlemsstats mulighet til å vedta de tiltak som er nødvendige for å sikre vern av grunnleggende sikkerhetsinteresser, sørge for offentlig orden og sikkerhet og gjøre det mulig å undersøke, avdekke og forfølge straffbare forhold, idet det tas hensyn til at eventuelle begrensninger av utøvelsen av de rettighetene og frihetene som anerkjennes i pakten, særlig dens artikkel 7, 8 og 11, for eksempel begrensninger når det gjelder databehandling, skal være fastsatt ved lov, respektere disse rettighetenes og frihetenes vesentlige innhold og være underlagt forholdsmessighetsprinsippet i samsvar med paktens artikkel 52 nr. 1.

7) Tilnærmingen mellom telekommunikasjonssektoren, mediesektoren og informasjonsteknologisektoren innebærer at alle elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i den grad det er mulig bør være underlagt et felles europeisk regelverk for elektronisk kommunikasjon som er opprettet ved ett enkelt direktiv, med unntak av spørsmål som bedre kan håndteres gjennom regler som kommer direkte til anvendelse og er fastsatt ved forordninger. Det er nødvendig å skille mellom reglene for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester og regler for innhold. Dette direktiv får derfor ikke anvendelse på innholdet i tjenester som tilbys via elektroniske kommunikasjonsnett ved hjelp av elektroniske kommunikasjonstjenester, som innhold i kringkastingssendinger, finansielle tjenester og visse informasjonssamfunnstjenester, og berører ikke tiltak som treffes på unionsplan eller på nasjonalt plan som gjelder disse tjenestene i samsvar med unionsretten, med henblikk på å fremme kulturelt og språklig mangfold og sikre mediemangfold. Innholdet i fjernsynsprogrammer omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU ([3]). Reglene for audiovisuell politikk og tar sikte på å nå mål av allmenn interesse, som ytringsfrihet, mediemangfold, upartiskhet, kulturelt og språklig mangfold, sosial integrasjon, forbrukervern og vern av mindreårige. Skillet mellom regler for elektronisk overføring og regler for innhold er ikke til hinder for at det tas hensyn til forbindelsene mellom disse, særlig med henblikk på å sikre mediemangfold, kulturelt og språklig mangfold og forbrukervern. Innenfor rammen av sin myndighet bør vedkommende myndigheter bidra til å sikre at det gjennomføres en politikk som tar sikte på å fremme disse målene.

8) Dette direktiv berører ikke anvendelsen av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/53/EU ([4]) på radioutstyr, men omfatter bilradiomottakere, forbrukerradiomottakere og forbrukerutstyr til digitalfjernsyn.

---

([1]) Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1211/2009 av 25. november 2009 om opprettelse av Sammenslutningen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektronisk kommunikasjon (BEREC) og Kontoret (EUT L 337 av 18.12.2009, s. 1).

([2]) EUT C 77 av 28.3 2002, s. 1.

([3]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU av 10. mars 2010 om samordning av visse bestemmelser om tilbud av audiovisuelle medietjenester, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (direktivet om audiovisuelle medietjenester) (EUT L 95 av 15.4.2010, s. 1).

([4]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/53/EU av 16. april 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av radioutstyr og om oppheving av direktiv 1999/5/EF (EUT L 153 av 22.5.2014, s. 62).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

9) For at nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter skal kunne nå de målene som er fastsatt i dette direktiv, særlig når det gjelder samvirkingsevne fra ende til ende, bør direktivets virkeområde omfatte visse aspekter av radioutstyr som definert i direktiv 2014/53/EU og forbrukerutstyr til digitalfjernsyn for å lette tilgangen for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne. Det er viktig at reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter oppfordrer nettoperatører og utstyrsprodusenter til å samarbeide for å lette tilgangen for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne til elektroniske kommunikasjonstjenester. Bruk uten enerett av radiospektrum til egen bruk av radioterminalutstyr selv om det ikke er knyttet til økonomisk virksomhet, bør også omfattes av dette direktiv for å sikre en samordnet tilnærming med hensyn til deres tillatelsesordning.

10) Visse elektroniske kommunikasjonstjenester i henhold til dette direktiv kan også omfattes av definisjonen av «informasjonssamfunnstjeneste» fastsatt i artikkel 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/1535([1]). Bestemmelsene i nevnte direktiv som gjelder for informasjonssamfunnstjenester, får anvendelse på disse elektroniske kommunikasjonstjenestene i den utstrekning dette direktiv eller andre unionsrettsakter ikke inneholder mer spesifikke bestemmelser som får anvendelse på elektroniske kommunikasjonstjenester. Imidlertid omfattes elektroniske kommunikasjonstjenester, for eksempel taletelefoni, meldingstjenester og elektroniske posttjenester av dette direktiv. Samme foretak, for eksempel en internettleverandør, kan tilby både en elektronisk kommunikasjonstjeneste, for eksempel internettilgang, og tjenester som ikke omfattes av dette direktiv, for eksempel levering av nettinnhold og ikke kommunikasjonsrelatert innhold.

11) Samme foretak, for eksempel en kabeloperatør, kan tilby både en elektronisk kommunikasjonstjeneste, som overføring av fjernsynssignaler, og tjenester som ikke omfattes av dette direktiv, som markedsføring av et tilbud om innhold for radio- eller fjernsynssendinger, og et slikt foretak kan derfor, i samsvar med bestemmelser som ikke inngår i dette direktiv, pålegges ytterligere forpliktelser i forbindelse med sin virksomhet som tilbyder eller distributør av innhold, med forbehold for vilkårene oppført i vedlegget til dette direktiv.

12) Rammereglene bør omfatte bruk av radiospektrum av alle elektroniske kommunikasjonsnett, herunder den voksende egenbruken av radiospektrum av nye typer nett som utelukkende består av selvstendige systemer av mobilt radioutstyr som er forbundet trådløst uten noen driftssentral eller sentral nettoperatør, og ikke nødvendigvis innenfor utøvelsen av noen bestemt økonomisk virksomhet. I det trådløse 5G-kommunikasjonsmiljøet som er under utvikling, er det sannsynlig at slike nett vil bli utviklet særlig utenfor bygninger og på veier, til transport, energi, forskning og utvikling, e-helse, sivil beredskap og katastrofehjelp, tingenes internett, maskin til maskin og oppkoplede biler. Derfor bør medlemsstatene dersom de på grunnlag av artikkel 7 i direktiv 2014/53/EU anvender ytterligere nasjonale krav til ibruktaking eller bruk av slikt radioutstyr, eller begge deler, for å sikre en faktisk og effektiv bruk av radiospektrum og unngå skadelig interferens ta hensyn til prinsippene for det indre marked.

13) Kravene til kapasitet i elektroniske kommunikasjonsnett øker stadig. Mens man tidligere hovedsakelig var opptatt av større tilgjengelig båndbredde generelt og for hver enkelt bruker, er andre parametrer som for eksempel ventetid, tilgjengelighet og pålitelighet i ferd med å bli stadig viktigere. Den nåværende reaksjonen på dette behovet er å bringe fiberoptiske kabler nærmere og nærmere brukeren, og framtidige «nett med svært høy kapasitet» som er likeverdige med dem som et nett basert på fiberoptiske elementer minst fram til forgreningspunktet på leveringsstedet kan levere. Når det gjelder fastlinjeforbindelser, tilsvarer dette en nettytelse som er likeverdig med det som kan oppnås ved et fiberoptisk anlegg fram til en flerboligbygning som anses som leveringsstedet. Når det gjelder trådløse forbindelser, tilsvarer dette en nettytelse som ligner på det som kan oppnås basert på et fiberoptisk anlegg fram til basestasjonen som anses som leveringsstedet. Variasjoner i sluttbrukernes erfaring som skyldes de forskjellige egenskapene ved mediet som nettet i siste instans koples til nettermineringspunktet med, bør ikke tas i betraktning når det gjelder å fastslå om et trådløst nett kan betraktes som å levere lignende nettytelse.

([1]) Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/1535 av 9. september 2015 om en informasjonsprosedyre for tekniske forskrifter og regler for informasjonssamfunnstjenester (EUT L 241 av 17.9.2015, s. 1).

UOFFISELL OVERSETTELSE

I samsvar med prinsippet om teknologinøytralitet bør annen teknologi og andre overføringsmedier ikke utelukkes dersom de er sammenlignbare med nevnte referansescenario når det gjelder kapasitet. Utbyggingen av slike «nett med svært høy kapasitet» vil sannsynligvis ytterligere øke kapasiteten i nettene og bane vei for utbyggingen av framtidige trådløse nettverksgenerasjoner på grunnlag av forbedrede radiogrensesnitt og en tettere nettarkitektur.

14) Definisjonene bør tilpasses for å sikre at de er i samsvar med prinsippet om teknologinøytralitet og holder tritt med den teknologiske utviklingen, herunder nye former for nettverksdrift for eksempel gjennom programvareemulering eller programvaredefinerte nett. Den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen har ført til at nettene går over til internettprotokollteknologi (IP-teknologi), og dette har gjort at sluttbrukerne kan velge mellom en rekke konkurrerende taletjenestetilbydere. Begrepet «offentlig tilgjengelig telefontjeneste», som utelukkende brukes i direktiv 2002/22/EF og i stor grad oppfattes som å viser til tradisjonelle analoge telefontjenester, bør derfor erstattes av det mer aktuelle og teknologinøytrale begrepet «talekommunikasjonstjeneste». Vilkårene for levering av en tjeneste bør skilles fra de elementene som faktisk definerer en talekommunikasjonstjeneste, det vil si en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste med sikte på å foreta eller motta, direkte eller indirekte, nasjonale eller nasjonale og internasjonale telefonanrop via ett eller flere numre i en nasjonal eller internasjonal nummerplan, uavhengig av om tjenesten er basert på linjesvitsjet eller pakkesvitsjet teknologi. Det ligger i en slik tjenestes natur at den er toveis og tillater begge parter å kommunisere. En tjeneste som ikke oppfyller alle disse vilkårene, for eksempel en «klikk»-funksjon på et kundetjenestenettsted, er ikke en slik tjeneste. Talekommunikasjonstjenester omfatter også kommunikasjonsmidler som er særlig beregnet på sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne som bruker teksttelefon eller totale konversasjonstjenester.

15) Tjenestene som brukes til kommunikasjon og teknologien som brukes til å levere dem med, har utviklet seg betraktelig. Sluttbrukere erstatter i økende grad tradisjonell taletelefoni, tekstmeldinger (SMS) og e-posttjenester med nettbaserte tjenester som er funksjonsmessig likeverdige, for eksempel IP-telefoni, meldingstjenester og nettbaserte e-posttjenester. For å sikre at sluttbrukerne og deres rettigheter får et effektivt og likt vern når de bruker funksjonsmessig likeverdige tjenester, bør en framtidsrettet definisjon av elektroniske kommunikasjonstjenester ikke utelukkende være basert på tekniske parametrer, men snarere bygge på en funksjonell tilnærming. Det nødvendige regelverket bør ha et virkeområde som er hensiktsmessig for å målene av allmenn interesse. Samtidig som «overføring av signaler» er en viktig parameter for å bestemme tjenester som hører inn under dette direktivs virkeområde, bør definisjonen omfatte også andre tjenester som muliggjør kommunikasjon. Fra en sluttbrukers perspektiv er det ikke relevant om en tilbyder overfører signaler selv eller kommunikasjonen leveres via en internettilgangstjeneste. Definisjonen av elektroniske kommunikasjonstjenester bør derfor inneholde tre typer tjenester som delvis kan overlappe hverandre, det vil si internettilgangstjenester som definert i artikkel 2 nr. 2 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2015/2120 ([1]), interpersonelle kommunikasjonstjenester som definert i dette direktiv, og tjenester som helt eller hovedsakelig består i overføring av signaler. Definisjonen av elektroniske kommunikasjonstjenester bør fjerne tvetydigheter som er observert i gjennomføringen av definisjonen slik den forelå før vedtakelsen av dette direktiv, og muliggjøre en nøye tilpasset anvendelse bestemmelse for bestemmelse av de særlige rettighetene og forpliktelsene som ligger i rammen for de forskjellige typene tjenester. Behandlingen av personopplysninger i elektroniske kommunikasjonstjenester, uansett om det skjer mot godtgjøring eller ikke, bør være i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679([2].

16) For at en tjeneste skal høre inn under virkeområdet for definisjonen av elektroniske kommunikasjonstjenester, må den normalt leveres mot godtgjøring. I den digitale økonomien anser markedsdeltakere i økende grad at informasjon om brukere har økonomisk verdi. Elektroniske kommunikasjonstjenester leveres ofte til

([1]) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2015/2120 av 25. november 2015 om fastsettelse av tiltak for tilgang til et åpent internett og om endring av direktiv 2002/22/EF om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester og forordning (EU) nr. 531/2012 om gjesting i offentlige mobilkommunikasjonsnett i Unionen (EUT L 310 av 26.11.2015, s. 1).

([2]) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 av 27. april 2016 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 95/46/EF (generell personvernforordning) (EUT L 119 av 4.5.2016, s. 1).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

sluttbrukeren ikke bare mot betaling, men i økende grad og særlig mot at man gir fra seg personopplysninger eller andre data. Begrepet godtgjøring bør derfor omfatte situasjoner der tilbyderen av en tjeneste etterspør og sluttbrukeren bevisst gir fra seg personopplysninger i henhold til forordning (EU) 2016/679 eller andre data direkte eller indirekte til tilbyderen. Det bør også omfatte situasjoner der sluttbrukeren gir tilgang til informasjon uten at han eller hun aktivt leverer den, for eksempel personopplysninger, herunder IP-adressen, eller annen automatisk generert informasjon, for eksempel informasjon som hentes inn og sendes av en informasjonskapsel. I samsvar med rettspraksis ved Den europeiske unions domstol (Domstolen) med hensyn til artikkel 57 i TEUV ([1]), foreligger godtgjøring også i henhold til TEUV dersom tjenestetilbyderen betales av en tredjepart og ikke av den som mottar tjenesten. Begrepet godtgjøringen bør derfor også omfatte situasjoner der sluttbrukeren blir utsatt for reklame som et vilkår for å få tilgang til tjenesten, eller situasjoner der tjenestetilbyderen knytter en økonomisk verdi til personopplysninger den har innhentet i samsvar med forordning (EU) 2016/679.

17) Interpersonelle kommunikasjonstjenester er tjenester som muliggjør interpersonell og interaktiv utveksling av informasjon og omfatter tjenester som tradisjonelle taleanrop mellom to personer, men også alle typer e-post, meldingstjenester eller gruppechat. Interpersonelle kommunikasjonstjenester omfatter bare kommunikasjon mellom et avgrenset, det vil si ikke potensielt ubegrenset, antall fysiske personer, som bestemmes av avsenderen. Kommunikasjon som omfatter juridiske personer, bør høre inn under virkeområdet for definisjonen dersom fysiske personene handler på vegne av disse juridiske personene eller deltar på minst én side av kommunikasjonen. Interaktiv kommunikasjon innebærer at tjenesten gjør det mulig for mottakeren av informasjonen å svare. Tjenester som ikke oppfyller disse kravene, for eksempel lineære kringkasting, bestillingsvideo, nettsteder, sosiale nettverk, blogger, eller informasjonsutveksling mellom maskiner, bør ikke anses å være interpersonelle kommunikasjonstjenester. I unntakstilfeller bør en tjeneste ikke anses å være en interpersonell kommunikasjonstjeneste dersom funksjonen for interpersonell og interaktiv kommunikasjon er en rent underordnet funksjon av mindre betydning som er knyttet til en annen tjeneste, som av objektive tekniske årsaker ikke kan brukes uten hovedtjenesten, og hvis integrering i hovedtjenesten ikke er et middel til å omgå anvendelsen av reglene for elektroniske kommunikasjonstjenester. Ettersom begrepene «mindre» og «rent underordnet» utgjør et unntak fra definisjonen, bør de tolkes restriktivt og fra en objektiv sluttbrukers perspektiv. En interpersonell kommunikasjonsfunksjon kan anses å være mindre dersom dens objektive nytte for en sluttbruker er svært begrenset, og dersom den i virkeligheten knapt brukes av sluttbrukerne. Et eksempel på en funksjon som kan tenkes å falle utenfor virkeområdet for definisjonen av interpersonelle kommunikasjonstjenester, kan i prinsippet være en kommunikasjonskanal i nettbaserte spill, avhengig av funksjonene i tjenestens kommunikasjonsfunksjon.

18) Interpersonelle kommunikasjonstjenester som benytter numre fra nasjonale og internasjonale nummerplaner, knyttes til offentlig tildelte nummerressurser. Disse nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenestene omfatter både tjenester som sluttbrukeres numre er tildelt for å sikre ende-til-ende-forbindelser, og tjenester som gjør det mulig for sluttbrukerne å nå personer som er tildelt slike numre. Utelukkende bruk av et nummer som identifikator bør ikke sidestilles med bruken av et nummer for tilknytning til offentlig tildelte numre og bør derfor i seg selv ikke anses som tilstrekkelig til at en tjeneste betraktes som en nummerbasert interpersonell kommunikasjonstjeneste. Nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester bør være underlagt forpliktelser bare dersom allmennhetens interesse krever at særlige lovbestemte forpliktelser skal gjelde for alle typer interpersonelle kommunikasjonstjenester, uavhengig av om de bruker numre ved levering av sin tjeneste. Det er berettiget å behandle nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester annerledes, ettersom de deltar i og dermed også drar nytte av et offentlig sikret samvirkende økosystem.

19) Nettermineringspunktet utgjør i lovgivningsøyemed en grense mellom rammereglene for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester og reglene for terminalutstyr for telekommunikasjon. Det er den nasjonale reguleringsmyndighetens ansvar å definere nettermineringspunktets

([1]) Domstolens dom av 26. april 1988, Bond van Adverteerders m.fl. mot den nederlandske stat, C-352/85, ECLI: EU:C:1988:196.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

beliggenhet. I lys av praksis hos de nasjonale reguleringsmyndighetene og gitt de mange forskjellige topologiene for fastnett og trådløse nett, bør Sammenslutningen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektronisk kommunikasjon («BEREC») i nært samarbeid med Kommisjonen vedta retningslinjer for felles metoder for identifisering av nettermineringspunktet i samsvar med dette direktiv under forskjellige konkrete omstendigheter.

20) Den tekniske utviklingen gjør det mulig for sluttbrukerne å få tilgang til nødmeldingstjenestene ikke bare ved taleanrop, men også ved hjelp av andre interpersonelle kommunikasjonstjenester. Begrepet nødkommunikasjon bør derfor omfatte alle interpersonelle kommunikasjonstjenester som tillater slik tilgang til nødmeldingstjenester. Det bygger på de nødsystemelementene som allerede er nedfelt i unionsretten, det vil si en alarmsentral («PSAP»), og en best egnet alarmsentralen som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2015/758([1]), og på nødmeldingstjenester som definert i delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 305/2013([2]).

21) Nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter bør ha et sett av harmoniserte mål og prinsipper til støtte for sitt arbeid, og de bør om nødvendig samordne sine tiltak med myndighetene i andre medlemsstater og med BEREC når de utfører de oppgavene de er tillagt i henhold til disse rammereglene.

22) De oppgavene som er tildelt vedkommende myndigheter ved dette direktiv, bidrar til gjennomføringen av en mer omfattende politikk innenfor områdene kultur, sysselsetting, miljø, sosial utjevning og arealplanlegging.

23) Rammereglene bør i tillegg til de tre eksisterende primære målene for å fremme konkurranse, det indre marked og sluttbrukernes interesser, etterstrebe ytterligere et mål for tilknytning, uttrykt i form av resultater: bred tilgang til og ibruktaking av nett med svært høy kapasitet for alle borgere og foretak i Unionen på grunnlag av rimelig pris og valgmulighet, effektiv og rettferdig konkurranse, åpen innovasjon, effektiv bruk av radiospektrum, felles regler og forutsigbare regelverksstrategier i det indre marked og nødvendige sektorspesifikke regler for å verne unionsborgernes interesser. Når det gjelder medlemsstatene, de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter og berørte parter, betyr dette målet for tilknytning på den ene side at man har som mål nettverk og tjenester med høyest mulig kapasitet som er økonomisk bærekraftige i et gitt område, og på den annen side å etterstrebe territorial utjevning gjennom tilnærming av den kapasiteten som er tilgjengelig i de forskjellige områdene.

24) Framskritt med hensyn til å nå de generelle målene for dette direktiv bør støttes av et robust system der Kommisjonen foretar kontinuerlig vurdering og referansemåling av medlemsstatene med hensyn til tilgjengeligheten av nett med svært høy kapasitet nett for alle de viktigste sosioøkonomiske drivkreftene, for eksempel skoler, transportknutepunkter og viktige tilbydere av offentlige tjenester samt høyt digitaliserte virksomheter, tilgjengeligheten av uavbrutt 5G-dekning for byområder og hovedfartsårer og tilgjengelighet for alle husholdninger i hver enkelt medlemsstat av elektroniske kommunikasjonsnett som kan levere minst 100 Mbps, og som raskt kan oppgraderes til gigabithastigheter. For dette formål bør Kommisjonen fortsette å overvåke resultatene i medlemsstatene, herunder som et eksempel indekser som sammenfatter relevante indikatorer for Unionens digitale ytelse og sporer utviklingen i medlemsstatene når det gjelder digital konkurranseevne, for eksempel indeksen for digital økonomi og det digitale samfunn, og om nødvendig fastsetter nye metoder og nye objektive, konkrete og målbare kriterier for referansemåling av effektiviteten i medlemsstatene.

25) Prinsippet om at medlemsstatene bør bruke unionsretten på en teknologisk nøytral måte, det vil si at en nasjonal reguleringsmyndighet eller annen vedkommende myndighet verken bør pålegge eller forskjellsbehandle til fordel for bruk av en bestemt type teknologi, er ikke til hinder for at det treffes rimelige tiltak for å fremme visse særlige tjenester, for eksempel digitalfjernsyn, med

([1]) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2015/758 av 29. april 2015 om krav til typegodkjenning for innføring av et eCall-system i kjøretøy som er basert på 112-tjenesten, og om endring av direktiv 2007/46/EF (EUT L 123 av 19.5.2015, s. 77).

([2]) Kommisjonsforordning (EU) nr. 305/2013 av 26. november 2012 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/40/EU med hensyn til en harmonisert tilgjengeliggjøring av en samvirkende eCall-tjeneste på EU-plan (EUT L 91 av 3.4.2013, s 1).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

henblikk på å øke radiospektrumeffektiviteten, dersom det er berettiget for å nå målene i rammereglene. Videre bør dette prinsippet ikke være til hinder for at det tas hensyn til at visse overføringsmedier har fysiske egenskaper og arkitektoniske trekk som kan være overlegne med hensyn til tjenestens kvalitet, kapasitet, vedlikeholdskostnad, energieffektivitet, driftsfleksibilitet, pålitelighet, robusthet og skalerbarhet, og i siste instans ytelse, som kan gjenspeiles i de tiltakene som er truffet med sikte på å etterstrebe de forskjellige reguleringsmålene.

26) Både effektiv investering og konkurranse bør oppmuntres parallelt for å øke økonomisk vekst og innovasjon og gi forbrukerne flere valgmuligheter.

27) Konkurranse kan best fremmes gjennom et økonomisk effektivt nivå for investeringer i ny og eksisterende infrastruktur, ved behov supplert med regulering, for å oppnå effektiv konkurranse i tjenestene til sluttbruker. Et effektivt nivå for infrastrukturbasert konkurranse finnes når oppbygging av parallell infrastruktur er av et omfang som med rimelighet kan forventes å gi investorene en rimelig avkastning basert på rimelige forventninger om utviklingen av markedsandeler.

28) Det er nødvendig på egnet måte å oppmuntre til å investere i nye nett med svært høy kapasitet som støtter innovasjon i innholdsrike internettjenester og styrker den internasjonale konkurranseevnen til Unionen. Slike nett har enormt potensial til å gi fordeler for både forbrukere og foretak i hele Unionen. Det er derfor viktig å fremme bærekraftige investeringer i utviklingen av disse nye nettene, samtidig som man opprettholder konkurransen, ettersom det fortsatt er flaskehalser og etableringshindringer på infrastrukturnivå, og øke forbrukernes valgmuligheter gjennom forutsigbar regulering og konsekvens.

29) Dette direktiv tar sikte på å begrense forhåndsfastsatte regler som gjelder særskilt for sektoren etter hvert som konkurransen gradvis utvikler seg, og i siste instans å sikre at elektronisk kommunikasjon er underlagt bare konkurranseretten. Ettersom markedene for elektronisk kommunikasjon har vist sterk konkurransemessig dynamikk i de senere årene, er det viktig at forhåndsfastsatte lovbestemte forpliktelser pålegges bare dersom det ikke er effektiv og bærekraftig konkurranse på de aktuelle markedene. Formålet med forhåndsregulering er å gi fordeler for sluttbrukerne ved å sikre effektiv konkurranse på sluttbrukermarkedene på et bærekraftig grunnlag. Forpliktelser i engrosleddet bør pålegges dersom konkurransen på ett eller flere sluttbrukermarkeder sannsynligvis ikke vil bli effektiv uten slike forpliktelser. Det er sannsynlig at nasjonale reguleringsmyndigheter gjennom markedsanalyser gradvis kommer fram til at konkurransen på sluttbrukermarkedene fungerer, selv uten regulering i engrosleddet, særlig idet det tas hensyn til forventede forbedringer i innovasjon og konkurranse. I et slikt tilfelle bør den nasjonale reguleringsmyndigheten konkludere med at det ikke lenger er behov for regulering i engrosleddet, og vurdere det tilsvarende relevante engrosmarkedet med sikte på å tilbakekalle forhåndsregulering. I den forbindelse bør den nasjonale reguleringsmyndigheten ta hensyn til eventuelle vektstangvirkninger mellom engros- og tilhørende sluttbrukermarkeder som kan kreve fjerning av etableringshindringer på infrastrukturnivå, for å sikre langsiktig konkurranse i detaljistleddet.

30) Elektronisk kommunikasjon er i ferd med å bli uunnværlig for et økende antall sektorer. Tingenes internett viser hvordan overføring av radiosignaler, som er grunnlaget for elektronisk kommunikasjon, er i stadig utvikling og former hverdagen både i samfunnet og for foretakene. For å få størst mulig nytte av denne utviklingen er det avgjørende å innføre og integrere nye trådløse kommunikasjonsteknologier og -anvendelser innenfor forvaltning av radiospektrum. Ettersom andre teknologier og anvendelser som er avhengig av radiospektrum også er gjenstand for økende etterspørsel, og kan forbedres ved å integrere eller kombinere dem med elektronisk kommunikasjon, bør forvaltningen av radiospektrum eventuelt vedta en sektorovergripende metode for å øke effektiv bruk av radiospektrum.

31) Strategisk planlegging, samordning og eventuelt harmonisering på unionsplan kan bidra til å sikre at brukere av radiospektrum får full nytte av det indre marked, og at Unionens interesser effektivt kan forsvares globalt. For dette formål bør det være mulig å vedta flerårige programmer for radiospektrumpolitikk, dersom det er hensiktsmessig. Det første av disse programmene ble opprettet ved europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 243/2012/EU([1])

([1]) Europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 243/2012/EF av 14. mars 2012 om opprettelse av et flerårig program for radiospektrumpolitikk (EUT L 81 av 21.3.2012, s. 7).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

som fastsetter politiske retningslinjer og mål for den strategiske planleggingen og harmoniseringen av bruk av radiospektrum i Unionen. Det bør være mulig for disse politiske retningslinjene og målene å omhandle tilgangen til og den effektive bruken av radiospektrum som er nødvendig for det indre markeds opprettelse og virkemåte i samsvar med dette direktiv.

32) Nasjonale grenser er i økende grad irrelevant for å bestemme optimal bruk av radiospektrum. Unødig fragmentering i de forskjellige statenes nasjonale politikk medfører økte kostnader og tapte markedsmuligheter for radiospektrumbrukere og hemmer innovasjon på bekostning av et velfungerende indre marked og forbrukerne og for økonomien som helhet.

33) Bestemmelsene om forvaltning av radiospektrum i dette direktiv bør være i samsvar med arbeidet i internasjonale og regionale organisasjoner som arbeider med forvaltning av radiospektrum, for eksempel Den internasjonale teleunion (ITU) og Den europeiske post- og telekonferanse (CEPT), for å sikre en effektiv forvaltning og harmonisering av bruk av radiospektrum i hele Unionen og mellom medlemsstatene og andre medlemmer av ITU.

34) I samsvar med prinsippet om atskillelse av regulerings- og driftsoppgaver bør medlemsstatene garantere de nasjonale reguleringsmyndighetenes og andre vedkommende myndigheters uavhengighet for å sikre at sistnevntes vedtak er upartiske. Dette kravet om uavhengighet berører ikke medlemsstatenes institusjonelle selvstendighet, medlemsstatenes forfatningsmessige forpliktelser eller nøytralitetsprinsippet fastsatt i artikkel 345 i TEUV, med hensyn til medlemsstatenes regler for eiendomsretten. De nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter bør råde over de nødvendige ressurser med hensyn til personale, kompetanse og økonomiske midler for at de skal kunne utføre sine oppgaver.

35) Visse oppgaver i henhold til dette direktiv, for eksempel forhåndsfastsatt markedsregulering, herunder å pålegge forpliktelser med hensyn til tilgang og samtrafikk samt tvisteløsning mellom foretak, er oppgaver som bør ivaretas bare av nasjonale reguleringsmyndigheter, det vil si organer som er uavhengige både av sektoren og av eventuell innblanding utenfra eller politisk press. Med mindre annet er fastsatt, bør medlemsstatene kunne tildele andre reguleringsmessige oppgaver fastsatt i dette direktiv til de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter. Ved innarbeiding i nasjonal rett bør medlemsstatene fremme stabiliteten i de nasjonale reguleringsmyndighetenes myndighet med hensyn til tildeling av oppgaver som følge av innarbeidingen av Unionens rammeregler for elektronisk kommunikasjon, endret i 2009, særlig de som gjelder konkurranse på markedet og markedsadgang. Dersom det tildeles oppgaver til andre vedkommende myndigheter, bør disse andre vedkommende myndighetene rådføre seg med de nasjonale reguleringsmyndighetene før de treffer en beslutning. I samsvar med prinsippet om godt samarbeid bør nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter utveksle informasjon om utøvelsen av sine oppgaver.

36) Dette direktiv inneholder ikke vesentlige bestemmelser om åpen internettilgang eller nettgjesting og berører ikke tildelingen av myndighet til nasjonale reguleringsmyndigheter fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 531/2012([1]) og i forordning (EU) 2015/2120. Dette direktiv fastsetter imidlertid dessuten at nasjonale reguleringsmyndigheter skal ha myndighet til nøye vurdering og overvåking av markedsadgang og konkurransespørsmål som kan påvirke sluttbrukernes rettigheter til åpen internettilgang.

37) Uavhengigheten til de nasjonale reguleringsmyndighetene ble styrket ved gjennomgåelsen av rammereglene for elektronisk kommunikasjon som ble fullført i 2009, for å sikre mer effektiv bruk av rammereglene og for å øke deres myndighet og forutsigbarheten i deres beslutninger. For dette formål måtte det uttrykkelig fastsettes i nasjonal rett at den nasjonale reguleringsmyndigheten i utøvelsen av sine oppgaver skal være beskyttet mot innblanding utenfra og politisk press som kan forhindre en uavhengig vurdering av saker den skal behandle. Slike påvirkning utenfra gjør et nasjonalt regelgivende organ uegnet til å fungere som nasjonal reguleringsmyndighet i henhold til rammereglene. Derfor måtte det på forhånd fastsettes regler for

([1]) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 531/2012 av 13. juni 2012 om gjesting i offentlige mobilkommunikasjonsnett i Unionen (EUT L 172 av 30.6.2012, s. 10).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

grunnene til avskjedigelse av lederen av den nasjonale reguleringsmyndigheten for fjerne enhver rimelig tvil med hensyn til det nevnte organets nøytralitet og dets upåvirkelighet overfor eksterne faktorer. For å unngå vilkårlige avskjedigelser bør avsatte medlemmer ha rett til å be om at vedkommende domstoler verifiserer at det foreligger gyldig grunn for avskjedigelse blant de som er fastsatt i dette direktiv. Slik avskjedigelse bør bare være knyttet til personlige eller faglige kvalifikasjoner hos lederen eller medlemmet. Det er viktig at de nasjonale reguleringsmyndigheter har sitt eget budsjett slik at de særlig kan rekruttere et tilstrekkelig antall kvalifisert personell. For å sikre åpenhet bør dette budsjettet offentliggjøres årlig. Innenfor sine budsjettrammer bør de ha handlefrihet til å forvalte både sine menneskelige og økonomiske ressurser. For å sikre upartiskhet bør medlemsstater som beholder eierskap til eller kontroll over foretak som bidrar til de nasjonale reguleringsmyndighetenes eller andre vedkommende myndigheters budsjett gjennom administrasjonsgebyrer, sikre at det er et effektivt strukturelt skille mellom virksomhet som er tilknyttet utøvelsen av eierskap eller styring, og utøvelsen av kontroll over budsjettet.

38) Det er nødvendig med en ytterligere styrking av de nasjonale reguleringsmyndighetenes uavhengighet for å sikre dens leders og medlemmers upåvirkelighet overfor press utenfra ved å fastsette minstekrav til kvalifikasjoner for utnevnelse og en minste varighet for deres mandatperiode. For å motvirke risikoen for problemer med avhengighet («regulatory capture»), sikre kontinuitet og øke uavhengigheten bør medlemsstatene vurdere muligheten for å fornye mandatet til lederen eller styremedlemmene og opprette en roteringsordning for styret og den øverste ledelsen. Dette kan for eksempel ordnes ved å utnevne de første medlemmene i kollegiet for forskjellige perioder, slik at deres mandatperioder, og mandatperiodene til deres etterfølgere, ikke opphører samtidig.

39) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør holdes ansvarlige for, og det bør stilles krav til at de avgir rapport om hvordan de utfører sine oppgaver. Denne forpliktelsen bør normalt være en forpliktelse til årlig rapportering heller enn ad hoc-anmodninger om rapporter som, dersom de er uforholdsmessige, kan begrense deres uavhengighet eller hindre dem i å utføre sine oppgaver. Ifølge Domstolens rettspraksis kan faktisk ([1]) vidtgående eller ubetingede rapporteringskrav indirekte påvirke en myndighets uavhengighet.

40) Medlemsstatene bør underrette Kommisjonen om identiteten til de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter. For vedkommende myndigheter for framføringsrettigheter bør det være mulig å oppfylle meldingskravet ved å vise til det felles informasjonspunktet som er opprettet i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/61/EU([2]).

41) Tillatelsesordningen for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester bør være så lite tyngende som mulig for å fremme utviklingen av nye kommunikasjonstjenester og felleseuropeiske kommunikasjonsnett og -tjenester, og for å gi tjenestetilbydere og forbrukere mulighet til å utnytte stordriftsfordelene i det indre marked.

42) Fordelene i det indre marked for tjenestetilbyderne og sluttbrukerne kan best nås ved anvendelse av en generell tillatelse for alle elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, unntatt nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, uten at det kreves uttrykkelige vedtak eller forvaltningsmessige beslutninger fra den nasjonale reguleringsmyndighet, og ved at formkravene begrenses til en melding. Dersom medlemsstatene krever at tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester skal gi melding når de innleder sin virksomhet, bør slik melding ikke medføre administrasjonskostnader for tilbyderne og kan gjøres tilgjengelig via et kontaktpunkt på vedkommende myndigheters nettsted. For å kunne støtte effektiv samordning over landegrensene, særlig for felleseuropeiske operatører, bør BEREC opprette og vedlikeholde en database for slike meldinger. Vedkommende myndigheter bør sende bare fullstendige meldinger til BEREC. Medlemsstatene skal ikke være til hinder for tilbud av nett eller tjenester på noen måte, herunder på grunn av en ufullstendig melding.

43) Meldingene bør bare bestå av en erklæring om at tilbyderen har til hensikt å starte å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester. En tilbyder bør bare være forpliktet til å komplettere denne erklæringen med opplysningene angitt i dette direktiv. Medlemsstatene bør ikke pålegge ytterligere eller separate meldingskrav.

([1]) Særlig Domstolens dom av 16. oktober 2012, Europakommisjonen mot Republikken Østerrike, sak C-614/10, ECLI:EU:C:2012:631.
([2]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/61/EU av 15. mai 2014 om tiltak for å redusere kostnadene ved utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon (EUT L 155 av 23.5.2014, s. 1).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

44) I motsetning til de andre kategoriene av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som definert i dette direktiv, drar nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester ikke nytte av bruken av offentlige nummerressurser, og deltar ikke i et offentlig sikret samvirkende økosystem. Det er derfor ikke hensiktsmessig å la disse typene tjenester være omfattet av den generelle tillatelsesordningen.

45) Ved tildeling av rettigheter til bruk av radiospektrum, nummerressurser eller rettigheter til å installere ressurser, bør vedkommende myndigheter underrette foretakene det tildeler slike rettigheter, om de relevante vilkårene. Medlemsstatene bør kunne fastsette slike vilkår for bruken av radiospektrum i individuelle bruksrettigheter eller i den generelle tillatelsen.

46) Generelle tillatelser bør inneholde bare vilkår som er særegne for sektoren for elektronisk kommunikasjon. De bør ikke omfatte vilkår som allerede gjelder i henhold til annen eksisterende nasjonal rett, særlig med hensyn til forbrukervern, som ikke er særegen for kommunikasjonssektoren. For eksempel bør vedkommende myndigheter kunne underrette foretakene om gjeldende krav til miljø- og by- og arealplanlegging. Vilkår pålagt i henhold til den generelle tillatelsen påvirker ikke fastsettelsen av gjeldende lovgivning i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008([1]).

47) De vilkårene som kan knyttes til generelle tillatelser, bør dekke særlige forhold for tilgang for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne og offentlige myndigheters og nødmeldingstjenestenes behov for kommunikasjon seg imellom og med offentligheten før, under og etter store katastrofer.

48) Foretakenes rettigheter og forpliktelser i henhold til generelle tillatelser må uttrykkelig angis i disse tillatelsene for å sikre like vilkår i hele Unionen og for å lette tverrnasjonale forhandlinger om samtrafikk mellom offentlig tilgjengelige kommunikasjonsnett.

49) Generelle tillatelser gir foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester til offentligheten, rett til å forhandle om samtrafikk i henhold til vilkårene i dette direktiv. Foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og tjenester til andre enn offentligheten, kan forhandle om samtrafikk på kommersielle vilkår.

50) Når vedkommende myndigheter knytter vilkår til generelle tillatelser og pålegger administrasjonsgebyrer, bør de ta behørig hensyn til situasjoner der elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester tilbys av fysiske personer på ideelt grunnlag. For elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som ikke tilbys offentligheten, bør eventuelle vilkår være færre og mindre strenge enn det som er rimelig for elektroniske kommunikasjonsnett og tjenester som tilbys offentligheten.

51) Særlige forpliktelser som pålegges foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i samsvar med unionsretten på grunn av at de har en sterk markedsstilling, som definert i dette direktiv, bør pålegges atskilt fra de generelle rettighetene og forpliktelsene som følger av den generelle tillatelsen.

52) Det er mulig at foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, har behov for en bekreftelse av sine rettigheter i henhold til den generelle tillatelsen med hensyn til samtrafikk og framføringsrettigheter, særlig for å lette forhandlinger med andre regionale eller lokale myndigheter eller med tjenestetilbydere i andre medlemsstater. For dette formål bør vedkommende myndigheter utferdige erklæringer til foretakene, enten etter anmodning eller som et automatisk svar på en melding gitt i henhold til den generelle tillatelsen. Slike erklæringer bør i seg selv ikke gi grunnlag for krav om rettigheter, og rettigheter i henhold til den generelle tillatelsen, eller bruksrettigheter eller utøvelse av slike rettigheter, bør heller ikke avhenge av en erklæring.

([1]) Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008 av 17. juni 2008 om hvilken lovgivning som får anvendelse på avtaleforpliktelser (Roma I) (EUT L 177 av 4.7.2008, s. 6).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

53) Det bør være mulig å ilegge foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonstjenester administrasjonsgebyrer for å finansiere den nasjonale reguleringsmyndighetens eller andre vedkommende myndigheters arbeid med å forvalte den generelle tillatelsesordningen og tildele bruksrettigheter. Slike gebyrer bør begrenses til å dekke de faktiske administrasjonskostnadene forbundet med dette arbeidet. For dette formål bør det sikres innsyn i den nasjonale reguleringsmyndighetens og andre vedkommende myndigheters inntekter og utgifter ved at det offentliggjøres en årlig rapport som angir den samlede summen av innkrevde gebyrer og påløpte administrasjonskostnader, for at foretakene skal kunne kontrollere at de er i balanse.

54) Ordninger for administrasjonsgebyrer bør ikke vri konkurransen eller hindre markedsadgangen. En ordning basert på en generell tillatelse vil gjøre det umulig å pålegge de enkelte foretak administrasjonskostnader og dermed gebyrer, unntatt ved tildeling av rettigheter til å bruke nummerressurser, radiospektrum og rettigheter til å installere ressurser. Alle administrasjonsgebyrer som får anvendelse, bør være i samsvar med prinsippene for en ordning basert på en generell tillatelse. Et eksempel på et rettferdig og enkelt alternativ til de nevnte kriteriene for gebyrfordeling, et alternativ som sikrer innsyn, kan være en fordelingsnøkkel knyttet til omsetning. Dersom administrasjonsgebyrene er svært lave, kan en fast sats, eller en fast sats kombinert med et element knyttet til omsetning, også være et egnet alternativ. I den grad ordningen med generell tillatelse også omfatter foretak med en svært liten markedsandel, for eksempel lokale nettilbydere eller tjenestetilbydere hvis forretningsmodell skaper svært små driftsinntekter også ved betydelig gjennomtrenging av markedet med hensyn til volum, bør medlemsstatene vurdere muligheten for å fastsette en hensiktsmessig nedre grense for ilegging av administrasjonsgebyrer.

55) Medlemsstatene kan ha behov for å endre rettigheter, vilkår, framgangsmåter, gebyrer eller avgifter knyttet til generelle tillatelser og bruksrettigheter dersom dette er objektivt begrunnet. Alle berørte parter bør underrettes om slike foreslåtte endringer i god tid slik at de får tilstrekkelig mulighet til å gi uttrykk for sitt syn. Unødvendige prosedyrer bør unngås når det gjelder mindre endringer av eksisterende rettigheter til å installere ressurser eller rettigheter til å bruke radiospektrum eller nummerressurser, dersom slike endringer ikke påvirker tredjeparters interesser. Mindre endringer av rettigheter og forpliktelser er endringer som i hovedsak er administrative og ikke endrer den vesentlige arten av de generelle tillatelsene og de individuelle bruksrettighetene, og på den måten ikke kan gi noen konkurransemessig fordel over andre foretak.

56) Idet det tas hensyn til betydningen av å sikre rettssikkerhet og for å fremme forutsigbar regulering for å sørge for et gunstig miljø for investeringer, særlig for ny trådløs bredbåndskommunikasjon, bør enhver begrensning eller tilbaketrekking av eksisterende rettigheter til å bruke radiospektrum eller nummerressurser eller rettigheter til å installere ressurser være gjenstand for forutsigbare og åpne begrunnelser og prosedyrer. Derfor kan det innføres strengere krav eller en meldingsordning særlig dersom det er tildelt bruksrettigheter i henhold til metoder som bygger på konkurranse eller sammenligning, og når det gjelder harmoniserte frekvensbånd som skal brukes til trådløse bredbåndstjenester for elektronisk kommunikasjon («trådløse bredbåndstjenester»). Begrunnelser som viser til effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum og teknologisk utvikling, kan være basert på tekniske gjennomføringstiltak vedtatt i henhold til europaparlaments- og rådsvedtak nr. 676/2002/EF([1]). Dersom generelle tillatelser og individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum må begrenses, trekkes tilbake eller endres uten samtykke fra rettighetshaveren, kan dette dessuten skje etter samråd med berørte parter, med mindre de foreslåtte endringene er små. Ettersom begrensninger eller tilbaketrekkinger av generelle tillatelser eller rettigheter kan ha betydelige konsekvenser for innehaverne, bør vedkommende myndigheter være særlig nøye og på forhånd vurdere den potensielle skaden slike tiltak kan gi, før de treffer slike tiltak.

57) Nasjonale reguleringsmyndigheter, andre vedkommende myndigheter og BEREC må samle inn opplysninger fra markedsaktører for å kunne utføre sine oppgaver effektivt, herunder vurdere de generelle vilkårenes samsvar med dette direktiv, uten å oppheve disse vilkårenes gyldighet under vurderingen

([1]) Europaparlaments- og rådsvedtak nr. 676/2002/EF av 7. mars 2002 om rammeregler for radiospektrumpolitikk i Det europeiske fellesskap (radiospektrumvedtaket) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 1).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

. Det kan som unntak også være nødvendig å samle inn opplysninger fra andre foretak som driver virksomhet i sektorer som er nært knyttet til sektoren for elektroniske kommunikasjonstjenester, for eksempel innholdstilbydere, som har informasjon som kan være nødvendig for at de skal kunne utføre sine oppgaver i henhold til unionsretten. Det kan også være nødvendig å samle inn slike opplysninger på Kommisjonens vegne slik at den kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til unionsretten. Anmodningen om opplysninger bør stå i forhold til formålet og ikke påføre foretakene en urimelig byrde. Opplysninger som samles inn av de nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter, bør være offentlig tilgjengelige, med mindre de er av fortrolig art i henhold til nasjonale regler for offentlig tilgang til opplysninger, og med forbehold for Unionens regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter.

58) For å sikre at nasjonale reguleringsmyndigheter utfører sine reguleringsoppgaver effektivt, bør dataene de samler inn, omfatte regnskapsdata om sluttbrukermarkedene som er forbundet med engrosmarkeder der et foretak har en sterk markedsstilling, og som sådan er regulert av den nasjonale reguleringsmyndigheten. Dataene bør også omfatte data som gjør det mulig for den nasjonale reguleringsmyndigheten å vurdere samsvar med vilkårene knyttet til bruksrettigheter, mulig virkning av planlagte oppgraderinger eller endringer i nettopologi på utviklingen i konkurransen eller på produkter i engrosleddet som gjøres tilgjengelig for andre parter. Opplysninger om samsvar med dekningskrav knyttet til rettigheter til å bruke radiospektrum er viktig for å sikre at de geografiske undersøkelsene av nettutbygginger er fullstendige. Med hensyn til dette bør vedkommende myndighet kunne kreve at det gis opplysninger på disaggregert lokalt plan med en detaljrikdom som er tilstrekkelig til å gjennomføre en geografisk undersøkelse av nett.

59) For å lette byrden med rapporterings- og opplysningsforpliktelser for nettverkstilbydere og tjenestetilbydere og den berørte vedkommende myndighet bør slike forpliktelser være rimelige, objektivt begrunnet og begrenset til hva som er strengt nødvendig. Særlig bør det unngås at både vedkommende myndighet og BEREC ber om de samme opplysningene, og at det systematisk og regelmessig kreves dokumentasjon for at alle vilkår i henhold til den generelle tillatelsen eller en bruksrettighet er oppfylt. Foretakene bør være kjent med hva de opplysningene det bes om, er ment å brukes til. Framlegging av opplysninger bør ikke være et vilkår for markedsadgang. For statistikkformål kan det kreves at tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester gir melding når deres virksomhet opphører.

60) Medlemsstatenes forpliktelser til å gi opplysninger for å forsvare Unionens interesser i henhold til internasjonale avtaler samt lovbestemte rapporteringsforpliktelser som ikke er særegne for sektoren for elektronisk kommunikasjon, for eksempel konkurranseretten, bør ikke berøres.

61) Opplysninger som en nasjonal reguleringsmyndighet anser som fortrolige i henhold til Unionens regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter og for vern av personopplysninger, bør kunne utveksles med Kommisjonen, BEREC og andre myndigheter dersom utvekslingen er nødvendig for anvendelsen av nasjonal rett som innarbeider dette direktiv. Utvekslingen bør begrenses til opplysninger som er relevante og som står i forhold til formålet.

62) Bredbåndsnett for elektronisk kommunikasjon blir stadig mer forskjelligartet med hensyn til teknologi, topologi, typer medium og eierskap. Derfor må regulerende inngrep være basert på detaljerte opplysninger om nettverksutbygging for å være effektive og rettet mot de områdene der det er behov. Disse opplysningene er avgjørende for å kunne fremme investering, øke nettilknytning i hele Unionen og gi opplysninger til alle berørte myndigheter og borgerne. De bør omfatte undersøkelser for både utbygging av nett med svært høy kapasitet og betydelige oppgraderinger eller utvidelser av eksisterende kobbernett eller andre nett som muligens ikke oppfyller ytelsesegenskapene til nett med svært høy kapasitet i alle henseender, for eksempel utbygging av fiber til koplingsskap sammen med aktive teknologier som vektorisering. De relevante prognosene bør gjelde perioder på opptil tre år. Detaljnivået og den territorielle detaljrikdommen i opplysningene som vedkommende myndigheter bør samle inn, bør styres av det særlige målet for reguleringen, og bør være tilstrekkelig for å oppfylle reguleringsformålene. Derfor vil også størrelsen på den territoriale enheten variere mellom de forskjellige medlemsstatene, avhengig av behovene for regulering etter de særlige nasjonale omstendighetene og tilgangen på lokale data. Nivå 3 i nomenklaturen over regionale statistikkenheter (NUTS) er sannsynligvis ikke en tilstrekkelig liten territoriell enhet i de fleste tilfeller.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

BERECs retningslinjer om beste praksis for å håndtere en slik oppgave bør være retningsgivende for nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter, og slike retningslinjer vil kunne bygge på den eksisterende erfaringen til nasjonale reguleringsmyndigheter og/eller andre vedkommende myndigheter fra gjennomføringen av geografiske undersøkelser av nettverksutbygging. Med forbehold for kravene til fortrolig behandling av forretningshemmeligheter bør vedkommende myndigheter, dersom opplysningene ikke allerede er tilgjengelige på markedet, gjøre dataene direkte tilgjengelige i et åpent format i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/98/EF([1]), uten begrensninger med hensyn til hvordan opplysninger som er samlet inn ved slike undersøkelser, kan brukes videre, og bør gi sluttbrukere tilgang til verktøyer for å fastslå kvaliteten på tjenesten med sikte på å bidra til å forbedre deres kjennskap til tilgjengelige tilgangstjenester. Ved innsamling av disse opplysningene bør alle berørte myndigheter overholde prinsippet om fortrolighet og bør unngå å påføre noe foretak en konkurransemessig ulempe.

63) De er avgjørende å bygge bro over den digitale kløften i Unionen slik at alle borgerne i Unionen har mulighet til å få tilgang til internett og digitale tjenester. Når det gjelder bestemte og veldefinerte områder, bør de relevante myndighetene ha mulighet til å invitere foretak og offentlige myndigheter til å erklære at de har planer om å bygge ut nett med svært høy kapasitet i disse områdene, noe som vil gi dem tilstrekkelig tid til å gi et grundig vurdert svar. Opplysningene i prognosene bør gjenspeile de økonomiske utsiktene for sektoren for elektroniske kommunikasjonsnett og investeringsplanene til foretakene på det tidspunktet dataene samles inn, for å gjøre det mulig å identifisere tilgjengelig nettilknytning i forskjellige områder. Dersom et foretak eller en offentlig myndighet erklærer at de har planer om utbygging i et område, bør den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet være i stand til å kreve at andre foretak og offentlige myndigheter erklærer hvorvidt de har planer om å bygge ut nett med svært høy kapasitet, eller om å oppgradere eller utvide sine nett i betydelig grad til en ytelse med en nedlastingshastighet på minst 100 Mbps i dette området. Denne framgangsmåten vil gi innsyn for foretak og offentlige myndigheter som har uttrykt interesse for å bygge ut i dette området, slik at de kan vurdere den konkurransen de sannsynligvis vil møte fra andre nett når de utarbeider sine forretningsplaner. Den positive effekten av slik åpenhet er avhengig av at markedsdeltakerne svarer ærlig og i god tro.

64) Mens markedsdeltakerne kan endre sine utbyggingsplaner på grunn av uforutsette, objektive og begrunnede årsaker, bør vedkommende myndigheter gripe inn, herunder dersom offentlig finansiering påvirkes, og eventuelt ilegge sanksjoner dersom et foretak eller en offentlig myndighet bevisst eller av grov uaktsomhet har gitt dem villedende, feilaktige eller ufullstendige opplysninger. Med hensyn til anvendelsen av de relevante bestemmelsene om sanksjoner, bør grov uaktsomhet vise til et forhold der et foretak eller en offentlig myndighet gir villedende, feilaktige eller ufullstendige opplysninger på grunn av at dets eller dens atferd eller interne organisasjon ligger på et klart lavere nivå enn det som kreves for behørig aktsomhet når det gjelder de opplysningene som er gitt. Grov uaktsomhet bør ikke kreve at foretaket eller den offentlige myndigheten vet at de opplysningene som er gitt, er villedende, feilaktige eller ufullstendige, men heller at de ville ha visst det dersom de hadde handlet eller vært organisert med behørig aktsomhet. Det er viktig at sanksjonene er tilstrekkelig avskrekkende i lys av den negative virkningen på konkurransen og på offentlig finansierte prosjekter. Bestemmelsene om sanksjoner bør ikke berøre eventuelle rettigheter til å kreve erstatning i samsvar med nasjonal rett.

65) For å sikre forutsigbare investeringsvilkår bør vedkommende myndigheter være i stand til å dele informasjon med foretak og offentlige myndigheter som uttrykker interesse for å bygge ut nett med svært høy kapasitet, om hvorvidt oppgraderinger av andre typer nett, herunder nett med lavere nedlastingshastighet enn 100 Mbps, finnes eller er planlagt i det aktuelle området.

66) Det er viktig at de nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter hører alle berørte parter om planlagte beslutninger, gir dem tilstrekkelig med tid med hensyn til sakens kompleksitet til å komme med merknader, og tar hensyn til deres merknader før de treffer en endelig beslutning. For å sikre at beslutninger som treffes på nasjonalt plan, ikke har en negativ virkning for det indre markeds virkeområde eller med hensyn til andre mål i traktaten, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene dessuten underrette Kommisjonen og andre nasjonale reguleringsmyndigheter om visse utkast til beslutninger slik at disse får mulighet til å komme med sine merknader. Vedkommende myndigheter bør rådspørre de berørte parter i de tilfellene som er definert i dette direktiv, om alle utkast til tiltak som virker inn på handelen mellom medlemsstatene.

([1]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/98/EF av 17. november 2003 om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (EUT L 345 av 31.12.2003, s. 90).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

67) I en konkurransesituasjon bør det tas hensyn til synspunktene til de berørte partene, herunder brukere og forbrukere. For å ta behørig hensyn til borgernes interesser bør medlemsstatene få på plass en hensiktsmessig høringsordning. Denne ordningen kan ha form av et organ som uavhengig både av den nasjonale reguleringsmyndigheten og tjenestetilbyderne kan undersøke forbrukerrelaterte spørsmål som forbrukeratferd og ordninger for skifte av tilbyder, og som kan fungere på en måte som sikrer innsyn og bidrar til de eksisterende ordningene for høring av berørt parter. Dessuten kan det innføres en ordning som har som formål å muliggjøre et passende samarbeid om spørsmål vedrørende fremming av lovlig innhold. Eventuelle framgangsmåter for samarbeidet ifølge en slik ordning bør imidlertid ikke føre til en systematisk overvåking av internettbruk.

68) Utenrettslige mekanismer for tvisteløsning kan utgjøre en rask og kostnadseffektiv måte for sluttbrukerne å håndheve sine rettigheter på, særlig for forbrukere og svært små og små foretak som definert i vedlegget til kommisjonsrekommandasjon 2003/361/EF([1]). Medlemsstatene bør gjøre det mulig for den nasjonale reguleringsmyndigheten eller en annen vedkommende myndighet som er ansvarlig for sluttbrukernes rettigheter, eller minst ett uavhengig organ med dokumentert sakkunnskap i å håndtere sluttbrukernes rettigheter, å fungere som et organ for alternativ tvisteløsning. Med hensyn til slike tvisteløsninger bør disse myndighetene ikke være underlagt noen instruksjoner. Ettersom mange medlemsstater har opprettet mekanismer for tvisteløsning også for andre sluttbrukere enn forbrukere som europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/11/EU([2]) ikke får anvendelse på, vil det være rimelig å opprettholde den sektorspesifikke mekanismen for tvisteløsning både for forbrukere og, dersom medlemsstatene utvider den, også for andre sluttbrukere, særlig svært små og små foretak. Med hensyn til utenrettslig tvisteløsning bør det også være mulig for medlemsstatene å opprettholde eller innføre regler som går lenger enn dem som er fastsatt i direktiv 2013/11/EU, for å sikre et høyere nivå for forbrukervern.

69) Ved en eventuell tvist mellom foretak i en medlemsstat på et område som omfattes av dette direktiv, for eksempel med hensyn til forpliktelser i forbindelse med tilgang og samtrafikk eller metoder for overføring av lister over sluttbrukere, bør en skadelidende part som har forhandlet i god tro uten å komme fram til enighet, ha mulighet til å anmode en nasjonal reguleringsmyndighet om å løse tvisten. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør kunne pålegge partene en løsning. Når en nasjonal reguleringsmyndighet griper inn for å løse en tvist mellom tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester eller tilhørende ressurser i en medlemsstat, bør den ha som mål å sikre at de forpliktelsene som følger av dette direktiv, overholdes.

70) I tillegg til den klageadgangen som følger av unionsretten eller nasjonal rett, må det finnes en enkel framgangsmåte som kan anvendes på anmodning fra en av partene i tvisten, for å løse tverrnasjonale tvister mellom foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i forskjellige medlemsstater.

71) En viktig oppgave som BEREC har fått, er ved behov å vedta uttalelser som gjelder tverrnasjonale tvister. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør derfor i slike saker ta fullt ut hensyn til BERECs uttalelse når de pålegger et foretak forpliktelser eller på annen måte løser tvisten.

72) Mangel på samordning mellom medlemsstatene når de organiserer bruken av radiospektrum på deres territorium kan, dersom det ikke løses gjennom bilaterale medlemsstatsforhandlinger, skape store interferensproblemer som i alvorlig grad vil påvirke utviklingen av det digitale indre marked. Medlemsstatene bør treffe alle nødvendige tiltak for å unngå grensekryssende og skadelig interferens seg imellom. Gruppen for radiospektrumpolitikk (RSPG) opprettet ved kommisjonsbeslutning 2002/622/EF([3]) bør få i oppgave å støtte den nødvendige samordningen over landegrensene og være det

([1]) Kommisjonsrekommandasjon 2003/361/EF av 6. mai 2003 om definisjonen av svært små, små og mellomstore bedrifter (EUT L 124 av 20.5.2003, s. 36).

([2]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/11/EU av 21. mai 2013 om alternativ tvisteløsning i forbrukersaker og om endring av forordning (EF) nr. 2006/2004 og direktiv 2009/22/EF (ATF-direktivet) (EUT L 165 av 18.6.2013, s. 63).

([3]) Kommisjonsbeslutning 2002/622/EF av 26. juli 2002 om opprettelse av en gruppe for radiospektrumpolitikk (EFT L 198 av 27.7.2002, s. 49).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

foretrukne forumet for tvisteløsning mellom medlemsstatene i tverrnasjonale forhold. På grunnlag av RSPGs foreslåtte løsning kreves det under visse omstendigheter et gjennomføringstiltak for endelig å løse grensekryssende interferens, eller for i henhold til unionsretten å håndheve en samordnet løsning mellom to eller flere medlemsstater i bilaterale forhandlinger. Mangel på samordning mellom medlemsstatene og stater som grenser til Unionen, kan også skape store interferensproblemer. Medlemsstatene bør treffe egnede tiltak for å unngå grensekryssende og skadelig interferens med stater som grenser til Unionen, og samarbeide med hverandre med sikte på dette. På anmodning fra medlemsstater som er påvirket av grensekryssende interferens fra tredjestater, bør Unionen gi full støtte til disse medlemsstatene.

73) RSPG er en rådgivende gruppe på høyt nivå nedsatt av Kommisjonen som ble opprettet ved beslutning 2002/622/EF for å bidra til utviklingen av det indre marked og støtte utviklingen av en radiospektrumpolitikk på unionsplan som tar hensyn til økonomiske, politiske, kulturelle, strategiske, helsemessige og sosiale faktorer og tekniske parametrer. Den bør bestå av lederne for de organene som har det overordnede politiske ansvaret for strategisk radiospektrumpolitikk. Den bør bistå og gi råd til Kommisjonen med hensyn til radiospektrumpolitikk. Dette bør øke synligheten av radiospektrumpolitikken ytterligere på de forskjellige politikkområdene i Unionen og bidra til å sikre konsekvens på tvers av sektorene på unionsplan og nasjonalt plan. Den bør også gi råd til Europaparlamentet og Rådet når de ber om det. RSPG bør dessuten også være forumet for samordning av medlemsstatenes gjennomføring av sine forpliktelser i forbindelse med radiospektrum i henhold til dette direktiv, og bør spille en sentral rolle på de feltene som er avgjørende for det indre marked, for eksempel samordning på tvers av landegrensene eller standardisering. Det kan også opprettes tekniske arbeidsgrupper eller ekspertgrupper for å bistå plenumsmøter der representanter på høyt nivå fra medlemsstatene og Kommisjonen fastlegger rammer for strategisk politikk. Kommisjonen har angitt at den har planer om å endre beslutning 2002/622/EF innen seks måneder etter at dette direktiv er trådt i kraft, for å gjenspeile de nye oppgavene RSPG er gitt ved dette direktiv.

74) Vedkommende myndigheter bør overvåke og sikre samsvar med vilkårene for den generelle tillatelsen og bruksrettighetene, særlig for å sikre effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum og samsvar med forpliktelsene til dekning og tjenestekvalitet, gjennom administrative sanksjoner, herunder økonomiske sanksjoner og midlertidige forføyninger og tilbaketrekking av bruksrettigheter ved brudd på disse vilkårene. Foretakene bør gi så nøyaktige og fullstendige opplysninger som mulig til vedkommende myndigheter for at de skal kunne gjennomføre sine overvåkingsoppgaver.

75) Vilkårene som er knyttet til de generelle tillatelsene og til individuelle bruksrettigheter, bør begrenses til det som er strengt nødvendig for å sikre samsvar med krav og forpliktelser i henhold til nasjonal rett og unionsretten.

76) Alle parter som berøres av en beslutning truffet av vedkommende myndighet, bør ha rett til å klage beslutningen inn for et organ som er uavhengig av de berørte parter og av innblanding utenfra eller politisk press som kan forhindre en uavhengig vurdering av saker den skal behandle. Dette organet kan være en domstol. I tillegg bør alle foretak som mener at deres søknader om rett til å installere ressurser ikke er blitt behandlet i samsvar med prinsippene angitt i dette direktiv, ha rett til å klage på slike beslutninger. Denne klageadgangen bør ikke berøres av juridiske og fysiske personers rettigheter i henhold til nasjonal lovgivning eller kompetansefordelingen innenfor nasjonale rettssystemer. I alle tilfeller bør medlemsstatene sikre effektiv domstolskontroll av slike beslutninger.

77) For å sikre rettssikkerhet for markedsdeltakerne bør klageinstansene utføre sine oppgaver på en effektiv måte. Særlig bør klagebehandlingen ikke være unødig langvarig. Midlertidige tiltak som midlertidig opphever virkningen av beslutningen fra en vedkommende myndighet, bør bare gis i hastetilfeller for å hindre alvorlig og uopprettelig skade for den parten som anvender disse tiltakene, og dersom det er nødvendig av hensyn til balansen mellom partenes interesser.

78) Det har vært store forskjeller i hvordan klageinstansene har benyttet midlertidige tiltak til midlertidig å oppheve beslutningene til de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter. For å få mer konsistent anvendelse i framgangsmåten bør det brukes felles standarder i samsvar med Domstolens rettspraksis. Klageinstansene

UOFFISIELL OVERSETTELSE

bør også har rett til å be om tilgjengelig informasjon som er offentliggjort av BEREC. Gitt betydningen av klager for rammereglenes overordnede funksjon bør det opprettes en ordning i alle medlemsstater for innsamling av opplysninger om klager og beslutninger om midlertidig oppheving av beslutninger truffet av vedkommende myndigheter, og for rapportering av slike opplysninger til Kommisjonen og til BEREC. Denne ordningen bør sikre at Kommisjonen eller BEREC kan hente ut teksten til beslutningene og dommene fra medlemsstatene med sikte på å utarbeide en database.

79) Åpenheten i anvendelsen av Unionens ordning for konsolidering av det indre marked for elektronisk kommunikasjon bør økes i borgernes og de berørte partenes interesse, og for å gi de berørte partene mulighet til å uttale seg, herunder ved å kreve at nasjonale reguleringsmyndigheter skal offentliggjøre alle utkast til tiltak samtidig som de sendes til Kommisjonen, BEREC og de nasjonale reguleringsmyndighetene i de andre medlemsstatene. Alle slike utkast til tiltak bør være grunngitt og inneholde en detaljert analyse.

80) Etter å ha tatt nøye hensyn til uttalelsen fra BEREC, bør Kommisjonen kunne anmode en nasjonal reguleringsmyndighet om å trekke tilbake et utkast til tiltak som gjelder definisjonen av relevante markeder eller foretak med en sterk markedsstilling, og dersom tiltaket vil hindre det indre marked eller være uforenlig med unionsretten, og særlig med politiske mål som de nasjonale reguleringsmyndighetene bør følge. Denne framgangsmåten berører ikke framgangsmåten for melding fastsatt i direktiv (EU) 2015/1535 eller Kommisjonens rettigheter i henhold til TEUV når det gjelder brudd på unionsretten.

81) Den nasjonale høringen av berørte parter bør foretas før høringen på unionsplan for å konsolidere det indre marked for elektronisk kommunikasjon og innenfor framgangsmåten for konsistent anvendelse av avhjelpende tiltak, for at synspunktene til berørte parter skal kunne gjenspeiles i høringen på unionsplan. Dette vil også gjøre at behovet for en andre høring på unionsplan unngås, dersom et planlagt tiltak blir endret som følge av den nasjonale høringen.

82) Det er viktig at rammereglene gjennomføres i rett tid. Dersom Kommisjonen har truffet en beslutning som krever at en nasjonal reguleringsmyndighet trekker tilbake et planlagt tiltak, bør denne nasjonale reguleringsmyndigheten trekke tilbake sitt utkast til tiltak eller framlegge et revidert tiltak for Kommisjonen. Det bør fastsettes en frist for melding om det reviderte tiltaket til Kommisjonen for å underrette markedsdeltakerne om varigheten av markedsanalysen og for å øke rettssikkerheten.

83) Unionsordningen som gir Kommisjonen mulighet til å kreve at nasjonale reguleringsmyndigheter trekker planlagte tiltak som gjelder definisjonen av marked og utpekingen av foretak med en sterk markedsstilling, har i betydelig grad bidratt til en konsistent framgangsmåte for å identifisere de omstendighetene der forhåndsregulering kan anvendes, og de omstendighetene der foretakene er gjenstand for slik regulering. Erfaringen med framgangsmåtene i henhold til artikkel 7 og 7a i direktiv 2002/21/EF har vist at manglende konsekvens i de nasjonale reguleringsmyndighetenes anvendelse av avhjelpende tiltak under lignende markedsforhold undergraver det indre marked for elektronisk kommunikasjon. Derfor bør Kommisjonen og BEREC innenfor deres respektive ansvarsområder bidra til å sikre at høyere nivå med hensyn til konsekvens i anvendelsen av avhjelpende tiltak for utkast til tiltak foreslått av nasjonale reguleringsmyndigheter. Dersom BEREC deler Kommisjonens tvil med hensyn til utkast til tiltak som gjelder utvidelsen av forpliktelser for foretak, uavhengig av om de har en sterk markedsstilling, forbi det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunket dersom det er nødvendig for å imøtegå store og varige økonomiske eller fysiske hindringer for parallell utbygging, eller som gjelder reguleringen av nye nettelementer med svært høy kapasitet, bør Kommisjonen dessuten kunne kreve at en nasjonal reguleringsmyndighet trekker tilbake et utkast til tiltak. For å kunne dra nytte av sakkunnskapen til de nasjonale reguleringsmyndighetene med hensyn til markedsanalyse, bør Kommisjonen rådføre seg med BEREC før den treffer sine beslutninger eller rekommandasjoner.

84) Med hensyn til de korte tidsfristene i høringsordningen på unionsplan bør Kommisjonen gis myndighet til å vedta rekommandasjoner eller retningslinjer for å forenkle framgangsmåtene for informasjonsutveksling mellom Kommisjonen og de nasjonale reguleringsmyndighetene, for eksempel i tilfeller som gjelder stabile markeder eller som innebærer bare små endringer i tidligere meldte tiltak. Kommisjonen bør også gis myndighet til å innføre et unntak fra kravet om melding for å strømlinjeforme framgangsmåtene i visse tilfeller.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

85) De nasjonale reguleringsmyndigheter bør anmodes om å samarbeide med hverandre, med BEREC og med Kommisjonen på en åpen måte for å sikre ensartet anvendelse av dette direktiv i alle medlemsstater.

86) De nasjonale reguleringsmyndighetenes skjønn må avstemmes med utviklingen av en ensartet reguleringspraksis og ensartet anvendelse av rammereglene for å bidra effektivt til utviklingen og gjennomføringen av det indre marked. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør derfor støtte Kommisjonens og BERECs virksomhet på det indre marked.

87) Tiltak som kan påvirke handelen mellom medlemsstatene er tiltak som kan ha en direkte eller indirekte, faktisk eller potensiell innvirkning på handelsmønsteret mellom medlemsstatene på en slik måte at de kan utgjøre en hindring for det indre marked. Dette omfatter tiltak som har en vesentlig innvirkning på foretak eller brukere i andre medlemsstater, det vil si tiltak som berører prisene for brukere i andre medlemsstater, tiltak som påvirker muligheten for et foretak som er etablert i en annen medlemsstat til å tilby en elektronisk kommunikasjonstjeneste, særlig tiltak som påvirker muligheten til å tilby tverrnasjonale tjenester, samt tiltak som påvirker markedsstrukturene eller markedsadgangen og dermed får følger for foretak i andre medlemsstater.

88) En mer ensartet bruk og definisjon av elementene i utvelgingsprosedyrene og vilkårene knyttet til rettighetene til å bruke radiospektrum som har en betydelig virkning på markedsforholdene og konkurransesituasjonen, herunder vilkår for markedsadgang og utvidelse, vil fremmes av en ordning for samordning der RSPG på anmodning fra den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet, eller unntaksvis på eget initiativ, sammenkaller et forum for fagfellevurdering for å undersøke utkast til tiltak før en gitt medlemsstat gir bruksrettigheter, med sikte på utveksling av beste praksis. Forumet for fagfellevurdering er et verktøy for samlæring. Det bør bidra til bedre utveksling av beste praksis mellom medlemsstatene og øke åpenheten i konkurransebaserte eller sammenlignende utvelgingsprosedyrer. Fagfellevurderingen bør ikke være et formelt vilkår i nasjonale tillatelsesprosedyrer. Utvekslingen av synspunkter bør være basert på opplysninger fra den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet som ber om at forumet for fagfellevurdering sammenkalles, og bør være en del av et bredere nasjonalt tiltak som mer generelt kan omfatte tildeling, handel og leie, varighet, fornyelse eller endring av bruksrettigheter. Derfor bør den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet også være i stand til å gi opplysninger om andre nasjonale utkast til tiltak eller aspekter ved dette knyttet til den relevante utvelgingsprosedyren for å begrense rettighetene til å bruke radiospektrum som ikke er omfattet av ordningen med fagfellevurdering. For å redusere den administrative byrden bør den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet ha mulighet til å framlegge slike opplysninger ved hjelp av et felles rapporteringsformat, dersom det slikt foreligger, for oversending til RSPG-medlemmene.

89) Dersom det på unionsplan er oppnådd enighet om en harmonisert tildeling av radiospektrum til særskilte foretak, bør medlemsstatene være nøye med å gjennomføre slike avtaler ved tildelingen av rettigheter til bruk av radiospektrum fra den nasjonale planen for frekvenstildeling.

90) Medlemsstatene bør kunne vurdere felles godkjenningsprosesser som et alternativ når de gir bruksrettigheter der den forventede bruken omfatter grensekryssende forhold.

91) Kommisjonsbeslutninger som skal sikre harmonisert anvendelse av dette direktiv, bør være begrenset til reguleringsmessige prinsipper, framgangsmåter og metoder. For å unngå tvil bør den ikke kreve et detaljnivå som vanligvis kreves for å gjenspeile nasjonale forhold, og den bør ikke forby alternative framgangsmåter som det med rimelighet kan forventes har tilsvarende virkning. En slik beslutning bør være rimelig og bør ikke virke inn på beslutninger truffet av nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter som ikke skaper en hindring for det indre marked.

92) Unionen og medlemsstatene har inngått forpliktelser innenfor Verdens handelsorganisasjon med hensyn til standarder og rammeregler for telekommunikasjonsnett og tjenester.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

93) Standardiseringen bør fortsatt styres hovedsakelig av markedet. Det kan likevel fremdeles finnes situasjoner der det er hensiktsmessig å kreve overholdelse av bestemte standarder på unionsplan for å øke samvirkingsevnen og brukernes valgmulighet samt oppmuntre til samvirkingsevne på det indre marked. På nasjonalt plan er medlemsstatene underlagt direktiv (EU) 2015/1535. Standardiseringsprosedyrene i henhold til dette direktiv berører ikke europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/30/EU([1]) og 2014/35/EU([2]) og direktiv 2014/53/EU.

94) Tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller tilbydere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, eller begge, bør pålegges å treffe tiltak for å verne sikkerheten i henholdsvis sine nett og tjenester og hindre eller minimere virkningen av sikkerhetshendelser. Idet det tas hensyn til nåværende utviklingstrinn i teknikken bør disse tiltakene sikre et sikkerhetsnivå for nettene og tjenestene som står i forhold til risikoen. Sikkerhetstiltakene bør ta hensyn til minst alle relevante aspekter av følgende elementer: når det gjelder sikkerhet for nett og ressurser: fysisk sikkerhet og miljøsikkerhet, forsyningssikkerhet, kontroll av tilgang til nett og integriteten til nett, når det gjelder håndtering av sikkerhetshendelser: prosedyrer for håndtering, kapasitet til å påvise sikkerhetshendelser, rapportering og kommunikasjon av sikkerhetshendelser, når det gjelder håndtering av kontinuitet i virksomheten: strategi for opprettholdelse av tjenester samt beredskapsplaner, kapasitet til gjenoppretting etter katastrofer, når det gjelder overvåking, revisjon og testing: strategier for overvåking og loggføring, planer for beredskapsøvelser, testing av nett og tjenester, sikkerhetsvurderinger og overvåking av samsvar, og samsvar med internasjonale standarder.

95) Gitt den voksende betydningen av nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, er det nødvendig å sikre at de også er omfattet av hensiktsmessige sikkerhetskrav i samsvar med sine særtrekk og økonomiske betydning. De som tilbyr slike tjenester bør derfor også sikre et sikkerhetsnivå som står i forhold til risikoen. Gitt at tilbydere av nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester vanligvis ikke utøver den faktiske kontrollen over signaloverføringen over nettene, kan graden av risiko for slike tjenester i enkelte henseender anses å være lavere enn for tradisjonelle elektroniske kommunikasjonstjenester. Dersom det er berettiget på grunnlag av den faktiske vurderingen av de aktuelle sikkerhetsrisikoene, bør derfor tiltakene som treffes av tilbydere av nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, være lettere. Samme framgangsmåte bør anvendes tilsvarende på interpersonelle kommunikasjonstjenester som benytter numre og ikke utøver faktisk kontroll over signaloverføringen.

96) Tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller tilbydere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester bør underrette brukere om særlige og vesentlige sikkerhetstrusler og om tiltak de kan treffe for å sikre sin kommunikasjon, for eksempel ved å bruke bestemte typer programvare eller krypteringsteknologi. Kravet om å underrette brukere om slike trusler bør ikke frita tjenestetilbyderen for plikten til for egen regning å treffe egnede og umiddelbare tiltak for å forebygge enhver sikkerhetstrussel og gjenopprette tjenestens normale sikkerhetsnivå. Slike opplysninger om sikkerhetstrusler for brukeren bør gis gratis.

97) For å verne sikkerheten for nett og tjenester, og med forbehold for medlemsstatenes myndighet til å sikre vern av deres vesentlige sikkerhetsinteresser og offentlig sikkerhet, og for å tillate etterforskning, avsløring og rettslig forfølging av straffbare forhold, bør bruken av kryptering, for eksempel kryptering fra ende til ende fremmes, og om nødvendig bør krypteringen være obligatorisk i samsvar med prinsippene om innebygd sikkerhet og innebygd personvern som standard.

98) Vedkommende myndigheter skal sikre de offentlige elektroniske kommunikasjonsnettenes integritet og tilgjengelighet. Den europeiske unions byrå for nett- og informasjonssikkerhet (ENISA) bør bidra til økt sikkerhet for elektronisk kommunikasjon ved blant annet å bistå med sakkunnskap og rådgivning og fremme utveksling av beste praksis. Vedkommende myndigheter bør ha de nødvendige midler

([1]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/30/EF av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om elektromagnetisk kompatibilitet (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 79).

([2]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/35/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av elektrisk utstyr bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 357).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

til å utføre sine oppgaver, herunder myndighet til å be om nødvendige opplysninger for å vurdere graden av sikkerhet i nett eller tjenester. De bør også ha myndighet til å be om omfattende og pålitelige data om faktiske sikkerhetshendelser som har hatt en vesentlig innvirkning på driften av nett eller tjenester. De bør ved behov bistås av enheter for håndtering av digitale hendelser (CSIRT-er) opprettet ved europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/1148([1]. CSIRT-ene kan særlig pålegges å gi vedkommende myndigheter opplysninger om risikoer og sikkerhetshendelser som påvirker offentlige elektroniske kommunikasjonsnett og offentlig tilgjengelige kommunikasjonstjenester, og anbefale måter å håndtere disse på.

99) Dersom tilbudet av elektronisk kommunikasjon er avhengig av offentlige ressurser hvis bruk er underlagt særlig tillatelse, bør medlemsstatene ha mulighet til å gi vedkommende myndighet for utstedelse av slike retten til å ilegge avgifter for å sikre optimal bruk av disse ressursene etter framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv. i samsvar med Domstolens rettspraksis kan ikke medlemsstatene innkreve gebyrer eller avgifter i forbindelse med tilbud av nett og elektroniske kommunikasjonstjenester, unntatt de som er fastsatt ved dette direktiv. Med hensyn til dette bør medlemsstatene ha en ensartet framgangsmåte for å fastsette slike gebyrer eller avgifter for ikke å gi tilbydere av elektronisk kommunikasjonsnett og -tjenester en unødig økonomisk byrde i forbindelse med den generelle tillatelsesprosedyren eller bruksrettighetene.

100) For å sikre optimal ressursbruk bør avgiftene gjenspeile den økonomiske og tekniske situasjonen i det aktuelle markedet samt alle andre vesentlige faktorer for å bestemme deres verdi. Samtidig bør avgiftene fastsettes på en måte som sikrer effektiv tildeling og bruk av radiospektrum. Dette direktiv berører ikke det formålet som avgifter for bruksrettigheter og rettigheter til å installere ressurser går til. Det bør for eksempel være mulig å bruke slike avgifter til finansiering av den nasjonale reguleringsmyndighetens og andre vedkommende myndigheters virksomhet som ikke kan dekkes av administrasjonsgebyrer. Dersom utvelgingsprosedyren bygger på konkurranse eller sammenligning, og avgifter for rettigheter til bruk av radiospektrum består helt eller delvis av engangsbeløp, bør betalingsordningen sikre at slike avgifter i praksis ikke fører til at utvelgingen skjer på grunnlag av kriterier som ikke har noe med målet om best mulig utnyttelse av radiospektrum å gjøre. Kommisjonen bør ha mulighet til med jevne mellomrom å offentliggjøre sammenlignende undersøkelser og eventuelt andre retningslinjer med hensyn til beste praksis ved tildeling av radiospektrum, nummerressurser eller framføringsrettigheter.

101) Avgifter som pålegges foretak for rettigheter til å bruke radiospektrum, kan påvirke beslutninger om hvorvidt de skal søke slike rettigheter og ta i bruk radiospektrumressurser. Med sikte på å sikre optimal bruk av radiospektrum bør medlemsstatene derfor sette minstepriser på en måte som fører til effektiv tildeling av disse rettighetene, uavhengig av hvilken utvelgingsprosedyre som brukes. Medlemsstatene kan også ta hensyn til mulige kostnader knyttet til oppfyllelsen av tillatelsesvilkår som innføres for å fremme politiske mål. I den forbindelse bør der også tas hensyn til konkurranseforholdene på det aktuelle markedet, herunder en eventuell alternativ bruk av ressursene.

102) Optimal bruk av radiospektrumressurser er avhengig av tilgjengeligheten til egnede nett og tilhørende ressurser. Med hensyn til dette bør medlemsstatene ta sikte på å sikre at, dersom nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter anvender avgifter for rettigheter til å bruke radiospektrum og for rettigheter til å installere ressurser, de tar hensyn til behovet for å legge til rette for kontinuerlig infrastrukturutvikling med sikte på å oppnå mest mulig effektiv bruk av ressursene. Medlemsstatene bør søke å sikre at ordningene for betaling av avgifter for rettigheter til å bruke radiospektrum som er knyttet til den ressursen som faktisk er tilgjengelig, i best mulig omfang anvendes slik at de støtter de investeringene som er nødvendige for å fremme en slik infrastrukturutvikling og tilbudet av tilhørende tjenester. Betalingsordningene bør angis på en objektiv, åpen og rimelig måte som sikrer likebehandling, før framgangsmåtene for å tildele rettigheter til å bruke radiospektrum igangsettes.

103) Ved tildeling av rettigheter til å installere ressurser bør det sørges for raske framgangsmåter som sikrer innsyn og likebehandling for å garantere like og effektive konkurransevilkår. Dette direktiv berører ikke nasjonale bestemmelser om ekspropriasjon eller bruk av eiendom, normal utøvelse av eiendomsrett, normal bruk av offentlig eiendom eller prinsippet om nøytralitet med hensyn til medlemsstatenes regler for eiendomsretten.

([1]) Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/1148 av 6. juli 2016 om tiltak for å sikre et høyt felles nivå for sikkerhet i nettverks- og informasjonssystemer i hele Unionen (EUT L 194 av 19.7.2016, s. 1).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

104) Tillatelser som er gitt til tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som gir dem tilgang til offentlig eller privat eiendom, er vesentlige faktorer for etableringen av elektroniske kommunikasjonsnett eller nye nettelementer. Unødvendig kompleksitet og forsinkelse i framgangsmåtene for tildeling av rettigheter til å installere ressurser kan derfor utgjøre en betydelig hindring for utviklingen av konkurranse. Derfor bør det bli enklere for godkjente foretak å skaffe seg framføringsrettigheter. Vedkommende myndigheter bør samordne anskaffelsen av framføringsrettigheter og gjøre relevant informasjon tilgjengelig på sine nettsteder.

105) Det er nødvendig å styrke medlemsstatenes myndighet med hensyn til innehavere av framføringsrettigheter for å sikre adgang til eller utbygging av et nytt nett på en rettferdig, effektiv og miljømessig ansvarlig måte, uavhengig av enhver forpliktelse for et foretak med en sterk markedsstilling om å gi tilgang til sitt elektroniske kommunikasjonsnett. Økt felles bruk av ressurser kan senke miljøkostnaden ved å bygge ut infrastruktur for elektronisk kommunikasjon og bidra til mål som gjelder folkehelse, offentlig sikkerhet og by- og arealplanlegging. Vedkommende myndigheter bør gis myndighet til å kreve at foretakene som har dratt nytte av rettighetene til å installere ressurser på, over eller under offentlig eller privat eiendom, bruker slike ressurser eller slik eiendom felles, herunder fysisk samlokalisering, etter en hensiktsmessig periode med offentlig høring der alle berørte parter bør gis mulighet til å fremme sine synspunkter, på de særlige områdene der hensynet til allmenn interesse gjør slik felles bruk nødvendig. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom det allerede er stor plassmangel under jorden, eller dersom en naturlig barriere må krysses. Vedkommende myndigheter bør særlig kunne ha mulighet til å pålegge felles bruk av nettelementer og tilhørende ressurser, for eksempel kabelkanaler, rør, master, mannhull, fordelerskap, antenner, tårn og andre støttekonstruksjoner, bygninger eller innganger til bygninger, og bedre samordning av anleggsarbeider av miljøhensyn eller andre politiske hensyn. Det bør derimot være de nasjonale reguleringsmyndighetene som definerer reglene for hvordan kostnadene skal fordeles for felles bruk av ressurser eller eiendom, for å sikre at de aktuelle foretakene får en passende belønning for den risikoen de tar. I lys av de forpliktelsene som er pålagt ved direktiv 2014/61/EU, bør vedkommende myndigheter, særlig lokale myndigheter, i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter også fastsette hensiktsmessige samordningsprosedyrer med hensyn til bygge- og anleggsarbeid og andre hensiktsmessige offentlige ressurser eller eiendom, som bør kunne omfatte framgangsmåter som sikrer at berørte parter har informasjon om hensiktsmessige offentlige ressurser eller eiendom og pågående og planlagt bygge- og anleggsarbeid, at de er underrettet om slike arbeider i rett tid, og at det i størst mulig grad legges til rette for felles bruk.

106) Dersom mobiloperatører er pålagt å bruke master i fellesskap av miljøhensyn, kan en slik obligatorisk felles bruk føre til en reduksjon av den største tillatte overføringseffekt som er tillatt for den enkelte operatør av hensyn til folkehelsen, og dette kan igjen føre til krav om at operatørene installerer flere overføringssteder for å sikre nasjonal dekning. Vedkommende myndigheter bør søke å avstemme de aktuelle hensynene til miljø og folkehelse, idet det tas behørig hensyn til føre-var-prinsippet fastsatt i rådsrekommandasjon 1999/519/EF([1]).

107) Radiospektrum er en knapp ressurs med stor samfunnsmessig verdi og markedsverdi. Det er en grunnleggende forutsetning for radiobaserte elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, og i den grad det er knyttet til disse nettene og tjenestene, bør radiospektrum fordeles og tildeles effektivt av de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter i samsvar med harmoniserte mål og prinsipper og i henhold til objektive kriterier som sikrer innsyn og likebehandling, samtidig som det tas hensyn til demokratiske, sosiale, språklige og kulturelle interesser i forbindelse med bruken av radiospektrum. Vedtak nr. 676/2002/EF oppretter en ramme for harmonisering av radiospektrum.

108) Radiospektrumpolitiske tiltak bør heller ikke berøre tiltak truffet på unionsplan eller nasjonalt plan i samsvar med unionsretten for å ivareta mål av allmenn interesse, særlig i forbindelse med offentlige myndigheters og forsvarets nett, fastsettelse av regler for innhold og audiovisuell politikk, og medlemsstatenes rett til å tilrettelegge og bruke sitt radiospektrum til formål som gjelder offentlig orden, offentlig sikkerhet og forsvar.

([1]) Rådsrekommandasjon 1999/519/EF av 12. juli 1999 om begrensning av eksponering av allmennheten for elektromagnetiske felt (0 Hz–300 GHz) (EFT L 199 av 30.7.1999, s. 59).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

109) Det er av avgjørende betydning for den økonomiske og sosiale utviklingen, deltakelse i det offentlige liv og sosial og territorial utjevning å sikre omfattende nettilknytning. Etter hvert som nettilknytning og bruken av elektronisk kommunikasjon blir en integrert del av europeisk samfunn og velferd, bør medlemsstatene etterstrebe å sikre trådløs bredbåndsdekning i hele Unionen. En slik dekning bør oppnås ved å sørge for at medlemsstatene pålegger nødvendige dekningskrav, som bør tilpasses til hvert enkelt område som dekkes, og begrenses til rimelige byrder som ikke er til hinder for tjenestetilbydernes utbygging. Gitt den viktige rollen systemer som radiobaserte lokalnett (RLAN) spiller i å tilby trådløst høyhastighetsbredbånd innendørs, bør tiltakene ha som mål å frigi tilstrekkelig radiospektrum i bånd som er særlig verdifulle aktiva når det gjelder kostnadseffektiv utbygging av trådløse nett med allmenn dekning, særlig innendørs. Dessuten bør det treffes helhetlige og samordnede tiltak for å sikre bakkebasert trådløs dekning av høy kvalitet i hele Unionen, på grunnlag av beste nasjonale praksis for operatørenes lisensforpliktelser, med sikte på å oppfylle målet i programmet for radiospektrumpolitikk om at alle borgere i Unionen bør ha tilgang både innendørs og utendørs til raske bredbåndshastigheter på minst 30 Mbps innen 2020, og med sikte på å nå et ambisiøst mål om et gigabitsamfunn i Unionen. Slike tiltak vil fremme nyskapende digitale tjenester og sikre langsiktige sosioøkonomiske fordeler. Sømløs dekning av territoriet samt nettilknytning på tvers av medlemsstatene bør være størst mulig og pålitelig med henblikk på å fremme nasjonale og grensekryssende tjenester og anvendelser, for eksempel oppkoplede biler og e-helse.

110) Behovet for å sikre at borgerne ikke utsettes for elektromagnetiske felt på et nivå som er helseskadelig er en absolutt nødvendighet. Medlemsstatene bør fremme konsekvens i hele Unionen for å håndtere dette spørsmålet, idet det tas særlig hensyn til føre-var-prinsippet fastsatt i rekommandasjon 1999/519/EF, for å arbeide mot å sikre mer ensartede utbyggingsvilkår. Medlemsstatene bør anvende framgangsmåtene fastsatt i direktiv (EU) 2015/1535, dersom det er relevant, med sikte på også å gi berørte parter innsyn og gi mulighet for andre medlemsstater og Kommisjonen å reagere.

111) Harmonisering og samordning av radiospektrum og regulering av utstyr støttet av standardisering, utfyller hverandre og må samordnes nøye slik at deres felles mål oppfylles effektivt med støtte fra RSPG. Samordning mellom innholdet og tidsplanen for mandater gitt til CEPT i henhold til vedtak nr. 676/2002/EF og standardiseringsanmodninger sent til standardiseringsorganer, for eksempel Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjon, herunder med hensyn til parametrer for radiomottakere, bør gjøre det enklere å innføre framtidige systemer, støtte mulighetene for felles bruk av radiospektrum og sikre effektiv forvaltning av radiospektrum.

112) Etterspørselen etter harmonisert radiospektrum er ikke ensartet i alle deler av Unionen. Dersom det er mangel på etterspørsel for hele eller deler av et harmonisert bånd på regionalt eller nasjonalt plan, kan medlemsstatene som unntak tillate alternativ bruk av båndet, for eksempel for å dekke mangel på markedstilbud for visse former for bruk, så lenge slik mangel på etterspørsel varer, og forutsatt at den alternative bruken ikke er til ulempe for den harmoniserte bruken av båndet fra andre medlemsstater, og at den opphører dersom behovet for harmonisert bruk oppstår.

113) Fleksibilitet i forvaltningen av radiospektrum og tilgang til radiospektrum er etablert gjennom teknologi- og tjenestenøytrale tillatelser for å gi radiospektrumbrukere mulighet til å velge de beste teknologiene og tjenestene for frekvensbånd som er erklært tilgjengelige for elektroniske kommunikasjonstjenester i de relevante nasjonale planene for frekvenstildeling i samsvar med unionsretten («prinsippet om teknologi- og tjenestenøytralitet»). Den administrative fastsettelsen av teknologier og tjenester bør få anvendelse bare dersom mål av allmenn interesse står på spill, og bør være klart begrunnet og gjennomgås jevnlig.

114) Restriksjoner med hensyn til prinsippet om teknologinøytralitet bør være relevante og begrunnet av behovet for å unngå skadelig interferens, for eksempel ved å innføre spektrummasker og effektnivåer, for å verne folkehelsen ved å begrense eksponering av allmennheten for elektromagnetiske felt, for å sikre at tjenestene fungerer slik de skal ved at

UOFFISIELL OVERSETTELSE

tjenestens tekniske kvalitet holder tilstrekkelig nivå, samtidig som det ikke nødvendigvis utelukker muligheten for å bruke mer enn én tjeneste i det samme frekvensbåndet, for å sikre riktig felles bruk av radiospektrum, særlig dersom bruken av det er omfattet bare av generelle tillatelser, for å sikre effektiv bruk av radiospektrum, eller for å nå et mål av allmenn interesse i samsvar med unionsretten.

115) Brukere av radiospektrum bør også ha mulighet til å velge fritt hvilke tjenester de ønsker å tilby over radiospektrumet. På den annen side bør det gis mulighet for tiltak som krever levering av en særlig tjeneste for å nå klart definerte mål av allmenn interesse, for eksempel sikkerhet for menneskeliv, behovet for å fremme sosial, regional og territorial utjevning, eller unngåelse av ineffektiv bruk av radiospektrum dersom det er nødvendig og står i forhold til målene. Disse målene bør omfatte fremming av kulturelt og språklig mangfold og mediemangfold, som definert av medlemsstatene i samsvar med unionsretten. Unntatt dersom det er nødvendig for å verne sikkerheten eller menneskeliv, eller, som unntak for å nå andre mål av allmenn interesse som definert av medlemsstatene i samsvar med unionsretten, bør unntak ikke gi bestemte tjenester eksklusiv bruksrettighet, men bør heller gi dem forrang slik at andre tjenester eller teknologier i den grad det er mulig også kan brukes i samme frekvensbånd. Medlemsstatene kan innenfor rammen av sin myndighet definere omfanget og arten av alle unntak med hensyn til å fremme kulturelt og språklig mangfold og mediemangfold.

116) Ettersom tildelingen av radiospektrum til særlige teknologier eller tjenester er et unntak fra prinsippene om teknologi- og tjenestenøytralitet og reduserer valgfriheten med hensyn til den tjenesten som leveres eller teknologien som brukes, bør ethvert forslag for slik tildeling være åpent og gjenstand for offentlig høring.

117) Dersom medlemsstatene som et unntak beslutter å begrense friheten til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester på grunnlag av offentlig orden, offentlig sikkerhet eller folkehelse, bør de begrunne årsakene til en slik begrensning.

118) Radiospektrum bør forvaltes på en slik måte at det sikres at skadelig interferens unngås. Det grunnleggende begrepet skadelig interferens bør derfor defineres tydelig for å sikre at regulerende inngrep begrenses til det som er nødvendig for å forhindre slik interferens, idet det også tas hensyn til behovet for å vurdere avanserte metoder for vern mot skadelig interferens med det mål å bruke disse teknologiene og metodene for forvaltning av radiospektrum for å unngå, i den grad det er mulig, bruk av prinsippet om «uten interferens og uten vern». Transport har i høy grad et grensekryssende aspekt og digitaliseringen av den gir utfordringer. Kjøretøyene (for eksempel tunnelbane, buss, biler, lastebiler, tog) blir stadig mer selvstendige og i stadig større grad oppkoplet. På det indre marked er det blitt enklere for kjøretøyene å krysse landegrensene. Pålitelig kommunikasjon og å unngå skadelig interferens er avgjørende for sikker og god drift av kjøretøyer kommunikasjonssystemene i dem.

119) Med økende etterspørsel etter radiospektrum og nye og forskjellige bruksområder og teknologier som krever mer fleksibel tilgang og bruk av radiospektrum, bør medlemsstatene fremme felles bruk av radiospektrum ved å bestemme hvilke tillatelsesordninger som passer best for hvert scenario, og ved å fastsette hensiktsmessige og åpne regler og vilkår for dette. Felles bruk av radiospektrum sikrer i økende grad effektiv og formålstjenlig bruk ved at flere uavhengige brukere eller innretninger gis tilgang til samme frekvensbånd i henhold til forskjellige typer rettsordener for å gjøre ytterligere radiospektrumressurser tilgjengelige, heve brukseffektiviteten og forenkle tilgangen til radiospektrum for nye brukere. Felles bruk kan være basert på generelle tillatelser eller lisensfri bruk som på særlige vilkår for felles bruk gjør at flere brukere kan tilgang og mulighet til å bruke samme radiospektrum på forskjellige geografiske områder eller på forskjellige tidspunkter. Det kan også være basert på individuelle bruksrettigheter i henhold til ordninger som for eksempel lisensbasert felles tilgang der alle brukere (en eksisterende bruker og nye brukere) avtaler vilkårene for felles tilgang under tilsyn av vedkommende myndigheter for å sikre en minste garantert overføringskvalitet. Dersom medlemsstatene tillater felles bruk under forskjellige tillatelsesordninger, bør varigheten for slik bruk i de forskjellige tillatelsesordningene ikke være svært forskjellig.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

120) Generelle tillatelser for bruk av radiospektrum kan legge til rette for den mest effektive bruken av radiospektrum, stimulere innovasjon i enkelte tilfeller og er konkurransefremmende, mens individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum i andre tilfeller kan være den mest hensiktsmessige tillatelsesordningen i visse særlige omstendigheter. Individuelle bruksrettigheter bør for eksempel vurderes når radiospektrumets gunstige spredningsegenskaper eller overføringens tiltenkte effektnivå innebærer at generelle tillatelser ikke kan ivareta interferensproblemene i lys av den tjenestekvaliteten som kreves. Tekniske tiltak, for eksempel løsninger som gjør mottakerne mer motstandsdyktige, kan gjøre det mulig å bruke generelle tillatelser eller felles bruk av radiospektrum og eventuelt gjøre det mulig å unngå systematisk bruk av prinsippet om «uten interferens og uten vern».

121) For å sikre forutsigbarhet og bevare rettssikkerhet og investeringsstabilitet bør medlemsstatene på forhånd fastsette hensiktsmessige kriterier for å fastslå om målet om effektiv bruk av radiospektrum overholdes av rettighetshaverne når de gjennomfører vilkårene knyttet til individuelle bruksrettigheter og generelle tillatelser. Berørte parter bør involveres når det gjelder å definere slike vilkår og på en åpen måte underrettes om hvordan oppfyllelsen av deres forpliktelser vil bli vurdert.

122) For å unngå at det skapes hindringer for markedsadgang på grunn av konkurransebegrensende hamstring bør medlemsstatenes håndheving av vilkårene knyttet til radiospektrumrettigheter være effektive, og alle vedkommende myndigheter bør delta dersom det er nødvendig. Vilkårene for håndheving bør omfatte en bestemmelse om at uutnyttet kapasitet går tapt. For å sikre rettssikkerhet i forbindelse med eventuelle sanksjoner for manglende utnyttelse av radiospektrum, bør det på forhånd fastsettes en minimumsgrense for bruk, herunder med hensyn til tidsrom, omfang og identitet for radiospektrum. Handel med og leie av radiospektrum bør sikre effektiv bruk av den opprinnelige rettighetshaveren.

123) Dersom det er fastsatt harmoniserte vilkår for et frekvensbånd i henhold til vedtak nr. 676/2002/EF, skal vedkommende myndigheter beslutte hvilken tillatelsesordning det er mest hensiktsmessig å anvende i det aktuelle båndet eller deler av det. Dersom alle medlemsstatene sannsynligvis vil møte lignende problemer der forskjellige løsninger kan fragmentere det indre marked for utstyr og derved forsinke utbyggingen av 5G-systemer, kan det være nødvendig for Kommisjonen, idet det i størst mulig grad tas hensyn til uttalelsen fra RSPG, å anbefale felles løsninger som anerkjenner gjeldende tekniske harmoniseringstiltak. Dette kan gi medlemsstatene en felles verktøykasse som de kan ta hensyn til når de skal identifisere hensiktsmessig ensartede tillatelsesordninger som skal anvendes på et bånd eller en del av et bånd, avhengig av faktorer som befolkningstetthet, båndenes spredningsegenskaper, forskjell mellom bruk i byene eller landdistriktene, mulig behov for å verne eksisterende tjenester og de følgende det måtte innebære for stordriftsfordeler i produksjonen.

124) Felles bruk av nettinfrastruktur, og i noen tilfeller felles bruk av radiospektrum, kan gi mulighet for mer effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum og sikre rask utbygging av nett, særlig i områder med mindre befolkningstetthet. Når det fastsettes vilkår som skal knyttes til rettigheter til å bruke radiospektrum, bør vedkommende myndigheter også vurdere å tillate former for felles bruk eller samordning mellom foretak med sikte på å sikre effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum eller oppfyllelse av dekningskrav i samsvar med prinsippene for konkurranseretten.

125) Kravet om å overholde prinsippene om teknologi- og tjenestenøytralitet i forbindelse med at det tildeles bruksrettigheter, sammen med muligheten til å overføre rettigheter mellom foretak, underbygger friheten og midlene til å levere elektroniske kommunikasjonstjenester til offentligheten, og derved også å gjøre det enklere å nå målene av allmenn interesse. Dette direktiv berører ikke adgangen til å tildele radiospektrum enten direkte til tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester eller til enheter som bruker disse nettene eller tjenestene. Slike enheter kan være tilbydere av innhold for radio- eller fjernsynssendinger. Ansvaret for å oppfylle vilkårene knyttet til rettigheten til å bruke radiospektrum og de relevante vilkårene knyttet til den generelle tillatelsen, bør i alle tilfeller ligge hos foretaket som er tildelt rettigheten til å bruke radiospektrum. Visse forpliktelser som er pålagt fjernsynsselskapene for å levere audiovisuelle medietjenester, kan kreve bruk av særlige kriterier og framgangsmåter i forbindelse med tildeling av rettigheter til å bruke radiospektrum for å nå et særlig mål av allmenn interesse fastsatt av medlemsstatene i samsvar med unionsretten. Imidlertid bør framgangsmåten for tildeling av en slik rettighet i alle tilfeller være objektiv og rimelig og sikre innsyn og likebehandling.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

126) Domstolens rettspraksis krever at nasjonale begrensninger av rettigheter sikret ved traktatens artikkel 56 bør være objektivt begrunnet og rimelige og ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å nå deres mål. Dessuten bør radiospektrum som er tildelt uten å følge en åpen prosess bør ikke brukes til andre formål enn det målet av allmenn interesse som de ble tildelt for. I et slikt tilfelle bør berørte parter gis mulighet til å framlegge kommentarer innen en rimelig frist. Som ledd i framgangsmåten ved søknad om tildeling av rettigheter bør medlemsstatene kontrollere om søkeren er i stand til å oppfylle vilkårene knyttet til slike rettigheter. Disse vilkårene bør gjenspeiles i kvalifikasjonskriteriene fastsatt i objektive og rimelige vilkår som sikrer innsyn og likebehandling, før det igangsettes noen konkurransebasert utvelgingsprosedyre. For å kunne anvende slike kriterier kan søkeren bli anmodet om å gi nødvendige opplysninger for å godtgjøre sin evne til å oppfylle disse vilkårene. Dersom slike opplysninger ikke gis, kan søknaden om rettigheten til å bruke radiospektrum bli avslått.

127) Medlemsstatene bør før tildeling av en rettighet bare kreve verifisering av elementer som en søker som utviser normal forsiktighet med rimelighet kan forventes å dokumentere, idet det tas behørig hensyn til viktigheten av den samfunnsmessige verdien og markedsverdien av radiospektrum som en knapp offentlig ressurs. Dette berører muligheten for senere verifisering av om kvalifikasjonskriteriene er oppfylt, for eksempel gjennom delmål, der det ikke med rimelighet kan forventes at kriteriene kan oppfylles innledningsvis. For å bevare effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum bør medlemsstatene ikke tildele rettigheter dersom deres gjennomgåelse viser at søkeren ikke er i stand til å oppfylle vilkårene, uten at dette berører muligheten til å forenkle bruk i forsøksøyemed i et begrenset tidsrom. Tilstrekkelig varighet på tillatelsene til å bruke radiospektrum bør øke forutsigbarheten for investeringer ved å bidra til raskere nettutbygging og bedre tjenester og stabilitet til å støtte handel med og leie av radiospektrum. Med mindre bruk av radiospektrum er tillatt i et ubegrenset tidsrom, bør slik varighet både ta hensyn til målene som søkes oppnådd og være tilstrekkelig til å legge til rette for at de investeringene som er gjort, tjenes inn igjen. Samtidig som en lengre varighet kan sikre forutsigbarhet for investeringer, vil tiltak for å sikre effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum, for eksempel vedkommende myndighets myndighet til å endre eller trekke tilbake rettigheten i tilfelle av manglende overholdelse av vilkårene knyttet til bruksrettighetene, eller tilrettelegging for handel med og leie av radiospektrum, bidra til å hindre uhensiktsmessig akkumulering av radiospektrum og støtte større fleksibilitet i fordelingen av radiospektrumressurser. Økt bruk av årsavgifter er også en måte å sikre kontinuerlig vurdering av rettighetshaverens bruk av radiospektrum på.

128) Idet betydningen av teknisk innovasjon tas i betraktning, bør medlemsstatene kunne gi mulighet til å tildele rettigheter til å bruke radiospektrum i forskningsøyemed, med forbehold for særlige begrensninger og vilkår som er strengt begrunnet ut fra den forsøksmessige arten av slike rettigheter.

129) Dersom vedkommende myndigheter beslutter å fornye allerede tildelte rettigheter til å bruke harmonisert radiospektrum, bør de ta hensyn til i hvilket omfang fornyelse vil fremme målene til rammereglene og andre mål i henhold til unionsretten og nasjonal rett. Enhver slik beslutning bør være omfattet av en åpen framgangsmåte som sikrer innsyn og likebehandling og være basert på en gjennomgåelse av hvordan vilkårene som er knyttet til de aktuelle rettighetene er overholdt. Ved vurdering av behovet for å fornye bruksrettigheter bør medlemsstatene veie den konkurransemessige virkningen av å fornye tildelte rettigheter opp mot å fremme mer effektiv utnyttelse, eller opp mot å fremme innovative nye bruksområder som kan oppstå dersom båndet åpnes for nye brukere. Vedkommende myndigheter bør kunne komme fram til en beslutning med hensyn til dette ved å tillate fornyelse for bare et begrenset tidsrom for å hindre alvorlige forstyrrelser av etablert bruk. Samtidig som beslutninger om hvorvidt rettigheter som er tildelt før dette direktiv trer i kraft, bør være i samsvar med allerede gjeldende regler, bør medlemsstatene også sikre at de ikke skader målene for dette direktiv.

130) Når medlemsstatene fornyer eksisterende rettigheter til å bruke harmonisert radiospektrum, bør de, sammen med vurderingen av behovet for å fornye rettigheten, gjennomgå avgiftene knyttet til dette, med sikte på å sikre at disse avgiftene fortsatt vil fremme optimal bruk, idet det blant annet tas hensyn til markedsutviklingen og den tekniske utviklingen. Av hensyn til rettssikkerheten er det hensiktsmessig at eventuelle justeringer av eksisterende avgifter bygger på de samme prinsippene som de som får anvendelse på tildelingen av nye bruksrettigheter.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

131) Effektiv forvaltning av radiospektrum kan sikres ved å legge til rette for fortsatt effektiv bruk av radiospektrum som allerede er tildelt. For å sikre rettssikkerhet for rettighetshaverne bør muligheten til å fornye rettigheter vurderes innen et hensiktsmessig tidsrom før de aktuelle rettighetene utløper, for eksempel minst to år før rettighetene utløper dersom rettighetene er tildelt for 15 år eller mer, med mindre muligheten for fornyelse uttrykkelig ble utelukket på det tidspunktet rettighetene ble tildelt. Av hensyn til kontinuerlig ressursforvaltning bør vedkommende myndigheter kunne påta seg slik vurdering på eget initiativ, samt som svar på forespørsel fra mottakende foretak. Fornyelse av bruksrettigheten bør ikke gis mot mottakende foretaks vilje.

132) Overdragelse av rettigheter til å bruke radiospektrum kan være en effektiv metode for å øke den effektive bruken av spektrum. Av hensyn til fleksibilitet og effektivitet og for at markedet skal kunne verdsette radiospektrum, bør medlemsstatene som standard tillate radiospektrumbrukere å overføre eller leie ut sine rettigheter til å bruke radiospektrum til tredjeparter, etter en enkel framgangsmåte og med forbehold for vilkårene som er knyttet til slike rettigheter og konkurransereglene, under tilsyn av de ansvarlige nasjonale reguleringsmyndighetene. For å forenkle slik overdragelse eller utleie, forutsatt at de tekniske gjennomføringstiltakene vedtatt i henhold til vedtak nr. 676/2002/EF overholdes, bør medlemsstatene også vurdere søknader om oppdeling eller utskilling av radiospektrumrettigheter og om en gjennomgåelse av bruksvilkårene.

133) Tiltak som treffes særlig for å fremme konkurransen når det tildeles eller fornyes rettigheter til å bruke radiospektrum, bør besluttes av nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter som har de nødvendig økonomisk og teknisk kunnskap og markedskunnskap. Vilkår for tildeling av radiospektrum kan påvirke konkurransesituasjonen på markedene for elektronisk kommunikasjon og vilkårene for markedsadgang. Begrenset tilgang til radiospektrum, særlig dersom radiospektrum er en knapp ressurs, kan hindre nyetableringer eller hemme investering, nettutbygging, levering av nye tjenester eller nye applikasjoner, innovasjon og konkurranse. Nye bruksrettigheter, herunder de som anskaffes gjennom overdragelse eller leie, samt innføring av nye fleksible kriterier for bruk av radiospektrum kan også påvirke eksisterende konkurranse. Dersom de anvendes utilbørlig kan visse vilkår som brukes til å fremme konkurranse, ha andre virkninger; for eksempel kan tak og reservasjoner for radiospektrum skape kunstig knapphet, forpliktelser for engrostilgang kan utilbørlig begrense forretningsmodeller i fravær av markedsmakt, og begrensninger på overdragelser kan hindre utviklingen av sekundærmarkeder. Det er derfor nødvendig med en ensartet og objektiv konkurransetest for innføring av slike vilkår, og den bør anvendes konsekvent. Bruken av slike tiltak bør derfor bygge på en grundig og objektiv vurdering fra nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter av markedet og konkurransevilkårene på markedet. Nasjonale vedkommende myndigheter bør imidlertid alltid sikre effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum og unngå konkurransevridning gjennom konkurransebegrensende hamstring.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

134) På grunnlag av uttalelsene fra RSPG kan det være nødvendig å vedta en felles frist for å tillate bruk av et frekvensbånd som er harmonisert i henhold til vedtak nr. 676/2002/EF, for å unngå interferens over landegrensene, og som kan være nyttig for å sikre at fordelene ved de tilhørende tekniske harmoniseringstiltakene for utstyrsmarkeder og for utbygging av nett og tjenester med svært høy kapasitet utnyttes fullt ut. Tillatelse til å bruke radiospektrum innebærer å tildele radiospektrum i henhold til en generell tillatelsesordning eller individuelle bruksrettigheter for å tillate bruk av radiospektrum så snart tildelingsprosessen er fullført. For å kunne tildele frekvensbånd kan det være nødvendig å frigi et bånd som er opptatt av andre brukere og gi dem kompensasjon. Gjennomføring av en felles frist for å tillate bruk av harmoniserte bånd for elektroniske kommunikasjonstjenester, herunder for 5G, kan imidlertid påvirkes i en bestemt medlemsstat av problemer knyttet til uløste spørsmål om samordning over landegrensene mellom medlemsstater eller med tredjestater, vanskeligheter med å sikre teknisk migrering av eksisterende brukere av et bånd, begrensning av bruken av båndet av hensyn til et mål av allmenn interesse, vern av nasjonal sikkerhet og forsvaret eller force majeure. Uansett bør medlemsstatene treffe alle tiltak for å redusere eventuelle forsinkelser mest mulig når det gjelder geografisk dekning, tidsaspekter og radiospektrumområde. Dessuten bør medlemsstatene kunne, dersom det er hensiktsmessig i lys av deres

vurdering av de relevante omstendighetene, å be Unionen om juridisk, politisk og teknisk bistand for å løse problemer i forbindelse med samordning av radiospektrum med Unionens nabostater, herunder kandidatstater eller tiltredende stater, på en slik måte at de berørte medlemsstatene kan overholde sine forpliktelser i henhold til unionsretten.

135) For å sikre økt samordnet tilgang til radiospektrum innen 2020 med sikte på å oppnå faste og trådløse nett med svært høy hastighet i forbindelse med 5G, er 3,4-3,8 GHz- og 24,25-27,5 GHz-båndene av RSPG identifisert som prioriterte bånd som er egnet til å oppfylle målene i 5G-handlingsplanen innen 2020. 40,5-43,5 GHz- og 66-71 GHz-båndene er også identifisert med sikte på ytterligere undersøkelser. Det er derfor nødvendig å sikre at 3,4-3,8 GHz- og 24,25-27,5 GHz-båndene eller deler av disse innen 31. desember 2020 er tilgjengelige for bakkebaserte systemer som kan levere trådløse bredbåndstjenester i henhold til harmoniserte vilkår fastsatt ved tekniske gjennomføringsbestemmelser vedtatt i samsvar med artikkel 4 i vedtak nr. 676/2002/EF som supplement til europaparlaments- og rådsbeslutning (EU) 2017/899([1]), ettersom disse båndene har særlige kvaliteter med hensyn til dekning og datakapasitet som gjør at de kan kombineres på en hensiktsmessig måte for å oppfylle 5G-kravene. Medlemsstatene kan imidlertid bli berørt av interferens som sannsynligvis kan komme fra tredjestater som i samsvar med ITUs radioreglement har identifisert disse båndene for andre tjenester enn internasjonal mobiltelekommunikasjon. Dette kan påvirke forpliktelsen til å overholde en felles gjennomføringsdato. Framtidig bruk av 26 GHz-båndet til bakkebaserte trådløse 5G-tjenester vil sannsynligvis være rettet mot blant annet byområder og tilgangspunkter i forsteder, mens noe utbygging sannsynligvis vil skje langs større veier og jernbanespor i landdistriktene. Dette gir mulighet til å bruke 26 GHz-båndet til andre tjenester enn trådløst 5G utenfor disse geografiske områdene, for eksempel til bedriftsspesifikk kommunikasjon eller innendørs bruk, og gjør derfor at medlemsstatene kan utpeke og gjøre dette båndet tilgjengelig uten enerett.

136) Dersom behovet for et frekvensbånd er større enn tilgjengeligheten, og en medlemsstat derfor konkluderer at rettighetene til å bruke radiospektrum skal begrenses, bør hensiktsmessige og åpne metoder få anvendelse på tildelingen av slike rettigheter for å unngå forskjellsbehandling og optimalisere bruken av den knappe ressursen. Slik begrensning bør begrunnes, være rimelig og være basert på en grundig vurdering av markedsvilkårene, idet det legges behørig vekt på de generelle fordelene for brukerne og på målene for det nasjonale og det indre marked. Målene som regulerer alle metoder for begrensning, bør være tydelig fastsatt på forhånd. Når medlemsstatene vurderer hvilken utvelgingsprosedyre som er mest hensiktsmessig, og i samsvar med samordningstiltakene som er truffet på unionsplan, bør de til rett tid og på en måte som sikrer innsyn, rådføre seg med alle berørte parter om begrunnelsen, målene og vilkårene for prosedyren. Medlemsstatene bør blant annet kunne anvende konkurransemessige eller sammenlignende utvelgingsprosedyrer ved tildeling av radiospektrum eller nummerressurser med særlig økonomisk verdi. Vedkommende myndigheter bør ta hensyn til målene for dette direktiv ved forvaltning av slike ordninger. Dersom en medlemsstat konstaterer at ytterligere rettigheter kan gjøres tilgjengelig i et bånd, bør den starte prosessen for dette.

137) Svært stor vekst i etterspørselen etter radiospektrum og i etterspørselen fra sluttbrukere etter trådløs bredbåndskapasitet krever alternative, utfyllende og spektrumeffektive tilgangsløsninger, herunder trådløse tilgangssystemer med lav effekt og kort rekkevidde, for eksempel RLAN og nett med små mobiltilgangspunkter med lav effekt. Slike utfyllende trådløse tilgangssystemer, særlig offentlig tilgjengelige RLAN-tilgangspunkter, øker sluttbrukernes tilgang til internett og avlastingen av mobiltrafikk for mobiloperatører. RLAN bruker harmonisert radiospektrum uten å kreve individuell tillatelse eller en rettighet til å bruke radiospektrum. Fram til nå brukes de fleste RLAN-tilgangspunkter av private brukere som en lokal trådløs forlengelse av deres faste bredbåndstilkopling. Innenfor rammene for sine internettabonnement bør sluttbrukerne ikke hindres i å dele tilgangen til sitt RLAN med andre for å øke antall tilgjengelige tilgangspunkter, særlig i tett befolkede områder, maksimere trådløs datakapasitet gjennom viderebruk av radiospektrum og opprette en kostnadseffektiv trådløs bredbåndsinfrastruktur som er tilgjengelig for andre sluttbrukere. Derfor bør også unødvendige begrensninger på utbyggingen av og forbindelsene mellom RLAN-tilgangspunkter fjernes.

([1]) Europaparlaments- og rådsbeslutning (EU) nr. 2017/899 av 17. mai 2017 om bruk av frekvensbåndet 470–790 MHz i Unionen (EUT L 138 av 25.5.2017, s. 131).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

138) Offentlige myndigheter eller tilbydere av offentlige tjenester som bruker RLAN i sine lokaler til sitt personell, besøkende eller kunder, for eksempel for å forenkle tilgangen til elektroniske offentlige tjenester eller til informasjon om offentlig transport og veitrafikkstyring, kan også gi tilgang til slike tilgangspunkter for generelt bruk av borgerne som en tilleggstjeneste til de tjenestene de tilbyr til allmennheten i slike lokaler, i den grad konkurransereglene og reglene for offentlige innkjøp tillater dette. Dessuten kan den som tilbyr slik lokal tilgang til elektroniske kommunikasjonsnett på eller rundt en privat eiendom eller et begrenset offentlig område på ikke-kommersiell basis eller som en tilleggstjeneste til en annen type virksomhet som ikke er avhengig av slik tilgang, for eksempel RLAN-tilgangspunkter som er gjort tilgjengelige for kunder av annen forretningsvirksomhet eller for allmennheten i dette området, bli omfattet av kravene i generelle tillatelser for rettigheter til å bruke radiospektrum, men bør ikke være omfattet av noen vilkår eller krav som er knyttet til generelle tillatelser som gjelder for tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, eller for forpliktelser som gjelder sluttbrukere eller samtrafikk. En slik tilbyder bør imidlertid fortsatt være underlagt ansvarsreglene fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF([1]). Nye teknologier kommer til, for eksempel LiFi, og de vil supplere den aktuelle radiospektrumkapasiteten i RLAN og trådløse tilgangspunkter og omfatte optisk synlige lysbaserte tilgangspunkter, og vil skape lokale hybridnett som muliggjør optisk trådløs kommunikasjon.

139) Ettersom trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde og lav effekt, for eksempel femtoceller, pikoceller, metroceller eller mikroceller, kan være svært små og bruker diskret utstyr som ligner RLAN-rutere til hjemmebruk, som ikke krever tillatelser utenom det som er nødvendig for bruk av radiospektrum, og med tanke på trådløse tilgangspunkters positive virkning på bruk av radiospektrum og utviklingen av trådløs kommunikasjon, bør eventuelle restriksjoner på utbyggingen av slike begrenses så mye som mulig. For å forenkle utbyggingen av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde, med forbehold for eventuelle gjeldende krav knyttet til forvaltning av radiospektrum, bør medlemsstatene derfor ikke gjøre utbyggingen av slike innretninger på bygninger som ikke er offisielt vernet som del av et fredet miljø eller på grunn av sin særlige arkitektoniske eller historiske verdi, gjenstand for individuelle tillatelser, unntatt av hensyn til offentlig sikkerhet. For dette formål bør deres egenskaper, for eksempel maksimumsstørrelse, vekt og utslippsegenskaper, angis på unionsplan på en rimelig måte med hensyn til lokal utbygging og for å sikre et høyt nivå for vern av folkehelsen, som fastsatt i rekommandasjon 1999/519/EF. Med hensyn til drift av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde får artikkel 7 i direktiv 2014/53/EU anvendelse. Dette berører ikke privat eiendomsrett fastsatt i unionsrett eller nasjonal rett. Framgangsmåten for å vurdere søknader om tillatelse bør strømlinjeformes og ikke berøre forretningsavtaler, og eventuelle aktuelle administrasjonsgebyrer bør begrenses til administrasjonskostnadene knyttet til behandlingen av søknadene. Prosessen med å vurdere en søknad om tillatelse bør være så rask som mulig, og i prinsippet ikke ta mer enn fire måneder.

140) Offentlige bygninger og annen offentlig infrastruktur besøkes og brukes daglig av et betydelig antall sluttbrukere som trenger nettilknytning for å kunne bruke elektroniske offentlige tjenester, elektroniske transporttjenester og andre tjenester. Annen offentlig infrastruktur, for eksempel gatelys og trafikklys er svært velegnet for utplassering av små celler, blant annet på grunn av at de står så tett. Med forbehold for vedkommende myndigheters mulighet til å gjøre utbygging av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde gjenstand for individuelle forhåndstillatelser, bør operatørene ha rett til å få adgang til disse offentlige stedene slik at de i tilstrekkelig grad kan imøtekomme etterspørselen. Medlemsstatene bør derfor sikre at slike offentlige bygninger og annen offentlig infrastruktur gjøres tilgjengelige på rimelige vilkår for utplassering av små celler med sikte på å utfylle direktiv 2014/61/EU og med forbehold for prinsippene fastsatt i dette direktiv. Direktiv 2014/61/EU har en funksjonell tilnærming og pålegger forpliktelser for tilgang til fysisk infrastruktur bare dersom den er del av et nett, og bare dersom den eies eller brukes av en nettoperatør, og dermed faller mange bygninger som eies eller brukes av offentlige myndigheter utenfor direktivets virkeområde. Derimot er det ikke nødvendig med særlige forpliktelser for fysisk infrastruktur som kabelrør og master som brukes til intelligente transportsystemer som eies av nettoperatører (tilbydere av transporttjenester eller tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett) og inneholder deler av et nett, og dermed hører inn under virkeområdet for direktiv 2014/61/EU.

141) Bestemmelsene i dette direktiv med hensyn til tilgang og samtrafikk får anvendelse på offentlige elektroniske kommunikasjonsnett. Tilbydere av ikke-offentlige elektroniske kommunikasjonsnett er ikke underlagt noen forpliktelser med hensyn til tilgang eller samtrafikk i henhold til dette direktiv, med mindre de nyter godt av tilgang til offentlige nett og dermed er underlagt vilkår fastsatt av medlemsstatene.

([1]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF av 8. juni 2000 om visse rettslige aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked («Direktivet om elektronisk handel») (EFT L 178 av 17.7.2000, s. 1).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

142) Uttrykket «tilgang» har en rekke forskjellige betydninger, og det er derfor nødvendig å definere nøyaktig hvordan uttrykket brukes i dette direktiv, uten at det berører bruken av det innenfor rammen av andre unionstiltak. En operatør kan eie underliggende nett eller ressurser, eller kan leie disse helt eller delvis.

143) I et åpent konkurransemarked bør det ikke være noen begrensninger som hindrer foretak i å forhandle om tilgangs- og samtrafikkavtaler seg imellom, særlig tverrnasjonale avtaler, så lenge konkurransereglene fastsatt i TEUV overholdes. Når det gjelder å oppnå et mer effektivt og virkelig felleseuropeisk marked med effektiv konkurranse, flere valgmuligheter og konkurransedyktige tjenester til sluttbrukerne, bør foretak som mottar anmodninger om tilgang eller samtrafikk fra andre foretak som er underlagt generelle tillatelser for å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester til allmennheten, i prinsippet inngå slike avtaler på kommersielt grunnlag og forhandle i god tro.

144) I markeder der det fortsatt er store forskjeller i forhandlingsstyrke mellom foretak, og der visse foretak er avhengige av infrastruktur fra andre for å tilby sine tjenester, bør det fastsettes rammeregler for å sikre at markedet virker effektivt. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør i tilfeller der kommersielle forhandlinger mislykkes, ha fullmakt til å sikre tilstrekkelig tilgang og samtrafikk samt samvirkingsevne mellom tjenester, til beste for sluttbrukerne. Særlig kan de sikre ende-til-ende-forbindelse ved å pålegge foretak som er underlagt den generelle tillatelsen og som kontrollerer tilgangen til sluttbrukerne, rimelige forpliktelser. Kontroll av tilgangsmulighetene kan innebære eierskap eller kontroll av den fysiske forbindelsen til sluttbrukeren (fast eller mobil) eller evnen til å endre eller trekke tilbake det eller de nasjonale numre som er nødvendige for å få tilgang til en sluttbrukers termineringspunkt. Dette vil for eksempel være tilfellet dersom nettoperatører på urimelig vis skulle begrense sluttbrukerens valg av tilgang til internett-portaler og -tjenester.

145) I lys av prinsippet om likebehandling bør nasjonale reguleringsmyndigheter sikre at alle foretak, uavhengig av størrelse og forretningsmodell, og uavhengig av hvorvidt de er vertikalt integrert eller atskilt, kan koples sammen på rimelige vilkår, med sikte på å gi ende-til-ende-forbindelse og tilgang til internett.

146) Nasjonale rettslige eller forvaltningsmessige tiltak som knytter vilkår for tilgang eller samtrafikk til virksomheten til parten som søker om samtrafikk, særlig til omfanget av partens investeringer i nettinfrastruktur, og ikke til de samtrafikk- og tilgangstjenester som tilbys, kan føre til konkurransevridning og dermed være i strid med konkurransereglene.

147) Nettoperatører som kontrollerer tilgangen til sine egne kunder, gjør dette ved hjelp av entydige numre eller adresser fra en offentliggjort nummer- eller adresseserie. Andre nettoperatører må kunne levere trafikk til disse kundene, og må derfor kunne ha direkte eller indirekte samtrafikk med hverandre. Det bør derfor fastsettes rettigheter og forpliktelser for å forhandle om inngåelse av samtrafikkavtaler.

148) Samvirkingsevne er til nytte for sluttbrukerne og er et viktig mål for disse rammereglene. Stimulering til samvirkingsevne er ett av målene for nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter som fastsatt i rammereglene. Disse rammereglene pålegger også Kommisjonen å offentliggjøre en liste over standarder eller spesifikasjoner som omfatter tilbud av tjenester, tekniske grensesnitt eller nettfunksjoner, som grunnlag for å fremme harmonisering innenfor elektronisk kommunikasjon. Medlemsstatene bør fremme bruken av offentliggjorte standarder eller spesifikasjoner i den grad det er strengt nødvendig for å sikre samtrafikkevne og øke valgfriheten for brukerne.

149) For øyeblikket er både ende-til-ende-forbindelse og tilgang til nødmeldingstjenester avhengig av at sluttbrukerne bruker nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester. Den framtidige teknologiske utviklingen eller et økt antall nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester kan innebære mangel på tilstrekkelig samvirkingsevne mellom kommunikasjonstjenestene. Som en følge kan det oppstå betydelige hindringer for markedsadgang og for ytterligere innovasjon, og dermed i betydelig omfang true ende-til-ende-forbindelsen mellom sluttbrukerne.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

150) Dersom det oppstår slike spørsmål om samvirkingsevne, bør Kommisjonen kunne be om en rapport fra BEREC som gi en faktisk vurdering av markedssituasjonen på unions- og medlemsstatsplan. Etter å ha tatt nøye hensyn til rapporten fra BEREC og annen tilgjengelig dokumentasjon, og idet det tas hensyn til virkningene på det indre marked, bør Kommisjonen beslutte om det er nødvendig med regulerende inngrep fra nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter. Dersom Kommisjonen anser at nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter bør vurdere slike regulerende inngrep, bør den kunne vedta gjennomføringstiltak som angir arten og omfanget av mulige reguleringer fra nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter, herunder særlig forpliktelser til å offentliggjøre og tillate bruk, endring og videreformidling av relevante opplysninger fra myndighetene og andre tilbydere og tiltak for å pålegge alle eller bestemte tilbydere obligatorisk bruk av standarder eller spesifikasjoner.

151) Nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter bør i lys av særlige nasjonale omstendigheter vurdere hvorvidt inngrep er nødvendig og berettiget for å sikre ende-til-ende-forbindelse, og bør i så fall pålegge de tilbyderne av nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester som har et betydelig dekningsnivå og betydelig brukerutbredelse, rimelige forpliktelser i samsvar med Kommisjonens gjennomføringstiltak. Uttrykket betydelig bør tolkes slik at den aktuelle tjenestetilbyderens geografiske dekning og antall sluttbrukere utgjør en kritisk masse med hensyn til å oppnå målet med å sikre ende-til-ende-forbindelse mellom sluttbrukerne. Tilbydere med et begrenset antall sluttbrukere eller begrenset geografisk dekning som vil bidra bare marginalt til å oppnå dette målet, bør vanligvis ikke omfattes av slike forpliktelser til samvirkingsevne.

152) I situasjoner der foretak ikke har tilgang til fungerende alternativer til ledningsnett, kabler og tilhørende ressurser som ikke kan anlegges parallelt i bygninger eller fram til det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunket, og for å skape konkurransedyktige resultater i sluttbrukernes interesse, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene gis myndighet til å pålegge alle foretak tilgangsforpliktelser, uavhengig av om de har en sterk markedsstilling. I den forbindelse bør nasjonale reguleringsmyndigheter vurdere alle tekniske og økonomiske hindringer for framtidig parallell utbygging av nett. Ettersom slike forpliktelser i enkelte tilfeller imidlertid kan være forstyrrende, undergrave stimuleringstiltak for investeringer og medføre at stillingen til dominerende aktører styrkes, bør de pålegges bare dersom de er berettigede og rimelige for å oppnå bærekraftig konkurranse på de relevante markedene. Bare det faktum at det allerede finnes en slik infrastruktur, bør ikke nødvendigvis tolkes som å vise at dens ressurser kan reproduseres. Foretakene bør, om nødvendig i kombinasjon med slike tilgangsforpliktelser, også kunne støtte seg til forpliktelsene til å gi tilgang til fysisk infrastruktur på grunnlag av direktiv 2014/61/EU. Alle forpliktelser som nasjonale reguleringsmyndigheter pålegger i henhold til dette direktiv, og alle beslutninger som treffes av andre vedkommende myndigheter i henhold til direktiv 2014/61/EU for å sikre tilgang til fysisk infrastruktur i bygninger eller til fysisk infrastruktur fram til tilgangspunktet, skal være konsekvente.

153) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør i nødvendig omfang kunne pålegge foretak forpliktelser til å gi tilgang til ressursene nevnt i et vedlegg til dette direktiv, det vil si programgrensesnitt (API-er) og elektroniske programoversikter (EPG-er), for å sikre ikke bare tilgang for sluttbrukere til digitale radio- og fjernsynssendinger, men også tilknyttede tilleggstjenester. Slike tilleggstjenestene bør kunne omfatte programtilknyttede tjenester som er særlig utformet for å forbedre tilgjengeligheten for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne og programtilknyttede nettbaserte fjernsynstjenester.

154) Det er viktig at når nasjonale reguleringsmyndigheter vurderer konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet som de vil pålegge tilgangsforpliktelse fram til, velger de et punkt i samsvar med retningslinjene fra BEREC. Valg av et punkt nærmere sluttbrukerne vil være mer gunstig for konkurranse på infrastrukturområdet og utbyggingen av nett med svært høy kapasitet. På denne måten bør den nasjonale reguleringsmyndigheten først vurdere å velge et punkt i en bygning eller rett utenfor en bygning. Det kan være berettiget å utvide forpliktelsene til ledningsnett og kabler forbi det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet, samtidig som man begrenser slike forpliktelser til punkter som ligger så nærme sluttbrukere som mulig, og som er i stand til å være vert for et tilstrekkelig antall sluttbrukere, dersom det dokumenteres at det finnes store og varige økonomiske eller fysiske hindringer for parallell utbygging, noe som fører til betydelige konkurranseproblemer eller markedssvikt på detaljistnivå til ulempe for sluttbrukerne. Vurderingen av muligheten til å anlegge parallelle nettelementer krever en markedsanalyse som skiller se fra en analyse av sterk markedsstilling, og den nasjonale reguleringsmyndigheten behøver derfor ikke

UOFFISIELL OVERSETTELSE

å fastslå om det foreligger sterk markedsstilling for å kunne pålegge disse forpliktelsene. På den annen side krever en slik analyse en tilstrekkelig økonomisk vurdering av markedsvilkårene for å fastslå hvorvidt de kriteriene som er nødvendige for å pålegge forpliktelser forbi det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet, er oppfylt. Slike utvidede tilgangsforpliktelser vil mer sannsynlig være nødvendig i geografiske områder der forretningsmulighetene for alternativ utbygging av infrastruktur innebærer større risiko, for eksempel på grunn av lav befolkningstetthet eller at det er et begrenset antall flerboligbygninger. Omvendt kan en høy konsentrasjon av husholdninger antyde at det ikke er nødvendig å pålegge slike forpliktelser. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør også vurdere om slike forpliktelser vil kunne styrke stillingen til foretak med en sterk markedsstilling. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør kunne pålegge tilgang til aktive eller virtuelle nettelementer som brukes til å levere tjenester på slik infrastruktur dersom tilgang til passive elementer vil være økonomisk ineffektivt eller fysisk umulig, og dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene vurderer at formålet med tilgangsforpliktelsen ville bli omgått dersom den ikke ble innført. For å gjøre reguleringspraksisen mer ensartet i hele Unionen, bør Kommisjonen kunne kreve at den nasjonale reguleringsmyndigheten trekker tilbake sine utkast til tiltak for å utvide tilgangsforpliktelsene forbi det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet, dersom BEREC deler Kommisjonens alvorlige tvil med hensyn til om utkastet til tiltak er forenlig med unionsretten, særlig reguleringsmålene i dette direktiv.

155) I slike tilfeller kan det for å overholde forholdsmessighetsprinsippet være hensiktsmessig for nasjonale reguleringsmyndigheter å unnta visse kategorier av eiere eller foretak, eller begge deler, fra forpliktelser som går forbi det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet, noe som bør bestemmes av nasjonale reguleringsmyndigheter, med den begrunnelsen at en tilgangsforpliktelse som ikke er basert på at et foretak har en sterk markedsstilling, vil risikere å skade dets forretningsmuligheter for nylig utbygde nettelementer, særlig ved små lokale prosjekter. Foretak som bare er virksomme i engrosleddet, bør ikke være underlagt tilgangsforpliktelser dersom de tilbyr effektiv alternativ tilgang på kommersielt grunnlag til et nett med svært høy kapasitet på rettferdige og rimelige vilkår som sikrer likebehandling, også med hensyn til pris. Det bør være mulig å utvide dette unntaket til å omfatte andre tilbydere på samme vilkår. Unntaket er muligens ikke hensiktsmessig for tilbydere som mottar offentlig finansiering.

156) Felles bruk av passiv infrastruktur som brukes ved levering av trådløse elektroniske kommunikasjonstjenester i samsvar med prinsippene for konkurranseretten, kan særlig være nyttig for å maksimere nettilknytning i hele Unionen, særlig i områder med mindre befolkningstetthet der parallell utbygging er praktisk umulig og sluttbrukerne risikerer å ikke få slik nettilknytning. Nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter bør som unntak kunne pålegge slik deling eller tilgang til lokale nettgjestingstjenester i samsvar med unionsretten, dersom den muligheten er klart fastsatt i de opprinnelige vilkårene for tildeling av bruksrettigheter, og de dokumenterer nytten ved slik deling med hensyn til å overvinne uoverstigelige økonomiske eller fysiske hindringer og at tilgangen til nett eller tjenester derfor er alvorlig mangelfull eller fraværende, og idet det tas hensyn til flere faktorer, herunder særlig behovet for dekning langs hovedfartsårer, utvalg av og høyere kvalitet på tjenestene for sluttbrukere, samt behovet for å opprettholde stimuleringstiltak for utbygging av infrastruktur. I omstendigheter der sluttbrukere ikke har tilgang, og felles bruk av passiv infrastruktur alene ikke er nok til å løse problemet, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene ha mulighet til å pålegge forpliktelser om felles bruk av aktiv infrastruktur. Når den nasjonale reguleringsmyndigheten eller andre vedkommende myndigheter gjør dette, beholder de fleksibiliteten til å velge den mest hensiktsmessige delings- eller tilgangsforpliktelsen, som bør være rimelig og berettiget på bakgrunn av arten av det problemet som er identifisert.

157) Samtidig som det i enkelte omstendigheter er hensiktsmessig for en nasjonal reguleringsmyndighet eller annen vedkommende myndighet å pålegge foretak forpliktelser uavhengig av om det har en sterk markedsstilling, med sikte på å nå mål som ende-til-ende-forbindelse eller samvirkingsevne mellom tjenester, er det nødvendig å sikre at slike forpliktelser blir pålagt i samsvar med rammereglene og særlig med deres framgangsmåter for melding. Slike forpliktelser bør pålegges bare dersom de er berettiget for å sikre målene i dette direktiv, og dersom de er objektivt begrunnet, åpne, rimelige og sikrer likebehandling for det formål å fremme effektivitet, bærekraftig konkurranse, effektiv investering og innovasjon, gir størst mulig nytte for sluttbrukerne og er pålagt i samsvar med de relevante framgangsmåtene for melding.

158) For å overvinne uoverstigelige økonomiske eller fysiske hindringer for å tilby sluttbrukerne tjenester eller nett som er avhengig av bruk av radiospektrum og der det fortsatt er hull i mobildekningen, kan det for å lukke disse hullene være nødvendig med tilgang til og felles bruk av passiv infrastruktur, eller dersom det ikke er tilstrekkelig, felles bruk av aktiv infrastruktur eller

UOFFISIELL OVERSETTELSE

avtaler om tilgang til lokale nettgjestingstjenester. Med forbehold for delingsforpliktelsene knyttet til bruksrettighetene på grunnlag av andre bestemmelser i dette direktiv, særlig tiltak for å fremme konkurransen, kan imidlertid nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter, dersom de har til hensikt å treffe tiltak for å pålegge felles bruk av passiv infrastruktur, eller dersom passiv tilgang og felles bruk ikke er tilstrekkelig, felles bruk av aktiv infrastruktur eller avtaler om tilgang til lokale nettgjestingstjenester, også bli bedt om å vurdere den mulige risikoen for markedsdeltakere i områder med dårlig dekning.

159) Det er mulig at konkurransereglene alene ikke alltid er tilstrekkelig til å sikre kulturelt mangfold og mediemangfold på området digitalfjernsyn. Den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen gjør det nødvendig at forpliktelsene vurderes på nytt med jevne mellomrom for å gi tilgang på en rettferdig og rimelig måte som sikrer likebehandling, av en medlemsstat for dens nasjonale marked, særlig for å fastslå om det er grunnlag for å utvide forpliktelsene til EPG-er og API-er, i den grad det er nødvendig for å sikre sluttbrukernes tilgang til bestemte digitalkringkastingstjenester. Medlemsstatene bør kunne angi hvilke digitalkringkastingstjenester sluttbrukerne må sikres tilgang til, ved hjelp av de lover eller forskrifter de anser nødvendige.

160) Medlemsstatene bør også kunne tillate at deres nasjonale reguleringsmyndighet vurderer forpliktelsene på nytt i forbindelse med betinget tilgang til digitalkringkastingstjenester, slik at man gjennom en markedsanalyse kan vurdere om vilkårene for foretak som ikke har sterk markedsstilling i det relevante marked, skal trekkes tilbake eller endres. Slik tilbaketrekking eller endring bør ikke få negative følger for sluttbrukernes tilgang til slike tjenester eller for utsiktene til effektiv konkurranse.

161) Under visse forhold er det behov for forhåndsforpliktelser for å sikre utviklingen av et konkurransemarked, hvis vilkår er gunstig for utbygging og ibruktaking av nett og tjenester med svært høy kapasitet og størst mulig nytte for sluttbrukerne. Definisjonen av sterk markedsstilling som er brukt i dette direktiv, svarer derfor til begrepet dominerende stilling slik det er definert i Domstolens rettspraksis.

162) To eller flere foretak kan sammen ha en dominerende stilling, ikke bare når det finnes strukturelle eller andre bånd mellom dem, men også når det relevante markedet har en struktur som er egnet til å skape samordningsvirkninger, dvs. at den fremmer en parallell eller tilpasset konkurransebegrensende markedsatferd.

163) Det er viktig at forhåndsforpliktelsene pålegges i et engrosmarked dersom det finnes ett eller flere foretak med sterk markedsstilling, med sikte på å sikre bærekraftig konkurranse og når klageadgangen i henhold til nasjonal konkurranselovgivning eller Unionens konkurranseregelverk ikke er tilstrekkelig til å løse problemet. Kommisjonen har i samsvar med prinsippene i konkurranseretten utarbeider retningslinjer på unionsplan som de nasjonale reguleringsmyndighetene skal følge ved vurdering av om konkurransen er effektiv på et gitt marked, og om berørte foretak har en sterk markedsstilling. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør på grunnlag av en analyse fastslå om det er effektiv konkurranse på markedet for et gitt produkt eller en gitt tjeneste innenfor et gitt geografisk område, som kan omfatte hele eller deler av territoriet til den berørte medlemsstaten, eller tilgrensende deler av medlemsstaters territorier sett under ett. Analysen av om konkurransen er effektiv bør særlig omfatte de konkurransemessige utsiktene på markedet for å fastslå om et eventuelt fravær av effektiv konkurranse er varig. Nevnte retningslinjer bør også omhandle nye markeder under oppbygging, der foretaket som faktisk dominerer markedet, sannsynligvis har en betydelig markedsandel uten at det dermed bør pålegges urimelige forpliktelser. Kommisjonen bør vurdere retningslinjene på nytt med jevne mellomrom, særlig i forbindelse med gjennomgåelse av eksisterende lovgivning, idet det tas hensyn til Domstolens rettspraksis, økonomisk tenkning og faktisk markedserfaring og med sikte på å sikre at de fortsatt er hensiktsmessige i et marked som utvikler seg raskt. De nasjonale reguleringsmyndighetene må samarbeide med hverandre når det relevante markedet viser seg å være tverrnasjonalt.

164) Når de nasjonale reguleringsmyndighetene skal bestemme om et foretak har en sterk markedsstilling på et bestemt marked, bør de handle i samsvar med unionsretten og ta størst mulig hensyn til Kommisjonens retningslinjer for markedsanalyse og vurderingen av sterk markedsstilling.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

165) De nasjonale reguleringsmyndighetene bør definere relevante geografiske markeder på sitt territorium, idet det tas størst mulig hensyn til kommisjonsrekommandasjonen om relevante produkt- og tjenestemarkeder («Rekommandasjonen») som er vedtatt i henhold til dette direktiv, og idet det tas hensyn til nasjonale og lokale forhold. Derfor bør de nasjonale reguleringsmyndighetene minst analysere de markedene som rekommandasjonen omfatter, herunder de markedene som er oppført, men som ikke lenger er regulert i den bestemte nasjonale eller lokale sammenhengen. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør også analysere markeder som ikke er omfattet av nevnte rekommandasjon, men som er regulert på territoriet som er under deres jurisdiksjon på grunnlag av tidligere markedsanalyser, eller andre markeder, dersom de har tilstrekkelig grunnlag for å mene at de tre kriteriene som er fastsatt i dette direktiv, er oppfylt.

166) Tverrnasjonale markeder kan defineres dersom det er berettiget ut fra definisjonen av geografiske markeder, idet det tas hensyn til alle faktorer på henholdsvis tilbudssiden og etterspørselssiden i samsvar med prinsippene i konkurranseretten. BEREC er det organet som egner seg best til å foreta en slik analyse, idet det drar nytte av den omfattende kollektive erfaringen fra nasjonale reguleringsmyndigheter ved definisjon av markeder på nasjonalt plan. Det bør tas hensyn til nasjonale forhold når det foretas en analyse av potensielle tverrnasjonale markeder. Dersom tverrnasjonale markeder defineres og trenger regulerende inngrep, bør vedkommende nasjonale reguleringsmyndigheter samarbeide for å finne fram til en hensiktsmessig regulering, herunder i prosessen med melding til Kommisjonen. De kan også samarbeide på samme måte dersom det ikke identifiseres tverrnasjonale markeder, men markedsvilkårene på deres territorier er tilstrekkelig ensartede til å dra nytte av en samordnet regelverksstrategi, for eksempel med hensyn til lignende kostnader, markedsstrukturer eller operatører, eller med hensyn til tverrnasjonal eller sammenlignbar etterspørsel fra sluttbrukerne.

167) Under visse omstendigheter defineres geografiske markeder som nasjonale eller regionale, for eksempel på grunn av den nasjonale eller lokale arten av nettutbyggingen som bestemmer grensene for foretakenes potensielle markedsstilling når det gjelder tilbud i engrosleddet, men det er fortsatt en betydelig tverrnasjonal etterspørsel fra én eller flere kategorier av sluttbrukere. Det kan særlig være tilfellet med hensyn til etterspørsel fra sluttbrukere fra bedrifter, som driver virksomhet fra flere steder i forskjellige medlemsstater. Dersom denne tverrnasjonale etterspørselen ikke i tilstrekkelig grad dekkes av leverandørene, for eksempel dersom de er fragmentert langs nasjonale grenser eller lokalt, oppstår det en potensiell hindring for det indre marked. Derfor bør BEREC gis myndighet til å utarbeide retningslinjer for nasjonale reguleringsmyndigheter om felles regelverksstrategier for å sikre at tverrnasjonal etterspørsel kan dekkes på en tilfredsstillende måte, noe som danner grunnlag for samvirkingsevnen for tilgangsprodukter i engrosleddet i hele Unionen og muliggjør effektivitet og stordriftsfordeler til tross for en fragmentert tilbudsside. BERECs retningslinjer bør forme de nasjonale reguleringsmyndighetenes valg på vei mot målet om det indre marked når de pålegger virksomheter med en sterk markedsstilling lovbestemte forpliktelser på nasjonalt plan, og samtidig fungere som retningsgivende for harmoniseringen av tekniske spesifikasjoner for tilgangsprodukter i engrosleddet som kan dekke en slik fastslått tverrnasjonal etterspørsel i det indre markeds interesse.

168) Det endelige formålet med forhåndsregulering er å gi fordeler for sluttbrukerne med hensyn til pris, kvalitet og valg ved å sikre effektiv konkurranse på sluttbrukermarkedene på et bærekraftig grunnlag. Det er sannsynlig at nasjonale reguleringsmyndigheter gradvis vil komme fram til at konkurransen på sluttbrukermarkedene fungerer, selv uten regulering i engrosleddet, særlig idet det tas hensyn til forventede forbedringer i innovasjon og konkurranse.

169) De nasjonale reguleringsmyndighetenes utgangspunkt for å finne fram til engrosmarkeder som kan være aktuelle for forhåndsregulering, er analysen av tilsvarende sluttbrukermarkeder. Analysen av effektiv konkurranse i detaljist- og engrosleddet gjøres fra et framtidsrettet perspektiv over en gitt tidshorisont og bygger på konkurranseretten, herunder eventuelt relevant rettspraksis ved Domstolen. Dersom det sluttes at et sluttbrukermarked vil ha effektiv konkurranse uten forhåndsregulering i engrosleddet på de tilsvarende relevante markedene, bør dette føre til en konklusjon fra de nasjonale reguleringsmyndighetene om at regulering ikke lenger er nødvendig i det relevante engrosleddet.

170) I løpet av den gradvise overgangen til deregulert markeder vil forretningsavtaler, herunder for saminvestering og tilgang mellom operatørene, gradvis bli mer ensartet, og dersom de er bærekraftige og forbedrer den konkurransemessige dynamikken, kan de bidra til den konklusjon at et bestemt engrosmarked ikke berettiger forhåndsregulering. Samme logikk ville gjelde omvendt på et uforutsett opphør av forretningsavtaler på et

UOFFISIELL OVERSETTELSE

deregulert marked. Analysen av slike avtaler bør ta hensyn til at utsikten til regulering kan være et motiv for at netteierne går inn i markedsmessige forhandlinger. Med sikte på å sikre at det tas tilstrekkelig hensyn til virkningen av en regulering på tilknyttede markeder bør de nasjonale reguleringsmyndighetene når de skal bestemme om et gitt marked berettiger forhåndsregulering, sikre at markedene analyseres på en ensartet måte og om mulig samtidig eller så nært hverandre i tid som mulig.

171) Dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene vurderer om regulering i engrosleddet kan løse problemer i detaljistleddet, bør de ta hensyn til det faktum at en rekke engrosmarkeder kan bidra med innsatsfaktorer fra det foregående engrosleddet for et bestemt sluttbrukermarked, på samme måte som et enkelt engrosmarked omvendt kan bidra med innsatsfaktorer fra det foregående engrosleddet for en rekke sluttbrukermarkeder. Videre kan den konkurransemessige dynamikken i et bestemt marked påvirkes av markeder som er tilgrensende, men ikke har et vertikalt forhold, som kan være tilfellet mellom visse fastnett- og mobilnettmarkeder. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør gjennomføre denne vurderingen for hvert enkelt engrosmarked som vurderes regulert, der de starter med avhjelpende tiltak for tilgang til anleggsinfrastruktur, ettersom slike avhjelpende tiltak vanligvis fremmer en mer bærekraftig konkurranse, herunder konkurranse på infrastrukturområdet, og deretter analyserer alle engrosmarkeder som vurderes å kunne bli underlagt forhåndsregulering basert på hvor sannsynlig det er at de er egnet til å håndtere identifiserte konkurranseproblemer i detaljistleddet. Når det skal besluttes hvilket bestemt avhjelpende tiltak som skal pålegges, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene vurdere den tekniske gjennomførbarheten og utføre en nytte- og kostnadsanalyse, idet det tas hensyn til graden av egnethet til å håndtere de identifiserte konkurranseproblemene i detaljistleddet, og muliggjøre konkurranse basert på differensiering og teknologinøytralitet. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør vurdere følgene av å pålegge bestemte avhjelpende tiltak som, dersom det er mulig bare på visse nettopologier, kan virke hemmende på utbyggingen av nett med svært høy kapasitet som er i sluttbrukernes interesse.

172) Uten at det berører prinsippet om teknologinøytralitet bør de nasjonale reguleringsmyndighetene fastsette stimuleringstiltak gjennom de avhjelpende tiltakene som er pålagt, og dersom mulig før utbyggingen av infrastruktur, for utviklingen av fleksibel og åpen nettarkitektur, som etter hvert vil redusere byrden og kompleksiteten av avhjelpende tiltak som er pålagt på et senere tidspunkt. På hvert trinn i vurderingen, og før den nasjonale reguleringsmyndigheten fastslår om eventuelle ytterligere og mer belastende avhjelpende tiltak bør pålegges foretaket med en sterk markedsstilling, bør den søke å fastslå om det aktuelle sluttbrukermarkedet vil være faktisk konkurransedyktig, idet det også tas hensyn til eventuelle relevante forretningsavtaler eller andre forhold på engrosmarkedet, herunder andre typer allerede gjeldende reguleringer, for eksempel generelle tilgangsforpliktelser til ikke-reproduserbare ressurser eller forpliktelser som er pålagt i henhold til direktiv 2014/61/EU, og eventuelle reguleringer som den nasjonale reguleringsmyndigheten allerede vurderer som hensiktsmessig for et foretak med en sterk markedsstilling. En slik vurdering, som tar sikte på å sikre at bare de avhjelpende tiltakene som er best egnet til effektivt å kunne håndtere eventuelle problemer som er identifisert i markedsanalysen, pålegges, utelukker ikke at en nasjonal reguleringsmyndighet kan fastslå at en kombinasjon av slike avhjelpende tiltak, også selv om de har varierende intensitet, i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet er den minst inngripende måten å håndtere problemet på. Selv om slike forskjeller ikke fører til at forskjellige geografiske markeder defineres, bør de kunne berettige differensiering i de hensiktsmessige avhjelpende tiltakene som er pålagt i lys av den varierende intensiteten i konkurransebegrensningen.

173) Forhåndsregulering pålagt i engrosleddet, som i prinsippet er mindre inngripende enn regulering i detaljistleddet, anses å være tilstrekkelig til å håndtere mulige konkurranseproblemer i det eller de tilknyttede etterfølgende sluttbrukermarkedene. Den gradvise dereguleringen av sluttbrukermarkedene i Unionen er et tegn på de framskrittene som er gjort med hensyn til konkurransen etter at rammereglene for elektronisk kommunikasjon ble innført. Videre bør reglene for å pålegge avhjelpende tiltak på forhånd på foretak med en sterk markedsstilling, om mulig forenkles og gjøres mer forutsigbare. Derfor bør pålegging av forhåndsregulering basert på at et foretak har en sterk markedsstilling på engrosmarkedet ha forrang.

174) Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet trekker tilbake regulering i engrosleddet, bør den definere en hensiktsmessig overgangsperiode for å sikre en bærekraftig overgang til et deregulert marked. Når en slik overgangsperiode skal fastsettes, bør den nasjonale reguleringsmyndigheten

UOFFISIELL OVERSETTELSE

ta hensyn til eksisterende avtaler mellom de som tilbyr tilgang og de som søker om tilgang, som er inngått på grunnlag av pålagte lovbestemte forpliktelser. Særlig kan slike avtaler gi de som søker om tilgang, et kontraktsregulert rettslig vern for et bestemt tidsrom. Den nasjonale reguleringsmyndigheten bør også ta hensyn til markedsdeltakeres faktiske mulighet til å ta i mot eventuelle tilbud om kommersiell tilgang i engrosleddet eller om saminvestering som kan forekomme i markedet, og behovet for å unngå en lang periode med mulig regelverksarbitrasje. Overgangsordninger som er fastsatt av den nasjonale reguleringsmyndigheten, bør vurdere omfanget av og tidsplanene for regelverksbasert tilsyn av allerede eksisterende avtaler så snart punktet for i hvilket omfang og tidspunkt for tilsynet med allerede eksisterende avtaler, så snart overgangsperioden starter.

175) For å gi markedsdeltakere sikkerhet med hensyn til reguleringsvilkårene er det nødvendig med en frist for markedsanalyser. Det er viktig å foreta markedsanalyser regelmessig og innen rimelig og hensiktsmessig tidsramme. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet ikke analyserer et marked innen fristen, vil det kunne undergrave det indre marked, og medføre at vanlige inngrepssøksmål ikke vil gi ønsket virkning i rett tid. Alternativt bør vedkommende nasjonale reguleringsmyndighet kunne be om bistand fra BEREC for å gjennomføre markedsanalysen. Slik bistand kan for eksempel ha form av en bestemt innsatsgruppe sammensatt av representanter fra de andre nasjonale reguleringsmyndighetene.

176) På grunn av det høye nivået for teknologisk innovasjon og svært dynamiske markeder i sektoren for elektronisk kommunikasjon, er det nødvendig å tilpasse reguleringen raskt på en samordnet og harmonisert måte på unionsplan, ettersom erfaringen har vist at ulikheter mellom de nasjonale reguleringsmyndighetene ved gjennomføringen av rammereglene kan skape en hindring for det indre marked.

177) Av hensyn til større stabilitet og forutsigbarhet i reguleringstiltakene bør lengste tillatte tidsrom mellom markedsanalysene forlenges fra tre til fem år, forutsatt at endringer i markedet i mellomtiden ikke krever en ny analyse. Når det skal avgjøres hvorvidt en nasjonal reguleringsmyndighet har overholdt sin forpliktelse om markedsanalyse og har meldt tilsvarende utkast til tiltak minst hvert femte år, vil bare en melding med en ny vurdering av markedsdefinisjonen og av sterk markedsstilling anses som begynnelsen på en ny femårig markedssyklus. Bare underretning om nye eller endrede regulerende avhjelpende tiltak, pålagt på grunnlag av en tidligere og urevidert markedsanalyse, vil ikke bli ansett som å ha oppfylt denne forpliktelsen. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet ikke overholder forpliktelsen til å gjennomføre markedsanalyser med jevne mellomrom som fastsatt i dette direktiv, bør det i seg selv ikke anses å gi grunnlag for at eksisterende forpliktelser som den aktuelle nasjonale reguleringsmyndigheten har pålagt det aktuelle markedet, skal være eller ikke gjelde.

178) For å pålegge et foretak med sterk markedsstilling en særskilt forpliktelse, kreves det ingen ytterligere markedsanalyse, men heller en begrunnelse for at den aktuelle forpliktelsen er hensiktsmessig og står i forhold til problemet som er identifisert på det aktuelle markedet og det tilknyttede sluttbrukermarkedet.

179) Når de nasjonale reguleringsmyndighetene vurderer forholdsmessigheten til forpliktelsene og vilkårene som skal pålegges, bør de ta hensyn til de forskjellige konkurransevilkårene som finnes i de forskjellige områdene i medlemsstatene, særlig med hensyn til resultatene av den geografiske undersøkelsen som er foretatt i samsvar med dette direktiv.

180) Når de nasjonale reguleringsmyndighetene vurderer om de skal pålegge avhjelpende tiltak for å kontrollere priser, og i så fall i hvilken form, bør de bestrebe seg på å gjøre det mulig med for investoren å få en rimelig avkastning på et bestemt nytt investeringsprosjekt. Særlig er det forbundet risiko med investeringsprosjekter som er spesifikke for nye aksessnett som støtter produkter der etterspørselen er usikker på det tidspunktet investeringen gjøres.

181) Gjennomgåelsen av forpliktelsene som er pålagt foretak med en sterk markedsstilling i løpet av tidsrammen for en markedsanalyse, bør gjøre det mulig for nasjonale reguleringsmyndigheter å ta hensyn til virkningen på konkurransevilkårene av nye utviklingstrekk, for eksempel med nylig inngåtte frivillige avtaler mellom foretak, for eksempel avtaler om tilgang og saminvestering, og dermed gi den fleksibiliteten som er særlig nødvendig i forbindelse med lengre reguleringssykluser. En lignende logikk bør gjelde med hensyn til et uforutsett brudd på eller heving av en forretningsavtale, eller dersom slik avtale har virkninger som avviker fra markedsanalysen.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Dersom heving av en eksisterende avtale inntreffer i et deregulert marked, er det mulig at det kreves en ny markedsanalyse. I mangel av en enkelt viktig endring i markedet kan det imidlertid når det gjelder dynamiske markeder være nødvendig å foreta en markedsanalyse oftere enn hvert femte år, for eksempel tidligst hvert tredje år slik tilfellet var fram til dette direktivs anvendelsesdato. Markeder bør anses som dynamiske dersom den teknologiske utviklingen og sluttbrukernes etterspørselsmønstre sannsynligvis vil utvikle seg slik at konklusjonene av analysen på mellomlang sikt vil bli erstattet for en betydelig gruppe av geografiske områder eller av sluttbrukere innenfor det geografiske markedet og produktmarked som er definert av den nasjonale reguleringsmyndigheten.

182) Innsyn i vilkår for tilgang og samtrafikk, herunder priser, bidrar til at forhandlinger går raskere, at tvister unngås og at markedsdeltakerne får tillit til at en tjeneste ikke tilbys på en måte som innebærer forskjellsbehandling. Åpenhet og innsyn med hensyn til tekniske grensesnitt kan være særlig viktig for å sikre samvirkingsevne. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger forpliktelser til å offentliggjøre opplysninger, bør den også kunne angi hvordan opplysningene skal gjøres tilgjengelig og om de skal offentliggjøres gratis, idet det tas hensyn til de aktuelle opplysningenes art og formål.

183) I lys av de ulike nettopologiene, tilgangsproduktene og markedsforholdene som har oppstått siden 2002, kan målene i vedlegg II til direktiv 2002/19/EF om atskilt tilgang til aksesslinjen og tilgangsprodukter for tilbydere av digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester bedre nås på en mer fleksibel måte ved å fastsette retningslinjer for minstekriteriene for et standardtilbud som skal utarbeides og regelmessig oppdateres av BEREC. Nevnte vedlegg bør derfor oppheves.

184) Prinsippet om likebehandling sikrer at foretak med sterk markedsstilling ikke vrir konkurransen, særlig dersom de er vertikalt integrerte foretak som tilbyr tjenester til foretak som de konkurrerer med på markeder som befinner seg på et senere ledd i omsetningskjeden.

185) For å håndtere og hindre forskjellsbehandling som ikke handler om pris, er i prinsippet likeverdige innsatsfaktorer (EoI) den sikreste måten å oppnå effektivt vern mot forskjellsbehandling på. På den annen side vil det å sørge for regulerte innsatsfaktorer i engrosleddet på et EoI-grunnlag sannsynligvis medføre høyere kostnader knyttet til overholdelse enn andre forpliktelser til likebehandling. Høyere kostnader knyttet til overholdelse bør holdes opp mot fordelene ved en sterkere konkurranse i senere ledd i omsetningskjeden og relevansen av garantier om likebehandling under omstendigheter der foretaket med en sterk markedsstilling ikke er underlagt direkte priskontroll. Særlig kan nasjonale reguleringsmyndigheter anse at det er mer sannsynlig at levering av innsatsfaktorer i engrosleddet via nye systemer på et EoI-grunnlag vil gi tilstrekkelige nettofordeler og derfor er rimelige, ettersom differansekostnadene ved å sikre at nybygde systemer er i samsvar med EoI er relativt lavere. På den annen side bør nasjonale reguleringsmyndigheter også vurdere om forpliktelsene er rimelige for berørte foretak, ved for eksempel å ta hensyn til gjennomføringskostnader og veie mulige tiltak som kan virke hemmende på utbyggingen av nye systemer opp mot mer gradvise oppgraderinger, dersom den førstnevnte ville vært underlagt strengere lovbestemte forpliktelser. I medlemsstater med mange små foretak med en sterk markedsstilling kan det være urimelig å innføre EoI for hver enkelt av disse bedriftene.

186) Atskilte regnskaper gjør det mulig å klarlegge interne prisoverføringer, og gjør det mulig for nasjonale reguleringsmyndigheter å kontrollere om eventuelle krav om likebehandling er oppfylt. I den forbindelse offentliggjorde Kommisjonen rekommandasjon 2005/698/EF([1]).

187) Anleggseiendeler som kan huse et elektronisk kommunikasjonsnett er avgjørende for en vellykket utbygging av nye nett på grunn av den høye kostnaden ved å kopiere dem og de betydelige besparelsene som kan gjøres når de kan brukes på nytt. I tillegg til reglene om fysisk infrastruktur fastsatt i direktiv 2014/61/EU er det nødvendig med et bestemt avhjelpende tiltak i de omstendighetene der anleggseiendeler eies av et foretak med en sterk markedsstilling. Dersom anleggseiendeler finnes og kan brukes på nytt, er den positive

([1]) Kommisjonsrekommandasjon 2005/698/EF av 19. september 2005 om atskilte regnskaper og systemer for kostnadsregnskap i henhold til rammereglene for elektronisk kommunikasjon (EUT L 266 av 11.10.2005, s. 64).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

virkningen av å oppnå effektiv tilgang til dem ved utbyggingen av konkurrerende infrastruktur svært høy, og det er derfor nødvendig å sikre at tilgangen til slike eiendeler kan brukes som et selvstendig avhjelpende tiltak for forbedring av konkurranse- og utbyggingsdynamikken i eventuelle markeder i senere ledd i omsetningskjeden, som skal tas i betraktning før man vurderer behovet for å pålegge andre potensielle avhjelpende tiltak, og ikke bare som et tilhørende avhjelpende tiltak til andre engrosprodukter eller -tjenester eller som et avhjelpende tiltak som er begrenset til foretak som benytter seg av slike andre engrosprodukter eller -tjenester. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør verdsette eksisterende anleggseiendeler som kan brukes på nytt, på grunnlag av den reguleringsmessige regnskapsverdien etter fradrag av akkumulert avskrivning på beregningstidspunktet, indeksert ut fra en passende prisindeks, for eksempel sluttbrukerprisindeksen, med unntak av de eiendelene som er avskrevet fullt ut over et tidsrom på minst 40 år, men som fremdeles er i bruk.

188) De nasjonale reguleringsmyndighetene bør, når de pålegger forpliktelser i forbindelse med tilgang til ny og forbedret infrastruktur, sikre at tilgangsvilkårene gjenspeiler de omstendighetene som ligger til grunn for investeringsbeslutningen, idet det tas hensyn til blant annet utbyggingskostnadene, den forventede hastigheten i anvendelsen av nye produkter og tjenester og forventede sluttbrukerprisnivåer. For å gi investorene planleggingssikkerhet bør dessuten de nasjonale reguleringsmyndighetene kunne fastsette, dersom det er relevant, tilgangsvilkår som er ensartede for de aktuelle analyseperiodene. Dersom det anses hensiktsmessig med priskontroller, kan slike vilkår omfatte ordninger for prisfastsettelse som avhenger av volumer eller kontraktslengde i samsvar med unionsretten og forutsatt at de ikke fører til forskjellsbehandling. Alle tilgangsvilkår som innføres, bør være i samsvar med behovet for å opprettholde effektiv konkurranse i tjenester til forbrukere og foretak.

189) Obligatorisk tilgang til nettinfrastruktur kan være et hensiktsmessig middel for å styrke konkurransen, men nasjonale reguleringsmyndigheter må veie infrastruktureierens rett til å utnytte infrastruktur for egne formål mot andre tjenestetilbyderes rett til å få tilgang til ressurser som er nødvendige for å tilby konkurrerende tjenester.

190) I markeder der det i framtiden kan forventes et økt antall aksessnett, vil sluttbrukerne sannsynligvis i større grad nyte godt av forbedringer i nettkvaliteten takket være infrastrukturbasert konkurranse i forhold til markeder med bare ett nett. Hvorvidt konkurransen med hensyn til andre parametrer som pris og utvalg er tilstrekkelig, er sannsynligvis avhengig av den nasjonale og lokale konkurransesituasjonen. Ved vurdering av om konkurransen med hensyn til disse parametrene er tilstrekkelig, og av behovet for regulerende inngrep, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene også ta hensyn til hvorvidt tilgang i engrosleddet er tilgjengelig for alle berørte foretak på rimelige kommersielle vilkår som tillater bærekraftig og konkurransedyktig utfall for sluttbrukere på sluttbrukermarkedet. Anvendelsen av generelle konkurranseregler i markeder som kjennetegnes av bærekraftig og effektiv, infrastrukturbasert konkurranse bør være tilstrekkelig.

191) Dersom foretakene pålegges forpliktelser som krever at de imøtekommer rimelige anmodninger om tilgang til og bruk av nettdeler og tilhørende ressurser, bør slike anmodninger avslås bare på grunnlag av objektive kriterier som for eksempel teknisk gjennomførbarhet eller behov for å bevare nettets integritet. Dersom tilgang avslås, bør den skadelidende part kunne framlegge saken etter framgangsmåten for tvisteløsning i henhold til dette direktiv. Et foretak som er forpliktet til å tilby tilgang, kan ikke pålegges å tilby slike typer tilgang som vedkommende ikke har mulighet til å tilby. At en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger obligatorisk tilgang som styrker konkurransen på kort sikt, bør ikke føre til at konkurrentene i mindre grad blir oppmuntret til å investere i alternative ressurser som vil sikre mer bærekraftig konkurranse eller bedre ytelse og større nytte for sluttbrukerne på lang sikt. Når det skal velges minst mulig inngripende regulering, og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene for eksempel beslutte å revidere forpliktelsene som er pålagt foretak med en sterk markedsstilling og endre eventuelle tidligere beslutninger, herunder ved å trekke tilbake forpliktelser, pålegge eller ikke pålegge nye tilgangsforpliktelser dersom dette er i brukernes interesse og for bærekraftig konkurranse i tjenesten. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør kunne pålegge tekniske og driftsmessige vilkår for dem som tilbyr eller nyter godt av obligatorisk nettilgang, i samsvar med unionsretten. Særlig bør pålegging av tekniske standarder være i samsvar med direktiv (EU) 2015/1535.

192) Priskontroll kan være nødvendig dersom en markedsanalyse av et bestemt marked viser at konkurransen er utilstrekkelig. Særlig bør foretak med en sterk markedsstilling unngå å presse prisene slik at

UOFFISIELL OVERSETTELSE

forskjellen mellom prisene til sluttbrukere og samtrafikk- eller tilgangsavgiftene som kreves fra konkurrenter som tilbyr lignende tjenester til sluttbrukere, ikke er tilstrekkelig til å sikre bærekraftig konkurranse. Når en nasjonal reguleringsmyndighet beregner kostnadene forbundet med innføring av en tjeneste i henhold til dette direktiv, bør det tillates en rimelig avkastning på den investerte kapitalen, herunder passende arbeids- og byggekostnader, idet kapitalverdien om nødvendig justeres slik at den gjenspeiler den løpende verdsettingen av aktiva og driftseffektivitet. Metoden for kostnadsdekning bør være hensiktsmessig ut fra omstendighetene, idet det tas hensyn til behovet for å fremme effektivitet, bærekraftig konkurranse og utbygging av nett med svært høy kapasitet og derved gi størst mulig nytte for sluttbrukerne, og bør ta hensyn til behovet for å ha forutsigbare og stabile engrospriser til fordel for alle operatører som søker å bygge ut nye og forbedrede nett, i samsvar med kommisjonsrekommandasjon 2013/466/EU([1]).

193) På grunn av usikkerheten omkring hvor raskt etterspørselen etter neste generasjon av bredbåndstjenester vil øke, er det viktig å gi de operatørene som investerer i nye eller oppgraderte nett, en viss grad av fleksibilitet i prisfastsettelsen for å fremme effektive investeringer og innovasjon. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør kunne beslutte å beholde eller ikke å pålegge regulerte tilgangspriser i engrosleddet på neste generasjon av nett dersom det foreligger tilstrekkelige tiltak for å beskytte konkurransen. Mer spesifikt og for å hindre altfor høye priser i markeder der det finnes foretak med en sterk markedsstilling, bør fleksibilitet i prisfastsettelsen følges av ytterligere tiltak for å beskytte konkurransen og sluttbrukernes interesser, for eksempel strenge forpliktelser om likebehandling, tiltak for å sikre teknisk og økonomisk reproduserbarhet for produkter i senere ledd i omsetningskjeden og en påviselig begrensning av sluttbrukerprisene som følge av konkurranse på infrastrukturområdet eller en referansepris ut fra andre regulerte tilgangsprodukter, eller begge deler. Slike tiltak for å beskytte konkurransen påvirker ikke de nasjonale reguleringsmyndighetenes mulighet til å identifisere andre omstendigheter der det vil være hensiktsmessig ikke å pålegge regulerte tilgangspriser for visse innsatsfaktorer i engrosleddet, for eksempel dersom høy priselastisitet for sluttbrukernes etterspørsel gjør det ulønnsomt for foretak med en sterk markedsstilling å kreve priser som ligger merkbart over konkurransedyktig nivå, eller dersom lav befolkningstetthet reduserer insentivene for utbygging av nett med svært høy kapasitet nett, og dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten fastslår at effektiv tilgang uten forskjellsbehandling sikres gjennom forpliktelser som pålegges i samsvar med dette direktiv.

194) Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger forpliktelser til å innføre et kostnadsregnskapssystem for å støtte priskontroll, bør den kunne foreta en årlig revisjon for å sikre at kostnadsregnskapssystemet overholdes, forutsatt at den har kvalifisert personale, eller kreve at slik revisjon utføres av et annet kvalifisert organ som er uavhengig av det aktuelle foretaket.

195) Prissystemet i Unionen for taleanropterminering i engrosmarkedet bygger på at anroperens nett betaler. En analyse av erstattelighet på tilbuds- og etterspørselssiden viser at det for tiden eller i overskuelig framtid ikke finnes noe erstatningsprodukt i engrosleddet som kan begrense fastsettelsen av takster for terminering i et bestemt nett. På grunn av at termineringsmarkedene kjennetegnes av toveis tilgang, er kryssubsidiering mellom operatørene et ytterligere potensielt konkurranseproblem. Disse potensielle konkurranseproblemene er felles for markedene for taleanropterminering både i fastnett og mobilnett. I lys av termineringsoperatørens mulighet til og insentiver for å heve prisene betydelig over kostnadene, anses derfor kostnadsorientering å være det mest hensiktsmessige inngrepet for å håndtere dette problemet på mellomlangt sikt. Framtidig markedsutvikling kan endre dynamikken i disse markedene i den grad at regulering ikke lenger er nødvendig.

196) For å redusere regelbyrden ved håndteringen av konkurranseproblemene knyttet til taleanropterminering i engrosleddet konsekvent i hele Unionen, bør Kommisjonen ved hjelp av en delegert rettsakt opprette en felles høyeste takst for taleterminering i mobiltnettjenester og en felles høyeste takst for taleterminering i fastnettjenester som gjelder i hele Unionen.

([1]) Kommisjonsrekommandasjon 2013/466/EU av 11. september 2013 om enhetlige likebehandlingsforpliktelser og kostberegningsmetoder for å fremme konkurransen og bedre klimaet for bredbåndsinvesteringer (EUT L 251 av 21.9.2013, s. 13).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

197) Dette direktiv bør derfor fastsette detaljerte kriterier og parametrer som takstene for taleanropterminering fastsettes på grunnlag av. Termineringstakstene i Unionen har gått konsekvent nedover og forventes å fortsette å gjøre det. Når Kommisjonen fastsetter høyeste termineringstakster i den første delegerte rettsakten som den vedtar i henhold til dette direktiv, bør den se bort fra eventuelle uberettigede ekstraordinære nasjonale avvik fra denne tendensen.

198) På grunn den gjeldende usikkerheten omkring hvor raskt etterspørselen etter bredbåndstjenester med svært høy kapasitet samt de allmenne stordriftsfordelene og tettheten vil øke, gir saminvesteringsavtaler betydelige fordeler i form av samling av kostnader og risikoer, noe som gir små foretak mulighet til å investere på økonomisk fornuftige vilkår og derigjennom fremme bærekraftig, langsiktig konkurranse, herunder på områder der infrastrukturbasert konkurranse kanskje ikke vil være effektivt. Slik saminvestering kan skje i forskjellige former, herunder felleseie av netteiendeler eller langsiktig risikodeling gjennom samfinansiering eller gjennom kjøpsavtaler. I denne sammenheng medfører kjøpsavtaler som utgjør saminvesteringer anskaffelse av særlige rettigheter til kapasitet av strukturell karakter, som omfatter en grad av medbestemmelse og gjør det mulig for medinvestorer å konkurrere effektivt og bærekraftig på lang sikt på markeder i senere ledd i omsetningskjeden der foretaket som har en sterk markedsstilling, er aktivt. Derimot fører forretningsavtaler om tilgang som er begrenset til leie av kapasitet, ikke til slike rettigheter og bør derfor ikke anses som saminvesteringer.

199) Dersom et foretak med en sterk markedsstilling gir et tilbud om saminvestering på rettferdige og rimelige vilkår som sikrer likebehandling i nett med svært høy kapasitet nett som består av fiberoptiske elementer fram til sluttbrukerens lokaler eller basestasjonen, som gir foretak av forskjellig størrelse og økonomisk evne mulighet til å bli medinvestorer i infrastruktur, bør den nasjonale reguleringsmyndigheten ha mulighet til å avstå fra å pålegge forpliktelser i henhold til dette direktiv på det nye nettet av svært høy kapasitet dersom minst én potensiell medinvestor har inngått en saminvesteringsavtale med dette foretaket. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet beslutter å gjøre et tilbud om saminvestering som ikke har ført til en avtale, bindende, og beslutter at den ikke skal pålegge ytterligere lovbestemte forpliktelser, kan den gjøre det, forutsatt at en slik avtale inngås før avreguleringstiltaket har trådt i kraft. Dersom det er teknisk umulig å bygge ut fiberoptiske elementer fram til sluttbrukerens lokaler, bør nett med svært høy kapasitet som består av fiberoptiske elementer fram til den umiddelbare nærheten av, det vil si rett utenfor slike lokaler, også kunne nyte godt av samme regulering.

200) Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten bestemmer seg for å avstå fra å pålegge forpliktelser, bør den treffe slike tiltak etter å ha sikret at tilbudene om saminvestering er i samsvar med de nødvendige kriteriene og gis i god tro. Den differensierte reguleringen av nye nett med svært høy kapasitet bør gjennomgås på nytt i påfølgende markedsanalyser som, særlig etter at det har gått en viss tid, kan kreve justeringer av reguleringen. I behørig begrunnede omstendigheter bør de nasjonale reguleringsmyndighetene kunne pålegge forpliktelser på slike nye nettelementer dersom de konstaterer at visse markeder vil stå overfor betydelige konkurranseproblemer uten regulerende inngrep. Særlig dersom det er flere markeder i senere ledd i omsetningskjeden som ikke har nådd samme grad av konkurranse, kan de nasjonale reguleringsmyndighetene kreve særlige asymmetriske avhjelpende tiltak for å fremme effektiv konkurranse, for eksempel, men ikke begrenset til, nisjemarkeder i sluttbrukerleddet, for eksempel elektroniske kommunikasjonsprodukter for bedriftssluttbrukere. For å opprettholde konkurranseevnen i markedene bør de nasjonale reguleringsmyndighetene også sikre rettighetene til de som søker om tilgang, som ikke deltar i en bestemt saminvestering. Dette bør oppnås ved å opprettholde eksisterende tilgangsprodukter eller, dersom eksisterende nettelementer med tiden blir tatt ut av drift, ved å innføre tilgangsprodukter med minst tilsvarende funksjonalitet og kvalitet som dem som tidligere var tilgjengelig på den eksisterende infrastrukturen, i begge tilfeller med forbehold for en egnet, fleksibel ordning som er godkjent av den nasjonale reguleringsmyndigheten og ikke undergraver insentivene for medinvestorene.

201) For å gjøre reguleringspraksisen mer ensartet i hele Unionen bør Kommisjonen, dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene fastslår at vilkårene for saminvestering er oppfylt, kunne kreve at den nasjonale reguleringsmyndigheten trekker tilbake sine utkast til tiltak enten ved å avstå fra å pålegge forpliktelser eller

UOFFISIELL OVERSETTELSE

gripe inn med lovbestemte forpliktelser for å håndtere betydelige konkurranseproblemer, dersom BEREC deler Kommisjonens alvorlige tvil med hensyn til om utkastet til tiltak er forenlig med unionsretten, særlig reguleringsmålene i dette direktiv. Av effektivitetshensyn bør en nasjonal reguleringsmyndighet kunne sende en enkelt melding til Kommisjonen om et utkast til tiltak som gjelder en saminvesteringsordning som oppfyller de relevante vilkårene. Dersom Kommisjonen ikke utøver sin myndighet til å kreve tilbaketrekking av utkastet til tiltak, vil det være uforholdsmessig om etterfølgende forenklede meldinger om individuelle utkast til beslutninger fra den nasjonale reguleringsmyndigheten på grunnlag av den samme ordningen, herunder i tillegg bevis for faktisk inngåelse av en avtale med minst én medinvestor, blir omfattet av en beslutning som krever tilbakekalling i mangel av en endring i omstendighetene. Dessuten får forpliktelser som pålegges foretak, uavhengig av om de er foretak med en sterk markedsstilling i henhold til dette direktiv eller direktiv 2014/61/EU, fortsatt anvendelse. Forpliktelser i forbindelse med avtaler om saminvestering berører ikke anvendelsen av unionsretten.

202) Formålet med funksjonell atskillelse, der det vertikalt integrerte foretaket er forpliktet til å opprette driftsmessig separate forretningsenheter, er å sikre levering av helt likeverdige tilgangsprodukter til alle operatører i senere ledd i omsetningskjeden, herunder operatørens egne vertikalt integrerte avdelinger i senere ledd. Funksjonell atskillelse er et middel for å forbedre konkurransen i flere relevante markeder ved å redusere insentivet til forskjellsbehandling betydelig og gjøre det enklere å kontrollere og håndheve overholdelsen av forpliktelsene til likebehandling. I unntakstilfeller bør det være mulig å berettige funksjonell atskillelse som et avhjelpende tiltak dersom det til stadighet ikke har lyktes å oppnå effektiv likebehandling i flere av de aktuelle markedene, og dersom det er små eller ingen utsikter til konkurranse på infrastrukturområdet innen en rimelig tid etter å ha hatt mulighet til å benytte én eller flere avhjelpende tiltak som tidligere ble ansett som hensiktsmessige. Det er imidlertid svært viktig å sikre at man ved slik pålegging opprettholder foretakets insentiver til å investere i sitt nett, og at det ikke medfører noen potensielt negative virkninger for forbrukernes velferd. Pålegging av denne forpliktelsen krever en samordnet analyse av forskjellige relevante markeder knyttet til aksessnettet, i samsvar med framgangsmåten for markedsanalyse. Ved gjennomføringen av markedsanalysen og utformingen av detaljene i dette avhjelpende tiltaket, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene vie særlig oppmerksomhet til produktene som skal forvaltes av de separate forretningsenhetene, idet det tas hensyn til omfanget av utbyggingen av nettet og graden av teknologisk utvikling, som kan påvirke faste og trådløse tjenesters erstattelighet. For å unngå konkurransevridning i det indre marked, bør forslag om funksjonell atskillelse godkjennes på forhånd av Kommisjonen.

203) Gjennomføringen av funksjonell atskillelse bør ikke være til hinder for egnede samordningsordninger mellom de forskjellige separate forretningsenhetene for å sikre at morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige tilsynsrett er beskyttet.

204) Dersom et vertikalt integrert foretak velger å overføre en vesentlig del av eller alle sine lokale aksessnetteiendeler til et særlig rettssubjekt under forskjellige eierskap eller ved å opprette en separat forretningsenhet for å håndtere tilgangsprodukter, bør den nasjonale reguleringsmyndigheten vurdere virkningen av den planlagte transaksjonen, herunder alle tilgangsforpliktelser som dette foretaket tilbyr, på alle eksisterende lovbestemte forpliktelser som er pålagt det vertikalt integrerte foretaket for å sikre at eventuelle nye ordninger er forenlig med dette direktiv. Vedkommende nasjonale reguleringsmyndighet bør foreta en ny analyse av de markedene der det utskilte foretaket driver virksomhet, og pålegge, opprettholde, endre eller trekke tilbake forpliktelser i henhold til dette. For dette formål bør den nasjonale reguleringsmyndigheten kunne be om opplysninger fra foretaket.

205) Allerede i dag kan foretak med en sterk markedsstilling som ledd i markedsanalysen gi forpliktende tilsagn på noen markeder med det formål å håndtere konkurranseproblemer som den nasjonale reguleringsmyndigheten har identifisert, og som den deretter tar hensyn til når den treffer beslutninger om hensiktsmessige lovbestemte forpliktelser. Det bør tas hensyn til eventuelle nye utviklingstrekk i markedet når det treffes beslutning om det mest hensiktsmessige avhjelpende tiltaket. Imidlertid, og uten at det berører bestemmelsene om regulering av saminvesteringer, vil arten av de forpliktende tilsagnene som sådan ikke begrense det skjønnet som er gitt den nasjonale reguleringsmyndigheten om å pålegge foretak med en sterk markedsstilling avhjelpende tiltak. For å øke åpenheten og gi rettssikkerhet i hele Unionen bør dette direktiv fastsette framgangsmåten for hvordan foretak skal gi

UOFFISIELL OVERSETTELSE

forpliktende tilsagn, og for hvordan de nasjonale reguleringsmyndighetene skal vurdere dem, idet det tas hensyn til markedsdeltakeres synspunkter ved hjelp av en markedsundersøkelse, og eventuelt hvordan de kan gjøres bindende for foretaket som gir det forpliktende tilsagnet, og hvordan de kan håndheves av den nasjonale reguleringsmyndigheten. Med mindre den nasjonale reguleringsmyndigheten har gjort forpliktende tilsagn om saminvesteringer bindende og besluttet ikke å pålegge forpliktelser, berører denne framgangsmåten ikke anvendelsen av framgangsmåten for markedsanalyse og forpliktelsen til å pålegge hensiktsmessige og forholdsmessige tiltak for å håndtere den identifiserte markedssvikten.

206) De nasjonale reguleringsmyndighetene bør kunne gjøre de forpliktende tilsagnene bindende, helt eller delvis, for et bestemt tidsrom som ikke bør overstige tidsrommet de gis for, etter å ha utført en markedsundersøkelse ved hjelp av en offentlig høring av berørte parter. Dersom de forpliktende tilsagnene er gjort bindende, bør den nasjonale reguleringsmyndigheten vurdere konsekvensene av denne beslutning i sin markedsanalyse og ta hensyn til dette når de velger de mest hensiktsmessige reguleringstiltakene. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør ta hensyn til de forpliktende tilsagnene fra et bærekraftig og framtidsrettet perspektiv, særlig når de velger hvor lenge de skal være bindende, og bør ta hensyn til den verdien berørte parter tillegger den offentlige høringen om stabile og forutsigbare markedsvilkår. Bindende forpliktende tilsagn i forbindelse med frivillig atskillelse av et vertikalt integrert foretak med en sterk markedsstilling på ett eller flere relevante markeder kan gi forutsigbarhet og åpenhet i prosessen, ved å fastsette framgangsmåten for gjennomføring av den planlagte atskillelsen, for eksempel ved å levere en kjøreplan for gjennomføring med klare delmål og forutsigbar konsekvenser dersom visse delmål ikke er oppfylt.

207) De forpliktende tilsagnene kan omfatte at det utnevnes en tilsynsforvalter, hvis identitet og mandat bør godkjennes av den nasjonale reguleringsmyndigheten, og en forpliktelse for foretaket som gir forpliktende tilsagn til å levere periodiske gjennomføringsrapporter.

208) Netteiere hvis forretningsmodell er begrenset til levering av tjenester i engrosleddet til andre, kan være gunstige for opprettelsen av et blomstrende engrosmarked, med positiv innvirkning på konkurransen i etterfølgende ledd i omsetningskjeden. Videre kan deres forretningsmodell være attraktiv for potensielle finansinvestorer i mindre flyktige infrastruktureiendeler og med langsiktig perspektiv på utbygging av nett med svært høy kapasitet. Forekomst av et foretak som bare er virksomme i engrosleddet fører imidlertid ikke nødvendigvis til sluttbrukermarkeder med effektiv konkurranse, og foretak som bare er virksomme i engrosleddet kan være foretak med en sterk markedsstilling i bestemte produktmarkeder og geografiske markeder. Visse konkurranserisikoer som følger av atferden til foretak med forretningsmodeller som bare omfatter engrosleddet, kan være lavere enn for vertikalt integrerte foretak, forutsatt at engrosmodellen er reell, og det ikke finnes insentiver for å forskjellsbehandle tilbydere i senere ledd i omsetningskjeden. De lovgivningsmessige tiltakene bør derfor være tilsvarende mindre inngripende, men bør bevare særlig muligheten for å innføre forpliktelser i forbindelse med rettferdige og rimelige priser. På den annen side bør nasjonale reguleringsmyndigheter kunne gripe inn dersom det har oppstått konkurranseproblemer til skade for sluttbrukerne. Et foretak som driver virksomhet i et engrosmarked som leverer sluttbrukertjenester utelukkende til bedriftsbrukere som er større enn små og mellomstore bedrifter, bør anses som et foretak som bare er virksomme i engrosleddet.

209) For å lette migreringen fra eksisterende kobbernett til neste generasjon av nett, som er i sluttbrukernes interesse, bør nasjonale reguleringsmyndigheter kunne overvåke nettoperatørenes egne initiativer i den forbindelse, og om nødvendig fastsette vilkårene for en passende migreringsprosess, for eksempel ved hjelp av forhåndsvarsel, åpenhet og tilgang til alternative tilgangsprodukter av minst sammenlignbar kvalitet, når det er tydelig at netteieren har planer om og er klar til å gå over til oppgraderte nett. For å unngå unødige forsinkelser med hensyn til migrering, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene gis fullmakt til å trekke tilbake tilgangsforpliktelser knyttet til kobbernettet så snart en tilstrekkelig migreringsprosessen er fastsatt og det er sikret samsvar med vilkårene og prosessen for migrering fra eksisterende infrastruktur. Imidlertid bør netteierne kunne legge ned eksisterende nett. Tilgangssøkere som migrerer fra et tilgangsprodukt basert på eksisterende

UOFFISIELL OVERSETTELSE

infrastruktur til et tilgangsprodukt basert på en mer avansert teknologi eller et mer avansert medium, bør kunne oppgradere sin tilgang til ethvert regulert produktet med høyere kapasitet, men bør ikke være forpliktet til å gjøre dette. Når det gjelder oppgradering, bør de som søker om tilgang, overholde reguleringsvilkårene for tilgang til tilgangsprodukter med høyere kapasitet, som fastsatt av den nasjonale reguleringsmyndigheten i sin markedsanalyse.

210) Liberaliseringen av telekommunikasjonssektoren og økende konkurranse og større valgmuligheter innen kommunikasjonstjenester går hånd i hånd med arbeidet for å fastsette harmoniserte rammeregler som sikrer tilbud av leveringspliktige tjenester. Begrepet leveringspliktige tjenester bør utvikles slik at det gjenspeiler tekniske framskritt, markedsutviklingen og endringer i brukernes behov.

211) I henhold til artikkel 169 i TEUV skal Unionen bidra til forbrukervern.

212) Leveringspliktige tjenester er et sikkerhetsnett som skal sikre at alle sluttbrukere minst har tilgang til en rekke minimumstjenester og til en overkommelig pris for forbrukerne i situasjoner hvor det er risiko for sosial utstøting som følge av mangel på slik tilgang, som hindrer borgernes fulle sosiale og økonomiske deltakelse i samfunnet.

213) Internettilgang via et grunnleggende bredbåndsnett er praktisk talt allment tilgjengelig i hele Unionen og brukes i svært stor utstrekning til et bredt spekter av aktiviteter. Den samlede ibruktakingsgraden er imidlertid lavere enn tilgjengeligheten, ettersom der fortsatt er borgere som ikke har internettilknytning på grunn av manglende kjennskap, kostnader, ferdigheter eller etter eget valg. Tilstrekkelig internettilgang via bredbånd til en overkommelig pris har fått vesentlig betydning for samfunnet og økonomien. Det danner grunnlag for deltakelse i den digitale økonomien og det digitale samfunn gjennom nettbaserte internettjenester.

214) Et grunnleggende krav til leveringspliktige tjenester er å sikre at alle forbrukere har tilgang til en tilgjengelig tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester til en overkommelig på et fast sted. Medlemsstatene bør også ha mulighet til å sikre overkommelige priser for tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester på annen måte enn på et fast sted til borgere som er på reise, dersom de anser at dette er nødvendig for å sikre forbrukernes fulle sosiale og økonomiske deltakelse i samfunnet. Særlig oppmerksomhet bør i denne sammenheng rettes mot å sikre at sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne har likeverdig tilgang. Det bør ikke være begrensninger på tekniske midler for opprettelse av tilknytningen, idet det kan benyttes trådbasert eller trådløs teknologi, og heller ingen begrensning av hvilken kategori av tilbydere som skal oppfylle deler av eller hele plikten til å tilby leveringspliktige tjenester.

215) Hastigheten på Internett-tilgangen slik den erfares av en bruker, er avhengig av en rekke faktorer, herunder tilbyderne av internettilknytningen og den bruken internettilknytningen opprettes for. Det er opp til medlemsstatene, idet det tas hensyn til BERECs rapport om beste praksis, å definere tilstrekkelig internettilgang via bredbånd i lys av nasjonale forhold og den minste båndbredden som flertallet av forbrukerne innenfor en medlemsstats territorium må ha for å ha tilstrekkelig sosial integrasjon og deltakelse i den digitale økonomien og det digitale samfunnet på sitt territorium. Den tilstrekkelige internettilgangstjenesten via bredbånd til en overkommelig pris bør ha stor nok båndbredde til å støtte tilgang til og bruk av et minimum av grunnleggende tjenester som gjenspeiler de tjenestene som flertallet av sluttbrukerne bruker. For dette formål bør Kommisjonen overvåke utviklingen i bruken av internett for å identifisere de nettbaserte tjenestene som flertallet av sluttbrukerne i hele Unionen bruker, og som er nødvendig for sosial og økonomisk deltakelse i samfunnet, og ajourføre listen deretter. Kravene i unionsretten til åpen internettilgang, særlig forordning (EU) 2015/2120, bør få anvendelse på alle tilstrekkelige internettilgangstjenester via bredbånd.

216) Forbrukerne bør ikke være forpliktet til å bruke tilgangstjenester de ikke ønsker, og det bør derfor være mulig for berettigede forbrukere på anmodning å begrense leveringspliktige tjenester til en overkommelig pris til talekommunikasjonstjenester.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

217) Medlemsstatene bør kunne omfatte tiltak knyttet til overkommelige priser og ugiftskontroll til svært små foretak og små og mellomstore bedrifter og ideelle organisasjoner, forutsatt at de oppfyller de relevante vilkårene.

218) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør i samarbeid med andre vedkommende myndigheter kunne overvåke utviklingen og nivået på takstene for tjenester som faller inn under plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Slik overvåking bør utføres på en slik måte at den ikke medfører en for stor administrativ byrde verken for nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter, eller for tilbydere av slike tjenester.

219) Med en overkommelig pris menes en pris som er definert av medlemsstatene på nasjonalt plan i lys av særlige nasjonale forhold. Dersom medlemsstatene fastsetter at sluttbrukerprisene for tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester ikke overkommelige for forbrukere med lav inntekt eller særlige sosiale behov, herunder eldre, sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne og forbrukere i landdistrikter eller geografisk avsidesliggende områder, bør de treffe egnede tiltak. Med henblikk på dette kan medlemsstatene gi disse forbrukerne direkte støtte til kommunikasjonsformål, som kan være en del av sosiale ytelser eller i form av verdikuponger eller direkte betalinger til disse forbrukerne. Dette kan være et egnet alternativ som tar hensyn til behovet for å redusere konkurransevridningene så mye som mulig. Alternativt, eller i tillegg, kan medlemsstatene kreve at tilbydere av slike tjenester tilbyr disse forbrukerne grunnleggende takstalternativer eller pakker.

220) Det å sikre overkommelige priser kan omfatte særlige takstalternativer eller pakker for å ivareta behovene til brukere med lav inntekt eller med særlige sosiale behov. Slike tilbud bør gis med grunnleggende funksjoner for å unngå vridning i markedets virkeområde. For den enkelte forbruker bør overkommelige priser være tuftet på deres rett til å inngå en kontrakt med en tilbyder, tilgang til et nummer, kontinuerlig tilknytning til en tjeneste og en mulighet til å ha oversikt over og kontrollere sine utgifter.

221) Dersom en medlemsstat krever at tilbyderne skal tilby forbrukere med lav inntekt eller særlige sosiale behov takstalternativer eller pakker som skiller seg fra dem som tilbys på vanlige forretningsmessige vilkår, bør disse takstalternativer eller pakkene tilbys av alle tilbydere av internettilgangstjenester og talekommunikasjonstjenester. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet bør det å kreve at alle tilbydere av internettilgangstjenester og talekommunikasjonstjenester skal tilby takstalternativer eller pakker, ikke føre til en for stor administrativ eller finansiell byrde for disse tilbyderne eller medlemsstatene. Dersom en medlemsstat påviser en slik for stor administrativ eller finansiell byrde på grunnlag av en objektiv vurdering, kan den unntaksvis beslutte å pålegge forpliktelsen til å tilby særlige takstalternativer eller pakker bare på utpekte tilbydere. Den objektive vurderingen bør også ta hensyn til fordelene som muligheten til å velge mellom forskjellige tilbydere gir forbrukere med lav inntekt eller særlige sosiale behov, og fordelene for alle tilbydere som kan dra nytte av å være en tilbyder av leveringspliktige tjenester. Dersom en medlemsstat unntaksvis beslutter å pålegge en forpliktelse til å tilby særlige takstalternativer eller pakker bare på utpekte tilbydere, bør de sikre at forbrukere med lav inntekt eller særlige behov har mulighet til å velge mellom forskjellige tilbydere som tilbyr reduserte takster for disse gruppene. I visse situasjoner vil medlemsstatene muligens ikke kunne garantere muligheten til å velge mellom forskjellige tilbydere, for eksempel dersom det bare er ett foretak som tilbyr tjenester i det området der den som bruker tjenesten, er bosatt, eller dersom det vil gi medlemsstaten en for stor ytterligere organisatorisk og finansiell byrde å gi en slik valgmulighet.

222) Pris bør ikke lenger være noe hinder for forbrukernes tilgang til et minstetilbud av tilknytningstjenester. En rett til å inngå avtale med en tilbyder bør innebære at forbrukere som kan få avslag, særlig forbrukere med lav inntekt eller særlige sosiale behov, bør ha mulighet til å inngå en avtale om levering av tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester til en overkommelig pris, minst på et fast sted med enhver tilbyder av slike tjenester på dette stedet, eller en utpekt tilbyder, dersom en medlemsstat unntaksvis har besluttet å utpeke én eller flere tilbydere til å tilby disse takstalternativer eller pakkene. For å minimere den økonomiske risikoen, for eksempel manglende betaling av regninger, bør tilbyderne stå fritt til å inngå avtale på vilkår om forhåndsbetaling, på grunnlag av individuelle forhåndsbetalte enheter til en overkommelig pris.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

223) For å sikre at borgerne kan nås via talekommunikasjonstjenester bør medlemsstatene sikre at de har et nummer til rådighet i et rimelig tidsrom, også i perioder uten bruk av talekommunikasjonstjenester. Tilbyderne bør kunne innføre ordninger for å kontrollere om forbrukeren fortsatt er interessert i å ha nummeret til rådighet.

224) Erstatning til tilbydere av slike tjenester under slike forhold behøver imidlertid ikke å føre til konkurransevridning, forutsatt at disse tilbyderne kompenseres for den særskilte nettokostnaden, og at nettokostnaden dekkes inn på en konkurransenøytral måte.

225) For å kunne vurdere behovet for tiltak som sikrer prisoverkommelighet, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene i samarbeid med andre vedkommende myndigheter kunne overvåke utviklingen og detaljene i tilbud om takstalternativer eller pakker til forbrukere med lav inntekt eller særlige sosiale behov.

226) Medlemsstatene bør innføre tiltak som fremmer opprettelsen av et marked for produkter og tjenester til overkommelige priser som er tilpasset forbrukere med nedsatt funksjonsevne, herunder utstyr med hjelpemiddelteknologi. Dette kan blant annet oppnås ved å vise til europeiske standarder, eller ved å støtte gjennomføringen av krav i henhold til unionsretten om harmonisering av tilgjengelighetskravene til produkter og tjenester. Medlemsstatene bør innføre hensiktsmessige tiltak i samsvar med nasjonale omstendigheter som gir medlemsstatene fleksibilitet til å treffe særlige tiltak, for eksempel dersom markedet ikke leverer produkter og tjenester til overkommelige priser som er tilpasset forbrukere med nedsatt funksjonsevne under normale økonomiske forhold. Disse tiltakene kan omfatte direkte økonomisk støtte til sluttbrukere. Kostnadene for forbrukere med nedsatt funksjonsevne for taleformidlingstjenester bør tilsvare gjennomsnittskostnaden for talekommunikasjonstjenester.

227) Med taleformidlingstjenester menes til tjenester som muliggjør toveiskommunikasjon mellom fjernsluttbrukere av forskjellige kommunikasjonsformer (for eksempel tekst, tegn, tale) ved å sørge for konvertering mellom disse kommunikasjonsformene, vanligvis ved hjelp av en menneskelig operatør. Sanntidstekst er definert i samsvar med unionsrett om harmonisering av tilgjengelighetskravene til produkter og tjenester og er en form for tekstkonvertering i punkt-til-punkt-situasjoner eller i flerpunktskonferanse der den teksten som skrives inn, sendes på en slik måte at brukeren oppfatter kommunikasjonen som kontinuerlig på et tegn-for-tegn-grunnlag.

228) Til datakommunikasjon med hastigheter som er tilstrekkelige til å gi tilstrekkelig internettilgang via bredbånd, er fastlinjetilknytning så godt som allment tilgjengelig og brukes av et flertall av Unionens borgere. Standard fast bredbåndsdekning og tilgjengelighet i Unionen var på 97 % av husstandene i 2015, med en gjennomsnittlig ibruktaking på 72 %, og tjenester basert på trådløs teknologi hadde enda større dekning. Det er imidlertid forskjeller mellom medlemsstatene når det gjelder tilgjengelighet og overkommelige priser med hensyn til fast bredbånd i byområder og landdistrikter.

229) Markedet spiller en ledende rolle når det gjelder å sikre tilgjengelighet av internettilgang via bredbånd med stadig stigende kapasitet. I områder der markedet ikke leverer, virker andre offentlige politiske tiltak som støtter tilgjengeligheten av tilstrekkelige internettilknytninger via bredbånd, i prinsippet mer kostnadseffektive og mindre markedsvridende enn plikter til å tilby leveringspliktige tjenester, for eksempel bruk av finansielle instrumenter som de som er tilgjengelige gjennom Det europeisk fondet for strategiske investeringer og Ordningen for et sammenkoplet Europa, bruk av offentlig finansiering fra de europeiske struktur- og investeringsfondene, som knytter dekningskrav til rettigheter til å bruke radiospektrum for å støtte utbyggingen av bredbåndsnett i mindre tettbefolkede områder, og offentlig investering i samsvar med Unionens statsstøtteregler.

230) Dersom det viser seg, etter at det er gjennomført en behørig vurdering, og idet det tas hensyn til resultatene av den geografiske undersøkelsen av nettutbygging foretatt av vedkommende myndighet eller de nyeste opplysningene som er tilgjengelig for medlemsstatene før resultatene fra den første geografiske undersøkelsen er tilgjengelig, at det er sannsynlig at verken markedet eller ordningene for offentlige inngrep vil gi sluttbrukerne i visse områder en tilknytning som vil kunne levere en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd som definert av medlemsstatene og talekommunikasjonstjenester på et fast

UOFFISIELL OVERSETTELSE

sted, bør medlemsstaten ha muligheten til unntaksvis å utpeke forskjellige tilbydere eller grupper av tilbydere av slike tjenester i de forskjellige relevante delene av det nasjonale territoriet. I tillegg til den geografiske undersøkelsen bør medlemsstatene om nødvendig kunne bruke ytterligere dokumentasjon for å fastslå i hvilket omfang tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester er tilgjengelig på et fast sted. Denne ytterligere dokumentasjonen kan omfatte data som er tilgjengelig for de nasjonale reguleringsmyndighetene gjennom framgangsmåten for markedsanalyse og data innsamlet fra brukere. Medlemsstatene bør kunne begrense plikten til å tilby leveringspliktige tjenester til støtte for tilgjengeligheten av tilstrekkelige internettilgangstjenester via bredbånd til sluttbrukerens hovedoppholdssted eller bosted. Det bør ikke være begrensninger på tekniske midler for opprettelse av tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester på et fast sted, idet det kan benyttes trådbasert eller trådløs teknologi, og heller ingen begrensning på hvilke foretak som skal oppfylle deler av eller hele plikten til å tilby leveringspliktige tjenester.

231) I samsvar med nærhetsprinsippet er det medlemsstatene som ut fra objektive kriterier skal beslutte hvilke foretak som skal utpekes til å tilby leveringspliktige tjenester i henhold til dette direktiv, idet de eventuelt tar hensyn til foretakets evne og vilje til å påta seg hele eller deler av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Dette er ikke til hinder for at medlemsstatene i utpekingsprosessen kan innta særlige vilkår begrunnet i effektivitet, herunder gruppering av geografiske områder eller komponenter eller fastsettelse av minsteperioder for utpekingen.

232) Kostnadene ved å sikre tilgjengelighet av en forbindelse som kan levere en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd som identifisert i samsvar med dette direktiv, og talekommunikasjonstjenester på et fast sted til en overkommelig pris innenfor rammen av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester bør beregnes, særlig ved å vurdere den forventede økonomiske byrden for tilbydere og brukere i sektoren for elektronisk kommunikasjon.

233) Som utgangspunkt vil krav for å sikre nasjonal dekning som er pålagt i utpekingsprosessen, sannsynligvis utelukke eller avskrekke visse foretak fra å søke om å bli utpekt som tilbyder av leveringspliktige tjenester. Utpeking av tilbydere med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester for en for lang eller ubestemt periode kan også føre til at visse tilbydere er utelukket på forhånd. Dersom en medlemsstat beslutter å utpeke én eller flere tilbydere av hensyn til spørsmål om overkommelige priser, bør det være mulig for disse tilbyderne å være annerledes enn dem som er utpekt med henblikk på tilgjengelighetselementet i leveringsplikten.

234) Dersom en tilbyder som unntaksvis er utpekt til å tilby andre takstalternativer eller pakker enn dem som tilbys på vanlige forretningsmessige vilkår i henhold til dette direktiv for å sikre tilgjengelighet på et fast sted av en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd eller talekommunikasjonstjenester som definert i samsvar med dette direktiv, velger å avhende en vesentlig del av, sett i forhold til dens plikt til å tilby leveringspliktige tjenester, eller alle sine eierandeler i lokale aksessnett på det nasjonale territoriet til en separat juridisk enhet med en annen overordnet eier, bør vedkommende myndighet vurdere virkningene av transaksjonen for å sikre at plikten til å tilby leveringspliktige tjenester opprettholdes i hele eller deler av det nasjonale territoriet. For dette formål bør tilbyderen på forhånd melde avhendelsen til vedkommende myndighet som har pålagt plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Vedkommende myndighets vurdering bør ikke påvirke gjennomføringen av transaksjonen.

235) For å sikre stabilitet og støtte en gradvis overgang bør medlemsstatene kunne fortsette å sikre tilbud av leveringspliktige tjenester på sitt territorium, unntatt tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester på et fast sted, som inngår i virkeområdet for deres plikt til å tilby leveringspliktige tjenester på grunnlag av direktiv 2002/22/EF på datoen for dette direktivs ikrafttredelse, forutsatt at tjenestene eller sammenlignbare tjenester ikke er tilgjengelige på vanlige forretningsmessige vilkår. Ved å tillate medlemsstatene fortsatt å sikre offentligheten offentlige betalingstelefoner der det brukes mynter, betalingskort eller forhåndsbetalte telefonkort, herunder kort sammen med en inntastet kode, telefonkataloger og nummeropplysningstjenester innenfor rammene av ordningen med leveringspliktige tjenester, så lenge det er et dokumentert behov, vil de ha den nødvendige fleksibiliteten til på behørig måte å ta hensyn til forskjellige

UOFFISIELL OVERSETTELSE

nasjonale forhold. Dette kan omfatte å tilby offentlige betalingstelefoner på de viktigste innreisepunktene i landet, for eksempel lufthavner eller tog- og busstasjoner, samt steder som brukes av personer i en nødssituasjon, for eksempel sykehus, politistasjoner og nødoppstillingsplasser på hovedveiene, for å oppfylle rimelige behov hos sluttbrukerne, herunder særlig sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne.

236) Medlemsstatene bør overvåke forbrukernes situasjon med hensyn til bruk av tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester, særlig med hensyn til overkommelige priser. En overkommelig pris for tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester henger sammen med hvor detaljerte opplysninger brukerne får om utgiftene til bruken samt de relative kostnadene ved bruk i forhold til andre tjenester, og er også knyttet til deres mulighet til å kontrollere utgiftene. Overkommelige priser innebærer derfor at forbrukerne gis makt gjennom forpliktelser som pålegges tilbydere. Disse forpliktelsene omfatter spesifiserte regninger på et fastsatt detaljnivå, mulighet for forbrukerne til selektivt å sperre for visse anrop, for eksempel dyre anrop til tjenester med forhøyet takst, til å kontrollere utgiftene gjennom forhåndsbetaling og motregning av tilknytningsavgifter. Det kan bli nødvendig å vurdere slike tiltak på nytt og endre dem på bakgrunn av markedsutviklingen. Spesifiserte regninger på bruken av internettilgang bør angi bare klokkeslett, varighet og størrelsen på forbruket ved en brukssesjon, men ikke angi hvilke nettsteder eller sluttpunkter på internett som er tilkoplet ved en slikt brukssesjon.

237) Med unntak av tilfeller der regninger stadig betales for sent eller ikke betales, bør forbrukere som er berettiget til overkommelige takster, i påvente av en løsning av tvisten, vernes mot umiddelbar frakopling fra nettet på grunn av en ubetalt regning, og de bør, særlig ved tvister om høye regninger for tjenester med forhøyet takst, fortsatt ha tilgang til grunnleggende talekommunikasjonstjenester og et minstetilbud av internettilgang som definert av medlemsstatene. Medlemsstatene bør kunne beslutte at slik tilgang skal opprettholdes bare dersom abonnenten fortsetter å betale for leie av linje eller for grunnleggende internettilgang.

238) Dersom levering av tilstrekkelig internettilgang via bredbånd og talekommunikasjonstjenester eller levering av andre tjenester i samsvar med dette direktiv medfører en urimelig byrde for en tilbyder, idet det tas behørig hensyn til utgifter og inntekter samt immaterielle fordeler som leveringen av de berørte tjenester medfører, kan denne urimelige byrden medtas i en eventuell beregning av nettokostnader ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester.

239) Medlemsstatene bør ved behov opprette ordninger for finansiering av nettokostnadene i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester dersom det er påvist at forpliktelsene bare kan oppfylles med tap eller til en nettokostnad som ikke er i samsvar med alminnelige forretningsstandarder. Det er viktig å sikre at nettokostnaden i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester beregnes riktig, at enhver finansiering foretas med færrest mulig forstyrrelser for marked og foretak, og at den er forenlig med 107 og 108 i TEUV.

240) Enhver beregning av nettokostnaden for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester bør ta tilstrekkelig hensyn til kostnader og inntekter samt immaterielle fordeler som følger av tilbud av leveringspliktige tjenester, men bør ikke hindre det overordnede målet om å sikre at prisstrukturene gjenspeiler kostnadene. Enhver nettokostnad i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester bør beregnes på grunnlag av framgangsmåter som gir innsyn.

241) Å ta hensyn til immaterielle fordeler innebærer at en beregnet verdi i penger av de indirekte fordelene som et foretak oppnår gjennom sin stilling som tilbyder av leveringspliktige tjenester, trekkes fra den direkte nettokostnaden i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester, med sikte på å beregne den samlede kostnadsbyrden.

242) Dersom plikten til å tilby leveringspliktige tjenester utgjør en urimelig byrde for en tilbyder, bør medlemsstatene tillates å innføre ordninger for effektiv dekning av nettokostnadene. Dekning via offentlige midler er én metode for dekning av nettokostnadene i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Fordeling av nettokostnadene ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester mellom tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester er en annen metode.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Medlemsstatene bør kunne finansiere nettokostnadene til ulike deler av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester gjennom ulike ordninger eller finansiere nettokostnadene for noen av eller alle delene gjennom en av ordningene eller en kombinasjon av begge. Tilstrekkelig internettilgang via bredbånd gir fordeler ikke bare for sektoren for elektronisk kommunikasjon, men også for den nettbaserte økonomien i sin alminnelighet og samfunnet som helhet. Levering av en forbindelse som støtter bredbåndshastighet til et større antall sluttbrukere gjør at de kan bruke nettbaserte tjenester og delta aktivt i det digitale samfunnet. Ved å sikre slike forbindelser på grunnlag av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester tjener man både allmennhetens interesse og interessene til elektroniske kommunikasjonstjenester. Disse kjensgjerningene bør tas i betraktning av medlemsstatene når de velger og utarbeider ordninger for å dekke nettokostnadene.

243) Dersom kostnadene dekkes gjennom fordeling av nettokostnadene ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester mellom tilbyderne av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, bør medlemsstatene sikre at fordelingen mellom tilbyderne bygger på objektive kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling, og som er i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Dette prinsippet hindrer ikke medlemsstatene i å gjøre unntak for nyinntredere som ikke har fått tilstrekkelig fotfeste på markedet. Enhver finansieringsordning må sikre at markedsdeltakerne bidrar bare til finansiering av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester og ikke av annen virksomhet som ikke er direkte forbundet med tilbud av leveringspliktige tjenester. Dekningsordninger bør være i samsvar med unionsrettens prinsipper og, særlig når det gjelder fordelingsordninger, prinsippene om likebehandling og forholdsmessighet. Enhver finansieringsordning bør sikre at brukere i en medlemsstat ikke bidrar til å dekke kostnadene ved å tilby leveringspliktige tjenester i en annen medlemsstat. Det bør være mulig å fordele nettokostnadene ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester mellom alle eller visse bestemte grupper av tilbydere. Medlemsstatene bør sikre at fordelingsordningen er i samsvar med prinsippene om åpenhet, minst mulig markedsvridning, likebehandling og forholdsmessighet. Minst mulig markedsvridning innebærer at bidrag innkreves på en slik måte at det så langt mulig minsker virkningen av den økonomiske byrden på sluttbrukerne, f.eks. ved at bidragene spres mest mulig.

244) Tilbydere som mottar finansiering av leveringspliktige tjenester, bør gi de nasjonale reguleringsmyndighetene tilstrekkelig detaljerte opplysninger om de bestemte elementene som krever slik finansiering, som begrunnelse for sin søknad. Medlemsstatenes ordninger for kostnadsberegning og finansiering av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester bør meddeles Kommisjonen slik at den kan kontrollere at de er forenlige med TEUV. Medlemsstatene bør sikre faktisk åpenhet om og kontroll av de beløpene som kreves til finansiering av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Beregningen av nettokostnadene ved å tilby leveringspliktige tjenester bør være basert på en objektiv og åpen metode for å sikre en så kostnadseffektiv levering av leveringspliktige tjenester som mulig og fremme like konkurransevilkår for markedsdeltakerne. Dersom man gjør metoden som er tenkt benyttet til å beregne nettokostnadene for enkelte deler av den leveringspliktige tjenesten kjent på forhånd før beregningen gjennomføres, kan det bidra til å oppnå økt åpenhet.

245) Medlemsstatene kan ikke pålegge markedsdeltakere finansielle bidrag til tiltak som ikke er en del av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. De enkelte medlemsstatene står fritt til å pålegge særlige tiltak (utenfor virkeområdet for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester) og finansiere dem i samsvar med unionsretten, men ikke ved hjelp av bidrag fra markedsdeltakerne.

246) For effektivt å kunne støtte fritt varebytte og fri bevegelighet for tjenester og personer i Unionen, bør det være mulig å bruke visse nasjonale nummerressurser, særlig visse ikke-geografiske numre, på en eksterritorial måte, det vil si utenfor territoriet til den tildelende medlemsstaten. I lys av den betydelige risikoen for bedrageri med hensyn til interpersonell kommunikasjon, bør slik eksterritorial bruk tillates bare ved levering av andre elektroniske kommunikasjonstjenester enn interpersonelle kommunikasjonstjenester. Håndheving av relevant nasjonal rett, særlig forbrukervernregler og andre regler i forbindelse med bruk av nummerressurser, bør sikres av medlemsstatene uavhengig av hvor bruksrettighetene er gitt og hvor nummerressurser brukes i Unionen. Medlemsstatene har fortsatt myndighet til å anvende sin nasjonale rett på nummerressursene som brukes på deres territorium, herunder dersom rettighetene er gitt i en annen medlemsstat.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

247) De nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter i medlemsstatene der det brukes nummerressurser fra en annen medlemsstat, har ikke kontroll over disse nummerressursene. Det er derfor viktig at den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet i medlemsstaten som gir rett til eksterritorial bruk, også sikrer effektivt vern av sluttbrukerne i de medlemsstatene der disse numrene brukes. For å oppnå effektivt vern bør den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet som gir rettigheter til eksterritorial bruk, stille vilkår i samsvar med dette direktiv med hensyn til tilbyderens overholdelse av forbrukervernregler og andre regler i forbindelse med bruken av nummerressurser i de medlemsstatene der disse ressursene vil bli anvendt.

248) De nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter i de medlemsstatene der det brukes nummerressurser, bør kunne be om støtte fra de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter som ga rettigheter til å bruke nummerressurser for å bidra til å håndheve sine regler. Håndhevingstiltak fra den nasjonale reguleringsmyndigheten eller andre vedkommende myndigheter som ga bruksrettigheter bør omfatte sanksjoner som virker avskrekkende, særlig, ved et alvorlig brudd, tilbaketrekking av retten til eksterritorial bruk for nummerressursene som er tildelt det aktuelle foretaket. Kravene til eksterritorial bruk bør ikke berøre medlemsstatenes myndighet til å sperre, fra tilfelle til tilfelle, tilgang til numre eller tjenester der dette er berettiget på grunn av svindel eller misbruk. Eksterritorial bruk av nummerressurser bør ikke berøre Unionens regler knyttet til levering av nettgjestingstjenester, herunder de som er knyttet til å forebygge unormal bruk eller misbruk av nettgjestingstjenester som er underlagt prisregulering i sluttbrukerleddet, og som drar nytte av regulerte nettgjestingspriser i engrosleddet. Medlemsstatene bør fortsatt kunne inngå særlige avtaler om eksterritorial bruk av nummerressurser med tredjestater.

249) Medlemsstatene bør fremme trådløs levering av nummerressurser for å lette skifte mellom tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester. Trådløs levering av nummerressurser gjør det mulig å omprogrammere identifikatorer for kommunikasjonsutstyr uten fysisk tilgang til de aktuelle enhetene. Denne funksjonen er særlig relevant for maskin-til-maskin-tjenester, det vil si tjenester som innebærer automatisk overføring av data og informasjon mellom enheter eller programvarebaserte applikasjoner med begrenset eller ingen menneskelig medvirkning. Tilbydere av slike maskin-til-maskin-tjenester vil muligens ikke kunne benytte den fysiske tilgangen til sine enheter ettersom de brukes med fjerntilgang, til det store antallet enheter som er utplassert, eller til deres bruksmønstre. På bakgrunn av det nye maskin-til-maskin-markedet og ny teknologi bør medlemsstatene arbeide for å sikre teknologinøytralitet ved å fremme trådløs levering.

250) Tilgang til nummerressurser på grunnlag av objektive kriterier som sikrer innsyn og likebehandling, er avgjørende for konkurransen mellom foretak innenfor sektoren for elektronisk kommunikasjon. Medlemsstatene bør kunne tildele rettigheter til å bruke nummerressurser til andre foretak enn tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i lys av den økende betydningen av numre for forskjellige tjenester på tingenes internett. Alle elementer i den nasjonale nummerplanen bør forvaltes av nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter, herunder punktkoder som brukes ved nettadressering. Dersom det er nødvendig å harmonisere nummerressursene i Unionen for å støtte utviklingen av felleseuropeiske tjenester eller tjenesteyting over landegrensene, særlig nye maskin-til-maskin-baserte tjenester som oppkoplede biler, og dersom etterspørselen etter kan ikke dekkes av de eksisterende nummerressursene, kan Kommisjonen treffe gjennomføringstiltak med bistand fra BEREC.

251) Det bør være mulig å oppfylle kravet om å offentliggjøre beslutninger om tildeling av rettigheter til bruk av nummerressurser ved at disse beslutningene gjøres offentlig tilgjengelige via et nettsted.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

252) Med tanke på de særskilte aspektene som gjelder etterlysning av forsvunne barn, bør medlemsstatene opprettholde sin forpliktelse for å sikre at det faktisk finnes en velfungerende tjeneste for etterlysning av forsvunne barn på deres territorium via nummeret 116000. Medlemsstatene bør treffe egnede tiltak for å sikre at det oppnås en tilstrekkelig høy kvalitet på tjenesten i driften av 16000-nummeret.

253) Parallelt med 116000-nummeret til direktelinjen for forsvunne barn sikrer mange medlemsstater også at barn får tilgang til en barnevennlig tjeneste med en hjelpetelefon for barn som trenger omsorg og vern, ved bruk av nummeret 116111. Disse medlemsstatene og Kommisjonen bør sikre at borgerne, særlig hos barn og nasjonale barnevernsordninger, gjøres oppmerksom på hjelpetelefonen 116111.

254) Et indre marked innebærer at sluttbrukerne har tilgang til alle numre i andre medlemsstaters nasjonale nummerplaner og tilgang til tjenester som anvender ikke-geografiske numre, herunder gratisnumre og numre med forhøyet takst i Unionen, unntatt dersom sluttbrukeren som anropes, av forretningsmessige årsaker har valgt å begrense tilgangen fra bestemte geografiske områder. Sluttbrukere bør også kunne få tilgang til numre fra universelle internasjonale gratisnumre (UIFN). Det bør ikke legges hindringer i veien for tilgang over landegrensene til nummerressurser og tilhørende tjenester, unntatt i objektivt begrunnede tilfeller, for eksempel for å bekjempe bedrageri eller misbruk (for eksempel i forbindelse med bestemte tjenester med forhøyet takst), dersom nummeret anses bare å ha et nasjonalt formål (for eksempel et nasjonalt kortnummer) eller dersom dette ikke er økonomisk gjennomførbart. Den taksten som kreves fra anropere som foretar anrop fra steder utenfor den berørte medlemsstat, behøver ikke være den samme som for anropere som foretar anrop fra medlemsstaten. Brukerne bør ha full informasjon på forhånd og på en tydelig måte om eventuelle avgifter for gratisnumre, for eksempel avgifter for internasjonale anrop til numre som er tilgjengelige gjennom vanlige internasjonale retningsnumre. Dersom inntekter fra samtrafikk eller andre tjenester holdes tilbake av tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester på grunn av bedrageri eller misbruk, bør medlemsstatene sikre at tilbakeholdte inntekter fra tjenester betales tilbake til sluttbrukerne som er berørt av den aktuelle svindelen eller det aktuelle misbruket, dersom det er mulig.

255) I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet bør en rekke bestemmelser om sluttbrukeres rettigheter i dette direktiv ikke få anvendelse på svært små foretak som tilbyr bare nummeravhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester. I henhold til rettspraksis ved Domstolen skal definisjonen av små og mellomstore bedrifter, som omfatter svært små foretak, tolkes strengt. For å omfatte bare foretak som faktisk er uavhengige, svært små foretak, er det nødvendig å undersøke strukturen til svært små foretak som utgjør en økonomisk gruppe, hvis styrke er større enn styrken til et svært lite foretak, og å sikre at definisjonen av svært små foretak ikke omgås på et rent formelt grunnlag.

256) Gjennomføringen av det indre marked for elektronisk kommunikasjon krever at det fjernes hindringer mot at sluttbrukerne får grensekryssende tilgang til elektroniske kommunikasjonstjenester i hele Unionen. Tilbydere av elektronisk kommunikasjon til allmennheten bør ikke nekte eller begrense tilgang for eller forskjellsbehandle sluttbrukere på grunnlag av deres nasjonalitet eller bostedsstat eller medlemsstaten der de er etablert. Differensiering bør imidlertid være mulig på grunnlag av objektivt begrunnede forskjeller i kostnader og risiko, uten å være begrenset av tiltakene fastsatt i forordning (EU) nr. 531/2012 med hensyn til misbruk eller unormal bruk av regulerte nettgjestingstjenester i sluttbrukerleddet.

257) Avvikende gjennomføring av reglene for vern av sluttbrukere har skapt betydelige hindringer på det indre marked som påvirker både tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester og sluttbrukere. Disse hindringene bør reduseres ved å anvende de samme reglene som sikrer et høyt felles nivå for forbrukervern i hele Unionen. En kalibrert full harmonisering av sluttbrukernes rettigheter som omfattes av dette direktiv, bør i betydelig grad øke rettssikkerheten for både sluttbrukere og tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester, og bør i betydelig grad redusere etableringshindringer og den unødvendige byrden ved regeloverholdelse som skyldes et fragmentert regelverk. Full harmonisering bidrar til å

UOFFISIELL OVERSETTELSE

overvinne hindringer for det indre markeds virkemåte som følge av slike nasjonale bestemmelser om sluttbrukernes rettigheter, som samtidig beskytter nasjonale tilbydere mot konkurranse fra andre medlemsstater. For å oppnå et høyt felles nivå for forbrukervern bør en rekke bestemmelser om sluttbrukernes rettigheter forbedres i rimelig grad i dette direktiv i lys av beste praksis i medlemsstatene. Full harmonisering av sluttbrukernes rettigheter øker deres tillit til det indre marked, ettersom de nyter godt av et tilsvarende høyt vernenivå når de bruker elektroniske kommunikasjonstjenester, ikke bare i sin egen medlemsstat, men også når de bor, arbeider og er på reise i andre medlemsstater. Full harmonisering bør gjelde bare de formålene som omfattes av bestemmelsene om sluttbrukernes rettigheter i dette direktiv. Det bør derfor ikke berøre nasjonal rett med hensyn til de aspektene ved vern av sluttbrukere, herunder visse aspekter ved tiltak for åpenhet som ikke omfattes av slike bestemmelser. For eksempel bør tiltak i forbindelse med forpliktelser om åpenhet som ikke omfattes av dette direktiv, anses som forenlige med prinsippet om full harmonisering, mens ytterligere krav som gjelder åpenhetsspørsmål som omfattes av dette direktiv, for eksempel offentliggjøring av opplysninger, ikke bør anses å være forenlige. Videre bør medlemsstatene kunne opprettholde eller innføre nasjonale bestemmelser om spørsmål som ikke behandles særskilt i dette direktiv, særlig for å håndtere nye problemer.

258) Kontrakter er et viktig redskap for sluttbrukere for å sikre innsyn i opplysninger og rettssikkerhet. De fleste tjenestetilbydere i en konkurransesituasjon inngår kontrakter med sine kunder fordi det er ønskelig av kommersielle grunner. I tillegg til dette direktiv får kravene i gjeldende unionsregelverk for forbrukervernlovgivning i forbindelse med kontrakter, særlig rådsdirektiv 93/13/EØF([1]) og europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/83/EU([2]), anvendelse på forbrukertransaksjoner i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Oppføring av opplysningskravene i dette direktiv, noe som kan også være påkrevd i henhold til direktiv 2011/83/EU, bør ikke føre til at opplysningene gis i dokumenter både før og etter inngåelsen av avtalen. Relevante opplysninger som gis i forbindelse med dette direktiv, herunder eventuelle mer beskrivende og detaljerte opplysningskrav, bør anses å oppfylle de tilsvarende kravene i henhold til direktiv 2011/83/EU.

259) Noen av disse bestemmelsene om vern av sluttbrukerne som i utgangspunktet gjelder bare forbrukere, det vil si bestemmelsene om avtaleopplysninger, avtalens lengste løpetid og pakker, bør ikke komme bare forbrukere til gode, men også svært små og små foretak og ideelle organisasjoner som definert i nasjonal rett. Forhandlingsposisjonen til disse kategoriene av foretak og organisasjoner kan sammenlignes med forbrukernes, og de bør derfor nyte godt av samme vernenivå, med mindre de uttrykkelig gir avkall på disse rettighetene. Forpliktelser om kontraktsopplysninger i dette direktiv, herunder de i direktiv 2011/83/EU som er nevnt i dette direktiv, bør få anvendelse uavhengig av om det er foretatt betaling, og av hvor stort beløp kunden skal betale. Forpliktelsene om kontraktsopplysninger, herunder de som inngår i direktiv 2011/83/EU, bør automatisk få anvendelse på svært små og små foretak og ideelle organisasjoner, med mindre de foretrekker å framforhandle egne kontraktsvilkår med tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester. I motsetning til svært små og små foretak og ideelle organisasjoner, har større foretak vanligvis større forhandlingskraft og er derfor ikke avhengig av de samme kravene til kontraktsopplysninger som forbrukere. Andre bestemmelser, for eksempel med hensyn til nummeroverførbarhet, som er viktige også for større foretak, bør fortsatt gjelde for alle sluttbrukere. Ideelle organisasjoner er rettssubjekter som ikke opptjener et overskudd for sine eiere eller medlemmer. Vanligvis er ideelle organisasjoner veldedige organisasjoner eller andre typer organisasjoner av allmenn interesse. Derfor er det i lys av sammenlignbare situasjoner berettiget å behandle slike organisasjoner på samme måte som svært små eller små foretak i henhold til dette direktiv når det gjelder sluttbrukernes rettigheter.

([1]) Rådsdirektiv 93/13/EØF av 5. april 1993 om urimelige vilkår i forbrukeravtaler (EFT L 95 av 21.4.1993, s. 29).

([2]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/83/EU av 25. oktober 2011 om forbrukerrettigheter, om endring av rådsdirektiv 93/13/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/44/EF og om oppheving av rådsdirektiv 85/577/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 97/7/EF (EUT L 304 av 22.11.2011, s. 64).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

260) Særtrekkene i sektoren for elektronisk kommunikasjon krever i tillegg til horisontale avtaleregler, et begrenset antall ytterligere bestemmelser om vern av sluttbrukere. Sluttbrukere bør blant annet underrettes om eventuelle tilbudte kvalitetsnivåer på tjenestene, vilkår for salgsfremmende tiltak og heving av avtaler, gjeldende takstplaner og takster for tjenester som er underlagt bestemte prisvilkår. Disse opplysningene er relevante for tilbydere av andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn overføringstjenester som brukes til levering av maskin-til-maskin-tjenester. Uten at det berører gjeldende regler for vern av personopplysninger bør en tilbyder av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester ikke være underlagt forpliktelsene med hensyn til opplysningskrav for avtaler der denne tilbyderen og tilknyttede selskaper eller personer ikke mottar noen godtgjøring som er direkte eller indirekte knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonstjenester, for eksempel dersom et universitet gir besøkende fri adgang til sitt trådløse nett på universitetsområdet uten å motta noen godtgjøring, det være seg gjennom betaling fra brukerne eller gjennom reklameinntekter.

261) For å gjøre det mulig for sluttbrukeren å foreta et velbegrunnet valg er det viktig at nødvendige relevante opplysninger foreligger før avtaleinngåelsen på et klart og forståelig språk og på et varig medium eller, dersom det ikke er mulig, og uten at det berører definisjonen av varig medium fastsatt i direktiv 2011/83/EU, i et dokument som er gjort tilgjengelig av tilbyderen og er meldt til brukeren, som er enkelt å laste ned, åpne og bruke på enheter som vanligvis brukes av forbrukere. For å gjøre valget lettere bør tilbyderne også framlegge en oversikt over de grunnleggende avtalevilkårene. For å lette sammenlignbarheten og redusere kostnadene ved overholdelse bør Kommisjonen, etter samråd med BEREC, vedta en mal for slike avtalesammendrag. Opplysningene som gis før avtalen inngås, samt malen for sammendrag bør utgjøre en integrert del av den endelige avtalen. Avtalesammendraget bør være kortfattet og lett å lese, helst ikke lenger enn det som tilsvarer én A4- side eller, dersom en rekke ulike tjenester er satt sammen i én enkelt avtale, tilsvarende opptil tre A4-sider.

262) Etter vedtakelsen av forordning (EU) 2015/2120 blir bestemmelsene i dette direktiv om opplysninger om vilkårene som begrenser tilgang til eller bruk av tjenester og programmer, samt opplysninger om trafikkontroll foreldet og bør oppheves.

263) Når det gjelder terminalutstyr, bør kundeavtalen inneholde opplysninger om eventuelle vilkår tilbyderen har lagt på bruken av utstyret, for eksempel i form av SIM-låsing av mobilutstyr, dersom nasjonal rett ikke forbyr slike vilkår, samt eventuelle avgifter som påløper ved heving av avtalen enten før eller på en avtalt utløpsdato, herunder eventuelle kostnader forbundet med å beholde utstyret. Dersom sluttbrukeren velger å beholde terminalutstyr som inngikk i pakken ved avtaleinngåelsen, bør en eventuell kompensasjon ikke overskride dens pro rata temporis-verdi beregnet på grunnlag av verdien ved avtaleinngåelsen, eller på grunnlag av den resterende delen av tjenesteavgiften fram til avtalen utløper, avhengig av hvilket beløp som er minst. Medlemsstatene bør kunne velge andre metoder for å beregne kompensasjonssatsen, dersom en slik sats er lik eller mindre enn den beregnede kompensasjonen. Eventuelle begrensninger på bruk av terminalutstyr på andre nett bør oppheves vederlagsfritt av tilbyderen, senest ved betaling av slik kompensasjon.

264) Uten at det berører tilbyderens vesentlige forpliktelse knyttet til sikkerheten i henhold til dette direktiv, bør avtalen inneholde opplysninger om hvilken type tiltak tilbyderen eventuelt kan treffe i tilfelle av sikkerhetshendelser, trusler eller sårbarheter. I tillegg bør det i avtalen også angis eventuelle erstatnings- og tilbakebetalingsordninger for tilfeller der en tilbyder reagerer utilstrekkelig på en sikkerhetshendelse, herunder dersom en sikkerhetshendelse som er meddelt tilbyderen, skjer på grunn av kjente sårbarheter i programvare eller maskinvare som produsenten eller utvikleren har utstedt utbedringer til, og tjenestetilbyderen ikke har anvendt disse utbedringene eller truffet andre hensiktsmessige mottiltak.

265) Tilgjengeligheten av åpne, ajourførte og sammenlignbare opplysninger om tilbud og tjenester er et viktig element for forbrukerne i konkurransemarkeder der flere tilbydere tilbyr tjenester. Sluttbrukere bør enkelt kunne sammenligne priser på ulike tjenester som tilbys på markedet, på grunnlag av opplysninger som er offentliggjort i lett tilgjengelig

UOFFISIELL OVERSETTELSE

form. For å gjøre det mulig for dem å sammenligne pris og tjenester på en enkel måte, bør vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, kunne kreve større åpenhet fra tilbydere av internettilgangstjenester eller offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester når det gjelder informasjon, herunder taksster, tjenestekvalitet, vilkår for levert terminalutstyr og annen relevant statistikk. Alle slike krav bør ta behørig hensyn til særtrekkene ved disse nettene eller tjenestene. De bør også sikre at tredjeparter har rett til kostnadsfritt å bruke offentlig tilgjengelige opplysninger som er offentliggjort av slike foretak, med sikte på å tilby sammenligningsverktøyer.

266) Sluttbrukere kjenner ofte ikke til kostnaden ved deres forbruksatferd eller har vanskeligheter med å beregne sin tidsbruk eller sitt dataforbruk når de benytter elektroniske kommunikasjonstjenester. For å øke åpenheten og gjøre det enklere å kontrollere sitt kommunikasjonsbudsjett er det viktig å gi sluttbrukerne tilgang til ressurser som setter dem i stand til å spore sitt forbruk i tide. I tillegg bør medlemsstatene kunne opprettholde eller innføre bestemmelser om forbruksgrenser som beskytter sluttbrukerne mot uventet høye regninger, herunder i forbindelse med tjenester med forhøyet takst og andre tjenester som er underlagt særlige prisvilkår. Dette gjør det mulig for vedkommende myndigheter å kreve at opplysninger om slike priser skal gis før tjenesten leveres, og berører ikke medlemsstatenes mulighet til å opprettholde eller innføre alminnelige forpliktelser for tjenester med forhøyet takst for å sikre effektivt vern av sluttbrukere.

267) Uavhengige sammenligningsverktøyer, for eksempel nettsider, er et effektivt middel for sluttbrukere til å vurdere fordelene ved forskjellige tilbydere av internettilgangstjenester og interpersonelle kommunikasjonstjenester, dersom slike leveres mot gjentatte eller forbruksbaserte direkte pengebetalinger, og for å oppnå upartiske opplysninger, særlig ved å sammenligne priser, takster og kvalitetsparametrer på ett sted. Slike verktøyer bør være driftsmessig uavhengige av tjenestetilbydere, og ingen tjenestetilbyder bør gis gunstigere behandling i søkeresultatene. Slike verktøyer bør ta sikte på å gi informasjon som er både klar og kortfattet samt fullstendig og detaljert. De bør også ha som mål å omfatte et bredest mulig spekter av tilbud for å kunne gi et representativt bilde og dekke en betydelig del av markedet. Opplysningene som gis på slike verktøy bør være troverdige, upartiske og åpne. Sluttbrukere bør underrettes om tilgjengeligheten av slike verktøyer. Medlemsstatene bør sikre at sluttbrukere få fri tilgang til minst ett slikt verktøy på deres respektive territorier. Dersom det bare er ett verktøy i en medlemsstat, og dette verktøyet ikke lenger er i drift eller ikke lenger er i samsvar med kvalitetskriteriene, bør medlemsstaten sikre at sluttbrukerne innen rimelig tid har tilgang til et annet sammenligningsverktøy på nasjonalt plan.

268) Uavhengige sammenligningsverktøyer kan drives av private foretak, eller av eller på vegne av vedkommende myndigheter, men de bør drives i samsvar med angitte kvalitetskriterier, herunder kravet om å gi opplysninger om eierne, gi nøyaktige og oppdaterte opplysninger, angi tidspunktet for siste oppdatering, fastsette tydelige og objektive kriterier som sammenligningen vil bygge på, og vise et bredt spekter av tilbud som omfatter en betydelig del av markedet. Medlemsstatene bør kunne bestemme hvor ofte sammenligningsverktøyene skal gjennomgå og oppdatere opplysningene de gir til sluttbrukerne, idet det tas hensyn til hvor ofte tilbyderne av internettilgangstjenester og offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester vanligvis oppdaterer sine takst- og kvalitetsopplysninger.

269) For å ivareta offentlighetens interesser med hensyn til bruk av internettilgangstjenester og offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester og for å oppmuntre til vern av andre personers rettigheter og friheter, bør medlemsstatene med bistand fra tilbyderne kunne utarbeide og spre opplysninger av offentlig interesse om bruken av slike tjenester. Slike opplysninger bør kunne omfatte opplysninger av offentlig interesse om de vanligste overtredelsene og deres rettslige

UOFFISIELL OVERSETTELSE

følger, for eksempel brudd på opphavsretten, annen ulovlig bruk og spredning av skadelig innhold, råd og måter å beskytte seg mot personlige sikkerhetsrisikoer, for eksempel som følge av utlevering av personopplysninger i visse situasjoner, i tillegg til personvern- og personopplysningsrisiko, samt tilgjengeligheten av lett anvendelig og konfigurerbar programvare eller programvarealternativer som gjør det mulig å beskytte barn eller sårbare personer. Opplysningene kan samordnes gjennom framgangsmåten for samarbeid fastsatt i dette direktiv. Slike opplysninger av offentlig interesse bør ajourføres ved behov og bør legges fram i lettfattelige formater fastsatt av den enkelte medlemsstat og legges ut på nasjonale offentlige myndigheters nettsteder. Medlemsstatene bør kunne pålegge tilbydere av internettilgangstjenester og offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester å spre slike standardiserte opplysninger til alle sine kunder på en måte som nasjonale offentlige myndigheter finner hensiktsmessig. Spredning av slike opplysninger bør imidlertid ikke utgjøre en urimelig byrde for tilbyderne. Dersom det gjør det, bør medlemsstatene kreve at slik spredning skjer gjennom de midlene tilbyderne normalt bruker til kommunikasjon med sluttbrukerne.

270) I fravær av relevante regler i unionsretten bør innhold, programmer og tjenester betraktes som lovlige eller skadelige i henhold til nasjonal materiell rett og prosessrett. Det er medlemsstatene og ikke tilbyderne av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester som i henhold til gjeldende rett skal avgjøre hvorvidt innhold, programmer og tjenester er lovlige eller skadelige. Dette direktiv og direktiv 2002/58/EF berører ikke direktiv 2000/31/EF, som blant annet inneholder en regel om «ren formidling» for tjenesteytende mellommenn, som fastsatt i nevnte direktiv.

271) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør i samarbeid med andre vedkommende myndigheter, eller dersom det er relevant, andre vedkommende myndigheter i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, gis fullmakt til å overvåke kvaliteten på tjenester og for systematisk innsamling av opplysninger om kvaliteten på tjenester som tilbys av tilbydere av internettilgangstjenester og av offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester, i den grad sistnevnte er i stand til å tilby tjenester med en minstekvalitet enten gjennom kontroll av minst noen deler av nettet eller i henhold til en tjenestenivåavtale for dette formål, herunder kvaliteten knyttet til levering av tjenester til sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne. Disse opplysningene bør samles inn på grunnlag av kriterier som gjør det mulig å sammenligne mellom tjenestetilbydere og mellom medlemsstater. Tilbydere av slike kommunikasjonstjenester i en konkurransesituasjon vil av kommersielle grunner kunne gjøre passende og ajourførte opplysninger om sine tjenester offentlig tilgjengelige. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør i samarbeid med andre vedkommende myndigheter, eller dersom det er relevant, andre vedkommende myndigheter i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter bør likevel kunne kreve at slike opplysninger offentliggjøres dersom det påvises at de faktisk ikke er gjort tilgjengelige for allmennheten. Dersom kvaliteten på offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester er avhengig av ytre faktorer, for eksempel kontroll av signaloverføring eller nettilknytning, bør de nasjonale reguleringsmyndighetene i samarbeid med andre vedkommende myndigheter kunne kreve at tilbydere av slike tjenester underretter sine kunder om dette.

272) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør i samarbeid med andre vedkommende myndigheter også fastsette målemetodene som skal anvendes av tjenestetilbydere for å gjøre det enklere å sammenligne opplysninger. For å lette sammenlignbarheten i hele Unionen og redusere kostnadene ved overholdelse bør BEREC vedta retningslinjer om relevante parametrer for tjenestekvalitet, som nasjonale reguleringsmyndigheter i samarbeid med andre vedkommende myndigheter bør ta størst mulig hensyn til.

273) For å få fullt utbytte av konkurransen bør forbrukerne kunne foreta et begrunnet valg og bytte tilbyder dersom det er i deres beste interesse. Det er avgjørende å sikre at de er i stand til å gjøre dette uten hindringer av juridisk, teknisk eller praktisk art, herunder kontraktsvilkår, framgangsmåter og avgifter. Dette hindrer ikke at tilbyderne kan fastsette rimelige minsteperioder på opptil 24 måneder for forbrukeravtalers løpetid. Medlemsstatene bør imidlertid ha muligheten til å opprettholde eller innføre bestemmelser om en kortere lengste tillatte varighet og tillate forbrukerne å endre takstplaner eller heve kontrakten i

UOFFISIELL OVERSETTELSE

kontraktsperioden uten å pådra seg tilleggskostnader i lys av nasjonale forhold, for eksempel konkurransenivåer og stabilitet i nettinvesteringer. Uavhengig av avtalen for den elektroniske kommunikasjonstjenesten kan det være at forbrukeren foretrekker og drar nytte av en lengre tilbakebetalingsperiode for fysiske forbindelser. Slike forbrukerforpliktelser kan være en viktig faktor for å lette utbyggingen av nett med svært høy kapasitet fram til eller svært nær sluttbrukerens lokaler, herunder gjennom ordninger for aggregering av forbruk som gjør det mulig for nettinvestorer å redusere risikoer ved den innledende ibruktakingen. Imidlertid bør ikke forbrukernes rett til å skifte tilbyder av elektroniske kommunikasjonstjenester, som fastsatt i dette direktiv, begrenses av slike tilbakebetalingsperioder i avtaler om fysiske forbindelser, og slike kontrakter bør ikke omfatte terminalutstyr eller utstyr for internettilgang utstyr, for eksempel håndsett, rutere eller modemer. Medlemsstatene bør sikre likebehandling av enheter, herunder operatører, som finansierer utbyggingen av en forbindelse med svært høy kapasitet til en sluttbrukers lokaler, herunder dersom slik finansiering skjer gjennom en avtale om avdragsbetaling.

274) Automatisk forlengelse av avtaler for elektroniske kommunikasjonstjenester er også mulig. I disse tilfellene bør sluttbrukere bør kunne heve sine avtaler uten å pådra seg andre kostnader etter utløpet av avtalen.

275) Eventuelle endringer i avtalevilkårene som foreslås av tilbydere av andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester som ikke er til fordel for sluttbrukeren, for eksempel i forbindelse med avgifter, takster, begrensninger på datavolum, datahastigheter, dekning eller behandling av personopplysninger, bør føre til at sluttbrukeren får rett til å heve avtalen uten å pådra seg kostnader, selv om de kombineres med enkelte gunstige endringer. Eventuelle endringer i kontraktsvilkårene for tilbyderen bør derfor gi sluttbrukeren rett til å heve avtalen, med mindre hver endring i seg selv er til fordel for sluttbrukeren, eller endringene er av rent administrativ art, for eksempel en endring i tilbyderens adresse, og ikke har noen negativ virkning på sluttbrukeren, eller endringene er strengt pålagt gjennom endringer i lover og forskrifter, for eksempel nye krav til kontraktsopplysninger som er pålagt i henhold til unionsrett eller nasjonal rett. Hvorvidt en endring utelukkende er til fordel for sluttbrukeren, bør vurderes på grunnlag av objektive kriterier. Sluttbrukerens rett til å heve avtalen bør utelukkes bare dersom tilbyderen er i stand til å godtgjøre at alle avtaleendringer utelukkende er til fordel for sluttbrukeren eller er av rent administrativ art uten noen negativ virkning på sluttbrukeren.

276) Sluttbrukerne bør underrettes om eventuelle endringer i kontraktsvilkårene ved hjelp av et varig medium. Andre sluttbrukere enn forbrukere, svært små eller små foretak eller ideelle organisasjoner bør ikke omfattes av hevingsretten med hensyn til avtaleendring når det gjelder overføringstjenester som brukes til maskin-til-maskin-tjenester. Medlemsstatene bør kunne fastsette særlig vern av sluttbrukere når det gjelder heving av avtaler dersom sluttbrukerne endrer bosted. Bestemmelsene om heving av avtaler bør ikke berøre andre bestemmelser i unionsretten eller nasjonal rett om begrunnelsene for at avtaler kan heves, eller for at avtalevilkårene kan endres av tjenestetilbyderen eller sluttbrukeren.

277) Muligheten til å skifte tilbyder er avgjørende for effektiv konkurranse i en konkurransesituasjon. Tilgjengeligheten av åpne, nøyaktige og rettidige opplysninger om skifte bør øke sluttbrukernes tillit til skifte og gjøre at de er mer villige til å delta aktivt i konkurranseprosessen. Tjenestetilbyderne bør sikre kontinuitet i tjenesten, slik at sluttbrukerne er i stand til å skifte tilbyder uten å måtte risikere tap av tjeneste eller, dersom det er teknisk mulig, tillate skifte på den datoen som sluttbrukerne ber om.

278) Nummeroverførbarhet er en avgjørende faktor som letter forbrukernes valg og fremmer effektiv konkurranse på konkurransepregede markeder for elektronisk kommunikasjon. Sluttbrukere som ber om det, bør kunne få beholde sine numre uavhengig av

UOFFISIELL OVERSETTELSE

hvem som tilbyr tjenesten, og for et begrenset tidsrom mellom skifte av tjenestetilbyder. Nummeroverføring mellom tilknytninger til det offentlige telefonnettet på faste og ikke-faste steder omfattes ikke av dette direktiv. Medlemsstatene bør imidlertid kunne anvende bestemmelsene om nummeroverførbarhet mellom nett som tilbyr tjenester på faste steder, og mobilnett.

279) Betydningen av nummeroverførbarhet øker betraktelig når det finnes takstopplysninger som er åpne for innsyn for både sluttbrukere som overfører sine numre, og for sluttbrukere som ringer til dem som har overført sine numre. De nasjonale reguleringsmyndighetene bør om mulig lette innsyn i takstene som ledd i gjennomføringen av nummeroverførbarhet.

280) Når de nasjonale reguleringsmyndigheter sikrer at fastsettelsen av samtrafikktakster knyttet til nummeroverførbarhet er kostnadsorientert, bør de også kunne ta hensyn til tilgjengelige priser på sammenlignbare markeder.

281) Nummeroverførbarhet er en avgjørende faktor som letter forbrukernes valg og fremmer effektiv konkurranse på konkurransemarkeder for elektronisk kommunikasjon, og bør derfor gjennomføres med minst mulig forsinkelse slik at nummeret aktiveres og blir funksjonelt innenfor en frist på én virkedag, og sluttbrukeren ikke må være uten den aktuelle tjenesten i mer enn én virkedag fra den avtalte datoen. Retten til nummeroverføring bør gis til sluttbrukere som har relevant (forhåndsbetalt eller betalt etterskuddsvis) avtale med tilbyderen. For å fremme ett saksbehandlingssted som gjør det mulig med et sømløst skifte for sluttbrukerne, bør skifteprosessen styres av den mottakende tilbyderen av elektronisk kommunikasjon til allmennheten. Nasjonale reguleringsmyndighet eller eventuelt andre vedkommende myndigheter bør kunne fastsette den globale prosessen for skifte og overføring av numre, idet det tas hensyn til nasjonale bestemmelser om avtaler og teknologisk utvikling. Dette bør omfatte, dersom det er tilgjengelig, et krav om at overføringen skal gjennomføres gjennom trådløs levering, med mindre en sluttbruker ber om noe annet. Erfaringene i visse medlemsstater har vist et det er en risiko for at sluttbrukere blir overført til en annen tilbyder uten å ha gitt sitt samtykke til dette. Selv om dette er et anliggende som først og fremst bør håndteres av myndighetene med ansvar for håndheving av loven, bør medlemsstatene kunne pålegge et minimum av rimelige tiltak med hensyn til skifte av tilbyder, herunder rimelige sanksjoner, som er nødvendige for å redusere risikoene, og for å sikre at sluttbrukerne er beskyttet gjennom hele skifteprosessen, uten at prosessen gjøres mindre attraktiv for dem. Retten til nummeroverføring bør ikke begrenses av kontraktsvilkårene.

282) For å sikre at skifte og overføring finner sted innen fristene fastsatt i dette direktiv, bør medlemsstatene fastsette at sluttbrukere mottar erstatning fra tilbydere på en enkelt og rettidig måte dersom en avtale mellom en tilbyder og en sluttbruker ikke overholdes. Slike tiltak bør stå i forhold til hvor lenge det tar før avtalen overholdes. Sluttbrukere bør minst få kompensasjon ved forsinkelser som overstiger én virkedag ved aktivering av tjenesten, overføring av et nummer eller bortfall av tjenesten, og dersom tilbydere ikke oppfyller avtalte service- eller installasjonsavtaler. Ytterligere kompensasjon kan også ha form av en automatisk reduksjon av godtgjøringen dersom den avgivende tilbyderen må fortsette å levere sine tjenester fram til tjenestene til den mottakende tilbyderen er aktivert.

283) Pakker som omfatter minst enten en internettilgangstjeneste eller en offentlig tilgjengelig nummerbasert interpersonell kommunikasjonstjeneste, samt andre tjenester, for eksempel offentlig tilgjengelige nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, lineær kringkasting og maskin-til-maskin-tjenester eller terminalutstyr, har blitt stadig mer utbredt og utgjør et viktig element i konkurransen. For formålene i dette direktiv bør en pakke anses å eksistere i situasjoner der elementene i pakken leveres eller selges av samme tilbyder i henhold til samme avtale eller en nært beslektet eller tilknyttet avtale. Samtidig som pakker ofte skaper fordeler for forbrukerne, kan de gjøre det vanskeligere eller mer kostbart å skifte og gi risiko for at de «låses» til en avtale. Dersom forskjellige tjenester og terminalutstyr i en pakke er underlagt avvikende regler for heving av avtaler og skifte, eller for avtaleforpliktelser med hensyn til anskaffelse av terminalutstyr, hindres faktisk forbrukerne i å utøve sine rettigheter i henhold til dette direktiv til å skifte til konkurrerende tilbud for hele pakken eller deler

UOFFISIELL OVERSETTELSE

av den. Visse grunnleggende bestemmelsene i dette direktiv om opplysninger om avtalesammendrag, innsyn, avtalens løpetid og heving av avtalen samt skifte bør derfor gjelde alle elementer i en pakke, herunder terminalutstyr, andre tjenester, for eksempel digitalt innhold eller digitale tjenester, og elektroniske kommunikasjonstjenester som ikke direkte omfattes av de nevnte bestemmelsenes virkeområde. Alle forpliktelser for sluttbrukere i henhold til dette direktiv med hensyn til en gitt elektronisk kommunikasjonstjeneste når den leveres eller selges som en frittstående tjeneste, bør også gjelde når den inngår i en pakke med minst en internettilgangstjeneste eller en offentlig tilgjengelig nummerbasert interpersonell kommunikasjonstjeneste. Andre avtalespørsmål, for eksempel avhjelpende tiltak som gjelder ved manglende avtalemessighet, bør være underlagt reglene som gjelder for det aktuelle element i pakken, for eksempel avtalereglene for salg av varer eller levering av digitalt innhold. Imidlertid bør en rett til å bringe et element av en pakke som inneholder minst en internettilgangstjeneste eller en offentlig tilgjengelig nummerbasert interpersonell kommunikasjonstjeneste til opphør før utløpet av den inngåtte avtalens løpetid på grunn av manglende samsvar eller manglende levering, gi en forbruker rett til å bringe alle elementer i pakken til opphør. For at forbrukerne skal kunne opprettholde sin mulighet til enkelt å skifte tilbyder, bør forbrukerne dessuten ikke være låst til en tilbyder ved hjelp av en faktisk avtalefestet forlengelse i den første avtaleperioden.

284) De som tilbyr nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester har plikt til å tilby tilgang til nødmeldingstjenester gjennom nødkommunikasjon. I unntakstilfeller, det vil si på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet, vil de muligens ikke kunne gi tilgang til nødmeldingstjenester eller lokalisering av anrop, eller begge deler. I slike tilfeller bør de gi sine kunder tilstrekkelig informasjon om dette i avtalen. Slike tilbydere bør gi sine kunder klare og åpne opplysninger ved førstegangs avtaleinngåelse og oppdatere dem ved eventuelle endringer i leveringen av tilgang til nødmeldingstjenester, for eksempel i fakturaer. Disse opplysningene bør omfatte eventuelle begrensninger i geografisk dekning, på grunnlag av planlagte tekniske driftsparametrer for kommunikasjonstjenesten og den tilgjengelige infrastrukturen. Dersom tjenesten ikke leveres via en forbindelse som styres for å oppnå en angitt tjenestekvalitet, bør informasjonen også omfatte opplysninger om hvor pålitelig tilgangen og opplysningene om lokalisering av anrop er, i forhold til en tjeneste som leveres via en slik forbindelse, idet det tas hensyn til aktuell teknologi og kvalitetsstandarder samt eventuelle parametrer for tjenestens kvalitet som fastsatt i henhold til dette direktiv.

285) Sluttbrukere bør kunne få tilgang vederlagsfritt og uten å måtte bruke noe betalingsmiddel til nødmeldingstjenester gjennom nødkommunikasjon, fra enhver enhet som kan bruke nummerbasert interpersonelle kommunikasjonstjenester, herunder når de bruker nettgjestingstjenester i en medlemsstat. Nødkommunikasjon er et kommunikasjonsmiddel som omfatter ikke bare talekommunikasjonstjenester, men også SMS, meldingstjenester, video eller andre typer kommunikasjon, for eksempel sanntidstekst, totale konversasjonstjenester og taleformidlingstjenester. Idet det tas hensyn til kapasiteten og det tekniske utstyret til alarmsentralene (PSAP) bør medlemsstatene kunne bestemme hvilke nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester som egner seg for nødmeldingstjenester, herunder muligheten for å begrense disse alternativene til talekommunikasjonstjenester og tilsvarende for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne eller tilføye ytterligere alternativer som avtalt med nasjonale alarmsentraler. Nødkommunikasjon kan utløses på vegne av en person med et nødanrop fra kjøretøyet eller et eCall-anrop som definert i forordning (EU) 2015/758.

286) Medlemsstatene bør sikre at tilbydere av nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester gir pålitelig og nøyaktig tilgang til nødmeldingstjenester, idet det tas hensyn til nasjonale spesifikasjoner og kriterier og kapasiteten til nasjonale alarmsentraler. Medlemsstatene bør vurdere alarmsentralenes evne til å håndtere nødkommunikasjon på mer enn ett språk. Dersom den nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenesten ikke leveres via en forbindelse som styres for å oppnå en angitt tjenestekvalitet, vil tjenestetilbyderen kanskje ikke kunne sikre at nødanrop som foretas via deres tjeneste, rutes til den best egnede alarmsentralen med samme pålitelighet. For slike nettuavhengige tilbydere, det vil si tilbydere som ikke er integrert med en tilbyder av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett, er det ikke sikkert at det alltid er teknisk mulig å gi opplysninger om lokalisering av anrop. Medlemsstatene bør sikre at standarder som sikrer nøyaktig og pålitelig ruting og

UOFFISIELL OVERSETTELSE

tilkopling til nødmeldingstjenester, gjennomføres så snart som mulig for å gjøre det mulig for nettuavhengige tilbydere av nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester å oppfylle forpliktelsene knyttet til tilgang til nødmeldingstjenester og levering av opplysninger om lokalisering av anrop på et nivå som tilsvarer det som kreves av andre tilbydere av slike kommunikasjonstjenester. Dersom slike standarder og de tilhørende PSAP-systemene ikke er gjennomført, bør ikke nettuavhengige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester være forpliktet til å gi tilgang til nødmeldingstjenester, unntatt på en måte som er teknisk mulig eller økonomisk bærekraftig. Dette kan for eksempel omfatte at en medlemsstat utpeker en felles, sentral PSAP for mottak av nødkommunikasjon. Ikke desto mindre bør slike tilbydere underrette sluttbrukerne når tilgang til det felles europeiske nødnummer «112» eller opplysninger om lokalisering av anrop ikke støttes.

287) For å forbedre medlemsstatenes rapportering og resultatmåling med hensyn til å svare på og håndtere nødanrop, bør Kommisjonen annethvert år avgi rapport til Europaparlamentet og Rådet om hvor effektiv gjennomføringen av det felles europeiske nødnummer «112» er.

288) Medlemsstatene bør treffe særlige tiltak for å sikre at nødmeldingstjenestene, herunder det felles europeiske nødnummer «112», er like tilgjengelige for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, særlig døve, hørselshemmede, talehemmede og døvblinde sluttbrukere, som for andre, i samsvar med unionsretten om harmonisering av tilgjengelighetskravene til produkter og tjenester. Dette kan omfatte levering av særskilte terminalinnretninger for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne dersom andre måter for kommunikasjon ikke passer for dem.

289) Det er viktig å øke bevisstheten om det felles europeiske nødnummer «112» for å bedre vernet og sikkerheten for borgere som er på reise i Unionen. Borgere som er på reise i en hvilken som helst medlemsstat, bør derfor gjøres kjent med at det felles europeiske nødnummer «112» kan benyttes som et felles nødnummer i hele Unionen, særlig gjennom informasjon på internasjonale bussterminaler, jernbanestasjoner, havner og lufthavner samt i sluttbruker- og faktureringsmateriale. Dette er først og fremst medlemsstatenes ansvar, men Kommisjonen bør fortsette både å støtte og supplere medlemsstatenes initiativer for å øke bevisstheten om det felles europeiske nødnummer «112», og jevnlig evaluere offentlighetens kjennskap til det.

290) Opplysninger om lokalisering av anrop som gjelder all nødkommunikasjon, vil gi bedre vern og økt sikkerhet for sluttbrukerne og hjelpe nødmeldingstjenestene i deres arbeid, forutsatt at overføringen av nødkommunikasjon og tilhørende data til de aktuelle nødmeldingstjenestene garanteres av det nasjonale systemet av PSAP-er. Mottak og bruk av opplysninger om lokalisering av anrop, som omfatter både nettbaserte lokaliseringsopplysninger og, dersom det foreligger, forbedrede opplysninger om lokalisering av anrop fra mobiltelefoner, bør være i samsvar med relevant unionsrett om behandling av personopplysninger og sikkerhetstiltak. Foretak som tilbyr nettbasert lokalisering, bør gjøre opplysninger om lokalisering av anrop tilgjengelig for nødmeldingstjenestene så snart anropet når denne tjenesten, uavhengig av hvilken teknologi som benyttes. Imidlertid har lokaliseringsteknologier basert på mobiltelefoner vist seg å være betydelig mer presise og kostnadseffektive på grunn av tilgjengeligheten av data fra European Geostationary Navigation Overlay Service og satellittnavigasjonssystemet Galileo og andre globale satellittnavigasjonssystemer og Wi-Fi- data. Derfor bør opplysninger om lokalisering av anrop fra mobiltelefoner utfylle nettbaserte lokaliseringsopplysninger, selv om lokaliseringen fra mobiltelefon blir tilgjengelige først etter at nødkommunikasjonen er opprettet. Medlemsstatene bør sikre at, dersom de er tilgjengelige, opplysningene om lokalisering av anrop fra mobiltelefoner gjøres tilgjengelig for den best egnede alarmsentralen. Dette vil kanskje ikke alltid være mulig, for eksempel dersom lokalisering er ikke tilgjengelig på mobiltelefonen eller via den interpersonelle kommunikasjonstjenesten som brukes, eller dersom det er ikke teknisk mulig å innhente denne informasjonen. Videre bør medlemsstatene sikre at alarmsentralene kan innhente og forvalte de lokaliseringsopplysningene som foreligger, dersom det er mulig. Etablering og overføring av opplysninger om lokalisering av anrop

UOFFISIELL OVERSETTELSE

bør være kostnadsfritt for både sluttbruker og den myndigheten som håndterer nødkommunikasjon, uansett hvordan den opprettes, for eksempel gjennom mobiltelefon eller nettet, eller uansett overføringsmetode, for eksempel gjennom talekanal, SMS eller IP-basert.

291) For å møte den teknologiske utvikling med hensyn nøyaktige opplysninger om lokalisering av anrop, likeverdig tilgang for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne og ruting av anrop til den best egnede alarmsentralen, bør Kommisjonen gis myndighet til, ved hjelp av en delegert rettsakt, å vedta tiltak som er nødvendige for å sikre kompatibilitet, samvirkingsevne, kvalitet, pålitelighet og kontinuitet i nødkommunikasjon i Unionen, for eksempel funksjonelle bestemmelser for å bestemme rollen til ulike parter i kommunikasjonskjeden, for eksempel tilbydere av nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester, nettoperatører og alarmsentraler, samt tekniske bestemmelser for å bestemme tekniske midler for å oppfylle de funksjonelle bestemmelsene. Slike tiltak bør ikke berøre organiseringen av medlemsstatenes nødmeldingstjenester.

292) En borger i en medlemsstat som må kontakte nødmeldingstjenestene i en annen medlemsstat, kan ikke gjøre dette fordi nødmeldingstjenestene muligens ikke har kontaktopplysninger for nødmeldingstjenester i andre medlemsstater. En unionsomfattende sikker database for numre til en ledende nødmeldingstjeneste i hver stat bør derfor innføres. For dette formål bør BEREC vedlikeholde en sikker database med E.164-numre for medlemsstatens nødnumre, dersom en slik database ikke vedlikeholdes av en annen organisasjon, for å sikre at nødmeldingstjenestene i én medlemsstat kan komme i kontakt med nødmeldingstjenestene i en annen.

293) Nasjonal rett har utviklet seg i forskjellige retninger når det gjelder overføring av elektroniske kommunikasjonstjenester i offentlige varsler om overhengende eller pågående alvorlige nødssituasjoner eller katastrofer. For å tilnærme lovgivningen på dette området bør dette direktiv derfor fastsette at offentlige varsler, når offentlige varslingssystemer er etablert, bør sendes ut av tilbydere av mobile nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester til alle berørte sluttbrukere. De berørte sluttbrukerne bør anses å være dem som befinner seg i de geografiske områdene som potensielt kan være berørt av overhengende eller pågående alvorlige nødssituasjoner og katastrofer i varslingsperioden, som fastsatt av vedkommende myndigheter.

294) Dersom effektiv forbindelse for alle berørte sluttbrukere, uavhengig av bosted eller bostedsstat, er sikret og oppfyller det høyeste datasikkerhetsnivået, bør medlemsstatene kunne sørge for sending av offentlige varsler via andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn mobile nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester og overføringstjenester som brukes til kringkasting, eller via mobilapplikasjon overført via internettilgangstjenester. For å underrette sluttbrukere som reiser inn i en medlemsstat om at det eksisterer et slikt offentlig varslingssystem, bør den aktuelle medlemsstaten sikre at disse sluttbrukerne mottar, automatisk ved hjelp av SMS, uten unødig opphold og vederlagsfritt, lett forståelige opplysninger om hvordan man mottar offentlige varsler, herunder ved hjelp av mobilt terminalutstyr som ikke er aktivert for internettilgangstjenester. Andre offentlige varsler enn dem som er avhengige av mobile nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester, bør oversendes til sluttbrukere på en måte som gjør at de enkelt kan mottas. Dersom et offentlig varslingssystem bygger på en applikasjon, bør det ikke kreve at sluttbrukere logger seg på eller registrerer seg hos myndighetene eller applikasjonstilbyderen. Sluttbrukernes lokaliseringsopplysninger bør brukes i samsvar med direktiv 2002/58/EF. Sending av offentlige varsler bør være vederlagsfritt for sluttbrukere. Når Kommisjonen gjennomgår gjennomføringen av dette direktiv, bør den også vurdere om det er mulig i samsvar med unionsretten og samtidig gjennomførbart å opprette et felles offentlig varslingssystem for hele Unionen for å varsle offentligheten ved en overhengende eller pågående katastrofe eller alvorlig nødssituasjon i flere medlemsstater.

295) Medlemsstatene bør kunne bestemme om forslag til alternative systemer, unntatt via mobile nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester, er reelt likeverdige med slike tjenester, idet det tas størst mulig hensyn til tilsvarende BEREC-retningslinjer. Slike retningslinjer bør utarbeides etter samråd med nasjonale myndigheter med ansvar

UOFFISIELL OVERSETTELSE

for alarmsentraler for å sikre at beredskapseksperter deltar i utarbeidingen av dem, og at det er en felles forståelse mellom de forskjellige myndighetene i medlemsstatene med hensyn til hva som kreves for å sikre full gjennomføring av slike offentlige varslingssystemer i medlemsstatene, samtidig som det sikres at Unionens borgere har et effektivt vern når de er på reise i en annen medlemsstat.

296) I samsvar med målene i pakten og forpliktelsene som er fastsatt i De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne, bør rammereglene sikre at alle sluttbrukere, herunder sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, eldre og brukere med særlige sosiale behov, har enkel og likeverdig tilgang til tjenester av høy kvalitet til en overkommelig pris, uavhengig av deres bosted i Unionen. Erklæring nr. 22 i vedlegget til Amsterdam-traktatens sluttakt fastsetter at Unionens institusjoner skal ta hensyn til behovene til personer med nedsatt funksjonsevne når tiltakene i henhold til artikkel 114 i TEUV utarbeides.

297) For å sikre at sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne kan dra nytte av samme konkurranse og utvalg av tjenestetilbydere som flertallet av sluttbrukerne bør vedkommende myndigheter, om nødvendig og i lys av nasjonale forhold og etter samråd med sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, fastsette krav til forbrukervern for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne som tilbydere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester skal overholde. Slike krav kan særlig omfatte at tilbyderne sikrer at sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne kan benytte deres tjenester på like vilkår, herunder priser, takster og kvalitet, som de som tilbys andre sluttbrukere, uten hensyn til ekstra kostnader som tilbyderne måtte påføres. Andre krav kan gjelde engrosavtaler mellom tilbydere. For å unngå at tjenestetilbydere pålegges en urimelig byrde bør vedkommende myndigheter kontrollere om målene med hensyn til likeverdig tilgang og utvalg kan oppnås uten slike tiltak.

298) I tillegg til unionsretten om harmonisering av tilgjengelighetskravene til produkter og tjenester, fastsetter dette direktiv nye, økte krav til overkommelige priser og tilgjengelighet for tilknyttet terminalutstyr, og for særlig utstyr og særlige tjenester for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne. Den tilsvarende forpliktelsen i direktiv 2002/22/EF som krevde at medlemsstatene skulle fremme tilgjengeligheten av terminalutstyr for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, er derfor blitt foreldet og bør oppheves.

299) Det har oppstått effektiv konkurranse med hensyn til levering av nummeropplysningstjenester og kataloger i henhold til blant annet artikkel 5 i kommisjonsdirektiv 2002/77/EF([1]). For å opprettholde denne effektive konkurransen, bør alle tilbydere av nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester som tildeler sine sluttbrukere numre fra en nummerplan, fortsatt ha plikt til å gjøre relevante opplysninger tilgjengelige på en rettferdig og kostnadsorientert måte som ikke innebærer forskjellsbehandling.

300) Sluttbrukerne bør underrettes om sin rett til å bestemme hvorvidt de ønsker å være oppført i en telefonkatalog. Tilbydere av nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester bør respektere sluttbrukernes beslutning når de gjør data tilgjengelige for katalogtjenester. Artikkel 12 i direktiv 2002/58/EF sikrer sluttbrukernes rett til personvern med hensyn til oppføring av deres personopplysninger i en offentlig katalog.

301) Tiltak i engrosleddet som gjør at opplysninger om sluttbrukere føres opp i databaser, bør overholde sikkerhetstiltakene for vern av personopplysninger i henhold til forordning (EU) 2016/679 og artikkel 12 i direktiv 2002/58/EF. Det bør innføres kostnadsbasert levering av slike opplysninger til tjenestetilbyderne, samtidig som medlemsstatene gis mulighet til å opprette en sentralisert ordning som kan levere en sammenstilling av fullstendige opplysninger til katalogtilbydere, og nettilgang til rimelige og åpne vilkår, for å sikre at sluttbrukerne

([1]) Kommisjonsdirektiv 2002/77/EF av 16. september 2002 om konkurranse på markedene for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (EFT L 249 av 17.9.2002, s. 21).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

kan dra full nytte av konkurransen, som i store trekk har gjort det mulig å avskaffe reguleringen av disse tjenestene i sluttbrukerleddet og tilby katalogtjenester på rimelige og åpne vilkår.

302) Etter at plikten til å tilby leveringspliktige tjenester ble opphevet for katalogtjenester, og tatt i betraktning at det foreligger et velfungerende marked for slike tjenester, er retten til tilgang til nummeropplysningstjenester ikke lenger nødvendig. Imidlertid bør de nasjonale reguleringsmyndighetene likevel kunne pålegge forpliktelser og vilkår på foretak som kontrollerer tilgang til sluttbrukere for å opprettholde tilgang og konkurranse på dette markedet.

303) Sluttbrukerne bør kunne garanteres samvirkingsevne for alt utstyr som selges i Unionen til mottak av radio i nye kjøretøyer i gruppe M, og av digitalfjernsyn. Medlemsstatene bør kunne kreve at det vedtas harmoniserte minstestandarder for slikt utstyr. Slike standarder kan tilpasses fra tid til annen på bakgrunn av den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen.

304) Dersom medlemsstatene beslutter å vedta tiltak i samsvar med direktiv (EU) 2015/1535 for samvirkingsevnen for forbrukerradiomottakere, bør de kunne motta og gjengi radiotjenester som tilbys via digital jordbasert kringkasting over radio eller via IP-nett, for å sikre at samvirkingsevnen opprettholdes. Dette kan også øke offentlig sikkerhet ved at brukeren gjøres i stand til å bruke flere forskjellige former for teknologi for å få tilgang til og motta informasjon i en krisesituasjon i medlemsstatene.

305) Det er ønskelig at forbrukerne oppnår størst mulige tilknytningsmuligheter for digitalfjernsynsapparater. Samvirkingsevne er et begrep i utvikling på dynamiske markeder. Standardiseringsorganene bør gjøre sitt ytterste for å sikre at hensiktsmessige standarder utvikles i takt med den aktuelle teknologien. Det er dessuten viktig å sikre at det på fjernsynsapparater finnes kontakter som kan videresende alle nødvendige deler av et digitalt signal, herunder lyd- og videostrømmer, opplysninger om betinget tilgang, tjenester, API og kopibeskyttelse. Dette direktiv bør derfor sikre at funksjonaliteten som er knyttet til eller gjennomført i kontakter, ikke begrenses av nettoperatører, tjenestetilbydere eller utstyrsprodusenter, og at den fortsetter å utvikle seg i takt med den teknologiske utvikling. Med hensyn til visning og presentasjon av tilknyttede digitalfjernsynstjenester anses det å være til fordel for forbrukerne at det innføres en felles standard basert på en markedsstyrt mekanisme. Medlemsstatene og Kommisjonen bør kunne ta politiske initiativer i samsvar med traktatene for å fremme denne utviklingen.

306) Bestemmelsene om samvirkingsevne for forbrukerutstyr til radio og fjernsyn hindrer ikke bilradiomottakere i nye kjøretøyer i gruppe M i å kunne motta og gjengi radiotjenester som tilbys via analog jordbasert kringkasting over radio, og disse bestemmelsene hindrer ikke medlemsstatene i å pålegge forpliktelser for å sikre at digitale radiomottakere er i stand til å motta og gjengi analoge jordbaserte radiosendinger.

307) Med forbehold for unionsretten hindrer ikke dette direktiv medlemsstatene i å vedta tekniske forskrifter i tilknytning til digitalt jordbasert fjernsynsutstyr for å forberede forbrukernes migrering til nye standarder for jordbasert kringkasting og unngå levering av utstyr som ikke vil være i samsvar med standardene som skal innføres.

308) Medlemsstatene bør når det er i allmennhetens rettmessige interesse kunne pålegge foretak som er underlagt deres jurisdiksjon, rimelige forpliktelser med hensyn til formidlingsplikt («must carry»), men bare dersom det er nødvendig for å nå mål av allmenn interesse som er fastsatt av medlemsstatene i samsvar med unionsretten, og de bør være rimelige og åpne for innsyn. Det bør være mulig å anvende en formidlingsplikt for nærmere angitte radio- og fjernsynskanaler og tilleggstjenester som leveres av en bestemt tilbyder av medietjenester. Forpliktelser pålagt av medlemsstatene bør være rimelige, det vil si at de bør stå i forhold til målet og sikre innsyn, på bakgrunn av klart fastsatte mål av allmenn interesse. Medlemsstatene bør gi en objektiv

UOFFISIELL OVERSETTELSE

begrunnelse for den formidlingsplikten som de pålegger i nasjonal rett, for å sikre at denne forpliktelsen er åpen, rimelig og klart avgrenset. Forpliktelsene bør være utformet på en måte som gir tilstrekkelig oppmuntring til effektive investeringer i infrastruktur.

309) Formidlingsplikten bør gjennomgås minst hvert femte år for å sikre at den er oppdatert i forhold til den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen, og for å sikre at den fortsatt står i rimelig forhold til målene som skal nås. Slike forpliktelser kan eventuelt inneholde en bestemmelse om en rimelig godtgjøring som bør fastsettes i nasjonal rett. Dersom dette er tilfellet, bør nasjonal rett også fastsette hvilken metode som skal brukes til å beregne en passende godtgjøring. Denne metoden bør unngå inkonsekvens når det gjelder avhjelpende tiltak for tilgang som nasjonale reguleringsmyndigheter kan pålegge tilbydere av overføringstjenester brukt til kringkasting som har en sterk markedsstilling. Dersom en avtale med en fast løpetid som er undertegnet før 20. desember 2018, fastsetter en annen metode, bør det være mulig å fortsette å anvende denne metoden i avtalens løpetid. Dersom det ikke foreligger noen nasjonal bestemmelse om godtgjøring, bør tilbydere av radio- eller fjernsynskanaler og tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett som brukes til overføring av disse radio- eller fjernsynskanalene kunne inngå avtale om en rimelig godtgjøring.

310) Elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som brukes til distribusjon av radio- og fjernsynssendinger til allmennheten, omfatter kabelfjernsynsnett, IPTV-nett, satellittfjernsynsnett og jordbaserte kringkastingsnett. De kan også omfatte andre nett i den grad et betydelig antall sluttbrukere bruker slike nett som sin fremste kilde til å motta radio- og fjernsynssendinger. Formidlingsplikt knyttet til analoge fjernsynssendinger bør bare tas i betraktning dersom mangelen på en slik plikt vil medføre betydelige forstyrrelser for et betydelig antall sluttbrukere, eller dersom det ikke finnes andre overføringsmetoder for angitte fjernsynskanaler. Slik formidlingsplikt kan omfatte overføring av tjenester som er særskilt utformet for å sikre sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne likeverdig tilgang. Tilleggstjenester vil derfor omfatte tjenester som er utformet for å forbedre tilgjengeligheten for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, for eksempel tekst-tv, undertekster for sluttbrukere som er døve eller hørselshemmede, synstolking, uttalte undertitler og tegnspråkfortolkning, og kan omfatte tilgang til tilknyttede rådata ved behov. På bakgrunn av økende tilbud og mottak av tilknyttede fjernsynstjenester og den fortsatte betydningen av EPG (elektroniske programoversikter) for sluttbrukernes valg, kan overføring av programrelaterte data som er nødvendige for å støtte tilknyttet fjernsyns- og EPG-funksjonalitet inngå i formidlingsplikten. Slike programrelaterte data bør kunne inneholde informasjon om programinnhold og hvordan man får tilgang til det, men ikke selve programinnholdet.

311) Innretninger for nummervisning er normalt tilgjengelige på moderne telefonsentraler, og kan derfor i økende grad tilbys til lav eller ingen kostnad. Medlemsstatene behøver ikke å pålegge forpliktelser til å tilby disse innretningene når de allerede er tilgjengelige. Direktiv 2002/58/EF sikrer brukernes personvern i forbindelse med spesifiserte regninger, ved at de får mulighet til å verne sitt privatliv ved innføring av nummervisning. Utviklingen av disse tjenestene på felleseuropeisk grunnlag vil være til nytte for forbrukerne og fremmes ved dette direktiv. Det er vanlig praksis at tilbydere av internettilgangstjenester gir kundene en e-postadresse der tilbydernes handelsnavn eller varemerke inngår. For å sikre at sluttbrukerne ikke blir låst i forbindelse med risikoen for å miste tilgang til e-post ved endring av internettilgangstjenester, bør medlemsstatene på anmodning kunne pålegge tilbydere av slike tjenester forpliktelser, enten for å gi tilgang til deres e-post, eller for å overføre e-post som er sendt til den eller de aktuelle e-postkontoene. Denne muligheten bør tilbys vederlagsfritt og i en så lang periode som den nasjonale reguleringsmyndigheten synes er passende.

312) Medlemsstaters offentliggjøring av opplysninger vil sikre at markedsdeltakere og mulige nyinntredere på markedet forstår sine rettigheter og plikter og vet hvor de finner relevante detaljerte opplysninger. Offentliggjøring i det nasjonale kunngjøringsbladet gir berørte parter i andre medlemsstater mulighet til å finne relevante opplysninger.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

313) For å sikre at det felleseuropeiske markedet for elektronisk kommunikasjon virker tilfredsstillende, bør Kommisjonen overvåke og offentliggjøre opplysninger om avgifter som bidrar til å bestemme prisene for sluttbrukerne.

314) For å fastslå om unionsretten anvendes riktig, må Kommisjonen vite hvilke foretak som har en sterk markedsstilling, og hvilke forpliktelser nasjonale reguleringsmyndigheter har pålagt markedsdeltakerne. Derfor må medlemsstatene i tillegg til å offentliggjøre disse opplysningene nasjonalt også sende dem til Kommisjonen. Dersom medlemsstatene er pålagt å sende opplysninger til Kommisjonen, bør dette kunne skje elektronisk, forutsatt at det foreligger en avtale om hensiktsmessige framgangsmåter for autentisering.

315) For å ta hensyn til utviklingen i markedet og den sosiale og teknologiske utviklingen, herunder utviklingen av tekniske standarder, for å håndtere risikoene knyttet til sikkerheten i nett og tjenester og for å sikre effektiv tilgang til nødmeldingstjenester gjennom nødkommunikasjon, bør myndigheten til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV delegeres til Kommisjonen når det gjelder å fastsette en unionsdekkende høyeste takst for taleanropterminering i fastnett- og mobilnettmarkedet, vedta tiltak i forbindelse med nødkommunikasjon i Unionen, og å tilpasse vedleggene til dette direktiv. Det er særlig viktig at Kommisjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå, og at slike samråd gjennomføres i samsvar med prinsippene fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming([1]). For å sikre lik deltakelse i utarbeidingen av delegerte rettsakter skal Europaparlamentet og Rådet motta alle dokumenter samtidig som medlemsstatenes sakkyndige, og deres sakkyndige skal systematisk ha adgang til møter i Kommisjonens ekspertgrupper som deltar i utarbeiding av delegerte rettsakter.

316) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av dette direktiv bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet til å treffe beslutninger for å løse grensekryssende skadelig interferens mellom medlemsstatene, for å identifisere en harmonisert eller samordnet strategi for å avhjelpe manglende samsvar i gjennomføringen av allmenne reguleringsmetoder fra de nasjonale reguleringsmyndighetene med hensyn til regulering av markedene for elektronisk kommunikasjon, samt med hensyn til nummerforvaltning, herunder nummerserier, nummeroverførbarhet og andre identifikatorer, systemer for nummer- og adressekonvertering og tilgang til nødmeldingstjenester via det felles europeiske nødnummer «112», for å gjøre gjennomføringen av standarder eller spesifikasjoner obligatorisk eller fjerne standarder eller spesifikasjoner fra den obligatoriske delen av listen over standarder, for å vedta de tekniske og organisatoriske tiltakene som kreves for å håndtere risikoene knyttet til sikkerheten i nett og tjenester på en hensiktsmessig måte, samt omstendighetene, formatet og framgangsmåtene som får anvendelse på melding av sikkerhetshendelser, for å angi relevante opplysninger om omsettelige individuelle rettigheter som er offentlig tilgjengelige i et standardisert elektronisk format når rettighetene til å bruke radiospektrum er opprettet for å angi fysiske og tekniske egenskaper for trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde, for å tillate eller hindre en nasjonal reguleringsmyndighet i å pålegge foretak med en sterk markedsstilling visse forpliktelser i forbindelse med tilgang eller samtrafikk, for å harmonisere bestemte numre eller nummerserier for å håndtere udekket tvernasjonal eller felleseuropeisk etterspørsel etter nummerressurser, og for å angi malen for avtalesammendrag som skal formidles til forbrukerne. Denne myndigheten bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011([2]).

317) Endelig bør Kommisjonen kunne vedta, etter behov, idet det tas størst mulig hensyn til uttalelsen fra BEREC, rekommandasjoner i tilknytning til identifisering av de relevante produkt- og tjenestemarkedene, meldingene i henhold til framgangsmåten for konsolidering av det indre marked og den harmoniserte anvendelse av bestemmelsene i rammereglene.

318) Kommisjonen bør gjennomgå dette direktivs virkemåte med jevne mellomrom, særlig for å bestemme om det er nødvendig å endre det for å ta hensyn til den teknologiske utviklingen eller markedssituasjonen.

([1]) EUT L 123 av 12.5.2016, s. 1.
([2]) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

319) Når Kommisjonen utfører sin gjennomgåelse av dette direktivs virkemåte, bør den vurdere om det i lys av markedsutviklingen og med hensyn til både konkurranse og forbrukervern fortsatt er behov for bestemmelsene om sektorspesifikk forhåndsregulering, eller om disse bestemmelsene bør endres eller oppheves. Ettersom dette direktiv innfører nye metoder for regulering av sektoren for elektronisk kommunikasjon, for eksempel muligheten til å utvide anvendelsen av symmetriske forpliktelser utover det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet og reguleringen av saminvesteringer, bør det tas særlig hensyn ved vurderingen av deres virkemåte.

320) Framtidig teknologisk utvikling og markedsutvikling, særlig endringer i bruken av forskjellige elektroniske kommunikasjonstjenester og deres evne til å sikre effektiv tilgang til nødmeldingstjenester, kan sette oppnåelsen av målene i dette direktiv om sluttbrukernes rettigheter i fare. BEREC bør derfor overvåke denne utviklingen i medlemsstatene og regelmessig offentliggjøre en uttalelse som inneholder en vurdering av virkningen av en slik utvikling på den praktiske anvendelsen av bestemmelsene i dette direktiv knyttet til sluttbrukere. Kommisjonen bør, idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, offentliggjøre en rapport og framlegge et forslag til regelverk dersom den anser det som nødvendig for å sikre at målene i dette direktiv nås.

321) Direktiv 2002/19/EF, 2002/20/EF, 2002/21/EFC, 2002/22/EF og artikkel 5 i beslutning nr. 243/2012/EU bør oppheves.

322) Kommisjonen bør overvåke overgangen fra de eksisterende rammereglene til de nye rammereglene.

323) Ettersom målet for dette direktiv, som er å oppnå en harmonisert og forenklet ramme for reguleringen av elektroniske kommunikasjonsnett, elektroniske kommunikasjonstjenester, tilhørende ressurser og tilhørende tjenester, for vilkårene for godkjenning av nett og tjenester, for bruk av radiospektrum og nummerressurser, for tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser, og for vern av sluttbrukere, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene, men på grunn av tiltakets omfang og virkninger bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

324) I samsvar med den felles politiske erklæringen fra medlemsstatene og Kommisjonen av 28. september 2011 om forklarende dokumenter([1]) har medlemsstatene forpliktet seg til at underretningen om innarbeidingstiltakene i berettigede tilfeller skal følges av ett eller flere dokumenter som forklarer sammenhengen mellom et direktivs bestanddeler og de tilsvarende delene av de nasjonale innarbeidingsdokumentene. Med hensyn til dette direktiv anser regelgiveren at oversendingen av slike dokumenter er berettiget.

325) Forpliktelsen til å innarbeide dette direktiv i nasjonal rett bør begrenses til de bestemmelsene som utgjør en vesentlig endring sammenlignet med de opphevede direktivene. Forpliktelsen til å innarbeide de bestemmelsene som er uendret, følger av de opphevede direktivene.

326) Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes forpliktelser med hensyn til fristene for innarbeiding i nasjonal rett og anvendelsesdatoene for direktivene oppført i vedlegg XIV del B.

([1]) EUT C 369 av 17.12.2011, s. 14.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

DEL I

**RAMMEREGLER (ALMINNELIGE REGLER FOR ORGANISERING AV SEKTOREN)**

AVDELING I

**VIRKEOMRÅDE, MÅL OG DEFINISJONER**

*KAPITTEL I*

***Formål, mål og definisjoner***

*Artikkel 1*

**Formål, virkeområde og mål**

1. Dette direktiv innfører harmoniserte rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett, elektroniske kommunikasjonstjenester, tilhørende ressurser, tilhørende tjenester og visse aspekter ved terminalutstyr. Dette direktiv fastsetter oppgavene til nasjonale reguleringsmyndigheter og eventuelt andre vedkommende myndigheter, og fastsetter en rekke framgangsmåter med henblikk på å sikre en harmonisert anvendelse av rammereglene i hele Unionen.

2. Formålet med dette direktiv er å

a) gjennomføre et indre marked for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som fører til utbygging og ibruktaking av nett med svært høy kapasitet, bærekraftig konkurranse, samvirkingsevne for elektroniske kommunikasjonstjenester, tilgjengelighet, sikkerhet i nett og tjenester og fordeler for sluttbrukerne, og

b) sikre at offentlig tilgjengelige tjenester av høy kvalitet og til en overkommelig pris leveres i hele Unionen gjennom effektiv konkurranse og faktiske valgmuligheter, og å håndtere tilfeller der sluttbrukernes behov, herunder sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne slik at de får tilgang til tjenester på lik linje med andre, ikke ivaretas tilfredsstillende av markedet, samt å fastsette nødvendige rettigheter for sluttbrukerne.

3. Dette direktiv berører ikke

a) forpliktelser pålagt ved nasjonal rett i henhold til unionsretten eller ved unionsretten med hensyn til tjenester som tilbys via elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester,

b) tiltak truffet på unionsplan eller på nasjonalt plan i samsvar med unionsretten for å nå mål av allmenn interesse, særlig ikke tiltak som gjelder vern av personopplysninger og personvern, regulering av innhold og audiovisuell politikk,

c) tiltak truffet av medlemsstatene for offentlig orden, offentlig sikkerhet og forsvar,

d) forordning (EU) nr. 531/2012 og (EU) 2015/2120 og direktiv 2014/53/EU.

4. Kommisjonen, Sammenslutningen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektronisk kommunikasjon (BEREC) og vedkommende myndigheter skal sikre at behandlingen av personopplysninger er i samsvar med Unionens personvernregler.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 2*

**Definisjoner**

I dette direktiv menes med

1) «elektronisk kommunikasjonsnett» overføringssystemer, uavhengig av om de er basert på permanent infrastruktur eller sentralisert administrasjonskapasitet, og eventuelt utstyr til svitsjing eller ruting samt andre ressurser, herunder nettelementer som ikke er aktive, som gjør det mulig å overføre signaler via kabel, via radio, optisk eller ved hjelp av andre elektromagnetiske midler, herunder satellittnett, fastnett (linje- og pakkesvitsjede, herunder internett) og mobilnett, elektrisitetsnett, forutsatt at de brukes til å overføre signaler, nett som brukes til kringkasting over radio eller fjernsyn samt kabelfjernsynsnett, uansett hvilken type informasjon som overføres,

2) «nett med svært høy kapasitet» enten et elektronisk kommunikasjonsnett som består utelukkende av fiberoptiske elementer minst opp til forgreningspunktet på leveringsstedet, eller et elektronisk kommunikasjonsnett som under normale forhold med stor trafikk kan levere tilsvarende nettytelse med hensyn til tilgjengelig båndbredde for ned- og oppforbindelse, motstandsdyktighet, feilrelaterte parametrer og ventetid og variasjoner av det; nettytelsen kan anses som tilsvarende uansett om sluttbrukerens opplevelse av det varierer som følge av ulike egenskaper i mediet som nettet i siste instans tilkoples nettermineringspunktet med,

3) «tverrnasjonale markeder» markeder definert i samsvar med artikkel 65, som omfatter Unionen eller en vesentlig del av den, og som forekommer i mer enn én medlemsstat,

4) «elektronisk kommunikasjonstjeneste» en tjeneste som normalt leveres mot betaling via elektroniske kommunikasjonsnett, som omfatter, med unntak av tjenester som tilbyr innhold ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester eller utøvet redaktøransvar over slikt innhold, følgende typer tjenester:

   a) «internettilgangstjeneste» som definert i artikkel 2 nr. 2 annet ledd i forordning (EU) 2015/2120,

   b) interpersonell kommunikasjonstjeneste, og

   c) tjenester som helt eller hovedsakelig består i overføring av signaler, for eksempel overføringstjenester som brukes til levering av maskin-til-maskin-tjenester og kringkasting,

5) «interpersonell kommunikasjonstjeneste» en tjeneste som vanligvis leveres mot vederlag og muliggjør direkte interpersonell og interaktiv utveksling av opplysninger via elektroniske kommunikasjonsnett mellom et begrenset antall personer, der personene som innleder eller deltar i kommunikasjonen, bestemmer hvem som er mottaker(e), og omfatter ikke tjenester som muliggjør interpersonell og interaktiv kommunikasjon bare som en underordnet funksjon av mindre betydning som er tett knyttet til en annen tjeneste,

6) «nummerbasert interpersonell kommunikasjonstjeneste» en interpersonell kommunikasjonstjeneste med forbindelse til offentlig tildelte nummerressurser, det vil si ett eller flere numre i nasjonale eller internasjonale nummerplaner, eller som muliggjør kommunikasjon med ett eller flere numre i nasjonale eller internasjonale nummerplaner,

7) «nummeruavhengig interpersonell kommunikasjonstjeneste» en interpersonell kommunikasjonstjeneste uten forbindelse til offentlig tildelte nummerressurser, det vil si ett eller flere numre i nasjonale eller internasjonale nummerplaner, eller som ikke muliggjør kommunikasjon med ett eller flere numre i nasjonale eller internasjonale nummerplaner,

8) «offentlig elektronisk kommunikasjonsnett» et elektronisk kommunikasjonsnett som utelukkende eller hovedsakelig brukes til å levere offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester som støtter overføring av informasjon mellom nettermineringspunkter,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

9) «nettermineringspunkt» det fysiske punktet der en sluttbruker får tilgang til et offentlig elektronisk kommunikasjonsnett, og som, når det gjelder nett der det anvendes svitsjing eller ruting, identifiseres ved hjelp av en særskilt nettadresse som kan være knyttet til en sluttbrukers nummer eller navn,

10) «tilhørende ressurser» tilhørende tjenester, fysiske infrastrukturer og andre installasjoner eller elementer som er knyttet til et elektronisk kommunikasjonsnett eller en elektronisk kommunikasjonstjeneste som muliggjør eller støtter levering av tjenester via dette nettet eller denne tjenesten, eller som har potensial til å gjøre dette, og som omfatter bygninger eller inngang til bygninger, ledninger i bygninger, antenner, tårn og andre støttekonstruksjoner, kabelkanaler, rør, master, mannhull og fordelerskap,

11) «tilhørende tjeneste» en tjeneste knyttet til et elektronisk kommunikasjonsnett eller en elektronisk kommunikasjonstjeneste som muliggjør eller støtter levering, egenlevering eller automatisk levering av tjenester via dette nettet eller denne tjenesten, eller som har potensial til å gjøre dette, og omfatter nummerkonvertering eller systemer med tilsvarende funksjonalitet, systemer for betinget tilgang og elektroniske programoversikter (EPG), samt andre tjenester, for eksempel navn, sted og forekomst,

12) «system for betinget tilgang» tekniske tiltak, autentiseringssystemer og/eller innretninger som gjør tilgang til en beskyttet radio- eller fjernsynstjeneste i forståelig form betinget av abonnement eller en annen form for individuell forhåndstillatelse,

13) «bruker» enhver fysisk eller juridisk person som bruker eller etterspør en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste,

14) «sluttbruker» en bruker som ikke tilbyr offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester,

15) «forbruker» enhver fysisk person som bruker eller anmoder om en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste til formål som ikke har forbindelse med vedkommendes forretnings-, håndverks- eller yrkesvirksomhet,

16) «levering av et elektronisk kommunikasjonsnett» opprettelse, drift, kontroll eller det å stille til rådighet et slikt nett,

17) «avansert digitalfjernsynsutstyr» enhver dekoder som er beregnet på tilkopling til et fjernsynsapparat eller ethvert digitalfjernsynsapparat med innebygd dekoder som er beregnet på mottak av interaktive digitalfjernsynstjenester,

18) «programgrensesnitt» (API) programvaregrensesnitt mellom programmer, som leveres av senderselskaper eller tjenestetilbydere, og ressursene i det avanserte digitalfjernsynsutstyret for digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester,

19) «tildeling av radiospektrum» utpeking av et bestemt frekvensbånd som skal brukes av én eller flere typer radiokommunikasjonstjenester, dersom det er relevant, under angitte forhold,

20) «skadelig interferens», interferens som utgjør en fare for en radionavigasjonstjeneste eller andre sikkerhetstjenester, eller som på annen måte alvorlig forringer, hindrer eller gjentatte ganger avbryter en radiokommunikasjonstjeneste som drives i samsvar med gjeldende internasjonale regler, EU-regler eller nasjonale regler,

21) «sikkerhet i nett og tjenester» den evnen elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester har til å tåle, på et gitt tillitsnivå, enhver handling som går ut over tilgjengeligheten, autentisiteten, integriteten eller tilliten til disse nettene og tjenestene, til lagrede eller overførte eller behandlede data eller til tilknyttede tjenester som tilbys eller er tilgjengelige via slike elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

22) «generell tillatelse» en rettslig ramme som er fastsatt av en medlemsstat for å sikre rett til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, og som fastlegger forpliktelser som er særegne for sektoren og som kan få anvendelse på alle eller bestemte typer elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i samsvar med dette direktiv,

23) «trådløst tilgangspunkt med kort rekkevidde» utstyr for trådløs nettverkstilgang med lav effekt av liten størrelse med kort rekkevidde som bruker lisensiert radiospektrum eller lisensfritt radiospektrum eller en kombinasjon av dette, som kan brukes som en del av et offentlig elektronisk kommunikasjonsnett, som kan være utstyrt med én eller flere antenner med lav visuell og gir brukerne trådløs tilgang til elektroniske kommunikasjonsnett, uansett om den underliggende nettopologien er mobil- eller fastnettbasert,

24) «radiobasert lokalnett» eller «RLAN» et trådløst tilgangssystem med lav effekt med kort rekkevidde, med lav risiko for interferens med andre systemene som etableres av andre brukere i umiddelbar nærhet, som uten enerett bruker harmonisert radiospektrum,

25) «harmonisert radiospektrum» radiospektrum som harmoniserte vilkår for i forbindelse med dets tilgjengelighet og effektive bruk er etablert for ved tekniske gjennomføringstiltak i samsvar med artikkel 4 i vedtak nr. 676/2002/EF,

26) «felles bruk av radiospektrum» tilgang for to eller flere brukere til å bruke samme frekvensbånd i henhold til en definert ordning for felles bruk, godkjent på grunnlag av en generell tillatelse, individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum eller en kombinasjon av dette, herunder regelverksstrategier, for eksempel lisensiert felles tilgang med sikte på å legge til rette for felles bruk av et frekvensbånd, underlagt en bindende avtale mellom alle berørte parter i samsvar med reglene for felles bruk som inngår i deres rettigheter til å bruke radiospektrum, for å garantere alle brukere forutsigbare og pålitelige ordninger for felles bruk, uten at det berører anvendelsen av konkurranseretten,

27) «tilgang» tilgjengeliggjøring av ressurser eller tjenester til et annet foretak på fastsatte vilkår, med eller uten enerett, med det formål å tilby elektroniske kommunikasjonstjenester, herunder dersom de brukes til levering av informasjonssamfunnstjenester eller innholdstjenester for kringkasting; det omfatter blant annet tilgang til nettdeler og tilhørende ressurser, som kan innebære sammenkopling av utstyr, fast eller ikke-fast (gjelder særlig tilgang til aksesslinjen og ressurser og tjenester som er nødvendige for å tilby tjenester over aksesslinjen), tilgang til fysisk infrastruktur, herunder bygninger, kabelkanaler og master, tilgang til relevante programvaresystemer, herunder driftsstøttesystemer, tilgang til informasjonssystemer eller databaser for forespørsler om forhåndsbestilling, levering, bestilling, vedlikehold og reparasjon, og fakturering, tilgang til nummerkonvertering eller systemer med tilsvarende funksjonalitet, tilgang til fastnett og mobilnett, særlig for nettgjesting, tilgang til systemer for betinget tilgang for digitalfjernsynstjenester og tilgang til virtuelle nettjenester,

28) «samtrafikk» en bestemt type tilgang som etableres mellom offentlige nettoperatører ved hjelp av fysisk og logisk sammenkopling av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett som brukes av det samme eller av et annet foretak, for å gjøre det mulig for et foretaks brukere å kommunisere med det samme eller et annet foretaks brukere, eller for å få tilgang til andre foretaks tjenester, dersom slike tjenester tilbys av de berørte parter eller andre parter som har tilgang til nettet,

29) «operatør» et foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby et offentlig elektronisk kommunikasjonsnett eller en tilhørende ressurs,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

30) «aksesslinje» den fysiske forbindelseslinjen for elektroniske kommunikasjonssignaler som knytter nettermineringspunktet til en kopling eller tilsvarende anlegg i det faste offentlige elektroniske kommunikasjonsnettet,

31) «anrop» en forbindelse som opprettes ved hjelp av en offentlig tilgjengelig interpersonell kommunikasjonstjeneste som tillater toveis talekommunikasjon,

32) «talekommunikasjonstjeneste» en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste for allmennheten for opprettelse eller mottak, direkte eller indirekte, av nasjonale eller nasjonale og internasjonale anrop via ett eller flere numre i en nasjonal eller internasjonal nummerplan,

33) «geografisk nummer» et nummer fra den nasjonale nummerplan der en del av nummerstrukturen inneholder en geografisk opplysning som brukes til å rute anropene til det fysiske stedet for nettermineringspunktet,

34) «ikke-geografisk nummer» et nummer i den nasjonale nummerplan som ikke er et geografisk nummer, for eksempel et mobilnummer, gratisnummer og nummer med forhøyet takst

35) «total konversasjonstjeneste» en multimediekonversasjonstjeneste i sanntid som gir toveis symmetrisk overføring i sanntid av video, sanntidstekst og tale mellom brukere på to eller flere steder,

36) «alarmsentral» et fysisk sted der nødkommunikasjon først mottas, og som er underlagt en offentlig myndighet eller en privat organisasjon som er godkjent av medlemsstaten,

37) «best egnet alarmsentral» en alarmsentral som er opprettet av ansvarlige myndigheter for å ta hånd om nødkommunikasjon av en bestemt type eller fra et bestemt område,

38) «nødkommunikasjon» kommunikasjon ved hjelp av interpersonelle kommunikasjonstjenester mellom en sluttbruker og alarmsentralen med mål om å be om og motta nødhjelp fra nødmeldingstjenester,

39) «nødmeldingstjeneste» en tjeneste som med godkjenning fra medlemsstaten, gir umiddelbar og rask hjelp i situasjoner der det er direkte fare for menneskers liv og lemmer, den enkeltes helse eller folkehelsen, privat eller offentlig sikkerhet, privat eller offentlig eiendom eller miljøet, i samsvar med nasjonal rett,

40) «opplysninger om lokalisering av anrop» i et offentlig mobilnett de dataene som behandles, som kommer fra nettinfrastruktur eller mobiltelefoner, med angivelse av den geografiske posisjonen til en sluttbrukers mobile terminalutstyr, og på et offentlig fastnett, opplysninger om den fysiske adressen til nettermineringspunktet,

41) «terminalutstyr» terminalutstyr som definert i artikkel 1 nr. 1 i direktiv 2008/63/EF([1]),

42) «sikkerhetshendelse» enhver hendelse som har en reell negativ virkning på sikkerheten i elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester.

([1]) Kommisjonsdirektiv 2008/63/EF av 20. juni 2008 om konkurranse på markedene for teleterminalutstyr (EUT L 162 av 21.6.2008, s. 20).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*KAPITTEL II*

***Mål***

*Artikkel 3*

**Generelle mål**

1. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter under utførelsen av reguleringsoppgavene angitt i dette direktiv treffer alle rimelige tiltak som er nødvendige og rimelige med henblikk på å nå målene angitt i nr. 2. Medlemsstatene, Kommisjonen, gruppen for radiospektrumpolitikk (RSPG) og BEREC skal også bidra til at disse målene nås.

De nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter skal innenfor rammen av sin myndighet bidra til at det gjennomføres en politikk som har som mål å fremme ytrings- og informasjonsfrihet, kulturelt og språklig mangfold og mediemangfold.

2. Innenfor rammen av dette direktiv skal de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter samt BEREC, Kommisjonen og medlemsstatene søke å nå hvert av de følgende generelle målene, som ikke er oppført i angitt rekkefølge:

a) Fremme tilknytning og tilgang til og ibruktaking av nett med svært høy kapasitet, herunder fastnett, mobilnett og trådløse nett, for alle borgere og foretak i Unionen.

b) Fremme konkurransen innen levering av elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser, herunder effektiv infrastrukturbasert konkurranse, og innen levering av elektroniske kommunikasjonstjenester og tilhørende tjenester.

c) Bidra til utviklingen av det indre marked ved å fjerne gjenværende hindringer for og fremme ensartede vilkår for investering i og levering av elektroniske kommunikasjonsnett, elektroniske kommunikasjonstjenester, tilhørende ressurser og tilhørende tjenester i hele Unionen, gjennom utvikling av felles regler og forutsigbare regelverksstrategier, ved å støtte effektiv, formålstjenlig og samordnet bruk av radiospektrum, åpen innovasjon, etablering og utvikling av transeuropeiske nett, levering av, tilgjengelighet til og samvirkingsevne mellom felleseuropeiske tjenester samt ende-til-ende-forbindelse.

d) Fremme interessene til borgerne i Unionen ved å sikre nettilknytning og allmenn tilgang og ibruktaking av nett med svært høy kapasitet, herunder fastnett, mobilnett og trådløse nett og av elektroniske kommunikasjonstjenester, ved å legge til rette for størst mulig fordeler med hensyn til valgmuligheter, pris og kvalitet på grunnlag av effektiv konkurranse, ved å opprettholde sikkerheten i nett og tjenester, ved å sikre et høyt felles nivå for vern av sluttbrukere gjennom nødvendige sektorspesifikke regler, og ved å ivareta behovene, for eksempel overkommelige priser, til bestemte sosiale grupper, særlig sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, eldre sluttbrukere og sluttbrukere med særlige sosiale behov, samt valgmuligheter og likeverdig tilgang for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne.

3. Dersom Kommisjonen fastsetter referanseverdier for og utarbeider rapporter om hvor effektive medlemsstatenes tiltak for å nå målene nevnt i nr. 2, skal Kommisjonen om nødvendig bistås av medlemsstatene, nasjonale reguleringsmyndigheter, BEREC og RSPG.

4. De nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter skal for å nå de politiske målene nevnt i nr. 2 og angitt i dette nummer, blant annet

a) fremme forutsigbar regulering ved å sikre en ensartet regelverksstrategi i de aktuelle analyseperiodene og gjennom samarbeid med hverandre, med BEREC, med RSPG og med Kommisjonen,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

b) sikre at tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester behandles likt under lignende forhold,

c) anvende unionsretten på en teknologinøytral måte, i den grad dette er forenlig med oppnåelsen av målene fastsatt i nr. 2,

d) fremme effektiv investering og innovasjon i nye og bedre infrastrukturer, herunder ved å sikre at enhver tilgangsforpliktelse i tilstrekkelig grad tar hensyn til risikoen som de investerende foretakene tar, og ved å tillate forskjellige samarbeidsordninger mellom investorer og parter som ønsker tilgang for å spre investeringsrisikoen, samtidig som det sikres at konkurransen på markedet og prinsippet om likebehandling blir opprettholdt,

e) ta behørig hensyn til de forskjellige vilkårene som er knyttet til infrastruktur, konkurranse, omstendigheter for sluttbrukerne og særlig forbrukere i de forskjellige geografiske områdene i en medlemsstat, herunder lokal infrastrukturer som forvaltes av fysiske personer på ideelt grunnlag,

f) pålegge forhåndsforpliktelser bare i den grad det er nødvendig for å sikre effektiv og bærekraftig konkurranse i sluttbrukernes interesse og lempe på eller fjerne slike forpliktelser så snart dette vilkåret er oppfylt.

Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter opptrer på en upartisk, objektiv, åpen og rimelig måte som sikrer likebehandling.

*Artikkel 4*

**Strategisk planlegging og samordning av radiospektrumpolitikk**

1. Medlemsstatene skal samarbeide med hverandre og med Kommisjonen i den strategiske planleggingen, samordningen og harmoniseringen av bruken av radiospektrum i Unionen i samsvar med Unionens politikk for opprettelsen og virkemåten av det indre marked for elektronisk kommunikasjon. For dette formål skal de ta hensyn til blant annet faktorer i Unionens politikk som den økonomi, sikkerhet, helse, allmennhetens interesse, ytringsfrihet, kultur, vitenskap og sosiale og tekniske aspekter, samt de forskjellige interessene til grupper av brukere av radiospektrum, med sikte på å optimere bruken av radiospektrum og unngå skadelig interferens.

2. Ved å samarbeide med hverandre og med Kommisjonen, skal medlemsstatene fremme samordning av strategiene for radiospektrumpolitikk i Unionen og eventuelt harmoniserte vilkår for tilgang til og effektiv bruk av radiospektrum, som er nødvendig for opprettelsen og virkemåten av det indre marked for elektronisk kommunikasjon.

3. Medlemsstatene skal gjennom RSPG samarbeide med hverandre og med Kommisjonen i samsvar med nr. 1, og på deres anmodning med Europaparlamentet og Rådet, til støtte for den strategiske planleggingen og samordningen av radiospektrumpolitikk i Unionen ved å

a) utvikle beste praksis innen radiospektrumspørsmål, med sikte på gjennomføring av dette direktiv,

b) legge til rette for samordning mellom medlemsstatene med sikte på gjennomføring av dette direktiv og annen unionsrett, og for å bidra til utviklingen av det indre marked,

c) samordne sine metoder for tildeling og godkjenning av bruk av radiospektrum og offentliggjøre rapporter eller uttalelser om radiospektrumspørsmål.

BEREC skal delta i spørsmål som gjelder dens kompetanse når det gjelder markedsregulering og konkurranse i forbindelse med radiospektrum.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

4. Kommisjonen kan, idet det tas størst mulig hensyn til uttalelsen fra RSPG, framlegge forslag til regelverk for Europaparlamentet og Rådet med henblikk på opprettelse av flerårige programmer for radiospektrumpolitikk der det fastsettes politiske retningslinjer og mål for den strategiske planleggingen og harmoniseringen av bruk av radiospektrum i samsvar med dette direktiv, samt med henblikk på å frigi harmonisert radiospektrum til felles bruk eller til bruk som ikke omfattes av individuelle rettigheter.

AVDELING II

**INSTITUSJONELL STRUKTUR OG FORVALTNING**

*KAPITTEL I*

***Nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter***

*Artikkel 5*

**Nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter**

1. Medlemsstatene skal sikre at alle oppgaver som er fastsatt i dette direktiv, utføres av vedkommende myndighet.

Innenfor dette direktivs virkeområde skal de nasjonale reguleringsmyndighetene være ansvarlige minst for følgende oppgaver:

a) Gjennomføre forhåndsfastsatt markedsregulering, herunder å pålegge forpliktelser med hensyn til tilgang og samtrafikk.

b) Sikre løsning av tvister mellom foretak.

c) Ivareta forvaltning av og treffe beslutninger om radiospektrum eller, dersom disse oppgavene er tildelt andre vedkommende myndigheter, gi råd om markedsutformings- og konkurranseelementer i nasjonale prosesser knyttet til rettighetene til å bruke radiospektrum for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.

d) Bidra til å verne sluttbrukernes rettigheter i sektoren for elektronisk kommunikasjon, eventuelt i samarbeid med andre vedkommende myndigheter.

e) Vurdere og nøye overvåke markedsutformings- og konkurransespørsmål med hensyn til åpen internettilgang.

f) Vurdere omfanget av en urimelig byrde og beregne nettokostnaden ved levering av leveringspliktige tjenester.

g) Sikre nummeroverførbarhet mellom tilbydere.

h) Utføre enhver annen oppgave som i henhold til dette direktiv er forbeholdt nasjonale reguleringsmyndigheter.

Medlemsstatene kan tildele andre oppgaver som er fastsatt i dette direktiv og annen unionsrett, til nasjonale reguleringsmyndigheter, særlig de som er knyttet til konkurranse i markedet eller markedsadgang, for eksempel generell tillatelse, og de som er knyttet til enhver rolle som er tillagt BEREC. Dersom de oppgavene som er knyttet til konkurranse i markedet eller markedsadgang, tildeles til andre vedkommende myndigheter, skal de rådføre seg med den nasjonale reguleringsmyndigheten før de treffer en beslutning. For å bidra til å løse BERECs oppgaver skal de nasjonale reguleringsmyndighetene ha rett til å samle inn nødvendige data og andre opplysninger fra markedsdeltakere.

Medlemsstatene kan også tildele nasjonale reguleringsmyndigheter andre oppgaver på grunnlag av nasjonal rett, herunder nasjonale rett som gjennomfører unionsrett.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Medlemsstatene skal særlig fremme stabiliteten i de nasjonale reguleringsmyndighetenes myndighet ved innarbeiding av dette direktiv i nasjonal rett med hensyn til tildeling av oppgaver som følge av Unionens rammeregler for elektronisk kommunikasjon, endret i 2009.

2. Nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter i samme medlemsstat eller i forskjellige medlemsstater skal om nødvendig inngå samarbeidsavtaler med hverandre for å fremme reguleringsmessig samarbeid.

3. Medlemsstatene skal offentliggjøre hvilke oppgaver som skal utføres av de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter på en lett tilgjengelig måte, særlig når oppgavene er tillagt flere organer. Dersom det er aktuelt, skal medlemsstatene sørge for samråd og samarbeid om saker av felles interesse mellom disse myndighetene samt mellom disse myndighetene og de nasjonale myndighetene med ansvar for gjennomføring av konkurranseretten eller forbrukervernretten. Dersom mer enn én myndighet har myndighet til å behandle disse sakene, skal medlemsstatene sørge for at hver enkelt myndighets respektive oppgaver offentliggjøres på en lett tilgjengelig måte.

4. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om alle nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter som er tildelt oppgaver i henhold til dette direktiv, og om deres respektive ansvarsområder samt eventuelle endringer av disse.

*Artikkel 6*

**Nasjonale reguleringsmyndigheters og andre vedkommende myndigheters uavhengighet**

1. Medlemsstatene skal garantere de nasjonale reguleringsmyndighetenes og andre vedkommende myndigheters uavhengighet ved å sikre at disse er rettslig atskilt fra og funksjonelt uavhengige av alle fysiske eller juridiske personer som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett, elektronisk kommunikasjonsutstyr eller elektroniske kommunikasjonstjenester. Medlemsstater som beholder eierskapet til eller kontrollen over foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester, skal sikre et faktisk strukturelt skille mellom reguleringsfunksjonen på den ene siden og virksomhet knyttet til eierskap eller kontroll av disse foretakene på den andre siden.

2. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter utøver sin myndighet på en upartisk, åpen og rettidig åpen måte. Medlemsstatene skal sikre at de har tilstrekkelige tekniske, økonomiske og menneskelige ressurser til å utføre de oppgavene de er tildelt.

*Artikkel 7*

**Utnevning eller avsettelse av medlemmer av nasjonale reguleringsmyndigheter**

1. Lederen av en nasjonal reguleringsmyndighet eller eventuelt medlemmene av kollegiet som ivaretar denne funksjonen hos en nasjonal reguleringsmyndighet, eller deres stedfortredere, skal utnevnes for en mandatperiode på minst tre år blant personer hvis dyktighet og erfaring er anerkjent, på grunnlag av sine kvalifikasjoner, ferdigheter, kunnskaper og erfaring og etter en åpen og oversiktlig utvelgingsprosedyre. Medlemsstatene skal sikre kontinuitet i beslutningstakingen.

2. Medlemsstatene skal sikre at lederen av en nasjonal reguleringsmyndighet eller eventuelt medlemmene av kollegiet som ivaretar denne funksjonen hos en nasjonal reguleringsmyndighet, eller deres stedfortredere, kan avsettes i sin mandatperiode bare dersom de ikke lenger oppfyller vilkårene som kreves for å kunne utføre de oppgavene som er fastsatt i nasjonal rett før de ble utnevnt.

3. Beslutningen om å avsette lederen for den aktuelle nasjonale reguleringsmyndigheten eller eventuelt medlemmene av kollegiet som ivaretar denne funksjonen, skal offentliggjøres på det tidspunktet avsettelsen skjer. Den avsatte lederen for den nasjonale reguleringsmyndigheten eller eventuelt medlemmene av kollegiet som ivaretar denne funksjonen, skal få en begrunnelse for avsettelsen. Dersom begrunnelse ikke offentliggjøres, skal den offentliggjøres dersom vedkommende ber om det. Medlemsstatene skal sikre at denne beslutningen gjennomgås av en domstol, både med hensyn til saksforhold og lovanvendelse.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 8*

**De nasjonale reguleringsmyndighetenes politiske uavhengighet og ansvarlighet**

1. Uten at det berører artikkel 10 skal de nasjonale reguleringsmyndighetene opptre uavhengig og objektivt, herunder ved utarbeidingen av interne framgangsmåter og organisering av personale, de skal virke på en åpen og ansvarlig måte i samsvar med unionsretten, og skal verken søke eller ta imot instrukser fra noe annet organ i forbindelse med utførelsen av de oppgavene som de er tildelt i henhold til nasjonal rett som gjennomfører unionsrett. Dette skal ikke være til hinder for tilsyn i samsvar med nasjonal forfatningsrett. Bare klageinstanser som er opprettet i samsvar med artikkel 31, skal ha myndighet til midlertidig å oppheve eller omstøte beslutninger truffet av nasjonale reguleringsmyndigheter.

2. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal hvert år avgi rapport om blant annet status for markedet for elektronisk kommunikasjon, beslutningene de treffer, deres menneskelige og økonomiske ressurser, og hvordan disse ressursene er tildelt, samt om framtidige planer. Deres rapporter skal offentliggjøres.

*Artikkel 9*

**De nasjonale reguleringsmyndighetenes evne til regulering**

1. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter har egne årsbudsjetter og er selvstendige i gjennomføringen av det tildelte budsjettet. Disse budsjettene skal offentliggjøres.

2. Uten at det berører forpliktelsen til å sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene har tilstrekkelige økonomiske og menneskelige ressurser til å utføre oppgaven de er tildelt, skal den økonomiske selvstendigheten skal ikke være til hinder for tilsyn eller kontroll i samsvar med nasjonal forfatningsrett. Enhver kontroll av de nasjonale reguleringsmyndighetenes budsjett skal utøves på en oversiktlig måte og offentliggjøres.

3. Medlemsstatene skal også sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene har tilstrekkelige økonomiske og menneskelige ressurser til at de kan delta og bidra aktivt til BEREC.

*Artikkel 10*

**De nasjonale reguleringsmyndighetenes deltakelse i BEREC**

1. Medlemsstatene skal sikre at BERECs mål om å fremme større samordning og konsekvens i regelverket støttes aktivt av deres respektive nasjonale reguleringsmyndigheter.

2. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene tar størst mulig hensyn til retningslinjene, uttalelsene, anbefalingene, de felles holdningene, beste praksis og metodene som er vedtatt av BEREC når de treffer sine egne beslutninger for sine nasjonale markeder.

*Artikkel 11*

**Samarbeid med nasjonale myndigheter**

De nasjonale reguleringsmyndighetene, andre vedkommende myndigheter i henhold til dette direktiv og de nasjonale konkurransemyndighetene skal gi hverandre de opplysningene som er nødvendige for anvendelsen av dette direktiv. Når det gjelder opplysningene som utveksles, får Unionens personvernregler anvendelse, og mottakermyndigheten skal sikre samme grad av fortrolighet som avsendermyndigheten.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*KAPITTEL II*

***Generell tillatelse***

Avsnitt 1

**Generell del**

*Artikkel 12*

**Generell tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester**

1. Medlemsstatene skal sikre adgangen til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, med forbehold for de vilkårene som er fastsatt i dette direktiv. For dette formål skal medlemsstatene ikke hindre et foretak i å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, med mindre det er nødvendig av grunner nevnt i artikkel 52 nr. 1 i TEUV. Alle slike begrensninger i adgangen til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester skal være behørig begrunnet og skal meldes til Kommisjonen.

2. Adgangen til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, unntatt nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, kan, med forbehold for de særlige forpliktelsene nevnt i artikkel 13 nr. 2 eller bruksrettighetene nevnt i artikkel 46 og 94, være omfattet bare av en generell tillatelse.

3. Dersom en medlemsstat anser at meldingskravet er begrunnet for foretak som er omfattet av en generell tillatelse, kan denne medlemsstaten kreve at slike foretak bare skal gi melding til den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet. Medlemsstaten skal ikke kreve at slike foretak skal innhente en uttrykkelig beslutning eller omfattes av et annet administrativt tiltak fra en annen myndighet før rettighetene som følger av den generelle tillatelsen, kan utøves.

Etter å ha gitt melding dersom det kreves, kan et foretak begynne sin virksomhet, eventuelt med forbehold for bestemmelsene om bruksrettigheter i henhold til dette direktiv.

4. Meldingen nevnt i nr. 3 skal ikke omfatte mer enn en erklæring fra en fysisk eller juridisk person til den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet om at vedkommende har til hensikt å begynne å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester og oversender de minsteopplysningene som kreves for at BEREC og nevnte myndighet skal kunne føre et register eller en liste over tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Disse opplysningene skal begrenses til

a) tilbyderens navn,

b) tilbyderens rettslige status, form og registreringsnummer, dersom tilbyderen er registrert i et handelsregister eller et lignende offentlig register i Unionen,

c) den geografiske adressen til tilbyderens eventuelle hovedforetak i Unionen, og eventuelt en sekundær filial i en medlemsstat,

d) tilbyderens nettadresse, dersom det er relevant, knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester,

e) en kontaktperson og kontaktopplysninger,

f) en kort beskrivelse av nettene eller tjenestene som skal vedkommende har til hensikt å tilby,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

g) den berørte medlemsstaten og

h) antatt dato for oppstart av virksomheten.

Medlemsstatene skal ikke pålegge ytterligere eller separate meldingskrav.

For å tilnærme meldingskravene skal BEREC offentliggjøre retningslinjer for meldingsmalen og vedlikeholde en EU-database for meldingene som oversendes til vedkommende myndigheter. For dette formål skal vedkommende myndigheter uten unødig opphold videresende elektronisk alle mottatte meldinger til BEREC. Meldinger som er gitt til vedkommende myndigheter før 21. desember 2020, skal videresendes til BEREC innen 21. desember 2021.

*Artikkel 13*

**Vilkår knyttet til den generelle tillatelsen og til rettighetene til å bruke radiospektrum og nummerressurser, samt særlige forpliktelser**

1. Den generelle tillatelsen til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester og rettighetene til å bruke radiospektrum og nummerressurser kan bare være omfattet av vilkårene oppført i vedlegg I. Slike vilkår skal være rimelige, åpne og sikre likebehandling. Når det gjelder rettigheter til å bruke radiospektrum, skal slike vilkår sikre en effektiv og formålstjenlig bruk av dette og være i samsvar med artikkel 45 og 51, og rettigheter til å bruke nummerressurser skal være i samsvar med artikkel 94.

2. Særlige forpliktelser som kan pålegges tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i henhold til artikkel 61 nr. 1 og 5 og artikkel 62, 68 og 83, eller som kan pålegges dem som er utpekt til å tilby leveringspliktige tjenester i henhold til dette direktiv, skal rettslig sett holdes atskilt fra rettigheter og forpliktelser i henhold til den generelle tillatelsen. For å sikre innsyn skal kriteriene og framgangsmåtene for å pålegge det enkelte foretak slike særlige forpliktelser være angitt i den generelle tillatelsen.

3. Den generelle tillatelsen skal inneholde bare vilkår som er særegne for den aktuelle sektoren og er angitt i del A, B og C i vedlegget, og skal ikke inneholde vilkår som allerede gjelder for foretakene i kraft av annen nasjonal rett.

4. Medlemsstatene skal ikke gjenta de vilkår som gjelder for den generelle tillatelsen når de tildeler rettigheter til å bruke radiospektrum eller nummerressurser.

*Artikkel 14*

**Erklæringer avgitt for å gjøre det lettere å utøve rettigheter til å installere ressurser og rettigheter til samtrafikk**

Vedkommende myndigheter skal innen én uke etter anmodning fra et foretak utstede standardiserte erklæringer som bekrefter, dersom det er relevant, at foretaket har gitt melding i henhold til artikkel 12 nr. 3. Disse erklæringene skal gi nærmere opplysninger om under hvilke omstendigheter ethvert foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i henhold til den generelle tillatelsen, har rett til å søke om rettigheter til å installere ressurser, forhandle om samtrafikk og oppnå tilgang eller samtrafikk med sikte på å gjøre det lettere å utøve disse rettighetene, for eksempel på andre forvaltningsnivåer eller overfor andre foretak. Dersom det er hensiktsmessig, kan slike erklæringer også utstedes som et automatisk svar på meldingen nevnt i artikkel 12 nr. 3.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Avsnitt 2

**Rettigheter og forpliktelser innenfor rammen av en generell tillatelse**

*Artikkel 15*

**Liste over rettigheter som minst skal følge av den generelle tillatelsen**

1. Foretak som er omfattet av den generelle tillatelsen i henhold til artikkel 12, skal ha rett til å

a) tilby elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester,

b) få sin søknad om de nødvendige rettighetene til å installere ressurser behandlet i samsvar med artikkel 43,

c) bruke, med forbehold for artikkel 13, 46 og 55, radiospektrum i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester,

d) få sin søknad om de nødvendige rettighetene til å bruke nummerressurser behandlet i samsvar med artikkel 94.

2. Dersom slike foretak tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester til allmennheten, skal den generelle tillatelsen gi dem rett til å

a) forhandle om samtrafikk med og eventuelt oppnå tilgang til eller samtrafikk fra andre tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester som er omfattet av en generell tillatelse i Unionen i samsvar med dette direktiv,

b) få mulighet til å bli utpekt til å tilby ulike deler av de leveringspliktige tjenestene eller til å dekke ulike deler av det nasjonale territoriet i samsvar med artikkel 86 eller 87.

*Artikkel 16*

**Administrasjonsgebyrer**

1. Administrasjonsgebyrer ilagt foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i henhold til den generelle tillatelsen, eller som er tildelt en bruksrettighet, skal

a) til sammen dekke bare administrasjonskostnader som påløper i forbindelse med forvaltning, kontroll og håndheving av den generelle tillatelsesordningen, bruksrettighetene og de særlige forpliktelsene nevnt i artikkel 13 nr. 2, som kan omfatte kostnader ved internasjonalt samarbeid, harmonisering og standardisering, markedsanalyser, kontroll med overholdelse og annen markedskontroll samt reguleringsarbeid som omfatter utarbeiding og håndheving av avledet regelverk og forvaltningsvedtak, for eksempel vedtak om tilgang og samtrafikk, og

b) ilegges det enkelte foretak på en objektiv måte som sikrer innsyn og rimelighet, slik at ytterligere administrasjonskostnader og tilhørende gebyrer blir så lave som mulig.

Medlemsstatene kan velge ikke å kreve administrasjonsgebyrer fra foretak hvis omsetning ligger under et bestemt nivå, eller hvis virksomhet ikke når en minste markedsandeler eller har et svært begrenset geografisk omfang.

2. Dersom nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter ilegger administrasjonsgebyrer, skal de offentliggjøre en årlig oversikt over sine administrasjonskostnader og den samlede summen av innkrevde gebyrer. Dersom det er en differanse mellom summen av gebyrene og administrasjonskostnadene, skal det foretas passende justeringer.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 17*

**Atskilte regnskaper og finansiell rapportering**

1. Medlemsstatene skal kreve at foretak som tilbyr offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, og som har særretter eller eneretter til å tilby tjenester innenfor andre sektorer i den samme eller i en annen medlemsstat,

a) fører atskilte regnskaper for virksomhet knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester i samme omfang som ville vært påkrevd dersom virksomheten ble utøvd av rettslig uavhengige selskaper, slik at det er mulig å identifisere alle kostnads- og inntektselementer, sammen med det anvendte beregningsgrunnlaget og de detaljerte fordelingsmetodene som er brukt i forbindelse med slik virksomhet, herunder en spesifisert fordeling av anleggsmidler og strukturkostnader, eller

b) innfører et strukturelt skille for virksomhet knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester.

Medlemsstatene kan velge ikke å anvende kravene nevnt i første ledd på foretak som har en årlig omsetning på mindre enn 50 millioner euro innen virksomhet knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester i Unionen.

2. Foretak som tilbyr offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, og som ikke omfattes av kravene i selskapsretten og ikke oppfyller kriteriene som gjelder for små og mellomstore bedrifter i henhold til unionsrettens regnskapsregler, skal utarbeide finansielle rapporter som skal gjennomgå en uavhengig revisjon og offentliggjøres. Revisjonen skal gjennomføres i samsvar med gjeldende unionsregler og nasjonale regler.

Første ledd i dette nummer får også anvendelse på atskilte regnskaper som kreves i henhold til bokstav a) i første ledd i nr. 1.

Avsnitt 3

**Endring og tilbaketrekking**

*Artikkel 18*

**Endring av rettigheter og forpliktelser**

1. Medlemsstatene skal sikre at rettigheter, vilkår og framgangsmåter i forbindelse med generelle tillatelser og rettigheter til å bruke radiospektrum eller nummerressurser eller rettigheter til å installere ressurser kan endres bare i objektivt begrunnede tilfeller og på en rimelig måte, idet det tas hensyn til, dersom det er relevant, de særlige vilkårene som gjelder for omsettelige rettigheter til å bruke radiospektrum eller nummerressurser.

2. Unntatt dersom de foreslåtte endringene er små og er avtalt med innehaveren av rettighetene eller den generelle tillatelsen, skal det på en hensiktsmessig måte gis melding om at det er planer om å gjøre slike endringer. Berørte parter, herunder brukere og forbrukere, skal gis en tilstrekkelig frist til å komme med sine synspunkter på de foreslåtte endringene. Denne fristen skal være minst fire uker bortsett fra i unntakstilfeller.

Endringene skal offentliggjøres sammen med en begrunnelse.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 19*

**Begrensning eller tilbaketrekking av rettigheter**

1. Uten at det berører artikkel 30 nr. 5 og 6, skal medlemsstatene ikke begrense eller trekke tilbake rettigheter til å installere ressurser eller rettigheter til å bruke radiospektrum eller nummerressurser før utløpet av det tidsrommet de er tildelt for, unntatt når det er berettiget i henhold til nr. 2 i denne artikkel og eventuelt skjer i samsvar med vedlegg I, og i henhold til relevante nasjonale bestemmelser om erstatning for tilbaketrekking av rettigheter.

2. I tråd med behovet for å sikre en effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum eller gjennomføringen av de tekniske gjennomføringstiltakene som er vedtatt i henhold til artikkel 4 i vedtak nr. 676/2002/EF, kan medlemsstatene tillate begrensning eller tilbaketrekking av rettigheter til å bruke radiospektrum, herunder rettighetene nevnt i artikkel 49 i dette direktiv, basert på forhåndsfastsatte og klart definerte framgangsmåter i samsvar med prinsippene om forholdsmessighet og likebehandling. I slike tilfeller kan innehaverne av rettighetene om nødvendig og i samsvar med unionsretten og nasjonale bestemmelser få en hensiktsmessig erstatning.

3. En endring i bruken av radiospektrum som følge av anvendelsen av artikkel 45 nr. 4 eller 5 skal ikke i seg selv utgjøre noen grunn til å berettige tilbaketrekkingen av en rettighet til å bruke radiospektrum.

4. Enhver plan om å begrense eller trekke tilbake rettigheter i henhold til den generelle tillatelsen eller individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum eller nummerressurser uten samtykke fra innehaveren av rettighetene, skal være gjenstand for høring av de berørte parter i samsvar med artikkel 23.

*KAPITTEL III*

***Framlegging av opplysninger, undersøkelser og høringsordning***

*Artikkel 20*

**Anmodning om opplysninger fra foretak**

1. Medlemsstatene skal sikre at foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, tilhørende ressurser eller tilhørende tjenester, framlegger alle nødvendige opplysninger, herunder økonomiske opplysninger, slik at de nasjonale reguleringsmyndighetene, andre vedkommende myndigheter og BEREC kan sikre samsvar med bestemmelsene i eller beslutninger som er truffet eller uttalelser som er vedtatt i samsvar med dette direktiv og europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1971([1]). Særlig skal de nasjonale reguleringsmyndighetene og, dersom det er nødvendig for kunne å utføre sine oppgaver, andre vedkommende myndigheter ha myndighet til å kreve at disse foretakene framlegger opplysninger om framtidig utvikling av nett eller tjenester som kan ha innvirkning på tjenester i engrosleddet som de gjør tilgjengelig for konkurrenter, samt opplysninger om elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser som er inndelt på lokalt plan i tilstrekkelig detalj til å muliggjøre den geografiske undersøkelsen og angivelsen av områder i samsvar med artikkel 22.

Dersom opplysningene som er samlet inn i samsvar med første ledd, er utilstrekkelig for nasjonale reguleringsmyndigheter, andre vedkommende myndigheter og BEREC til at de kan utføre sine reguleringsoppgaver i henhold til unionsretten, kan det anmodes om slik informasjon fra andre relevante foretak som driver virksomhet innen elektronisk kommunikasjon eller nært beslektede sektorer.

Foretak med en sterk markedsstilling på engrosmarkeder kan også pålegges å sende inn regnskapsdata på de sluttbrukermarkedene som er knyttet til disse engrosmarkedene.

([1]) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1971 av 11. desember 2018 om opprettelse av Sammenslutningen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektronisk kommunikasjon (BEREC) og Byrået for støtte til BEREC (BEREC-kontoret), om endring av forordning (EU) 2015/2120 og om oppheving av forordning (EF) nr. 1211/2009 (EUT L 321 av 17.12.2008, s. 1).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter kan anmode om opplysninger fra de sentrale informasjonspunktene som er opprettet i henhold til direktiv 2014/61/EU.

Enhver anmodning om opplysninger skal stå i forhold til gjennomføringen av oppgaven, og den skal begrunnes.

Foretakene skal raskt framlegge de ønskede opplysningene i samsvar med de fristene og det detaljnivået som kreves.

2. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter etter begrunnet anmodning fra Kommisjonen framlegger de nødvendige opplysningene slik at Kommisjonen kan gjennomføre sine oppgaver i henhold til TEUV. Opplysningene som Kommisjonen anmoder om, skal stå i forhold til det gjennomføringen av disse oppgavene krever. Dersom de framlagte opplysningene omhandler opplysninger som tidligere er oversendt av foretak på anmodning fra myndigheten, skal disse foretakene underrettes om dette. I den grad det er nødvendig skal Kommisjonen gjøre de framlagte opplysningene tilgjengelige for en annen slik myndighet i en annen medlemsstat, med mindre myndigheten som har gitt opplysningene, har anmodet uttrykkelig om det motsatte og begrunnet anmodningen.

Med forbehold for kravene fastsatt i nr. 3 skal medlemsstatene sikre at opplysninger som er oversendt til en myndighet, kan gjøres tilgjengelige for en annen myndighet i samme medlemsstat eller i en annen medlemsstat og for BEREC på begrunnet anmodning, når dette er nødvendig for at disse myndighetene eller BEREC skal kunne utøve sitt ansvar i henhold til unionsretten.

3. Dersom opplysningene som er innhentet i henhold til nr. 1, herunder opplysninger som er innhentet i forbindelse med en geografisk undersøkelse, anses som fortrolige av en nasjonal reguleringsmyndighet eller annen vedkommende myndighet i samsvar med Unionens regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter, skal Kommisjonen, BEREC og eventuelle andre vedkommende myndigheter sikre samme fortrolighet. Slik fortrolighet skal ikke hindre utveksling i rett tid av opplysninger mellom vedkommende myndighet, Kommisjonen, BEREC og eventuelle andre berørte vedkommende myndigheter med henblikk på å gjennomgå, overvåke og føre tilsyn med anvendelsen av dette direktiv.

4. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter offentliggjør opplysninger som bidrar til å skape et åpent konkurransemarked, i samsvar med nasjonale regler for offentlig tilgang til opplysninger og i henhold til Unionens regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter.

5. De nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter skal offentliggjøre vilkårene for offentlig tilgang til opplysninger som nevnt i nr. 4, herunder framgangsmåtene for å få slik tilgang.

*Artikkel 21*

**Opplysninger som kreves i forbindelse med den generelle tillatelsen, bruksrettighetene og de særlige forpliktelsene**

1. Med forbehold for alle opplysninger det anmodes om i henhold til artikkel 20 og opplysnings- og rapporteringsforpliktelsene i henhold til annen nasjonal rett enn den generelle tillatelsen, kan nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter kreve at foretak gir opplysninger i forbindelse med den generelle tillatelsen, bruksrettighetene eller de særlige forpliktelsene nevnt i artikkel 13 nr. 2, som står i forhold til formålet og er objektivt begrunnet, særlig for å

a) kunne kontrollere, systematisk eller i konkrete tilfeller, at vilkår nr. 1 i del A, vilkår nr. 2 og 6 i del D og vilkår nr. 2 og 7 i del E i vedlegg samt forpliktelsene nevnt i artikkel 13 nr. 2 er oppfylt,

b) kunne kontrollere i konkrete tilfeller at vilkårene fastsatt i vedlegg I er oppfylt dersom det innkommer en klage, eller dersom vedkommende myndighet har andre grunner til å tro at et vilkår ikke er oppfylt, eller i tilfelle vedkommende myndighet foretar en undersøkelse på eget initiativ,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

c) gjennomføre framgangsmåter for og vurdering av anmodninger om tildeling av bruksrettigheter,

d) offentliggjøre sammenlignende oversikter over tjenestenes kvalitet og pris til fordel for forbrukerne,

e) samle inn klart definerte statistikker, rapporter eller undersøkelser,

f) utføre markedsanalyser for dette direktivs formål, herunder data om markeder i senere ledd i omsetningskjeden eller sluttbrukermarkeder i forbindelse med eller i tilknytning til markeder som er gjenstand for markedsanalyse,

g) sikre effektiv bruk og effektiv forvaltning av radiospektrum og nummerressurser,

h) vurdere framtidig utvikling i nett eller tjenester som kan ha innvirkning på tjenester i engrosleddet som de gjør tilgjengelig for konkurrenter, på geografisk dekning, på nettilknytning som er tilgjengelig for sluttbrukere eller på angivelsen av områder i henhold til artikkel 22,

i) gjennomføre geografiske undersøkelser,

j) besvare begrunnede anmodninger om opplysninger fra BEREC.

Opplysningene nevnt i bokstav a) og b) og bokstav d)-j) i første ledd skal ikke kreves framlagt forut for eller som vilkår for markedsadgang.

BEREC kan utarbeide maler for anmodninger om opplysninger, dersom det er nødvendig, for å lette konsoliderte oppstillinger og analyser av opplysningene som innhentes.

2. Når det gjelder rettigheten til å bruke radiospektrum, skal opplysningene nevnt i nr. 1 særlig vise til en effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum samt samsvar med alle forpliktelser om dekning og tjenestekvalitet som er knyttet til rettighetene til å bruke radiospektrum, og kontroll av om forpliktelsene oppfylles.

3. Dersom nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter krever at foretak skal gi opplysninger som nevnt i nr. 1, skal de underrette foretakene om hva disse opplysningene skal brukes til.

4. Nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter skal ikke gjenta anmodninger om opplysninger som allerede er gjort av BEREC i henhold til artikkel 40 i forordning (EU) 2018/1971, dersom BEREC har gjort de mottatte opplysningene tilgjengelig for disse myndighetene.

*Artikkel 22*

**Geografiske undersøkelser om utbygging av nett**

1. De nasjonale reguleringsmyndighetene og/eller andre vedkommende myndigheter skal innen 21. desember 2023 foreta en geografisk undersøkelse av rekkevidden til elektroniske kommunikasjonsnett som kan levere bredbåndsforbindelse (heretter kalt «bredbåndsnett»), og skal ajourføre den minst hvert tredje år deretter.

Det geografiske undersøkelsen skal omfatte en undersøkelse av den aktuelle geografiske rekkevidden til bredbåndsnett på deres territorium etter hva som kreves for oppgavene til nasjonale reguleringsmyndigheter og/eller andre vedkommende myndigheter i henhold til dette direktiv, og for de undersøkelsene som kreves for anvendelsen av statsstøttereglene.

Den geografiske undersøkelsen kan også inneholde en prognose for et tidsrom som er bestemt av vedkommende myndighet med hensyn til rekkevidden av bredbåndsnett, herunder nett med svært høy kapasitet på deres territorium.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

En slik prognose skal inneholde alle relevante opplysninger, herunder opplysninger om planlagte utbygginger av ethvert foretak eller enhver offentlig myndighet av nett med svært høy kapasitet, og om betydelige oppgraderinger eller utvidelser av nett til en nedlastingshastighet på minst 100 Mbps. For dette formål skal de nasjonale reguleringsmyndighetene og/eller andre vedkommende myndigheter anmode foretak og offentlige myndigheter om å gi disse opplysningene i den grad de er tilgjengelige og kan framskaffes med en rimelig innsats.

Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal med hensyn til oppgavene som er tillagt dem særlig i henhold til dette direktiv, beslutte i hvilken grad det er hensiktsmessig å støtte seg på alle eller deler av opplysningene som samles inn innenfor rammen av en slik prognose.

Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten ikke gjennomfører en geografisk undersøkelse, skal den gjøres i samarbeid med nevnte myndighet i den grad den kan være relevante for dens oppgaver.

Opplysningene som samles inn ved den geografiske undersøkelsen, skal være på et hensiktsmessig lokalt detaljnivå og skal inneholde tilstrekkelig informasjon om tjenestekvaliteten og tilhørende parametrer, og skal behandles i samsvar med artikkel 20 nr. 3.

2. De nasjonale reguleringsmyndighetene og/eller andre vedkommende myndigheter kan utpeke et område med klare territoriale avgrensninger der det på grunnlag av de innsamlede opplysningene og eventuelle prognoser som er utarbeidet i henhold til nr. 1, fastslås at det i den aktuelle prognoseperioden ikke er noe foretak eller noen offentlig myndighet som har bygd ut eller har planer om å bygge ut et nett med svært høy kapasitet eller oppgradere eller utvide sitt nett i betydelig grad til en ytelse med en nedlastingshastighet på minst 100 Mbps. De nasjonale reguleringsmyndighetene og/eller andre vedkommende myndigheter skal offentliggjøre de utpekte områdene.

3. Innenfor et utpekt område kan vedkommende myndigheter invitere foretak og offentlige myndigheter til å erklære at de har planer om å bygge ut nett med svært høy kapasitet i hele den aktuelle prognoseperioden. Dersom en slik invitasjon medfører en erklæring fra et foretak eller en offentlig myndighet om at har planer om å gjøre dette, kan vedkommende myndighet kreve at andre foretak og offentlige myndigheter erklærer hvorvidt de har planer om å bygge ut nett med svært høy kapasitet, eller om å oppgradere eller utvide sine nett i betydelig grad til en ytelse med en nedlastingshastighet på minst 100 Mbps i dette området. Vedkommende myndighet skal angi hvilke opplysninger som skal inngå i slike erklæringer, for å sikre minst tilsvarende detaljnivå som det som tas i betraktning ved eventuelle prognoser i henhold til nr. 1. Den skal også underrette alle foretak eller offentlige myndigheter som uttrykker sin interesse om hvorvidt det utpekte området er dekket eller sannsynligvis vil dekket av et nestegenerasjons aksessnett som tilbyr nedlastingshastigheter under 100 Mbps, på grunnlag av opplysningene som er innhentet i henhold til nr. 1.

4. Tiltakene nevnt i henhold til nr. 3 skal treffes i samsvar med en effektiv, objektiv og åpen framgangsmåte som sikrer likebehandling, slik at ingen foretak er utelukket på forhånd.

5. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter samt de lokale, regionale og nasjonale myndighetene med ansvar for tildeling av offentlige midler til utbygging av elektroniske kommunikasjonsnett, for utforming av nasjonale bredbåndsplaner, for å definere dekningskrav knyttet til rettigheter til å bruke radiospektrum og for å kontrollere tilgjengeligheten av tjenester som omfattes av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester på deres territorium, tar hensyn til resultatene av den geografiske undersøkelsen og eventuelle utpekte områder i henhold til nr. 1, 2 og 3.

Medlemsstatene skal sikre at myndighetene som utfører den geografiske undersøkelsen, skal levere disse resultatene til mottakermyndigheten og sikre samme grad av fortrolighet og vern av forretningshemmeligheter som avsendermyndigheten og underrette partene som har framlagt opplysningene. Disse resultatene skal også gjøres tilgjengelig for BEREC og Kommisjonen på deres anmodning og på samme vilkår.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

6. Dersom de relevante opplysningene ikke er tilgjengelige på markedet, skal vedkommende myndigheter gjøre data fra de geografiske undersøkelsene som ikke omfattes av kravene til fortrolig behandling av forretningshemmeligheter, direkte tilgjengelig i samsvar med direktiv 2003/98/EF for å tillate at de brukes videre. De skal også, dersom slike verktøyer ikke er tilgjengelig på markedet, gjøre tilgjengelig informasjonsverktøyer som gjør det mulig for sluttbrukerne å fastslå tilgjengeligheten av nettilknytning i forskjellige områder, med et detaljnivå som kan brukes til å støtte deres valg av operatør eller tilbyder.

7. For å bidra til ensartet anvendelse av geografiske undersøkelser og prognoser skal BEREC innen 21. juni 2020 etter samråd med berørte parter og i nært samarbeid med Kommisjonen og vedkommende nasjonale myndigheter, utstede retningslinjer for å bistå de nasjonale reguleringsmyndighetene og/eller andre vedkommende myndigheter med en konsekvent gjennomføring av deres forpliktelser i henhold til denne artikkel.

*Artikkel 23*

**Hørings- og innsynsordning**

1. Unntatt i tilfellene som omfattes av artikkel 26 nr. 6, artikkel 27 eller artikkel 32 nr. 10, skal medlemsstatene sikre at dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter har planer om å treffe tiltak i samsvar med dette direktiv, eller dersom de har planer om å fastsette begrensninger i samsvar med artikkel 45 nr. 4 eller 5, som har en vesentlig innvirkning på det aktuelle markedet, gir de de berørte parter anledning til å framlegge sine merknader til utkastet til tiltak innen en rimelig frist som, idet det tas hensyn til hvor sammensatt saken er, og unntatt under særlige omstendigheter, uansett ikke er mindre enn 30 dager.

2. I henhold til artikkel 35 skal vedkommende myndigheter på tidspunktet for offentliggjøringen underrette RSPG om ethvert utkast til tiltak som hører inn under virkeområdet for sammenlignende eller konkurransebasert utvelgingsprosedyre i henhold til artikkel 55 nr. 2 og er knyttet til bruken av radiospektrum der harmoniserte vilkår er fastsatt ved hjelp av tekniske gjennomføringstiltak i samsvar med vedtak nr. 676/2002/EF, for å muliggjøre dets bruk for trådløse elektroniske bredbåndsbaserte kommunikasjonsnett og -tjenester («trådløse bredbåndsnett og bredbåndstjenester»).

3. De nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter skal offentliggjøre framgangsmåtene for sine nasjonale samråd.

Medlemsstatene skal sikre at det opprettes ett informasjonspunkt som gir tilgang til alle pågående høringer.

4. Resultatene av høringene skal offentliggjøres, med mindre det dreier seg om fortrolige opplysninger i henhold til Unionens regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter.

*Artikkel 24*

**Høring av berørte parter**

1. Medlemsstatene skal så langt det er nødvendig sikre at vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, tar hensyn til synspunktene til sluttbrukere, særlig forbrukere og sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, produsenter og foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, i spørsmål som gjelder sluttbrukernes eller forbrukernes rettigheter, herunder likeverdig tilgang og valgmulighet for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, i forbindelse med offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, særlig dersom de har en betydelig innvirkning på markedet.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, etablerer en høringsordning som er tilgjengelig for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, og som sikrer at forbrukernes interesser får tilstrekkelig vekt når reguleringsmyndighetene treffer beslutninger i saker som gjelder sluttbruker- og forbrukerrettigheter i forbindelse med offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester.

2. Berørte parter, med veiledning fra vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, utvikle ordninger som berører forbrukere, brukergrupper og tjenestetilbydere, med sikte på å forbedre tjenestenes alminnelige kvalitet, blant annet ved utvikling og overvåking av atferdsregler og driftsstandarder.

3. Uten at det berører anvendelsen av nasjonale regler i samsvar med unionsretten som fremmer kulturelt og språklig mangfold og mediemangfold, kan vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, fremme samarbeid mellom foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester og sektorer som har interesse av å fremme lovlig innhold i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Dette samarbeidet kan også omfatte samordning av opplysninger av offentlig interesse som skal gjøres tilgjengelig i samsvar med artikkel 103 nr. 4.

*Artikkel 25*

**Utenrettslig tvisteløsning**

1. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene eller annen vedkommende myndighet med ansvar for, eller minst ett uavhengig organ med dokumentert sakkunnskap i anvendelsen av artikkel 102-107 og artikkel 115 i dette direktiv, er oppført som organ for alternativ tvisteløsning i samsvar med artikkel 20 nr. 2 i direktiv 2013/11/EU, med sikte på å løse tvister mellom tilbydere og forbrukere som oppstår innenfor rammen av dette direktiv og som gjelder gjennomføring av avtaler. Medlemsstatene kan gi tilgang til prosedyrer for alternativ tvisteløsning fra nevnte myndighet eller organ for andre sluttbrukere enn forbrukere, særlig svært små og små foretak.

2. Med forbehold for direktiv 2013/11/EU, skal medlemsstatene, dersom slike tvister involverer parter i forskjellige medlemsstater, samordne sin innsats med sikte på å få en løsning på tvisten.

*Artikkel 26*

**Løsning av tvister mellom foretak**

1. Dersom det i forbindelse med eksisterende forpliktelser som følger av dette direktiv, oppstår en tvist mellom tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i en medlemsstat, eller mellom slike foretak og andre foretak i medlemsstaten som drar nytte av forpliktelsene med hensyn til tilgang eller samtrafikk, eller mellom tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i en medlemsstat og tilbydere av tilhørende ressurser, skal vedkommende nasjonale reguleringsmyndighet på anmodning fra en av partene og med forbehold for bestemmelsene i nr. 2, treffe en bindende beslutning med henblikk på å løse tvisten snarest mulig på grunnlag av klare og effektive framgangsmåter, og i alle tilfeller senest innen fire måneder, unntatt under særlige omstendigheter. Den berørte medlemsstaten skal kreve at alle parter samarbeider fullt og helt med den nasjonale reguleringsmyndigheten.

2. Medlemsstatene kan gi de nasjonale reguleringsmyndigheter mulighet til å nekte å løse en tvist når det finnes andre ordninger, herunder mekling, som er bedre egnet til å løse tvisten innen rimelig tid i samsvar med målene fastsatt i artikkel 3. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal underrette partene om dette snarest mulig. Dersom tvisten ikke er løst etter fire måneder, og dersom den klagende part ikke har brakt tvisten inn for en domstol, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten på anmodning fra en av partene treffe en bindende beslutning med henblikk på å løse tvisten snarest mulig og i alle tilfeller senest innen fire måneder.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal ved løsning av en tvist treffe beslutninger med sikte på å nå målene angitt i artikkel 3. Forpliktelser som den nasjonale reguleringsmyndigheten pålegger et foretak i forbindelse med løsningen av en tvist, skal være i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv.

4. Beslutningen truffet av den nasjonale reguleringsmyndigheten skal offentliggjøres, samtidig som det tas hensyn til forretningshemmeligheter. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal gi de berørte parter en fullstendig framstilling av grunnene for beslutningen.

5. Framgangsmåten fastsatt i nr. 1, 3 og 4 skal ikke være til hinder for at en av partene kan bringe saken inn for en domstol.

*Artikkel 27*

**Løsning av tverrnasjonale tvister**

1. Dersom det som følge av dette direktiv oppstår en tvist mellom foretak i forskjellige medlemsstater, får nr. 2, 3 og 4 i denne artikkel anvendelse. Disse bestemmelsene får ikke anvendelse på tvister i forbindelse med samordning av radiospektrum som omfattes av artikkel 28.

2. Alle parter kan framlegge tvisten for den eller de berørte nasjonale reguleringsmyndighetene. Dersom tvisten påvirker handelen mellom medlemsstatene, skal vedkommende nasjonale reguleringsmyndighet(er) melde tvisten til BEREC med sikte på å få til en enhetlig løsning av tvisten i samsvar med målene fastsatt i artikkel 3.

3. Når en slik melding er gitt, skal BEREC snarest mulig og i alle tilfeller senest innen fire måneder, unntatt under særlige omstendigheter. avgi en uttalelse der den eller de berørte nasjonale reguleringsmyndighetene oppfordres til å treffe bestemte tiltak for å løse tvisten, eller til å avstå fra å treffe tiltak.

4. Den eller de berørte nasjonale reguleringsmyndighetene avvente BERECs uttalelse før det treffes tiltak for å løse tvisten. Under særlige omstendigheter kan enhver vedkommende nasjonal reguleringsmyndighet, enten på anmodning fra partene eller på eget initiativ, treffe midlertidige tiltak dersom det er et akutt behov for å treffe tiltak for å beskytte konkurransen eller verne sluttbrukernes interesser.

5. Alle forpliktelser som den nasjonale reguleringsmyndigheten pålegger et foretak som en del av en løsning av tvisten, skal være i samsvar med dette direktiv, ta størst mulig hensyn til uttalelsen vedtatt av BEREC og vedtas innen én måned etter at en slik uttalelse er gitt.

6. Framgangsmåten fastsatt i nr. 2 skal ikke være til hinder for at en av partene kan bringe saken inn for en domstol.

*Artikkel 28*

**Samordning av radiospektrum mellom medlemsstatene**

1. Medlemsstatene og deres vedkommende myndigheter skal sikre at bruken av radiospektrum er organisert på en slik måte på deres territorium at ingen annen medlemsstat hindres i å tillate bruk på sitt territorium av harmonisert radiospektrum i samsvar med unionsretten, særlig som følge av grensekryssende skadelig interferens mellom medlemsstatene.

Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for dette formål, uten at det berører deres forpliktelser i henhold til folkeretten og relevante internasjonale avtaler, for eksempel ITUs radioreglement og ITUs regionale radioavtaler.

2. Medlemsstatene skal samarbeide med hverandre og eventuelt gjennom RSPG i forbindelse med samordningen over landegrensene for bruk av radiospektrum for å

a) sikre samsvar med nr. 1,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

b) løse eventuelle problemer eller tvister i forbindelse med samordning over landegrensene eller grensekryssende skadelig interferens mellom medlemsstatene, samt med tredjestater, som hindrer medlemsstatene i å bruke harmonisert radiospektrum på deres territorium.

3. For å sikre samsvar med nr. 1 kan enhver berørt medlemsstat anmode RSPG om å opptre som mellomledd for å håndtere eventuelle problemer eller tvister i forbindelse med samordning over landegrensene eller grensekryssende skadelig interferens. Dersom det er relevant, kan RSPG avgi en uttalelse der det foreslås en samordnet løsning med hensyn til slike problemer eller tvister.

4. Dersom tiltakene nevnt i nr. 2 eller 3 ikke har ført til noen løsning av problemet eller tvisten, kan Kommisjonen på anmodning fra enhver berørt medlemsstat, idet det tas størst mulig hensyn til eventuelle uttalelser fra RSPG der det anbefales en samordnet løsning i henhold til nr. 3, ved hjelp av gjennomføringsrettsakter treffe beslutninger rettet til de medlemsstatene som er berørt av de uløste spørsmålene om skadelig interferens, for å løse grensekryssende skadelig interferens mellom to eller flere medlemsstater som hindrer dem i å bruke harmonisert radiospektrum på deres territorium.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 4.

5. Unionen skal på anmodning fra enhver berørt medlemsstat gi juridisk, politisk og teknisk bistand for å løse problemer i forbindelse med samordning av radiospektrum med Unionens nabostater, herunder kandidatstater eller tiltredende stater, på en slik måte at de berørte medlemsstatene kan overholde sine forpliktelser i henhold til unionsretten. Når Unionen gir slik bistand, skal den fremme gjennomføringen av Unionens politikk.

AVDELING III

**GJENNOMFØRING**

*Artikkel 29*

**Sanksjoner**

1. Medlemsstatene skal fastsette regler for sanksjoner, herunder om nødvendig overtredelsesgebyrer og ikke-strafferettslige forhåndsfastsatte sanksjoner eller tvangsmulkter mot overtredelser av nasjonale bestemmelser vedtatt i henhold til dette direktiv eller av enhver bindende beslutning som er vedtatt av Kommisjonen, den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet i henhold til dette direktiv, og treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de gjennomføres. Innenfor rammen av nasjonal rett skal nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter ha myndighet til å ilegge slike sanksjoner. De fastsatte sanksjonene skal være hensiktsmessige, virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

2. Medlemsstatene skal fastsette sanksjoner i forbindelse med framgangsmåten nevnt i artikkel 22 nr. 3 bare dersom et foretak eller en offentlig myndighet forsettlig eller grovt uaktsomt gir villedende, feilaktige eller ufullstendige opplysninger.

Ved fastsettelsen av størrelsen på overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkter som ilegges et foretak eller en offentlig myndighet for forsettlig eller grovt uaktsomt å gi villedende, feilaktige eller ufullstendige opplysninger i forbindelse med framgangsmåten nevnt i artikkel 22 nr. 3, skal det blant annet tas hensyn til om atferden til foretaket eller den offentlig myndigheten har hatt negativ virkning på konkurransen, og særlig hvorvidt, i strid med opplysningene som opprinnelig ble gitt eller eventuelle oppdateringer av disse, foretaket eller den offentlige myndigheten enten har bygd ut, utvidet eller oppgradert et nett, eller ikke har bygd ut et nett og har unnlatt å gi en objektiv begrunnelse for endringen av planen.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 30*

**Oppfyllelse av vilkårene for den generelle tillatelsen eller for rettighetene til å bruke radiospektrum og nummerressurser og oppfyllelse av særlige forpliktelser**

1. Medlemsstatene skal sikre at deres berørte vedkommende myndigheter overvåker og fører tilsyn med at vilkårene for den generelle tillatelsen eller for rettighetene til å bruke radiospektrum og nummerressurser, de særlige forpliktelsene nevnt i artikkel 13 nr. 2 og forpliktelsen til å bruke radiospektrum effektivt og formålstjenlig i samsvar med artikkel 4, artikkel 45 nr. 1 og artikkel 47 er oppfylt.

Vedkommende myndigheter skal i samsvar med artikkel 21 ha myndighet til å kreve at foretak som omfattes av den generelle tillatelsen eller drar fordel av rettighetene til å bruke radiospektrum eller nummerressurser, gir alle opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for den generelle tillatelsen eller rettighetene til å bruke radiospektrum og nummerressurser, eller de særlige forpliktelsene nevnt i artikkel 13 nr. 2 eller artikkel 47, er oppfylt.

2. Dersom en vedkommende myndighet fastslår at et foretak ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene for den generelle tillatelsen eller én eller flere rettigheter til å bruke radiospektrum eller nummerressurser, eller de særlige forpliktelsene nevnt i artikkel 13 nr. 2, skal den underrette foretaket om dette og gi foretaket mulighet til å fremme sine synspunkter innen en rimelig frist.

3. Vedkommende myndighet skal ha myndighet til å kreve at forholdet nevnt i nr. 2 opphører enten umiddelbart eller innen en rimelig frist, og skal treffe hensiktsmessige og rimelige tiltak med sikte på å sikre oppfyllelse.

Medlemsstatene kan i denne forbindelse bemyndige vedkommende myndigheter til å iverksette

a) avskrekkende økonomiske sanksjoner dersom det er hensiktsmessig, som kan omfatte tvangsmulkter med tilbakevirkende kraft, og

b) ordre om å stanse eller utsette leveringen av en tjeneste eller en pakke av tjenester som, dersom den fortsetter, vil være til betydelig skade for konkurransen, i påvente av oppfyllelse av tilgangsforpliktelsen som er pålagt etter en markedsanalyse utført i samsvar med artikkel 67.

Vedkommende myndigheter skal omgående underrette det aktuelle foretaket om tiltakene og begrunnelsen for dem, og foretaket skal gis en rimelig frist til å rette seg etter tiltaket.

4. Uten hensyn til nr. 2 og 3 i denne artikkel, skal medlemsstatene bemyndige vedkommende myndighet til ved behov å iverksette økonomiske sanksjoner overfor foretak som ikke har gitt opplysninger i samsvar med forpliktelsene de er pålagt i henhold til artikkel 21 nr. 1 første ledd bokstav a) eller b) og artikkel 69, innen en rimelig tidsfrist fastsatt av vedkommende myndighet.

5. Ved alvorlig brudd eller gjentatte brudd på vilkårene for den generelle tillatelsen, eller av rettighetene til å bruke radiospektrum eller nummerressurser eller de særlige forpliktelsene nevnt i artikkel 13 nr. 2 eller artikkel 47 nr. 1 eller 2, og dersom tiltak beregnet på å sikre oppfyllelse som nevnt i nr. 3 i denne artikkel, ikke har ført fram, skal medlemsstatene bemyndige vedkommende myndigheter til å hindre et foretak i å fortsette å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, eller midlertidig oppheve eller trekke tilbake disse bruksrettighetene. Medlemsstatene skal bemyndige vedkommende myndighet til å ilegge sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende. Slike sanksjoner skal kunne anvendes i den perioden overtredelsen varer, også når overtredelsen i mellomtiden er brakt til opphør.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

6. Uten hensyn til nr. 2, 3 og 5 i denne artikkel kan vedkommende myndighet treffe midlertidige hastetiltak for å avhjelpe situasjonen før den treffer en endelig beslutning, dersom den har bevis for brudd på vilkårene for den generelle tillatelsen, eller på rettighetene til å bruke radiospektrum og nummerressurser, eller på de særlige forpliktelsene nevnt i artikkel 13 nr. 2 eller artikkel 47 nr. 1 eller 2, som utgjør en umiddelbar og alvorlig trussel mot offentlig orden, offentlig sikkerhet eller folkehelsen, eller det er fare for at vil skape alvorlige økonomiske eller driftsmessige problemer for andre tilbydere eller brukere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester eller andre brukere av radiospektrum. Vedkommende myndighet skal gi det aktuelle foretaket en rimelig mulighet til å fremme sine synspunkter og foreslå løsninger. Dersom det er relevant, kan vedkommende myndighet bekrefte de midlertidige tiltakene, som skal være gyldig i høyst tre måneder, men som under de omstendighetene der håndhevingsprosedyrene ikke er fullført, kan forlenges med høyst ytterligere tre måneder.

7. Foretak skal ha rett til å påklage tiltak truffet i henhold til denne artikkel etter framgangsmåten nevnt i artikkel 31.

*Artikkel 31*

**Klageadgang**

1. Medlemsstatene skal sikre at det finnes effektive ordninger på nasjonalt plan som gjør det mulig for alle brukere eller foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester eller tilhørende ressurser, og som berøres av en beslutning truffet av en vedkommende myndighet, å klage beslutningen inn for en klageinstans som er uavhengig av de berørte parter og av innblanding utenfra eller politisk press som kan forhindre en uavhengig vurdering av saker den skal behandle. Denne instansen, som kan være en domstol, skal ha den sakkunnskap som er nødvendig for å kunne gjennomføre sine oppgaver. Medlemsstatene skal sikre at det tas behørig hensyn til sakens fakta.

I påvente av utfallet av klagen, skal beslutningen fra vedkommende myndighet stå, med mindre det er truffet midlertidige tiltak i samsvar med nasjonal rett.

2. Dersom klageinstansen nevnt i nr. 1 i denne artikkel ikke er en rettsinstans, skal dens beslutninger alltid begrunnes skriftlig. I slike tilfeller kan beslutningene også klages inn for en domstol i henhold til artikkel 267 i TEUV.

Medlemsstatene skal sikre at klageordningen er effektiv.

3. Medlemsstatene skal samle inn opplysninger om den generelle gjenstanden for klagene, antall anmodninger om klage, klagebehandlingens varighet og antall beslutninger om å treffe midlertidige tiltak. Medlemsstatene skal framlegge disse opplysningene med beslutninger eller vurderinger for Kommisjonen og BEREC etter en begrunnet anmodning fra dem.

AVDELING IV

**FRAMGANGSMÅTER I DET INDRE MARKED**

*KAPITTEL I*

*Artikkel 32*

**Konsolidering av det indre marked for elektronisk kommunikasjon**

1. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal under utførelsen av de oppgavene de er pålagt i henhold til dette direktiv, ta størst mulig hensyn til målene angitt i artikkel 3.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal bidra til utviklingen av det indre marked gjennom et åpent samarbeid med hverandre og med Kommisjonen og BEREC for å sikre en ensartet anvendelse av dette direktiv i alle medlemsstater. Med henblikk på dette skal de særlig samarbeide med Kommisjonen og BEREC for å identifisere hvilke typer virkemidler og løsninger som er best egnet til å håndtere de enkelte typer markedssituasjoner.

3. Med mindre annet er fastsatt i rekommandasjoner eller retningslinjer som er vedtatt i henhold til artikkel 34 ved avslutningen av den offentlige høringen, dersom det kreves i henhold til artikkel 23, skal en nasjonal reguleringsmyndighet når den har til hensikt å treffe et tiltak som

a) hører inn under virkeområdet for artikkel 61, 64, 67, 68 eller 83 og

b) vil få innvirkning på handelen mellom medlemsstatene,

offentliggjøre utkastet til tiltak og oversende det til Kommisjonen, BEREC og de nasjonale reguleringsmyndighetene i andre medlemsstater samtidig, og angi begrunnelsen for tiltaket i samsvar med artikkel 20 nr. 3. Nasjonale reguleringsmyndigheter, BEREC og Kommisjonen kan komme med merknader til utkastet til tiltak innen én måned. Fristen på én måned skal ikke forlenges.

4. Vedtakelsen av utkastet til tiltak nevnt i nr. 3 i denne artikkel skal utsettes i ytterligere to måneder dersom dette tiltaket har som mål å

a) definere et aktuelt marked som avviker fra markedene nevnt i rekommandasjonen nevnt i artikkel 64 nr. 1, eller

b) fastsette at et foretak, enten alene eller sammen med andre, har en sterk markedsstilling i henhold til artikkel 67 nr. 3 eller 4,

og vil få innvirkning på handelen mellom medlemsstatene, samt når Kommisjonen har angitt overfor den nasjonale reguleringsmyndigheten at den anser utkastet til tiltak som en hindring for det felles marked, eller at den er i alvorlig tvil om tiltaket er forenlig med unionsretten og særlig med målene nevnt i artikkel 3. Fristen på to måneder skal ikke forlenges. Kommisjonen skal underrette BEREC og de nasjonale reguleringsmyndighetene om sine forbehold i et slikt tilfelle og offentliggjøre dem samtidig.

5. BEREC skal offentliggjøre en uttalelse om Kommisjonens forbehold nevnt i nr. 4 som angir hvorvidt den anser at utkastet til tiltak bør opprettholdes, endres eller trekkes tilbake, og skal eventuelt gi konkrete forslag for dette formål.

6. Innen fristen på to måneder nevnt i nr. 4 kan Kommisjonen enten

a) treffe en beslutning som krever at den berørte nasjonale reguleringsmyndighet trekker tilbake utkastet til tiltak, eller

b) treffe en beslutning om å oppheve sine forbehold nevnt i nr. 4.

Kommisjonen skal ta størst mulig hensyn til uttalelsen fra BEREC før den treffer en beslutning.

Beslutningene nevnt i bokstav a) i første ledd skal følges av en detaljert og objektiv analyse av grunnene til at Kommisjonen mener at utkastet til tiltak ikke skal vedtas, samt konkrete forslag til endringer av det.

7. Dersom Kommisjonen har truffet en beslutning i samsvar med nr. 6 første ledd bokstav a) i denne artikkel som krever at en nasjonal reguleringsmyndighet trekker tilbake et utkast til tiltak, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten endre eller trekke tilbake utkastet til tiltak innen seks måneder etter den datoen Kommisjonen traff sin beslutning. Dersom utkastet til tiltak er endret, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten foreta en offentlig høring i samsvar med artikkel 23, og skal meddele Kommisjonen det endrede utkastet til tiltak i samsvar med nr. 3 i denne artikkel.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

8. Den berørte nasjonale reguleringsmyndigheten skal ta størst mulig hensyn til merknadene fra de andre nasjonale reguleringsmyndighetene, fra BEREC og fra Kommisjonen, og med unntak av tilfellene nevnt i nr. 4 og nr. 6 bokstav a), kan den vedta det endelige utkastet til tiltak, og skal når den gjør det, oversende det til Kommisjonen.

9. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal oversende til Kommisjonen og BEREC alle vedtatte endelige tiltak som hører inn under nr. 3 bokstav a) og b).

10. I unntakstilfeller kan en nasjonal reguleringsmyndighet som unntak fra framgangsmåten fastsatt i nr. 3 og 4, umiddelbart vedta forholdsmessige og midlertidige tiltak når den anser at det er behov for hastetiltak for å beskytte konkurransen og verne brukernes interesser. Den skal omgående oversende de behørig begrunnede tiltakene til Kommisjonen, til de andre nasjonale reguleringsmyndighetene og til BEREC. En beslutning truffet av den nasjonale reguleringsmyndigheten for å gjøre disse tiltakene permanente eller forlenge deres gyldighetsperiode, skal være omfattet av bestemmelsene i nr. 3 og 4.

11. En nasjonal reguleringsmyndighet kan når som helst trekke tilbake et utkast til tiltak.

*Artikkel 33*

**Framgangsmåte for ensartet anvendelse av avhjelpende tiltak**

1. Dersom det planlagte tiltaket omfattet av artikkel 32 nr. 3 har som mål å pålegge, endre eller trekke tilbake en forpliktelse for et foretak i henhold til artikkel 61 eller 67 sammenholdt med artikkel 69-76 og artikkel 83, kan Kommisjonen innen fristen på én måned nevnt i artikkel 32 nr. 3, underrette den berørte nasjonale reguleringsmyndigheten og BEREC om sine grunner til at de anser utkastet til tiltak som en hindring for det indre marked eller om sin alvorlige tvil om tiltaket er forenlig med unionsretten. I slike tilfeller skal vedtakelsen av utkastet til tiltak utsettes i ytterligere tre måneder etter Kommisjonens underretning.

I mangel av slik underretning kan den berørte nasjonale reguleringsmyndighet vedta utkastet til tiltak, idet det tas størst mulig hensyn til eventuelle uttalelser fra Kommisjonen, BEREC eller andre nasjonale reguleringsmyndigheter.

2. I løpet av tidsrommet på tre måneder nevnt i nr. 1 i denne artikkel skal Kommisjonen, BEREC og den nasjonale reguleringsmyndigheten samarbeide tett for å identifisere det mest hensiktsmessige og effektive tiltaket i lys av målene fastsatt i artikkel 3, samtidig som det tas behørig hensyn til synspunktene til markedsdeltakerne og behovet for å sikre utvikling av en ensartet reguleringspraksis.

3. Innen seks uker fra begynnelsen av tidsrommet på tre måneder som er nevnt i nr. 1, skal BEREC avgi en uttalelse om Kommisjonens underretning nevnt i nr. 1 som angir hvorvidt den anser at utkastet til tiltak bør endres eller trekkes tilbake og eventuelt gi konkrete forslag for dette formål. Uttalelsen skal gi en begrunnelse og offentliggjøres.

4. Dersom BEREC i sin uttalelse deler Kommisjonens alvorlige tvil, skal den samarbeide tett med den aktuelle nasjonale reguleringsmyndigheten om å identifisere hvilket tiltak som er mest hensiktsmessig og effektivt. Innen utløpet av tidsrommet på tre måneder nevnt i nr. 1, kan den nasjonale reguleringsmyndigheten enten

a) endre eller trekke tilbake sitt utkast til tiltak, idet det tas størst mulig hensyn til Kommisjonens underretning nevnt i nr. 1 og BERECs uttalelse, eller

b) opprettholde sitt utkast til tiltak.

5. Kommisjonen kan innen én måned etter utløpet av tidsrommet på tre måneder nevnt i nr. 1 og idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, dersom en slik foreligger,

a) utstede en rekommandasjon som krever at den aktuelle nasjonale reguleringsmyndigheten endrer eller trekker tilbake utkastet til tiltak, herunder konkrete forslag for dette formål, og gir en begrunnelse for sin rekommandasjon, særlig dersom BEREC ikke deler Kommisjonens alvorlige tvil,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

b) treffe en beslutning om å oppheve sine forbehold angitt i samsvar med nr. 1,

c) når det gjelder utkast til tiltak som hører inn under artikkel 61 nr. 3 annet ledd eller artikkel 76 nr. 2, treffe en beslutning som krever at den berørte nasjonale reguleringsmyndigheten trekker tilbake utkastet til tiltak, dersom BEREC deler Kommisjonens alvorlige tvil, ledsaget av en detaljert og objektiv analyse av grunnene til at Kommisjonen mener at utkastet til tiltak ikke bør vedtas, med konkrete forslag til endring av utkastet til tiltak, med forbehold for framgangsmåten fastsatt i artikkel 32 nr. 7, som får tilsvarende anvendelse.

6. Innen én måned etter at Kommisjonen har utstedt rekommandasjonen i samsvar med nr. 5 bokstav a), eller har opphevet sine forbehold i samsvar med nr. 5 bokstav b), skal den aktuelle nasjonale reguleringsmyndigheten oversende det vedtatte endelige vedtaket til Kommisjonen og BEREC.

Denne fristen kan forlenges for å gjøre det mulig for den nasjonale reguleringsmyndigheten å gjennomføre en offentlig høring i samsvar med artikkel 23.

7. Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten beslutter ikke å endre eller trekke tilbake utkastet til tiltak på grunnlag av rekommandasjonen utstedt i henhold til nr. 5 bokstav a), skal den gi en begrunnelse.

8. Den nasjonale reguleringsmyndigheten kan når som helst i prosessen trekke tilbake det foreslåtte utkastet til tiltak.

*Artikkel 34*

**Gjennomføringsbestemmelser**

Etter en offentlig høring, etter samråd med de nasjonale reguleringsmyndighetene og idet det er tatt størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, kan Kommisjonen vedta rekommandasjoner eller retningslinjer i forbindelse med artikkel 32 som fastsetter form, innhold og detaljnivå i underretningen som kreves i samsvar med 32 nr. 3, under hvilke omstendigheter det ikke vil kreves underretning, og beregning av fristene.

*KAPITTEL II*

***Ensartet tildeling av radiospektrum***

*Artikkel 35*

**Framgangsmåte for fagfellevurdering**

1. Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet har planer om å gjennomføre en utvelgingsprosedyre i samsvar med artikkel 55 nr. 2 i forbindelse med radiospektrum som det er fastsatt harmoniserte vilkår for ved hjelp av tekniske gjennomføringstiltak i samsvar med vedtak nr. 676/2002/EF for å muliggjøre bruk av radiospektrum til trådløse bredbåndsnett og -tjenester, skal den i henhold til artikkel 23 underrette RSPG om ethvert utkast til tiltak som hører inn under virkeområdet for den sammenlignende eller konkurransebaserte utvelgingsprosedyren i henhold til artikkel 55 nr. 2, og angi hvorvidt og når den skal anmode RSPG om å innkalle til et forum for fagfellevurdering.

Dersom RSPG blir anmodet om det, skal RSPG organisere et forum for fagfellevurdering for å drøfte og utveksle synspunkter om utkastene til tiltak, og skal legge til rette for utveksling av erfaringer og beste praksis for disse utkastene til tiltak.

Forumet for fagfellevurdering skal bestå av medlemmene av RSPG og organiseres og ledes av en representant for RSPG.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Senest under den offentlige høringen som gjennomføres i henhold til artikkel 23, kan RSPG unntaksvis ta initiativ til å innkalle til et forum for fagfellevurdering i samsvar med forretningsordenen for organisering av det, for å utveksle erfaringer og beste praksis om et utkast til tiltak i forbindelse med en utvelgingsprosedyre dersom den anser at utkastet til tiltak i betydelig grad vil være til skade for den nasjonale reguleringsmyndighetens eller annen vedkommende myndighets mulighet til å nå målene fastsatt i artikkel 3, 45, 46 og 47.

3. RSPG skal på forhånd definere og offentliggjøre de objektive kriteriene for særlig innkalling til forumet for fagfellevurdering.

4. Ved forumet for fagfellevurdering skal den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet gi en forklaring på hvordan utkastet til tiltak

a) fremmer utviklingen av det indre marked og tjenesteyting over landegrensene samt konkurransen, skaper størst mulige fordeler for forbrukerne og samlet oppnår målene fastsatt i artikkel 3, 45, 46 og 47 i dette direktiv samt i vedtak nr. 676/2002/EF og beslutning nr. 243/2012/EU,

b) sikrer effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum, og

c) sikrer stabile og forutsigbare investeringsvilkår for eksisterende og potensielle radiospektrumbrukere når det bygges ut nett for levering av elektroniske kommunikasjonstjenester som er avhengige av radiospektrum.

5. Forumet for fagfellevurdering skal være åpent for frivillig deltakelse for sakkyndige fra andre vedkommende myndigheter og fra BEREC.

6. Det skal innkalles til forum for fagfellevurdering bare én gang i løpet av den overordnede nasjonale forberedelses- og høringsprosessen i en enkelt utvelgingsprosedyre for ett eller flere frekvensbånd, med mindre den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet anmoder om at innkalles på nytt.

7. På anmodning fra den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet som anmodet om møtet, kan RSPG vedta en rapport om hvordan utkastet til tiltak oppnår målene fastsatt i nr. 4, og som viser hvilke synspunkter som ble utvekslet i forumet for fagfellevurdering.

8. RSPG skal i februar hvert år offentliggjøre en rapport om utkastene til tiltak som ble drøftet i henhold til nr. 1 og 2. Rapporten skal angi erfaringer og beste praksis.

9. Etter forumet for fagfellevurdering kan RSPG på anmodningen fra den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet som anmodet om møtet, vedta en uttalelse om utkastet til tiltak.

*Artikkel 36*

**Harmonisert tildeling av radiospektrum**

Dersom bruken av radiospektrum er harmonisert, det er enighet om vilkår og framgangsmåter for tilgang og foretakene som skal tildeles radiospektrum, er valgt ut i samsvar med internasjonale avtaler og unionsregler, skal medlemsstatene tildele rettighet til bruk av slikt radiospektrum i samsvar med dette. Under forutsetning av at alle nasjonale vilkår knyttet til rettigheten til bruk av berørt radiospektrum er oppfylt og det er benyttet en felles utvelgingsprosedyre, skal medlemsstatene ikke fastsette ytterligere vilkår, tilleggskriterier eller prosedyrer som ville begrense, endre eller forsinke en riktig gjennomføring av den felles tildelingen av slikt radiospektrum.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 37*

**Felles godkjenningsprosess for å tildele individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum**

To eller flere medlemsstater kan samarbeide med hverandre og med RSPG, idet det tas hensyn til en eventuell interesse uttrykt av markedsdeltakere gjennom i fellesskap å opprette felles aspekter i en godkjenningsprosess og eventuelt også felles å gjennomfører utvelgingsprosessen for å tildele individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum.

Ved utarbeiding av den felles godkjenningsprosessen kan medlemsstatene ta hensyn til følgende kriterier:

a) De enkelte nasjonale godkjenningsprosessene skal innledes og gjennomføres av vedkommende myndigheter i samsvar med en felles avtalt tidsplan.

b) Den skal fastsette, dersom det er relevant, felles vilkår og prosedyrer for utvelging og tildeling av individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum blant de berørte medlemsstatene.

c) Den skal fastsette, dersom det er relevant, felles eller sammenlignbare vilkår som er knyttet til de individuelle rettighetene til å bruke radiospektrum blant de berørte medlemsstatene, blant annet ved å tillate at brukere tildeles lignende radiospektrumblokker.

d) Den skal være åpen for andre medlemsstater hele tiden fram til den felles godkjenningsprosessen er gjennomført.

Dersom medlemsstatene til tross for den interessen som uttrykkes av markedsdeltakerne, ikke handler i fellesskap, skal de underrette disse markedsdeltakerne om grunnene til sin beslutning.

*KAPITTEL III*

***Harmoniseringstiltak***

*Artikkel 38*

**Harmoniseringstiltak**

1. Dersom Kommisjonen fastslår at ulikheter i den nasjonale reguleringsmyndighetens eller annen vedkommende myndighets gjennomføring av reguleringsoppgavene angitt i dette direktiv kan skape en hindring for det indre marked, kan Kommisjonen, idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse eller, dersom det er relevant, RSPG, vedta rekommandasjoner eller, med forbehold for nr. 3 i denne artikkel, treffe beslutninger ved hjelp av gjennomføringsrettsakter for å sikre en harmonisert anvendelse av dette direktiv, og for å bidra til at målene fastsatt i artikkel 3 nås.

2. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter tar størst mulig hensyn til rekommandasjonene nevnt i nr. 1 i utførelsen av sine oppgaver. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet eller annen vedkommende myndighet velger ikke å følge en rekommandasjon, skal den underrette Kommisjonen om dette og begrunne sin holdning.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Beslutningene som er truffet i henhold til nr. 1, skal omfatte bare identifikasjon av en harmonisert og samordnet strategi for å kunne avhjelpe følgende forhold:

a) Manglende samsvar i gjennomføringen av allmenne reguleringsmetoder fra de nasjonale reguleringsmyndighetene ved reguleringen av markedene for elektronisk kommunikasjon ved anvendelse av artikkel 64 og 67, dersom den skaper en hindring for det indre marked; slike beslutninger skal ikke vise til særlige underretninger fra de nasjonale reguleringsmyndighetene i henhold til artikkel 32; i et slikt tilfelle skal Kommisjonen foreslå et utkast til beslutning bare

   i) etter minst to år etter vedtakelsen av en kommisjonsrekommandasjon som omhandler samme emne, og

   ii) idet det tas størst mulig hensyn til en uttalelse fra BEREC om hvorvidt det skal treffes en slik beslutning, som BEREC skal gi innen tre måneder etter Kommisjonens anmodning.

b) Nummerforvaltning, herunder nummerserier, nummeroverførbarhet og andre identifikatorer, systemer for nummer- og adressekonvertering og tilgang til nødmeldingstjenester via det felles europeiske nødnummer «112».

4. Gjennomføringsrettsaktene nevnt i nr. 1 denne artikkel skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 4.

5. BEREC kan på eget initiativ gi Kommisjonen råd om hvorvidt et tiltak bør vedtas i henhold til nr. 1.

6. Dersom Kommisjonen ikke har vedtatt en rekommandasjon eller truffet en beslutning innen ett år fra datoen da BEREC vedtok en uttalelse som angir at det foreligger forskjeller i den nasjonale reguleringsmyndighetens eller annen vedkommende myndighets gjennomføring av reguleringsoppgavene angitt i dette direktiv som kan skape en hindring for det indre marked, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet om sin begrunnelse for dette og offentliggjøre disse grunnene.

Dersom Kommisjonen har vedtatt en rekommandasjon i samsvar med nr. 1, men det manglende samsvaret i gjennomføringen som skaper hindringer for det indre marked, fortsatt er til stede to år deretter, skal Kommisjonen, med forbehold for nr. 3, treffe en beslutning i form av gjennomføringsrettsakter i samsvar med nr. 4.

Dersom Kommisjonen ikke har truffet en beslutning innen ytterligere ett år etter at det er vedtatt en rekommandasjon i henhold til nr. 2, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet om sin begrunnelse for dette og offentliggjøre disse grunnene.

*Artikkel 39*

**Standardisering**

1. Kommisjonen skal utarbeide og offentliggjøre i Den Europeiske Unions Tidende en liste over ikke-obligatoriske standarder eller spesifikasjoner som skal danne grunnlag for å fremme et harmonisert tilbud av elektroniske kommunikasjonsnett og elektroniske kommunikasjonstjenester med tilhørende ressurser og tilhørende tjenester. Om nødvendig kan Kommisjonen etter samråd med komiteen nedsatt ved direktiv (EU) 2015/1535 anmode de europeiske standardiseringsorganisasjoner [Den europeiske standardiseringsorganisasjon (CEN), Den europeiske komité for elektroteknisk standardisering (CENELEC) og Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjoner (ETSI)] om å utarbeide standarder.

2. Medlemsstatene skal fremme bruken av standardene og spesifikasjonene nevnt i nr. 1 ved levering av tjenester, tekniske grensesnitt eller nettfunksjoner når dette er strengt nødvendig for å sikre slik samvirkingsevne mellom tjenester, ende-til-ende-forbindelse, forenkling av skifte av tilbydere, nummeroverførbarhet og andre identifikatorer og øke valgfriheten for brukerne.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

I mangel av offentliggjorte standarder eller spesifikasjoner i samsvar med nr. 1, skal medlemsstatene fremme gjennomføringen av standarder eller spesifikasjoner vedtatt av de europeiske standardiseringsorganisasjonene.

Dersom det ikke finnes slike standarder eller spesifikasjoner, skal medlemsstatene oppfordre til gjennomføring av internasjonale standarder eller anbefalinger vedtatt av Den internasjonale teleunion (ITU), Den europeiske post- og telekonferanse (CEPT), Den internasjonale standardiseringsorganisasjon (ISO) og Den internasjonale elektrotekniske standardiseringsorganisasjon (CEI).

Dersom det allerede finnes internasjonale standarder, skal medlemsstatene oppfordre de europeiske standardiseringsorganisasjonene til å bruke disse standardene eller relevante deler av dem som grunnlag ved utarbeiding av nye standarder, med mindre de internasjonale standardene eller de relevante delene av dem ville være virkningsløse.

Alle standarder eller spesifikasjoner som er nevnt i nr. 1 eller i dette nummer, skal ikke hindre tilgang som kan kreves i henhold til dette direktiv, når det er mulig.

3. Dersom standardene eller spesifikasjonene nevnt i nr. 1 ikke er gjennomført på en riktig måte slik at samvirkingsevnen mellom tjenester ikke kan sikres i en eller flere medlemsstater, kan gjennomføringen av standardene eller spesifikasjonene gjøres obligatorisk etter framgangsmåten fastsatt i nr. 4, i den grad dette er strengt nødvendig for å sikre slik samvirkingsevne og øke valgfriheten for brukerne.

4. Dersom Kommisjonen har til hensikt å gjøre gjennomføringen av visse standarder eller spesifikasjoner obligatorisk, skal den offentliggjøre en kunngjøring i Den Europeiske Unions Tidende og oppfordre alle berørte parter til å komme med sine merknader. Kommisjonen skal ved hjelp av gjennomføringsrettsakter gjøre gjennomføringen av de relevante standardene obligatorisk ved at standardene føres opp som obligatoriske standarder i listen over standarder eller spesifikasjoner som offentliggjøres i Den Europeiske Unions Tidende.

5. Dersom Kommisjonen mener at standardene eller spesifikasjonene nevnt i nr. 1 ikke lenger bidrar til tilbud av harmoniserte elektroniske kommunikasjonstjenester, at de ikke lenger svarer til forbrukernes behov eller at de hindrer den teknologiske utvikling, skal den fjerne dem fra listen over standarder eller spesifikasjoner nevnt i nr. 1.

6. Dersom Kommisjonen mener at standardene eller spesifikasjonene nevnt i nr. 4 ikke lenger bidrar til tilbud av harmoniserte elektroniske kommunikasjonstjenester, at de ikke lenger svarer til forbrukernes behov eller at de hindrer den teknologiske utvikling, skal den ved hjelp av gjennomføringsrettsakter fjerne dem fra listen over standarder eller spesifikasjoner nevnt i nr. 1.

7. Gjennomføringsrettsaktene nevnt i nr. 4 og 6 i denne artikkel skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 4.

8. Denne artikkel får ikke anvendelse på grunnleggende krav, grensesnittspesifikasjoner og harmoniserte standarder som direktiv 2014/53/EF får anvendelse på.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

AVDELING V

**SIKKERHET (SECURITY)**

*Artikkel 40*

**Sikkerhet i nett og tjenester**

1. Medlemsstatene skal sikre at tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester treffer hensiktsmessige og forholdsmessige tekniske og organisatoriske tiltak for å håndtere risikoene knyttet til sikkerheten i nett og tjenester. Idet det tas hensyn til nåværende utviklingstrinn i teknikken skal disse tiltakene sikre et sikkerhetsnivå som står i forhold til risikoen. Det skal særlig treffes tiltak, herunder eventuelt kryptering, for å forebygge og minimere virkningen av sikkerhetshendelser for brukere og for andre nett og tjenester.

Den europeiske unions byrå for nett- og informasjonssikkerhet («ENISA») skal i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 526/2013([1]) lette samordningen av medlemsstatene for å unngå avvikende nasjonale krav som kan skape sikkerhetsrisikoer og hindringer for det indre marked.

2. Medlemsstatene skal sikre at tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester uten unødig opphold underretter vedkommende myndighet om en sikkerhetshendelse som har hatt en vesentlig virkning på driften av nett eller tjenester.

Med henblikk på å fastslå omfanget av virkningen av en sikkerhetshendelse skal det tas hensyn særlig til følgende parametrer, dersom de foreligger:

a) Antall brukere som er påvirket av sikkerhetshendelsen.

b) Varigheten av sikkerhetshendelsen.

c) Størrelsen på det geografiske området som er påvirket av sikkerhetshendelsen.

d) I hvilket omfang nettets eller tjenestens virkemåte er påvirket.

e) Omfanget av virkningen på økonomisk og samfunnsmessig virksomhet.

Dersom det er relevant, skal den berørte vedkommende myndighet underrette vedkommende myndigheter i de andre medlemsstatene og ENISA. Den berørte vedkommende myndighet kan underrette offentligheten eller kreve at tilbyderne gjør dette, dersom den fastslår at det er i offentlighetens interesse at sikkerhetshendelsen offentliggjøres.

En gang i året skal den berørte vedkommende myndighet framlegge en sammendragsrapport for Kommisjonen og ENISA om meldingene den har mottatt og hvilke tiltak som er truffet i samsvar med dette nummer.

3. Medlemsstatene skal sikre at når det gjelder et bestemt og betydelig trussel i forbindelse med en sikkerhetshendelse i offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, skal tilbydere av slike nett eller tjenester underrette de av brukerne som potensielt kan bli påvirket av en slik trussel, om eventuelle vernetiltak eller avhjelpende tiltak som brukerne kan treffe. Dersom det er hensiktsmessig, skal tilbyderne også underrette brukerne om selve trusselen.

4. Denne artikkel berører ikke forordning (EU) 2016/679 og direktiv 2002/58/EF.

5. Kommisjonen kan, idet det tas størst mulig hensyn til ENISAs uttalelse, vedta gjennomføringsrettsakter med nærmere opplysninger om de tekniske og organisatoriske tiltakene som er nevnt i nr. 1, samt om omstendighetene, formatet og framgangsmåtene som gjelder for meldingskravene i henhold til nr. 2. De skal i så stor grad som mulig være basert på europeiske og internasjonale standarder, og skal ikke være til hinder for at medlemsstatene kan vedta ytterligere krav for å nå målene fastsatt i nr. 1.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 4.

*Artikkel 41*

**Gjennomføring og håndheving**

1. Medlemsstatene skal med sikte på gjennomføring av artikkel 40 sikre at vedkommende myndigheter har myndighet til å gi tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester bindende instrukser, herunder om tiltakene som kreves for å avhjelpe en sikkerhetshendelse eller hindre at en slik oppstår når det er påvist en alvorlig trussel, og om frister for gjennomføring.

([1]) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 526/2013 av 21. mai 2013 om Den europeiske unions byrå for nett- og informasjonssikkerhet (ENISA) og om oppheving av forordning (EF) nr. 460/2004 (EUT L 165 av 18.6.2013, s. 41).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter har myndighet til å pålegge tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige kommunikasjonstjenester å

a) gi de opplysningene som er nødvendige for å vurdere sikkerheten i deres nett og tjenester, herunder en dokumentert sikkerhetspolitikk, og

b) gjennomgå en sikkerhetsrevisjon utført av et kvalifisert, uavhengig organ eller en vedkommende myndighet og stille resultatene til rådighet for vedkommende myndighet; kostnadene ved revisjonen skal betales av tilbyderen.

3. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter har all nødvendig myndighet til å undersøke tilfeller av manglende samsvar og virkningene av dette på sikkerheten i nett og tjenester.

4. Medlemsstatene skal med sikte på gjennomføring av artikkel 40 sikre at vedkommende myndigheter har myndighet til å innhente bistand fra en enhet for håndtering av digitale hendelser (CSIRT) som er utpekt i henhold til artikkel 9 i direktiv (EU) 2016/1148 i forbindelse med saker som hører inn under oppgavene til CSIRT-enheter i henhold til nr. 2 i vedlegg I til nevnte direktiv.

5. Vedkommende myndigheter skal ved behov og i samsvar med nasjonal rett rådføre seg med og samarbeide med de relevante nasjonale myndighetene med ansvar for håndheving av loven, vedkommende myndigheter i henhold til artikkel 8 nr. 1 i direktiv (EU) 2016/1148 og nasjonale personvernmyndigheter.

DEL II

**NETT**

AVDELING I

**MARKEDSADGANG OG UTBYGGING**

*KAPITTEL I*

***Avgifter***

*Artikkel 42*

**Avgifter for rettigheter til å bruke radiospektrum og rettigheter til å installere ressurser**

1. Medlemsstatene kan gi vedkommende myndighet lov til å ilegge avgifter for rettigheter til å bruke radiospektrum eller rettigheter til å installere ressurser på, over eller under offentlig eller privat eiendom som brukes til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester og tilhørende ressurser som sikrer best mulig utnyttelse av slike ressurser. Medlemsstatene skal sikre at slike avgifter er objektivt begrunnet, sikrer innsyn og likebehandling og står i forhold til det påtenkte formål, og skal ta hensyn til de generelle målene i dette direktiv.

2. Når det gjelder rettigheter til å bruke radiospektrum, skal medlemsstatene bestrebe seg på å sikre at gjeldende avgifter fastsettes på et nivå som sikrer effektiv tildeling og bruk av radiospektrum, herunder ved å

a) fastsette minstepriser som minsteavgifter for rettigheter til å bruke radiospektrum ved å ta hensyn til verdien av disse rettighetene på deres mulige alternative bruksområder,

b) ta hensyn til kostnadene som følger av vilkårene knyttet til disse rettighetene, og

c) anvende, i den grad det er mulig, betalingsordninger knyttet til den faktiske tilgjengeligheten til bruk av radiospektrum.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*KAPITTEL II*

***Tilgang til eiendom***

*Artikkel 43*

**Framføringsrettigheter**

1. Medlemsstatene skal sikre at når vedkommende myndighet behandler en søknad om tildeling av rettigheter

— til å installere ressurser på, over eller under offentlig eller privat eiendom, til et foretak som har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, eller

— til å installere ressurser på, over eller under offentlig eiendom, til et foretak som har tillatelse til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett som ikke er offentlig tilgjengelige,

skal vedkommende myndighet

a) treffe sin beslutning på grunnlag av enkle, effektive og offentlig tilgjengelige framgangsmåter som sikrer innsyn og likebehandling og anvendes uten forsinkelse, og i alle tilfeller treffe sin beslutning innen seks måneder etter at søknaden er inngitt, unntatt ved ekspropriasjon, og

b) følge prinsippene om innsyn og likebehandling når den knytter visse vilkår til slike rettigheter.

Framgangsmåtene nevnt i bokstav a) og b) kan variere, avhengig av om søkeren tilbyr av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller ikke.

2. Medlemsstatene skal sikre at dersom offentlige eller lokale myndigheter beholder eierskapet eller kontrollen over foretak som tilbyr offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, er det et effektivt strukturelt skille mellom funksjonen for overdragelse av rettighetene nevnt i nr. 1 og virksomheten knyttet til eierskap eller kontroll.

*Artikkel 44*

**Samlokalisering og felles bruk av nettdeler og tilhørende ressurser for tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett**

1. Dersom en operatør har utøvd rettigheten i henhold til nasjonal rett til å installere ressurser på, over eller under offentlig eller privat eiendom, eller har benyttet seg av en framgangsmåte for ekspropriasjon eller bruk av eiendom, skal vedkommende myndigheter pålegge samlokalisering og felles bruk av nettdeler og tilhørende ressurser som er installert på dette grunnlaget, for å verne miljøet, folkehelsen, den offentlige sikkerheten eller for å oppfylle mål for by- og arealplanlegging.

Samlokalisering og felles bruk av nettdeler og installerte ressurser og felles bruk av eiendom kan pålegges bare etter et passende tidsrom med offentlig høring, der alle berørte parter skal gis mulighet til å uttrykke sitt syn, og bare i særlige områder der slik felles bruk anses å være nødvendig for å nå målene fastsatt i første ledd. Vedkommende myndigheter kan ilegge felles bruk av slike ressurser eller slik eiendom, herunder grunn, bygninger, ledninger i bygninger, master, antenner, tårn og andre støttekonstruksjoner, kabelkanaler, rør, mannhull, fordelerskap eller tiltak for å forenkle samordning av offentlige bygge- og anleggsarbeider. Om nødvendig kan en medlemsstat kan utpeke en nasjonal reguleringsmyndighet eller annen vedkommende myndighet til å utføre en eller flere av følgende oppgaver:

a) Samordne prosessen fastsatt i denne artikkel.

b) Fungere som et sentralt informasjonspunkt.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

c) Fastsette regler for fordeling av kostnadene ved felles bruk av ressurser eller eiendommer og ved samordning av offentlige bygge- og anleggsarbeider.

2. Tiltak truffet av en vedkommende myndighet i samsvar med denne artikkel skal være objektive, åpne, rimelige og sikre likebehandling. Dersom det er relevant, skal disse tiltakene utføres i samarbeid med de nasjonale reguleringsmyndighetene.

*KAPITTEL III*

***Tilgang til radiospektrum,***

Avsnitt 1

**Tillatelser**

*Artikkel 45*

**Forvaltning av radiospektrum**

1. Idet det tas behørig hensyn til det faktum at radiospektrum er et offentlig gode med stor samfunnsmessig, kulturell og økonomisk verdi, skal medlemsstatene sikre effektiv forvaltning av radiospektrum for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester på deres territorium i samsvar med artikkel 3 og 4. De skal sikre at vedkommende myndigheters tildeling av, utstedelse av generelle tillatelser til og tildeling av individuelle rettigheter til bruk av radiospektrum til elektroniske kommunikasjonsnett og tjenester er basert på objektive, åpne, konkurransefremmende og rimelige kriterier som sikrer likebehandling.

Ved anvendelsen av denne artikkel skal medlemsstatene overholde relevante internasjonale avtaler, herunder ITUs radioreglement og andre avtaler som er vedtatt innenfor rammen av ITU som gjelder radiospektrum, for eksempel avtalen inngått ved den regionale radiokommunikasjonskonferansen i 2006, og kan ta hensyn til offentlig orden.

2. Medlemsstatene skal fremme harmoniseringen av bruk av radiospektrum av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i hele Unionen, i samsvar med behovet for å sikre en effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum, og for å sørge for fordeler for forbrukeren, for eksempel konkurranse, stordriftsfordeler og samvirkingsevne mellom nett og tjenester. Når de gjør dette, skal de handle i samsvar med artikkel 4 i dette direktiv og med beslutning nr. 676/2002/EF, blant annet ved å

a) etterstrebe trådløs bredbåndsdekning med høy kvalitet og høy hastighet på sitt nasjonale territorium og for befolkningen, samt dekning på store nasjonale og europeiske hovedfartsårer, herunder det transeuropeiske transportnettet som nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1315/2013([1]),

b) lette den raske utviklingen i Unionen av nye trådløse kommunikasjonsteknologier og -applikasjoner, herunder eventuelt på tvers av sektorer,

c) sikre forutsigbarhet og ensartethet ved tildeling, fornyelse, endring, begrensning og tilbaketrekking av rettigheter til å bruke radiospektrum for å fremme langsiktige investeringer,

d) sikre forebygging av grensekryssende eller nasjonal skadelig interferens i samsvar med henholdsvis artikkel 28 og 46, og treffe hensiktsmessige forebyggende og avhjelpende tiltak for dette formål,

e) fremme felles bruk av radiospektrum mellom like eller forskjellige typer bruk av radiospektrum i samsvar med konkurranseretten,

([1]) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1315/2013 av 11. desember 2013 om unionsretningslinjer for utviklingen av et transeuropeisk transportnett og om oppheving av beslutning nr. 661/2010/EU (EUT L 348 av 20.12.2013, s. 1).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

f) bruke den mest hensiktsmessige og minst ressurskrevende tillatelsesordningen som er mulig i samsvar med artikkel 46, på en slik måte at bruken av radiospektrum blir mest mulig effektiv, felles og fleksibel,

g) anvende regler for tildeling, overføring, fornyelse, endring og tilbaketrekking av rettigheter til å bruke radiospektrum som er klart og åpent fastsatt for å sikre rettssikkerhet, ensartethet og forutsigbarhet,

h) etterstrebe ensartethet og forutsigbarhet i hele Unionen med hensyn til hvordan bruken av radiospektrum er tillatt for å verne folkehelsen, idet det tas hensyn til rekommandasjon 1999/519/EF.

I henhold til første ledd og i forbindelse med utarbeidingen av tekniske gjennomføringstiltak for et frekvensbånd i henhold til vedtak nr. 676/2002/EF, kan Kommisjonen anmode RSPG om å avgi en uttalelse som anbefaler de mest hensiktsmessige godkjenningsordningene for bruk av radiospektrum i dette frekvensbåndet eller deler av det. Dersom det er relevant og idet det tas størst mulig hensyn til en slik uttalelse, kan Kommisjonen vedta en rekommandasjon med sikte på å fremme en ensartet metode i Unionen med hensyn til godkjenningsordningene for bruk av dette frekvensbåndet.

Dersom Kommisjonen vurderer å vedta tiltak i samsvar med artikkel 39 nr. 1, 4, 5 og 6, kan den anmode om en uttalelse fra RSPG med hensyn til følgene av en slik standard eller spesifikasjon for koordineringen, harmoniseringen og tilgjengeligheten av radiospektrum. Kommisjonen skal i størst mulig grad ta hensyn til RSPGs uttalelse når den treffer videre tiltak.

3. Ved nasjonal eller regional mangel på etterspørsel i markedet etter bruk av et frekvensbånd i det harmoniserte radiospektrum kan medlemsstatene tillate alternativ bruk av hele eller deler av dette frekvensbåndet, herunder den eksisterende bruken, i samsvar med nr. 4 og 5 i denne artikkel, forutsatt at

a) konstateringen av en mangel på etterspørsel i markedet etter bruk av et slikt frekvensbånd er basert på en offentlig høring i samsvar med artikkel 23, herunder en framtidsrettet vurdering av etterspørselen i markedet,

b) slik alternativ bruk ikke hindrer tilgjengeligheten eller bruken av et slikt frekvensbånd i andre medlemsstater, og

c) den berørte medlemsstaten tar behørig hensyn til de langsiktige tilgjengeligheten eller bruken av et slikt frekvensbånd i Unionen og stordriftsfordelene med hensyn til utstyr som følge av bruk av det harmoniserte radiospektrum i Unionen.

Enhver beslutning om unntaksvis å tillate alternativ bruk skal være gjenstand for en regelmessig gjennomgåelse og skal under alle omstendigheter gjennomgås på nytt umiddelbart etter en behørig begrunnet anmodning fra en potensiell bruker til vedkommende myndighet om bruk av frekvensbåndet i samsvar med de tekniske gjennomføringstiltakene. Medlemsstaten skal underrette Kommisjonen og de andre medlemsstatene om beslutningen som treffes, sammen med en begrunnelse og resultatet av en eventuell gjennomgåelse.

4. Uten at det berører annet ledd skal medlemsstatene sikre at alle typer teknologi som brukes til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, kan brukes i det radiospektrum som er erklært tilgjengelig for elektroniske kommunikasjonstjenester i deres nasjonale plan for frekvenstildeling i samsvar med unionsretten.

Medlemsstatene kan imidlertid fastsette rimelige begrensninger uten forskjellsbehandling for de formene for teknologi for radionettverk eller trådløs tilgang som brukes til elektroniske kommunikasjonstjenester, når dette er nødvendig for å

a) unngå skadelig interferens,

b) vern av menneskers helse mot elektromagnetiske felt, idet det i størst mulig grad tas hensyn til rekommandasjon 1999/519/EF,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

c) sikre tjenestenes tekniske kvalitet,

d) sikre maksimering av felles bruk av radiospektrum,

e) sikre effektiv bruk av radiospektrum, eller

f) sikre oppfyllelse av et mål av allmenn interesse i samsvar med nr. 5.

5. Uten at det berører annet ledd skal medlemsstatene sikre at alle typer elektroniske kommunikasjonstjenester kan tilbys i det radiospektrum som er erklært tilgjengelig for elektroniske kommunikasjonstjenester i deres nasjonale plan for frekvenstildeling i samsvar med unionsretten. Medlemsstatene kan imidlertid fastsette rimelige begrensninger uten forskjellsbehandling for de formene for elektroniske kommunikasjonstjenester som skal tilbys, herunder om nødvendig for å oppfylle et krav i henhold til ITUs radioreglement.

Tiltak som krever at det tilbys en elektronisk kommunikasjonstjeneste i et bestemt frekvensbånd som er tilgjengelig for elektroniske kommunikasjonstjenester, skal begrunnes for å sikre oppfyllelsen av et mål av allmenn interesse fastsatt av medlemsstatene i samsvar med unionsretten, herunder, men ikke begrenset til

a) sikkerhet for menneskeliv,

b) å fremme sosial, regional eller territorial utjevning,

c) å unngå ineffektiv bruk av radiospektrum, eller

d) å fremme kulturelt og språklig mangfold og mediemangfold, for eksempel levering av radio- og fjernsynssendinger.

Et tiltak som forbyr levering av andre elektroniske kommunikasjonstjenester i et bestemt frekvensbånd, kan fastsettes bare dersom det er begrunnet med behovet for å beskytte tjenester med sikte på sikkerheten for menneskeliv. Medlemsstatene kan unntaksvis også utvide et slikt tiltak for å oppfylle andre mål av allmenn interesse fastsatt av medlemsstatene i samsvar med unionsretten.

6. Medlemsstatene skal regelmessig gjennomgå nødvendigheten av begrensningene nevnt i nr. 4 og 5, og skal offentliggjøre resultatene av disse gjennomgåelsene.

7. Begrensninger som er fastsatt før 25. mai 2011, skal være i samsvar med nr. 4 og 5 innen 20. desember 2018.

*Artikkel 46*

**Godkjenning av bruk av radiospektrum**

1. Medlemsstatene skal legge til rette for bruken av radiospektrum, herunder for felles bruk, i henhold til generelle tillatelser, og de skal begrense tildelingen av individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum til situasjoner der slike rettigheter er nødvendig for at bruken skal bli så effektiv som mulig i lys av etterspørselen og idet det tas hensyn til kriteriene fastsatt i annet ledd. I alle andre tilfeller skal de fastsette vilkårene for bruk av radiospektrum i en generell tillatelse.

For dette formål skal medlemsstatene beslutte hva som er den mest hensiktsmessig ordningen for å tillate bruk av radiospektrum, idet det tas hensyn til

a) de særlige egenskapene for det aktuelle radiospektrum,

b) behovet for beskyttelse mot skadelig interferens,

c) utviklingen av pålitelige vilkår for felles bruk av radiospektrum, dersom det er relevant,

d) behovet for å sikre kommunikasjonens eller tjenestenes tekniske kvalitet,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

e) målene av allmenn interesse som fastsatt av medlemsstatene i samsvar med unionsretten,

f) behovet for å sikre effektiv bruk av radiospektrum.

Ved vurdering av hvorvidt de skal utstede generelle tillatelser eller tildele individuelle rettigheter til å bruke harmoniserte radiospektrum, og idet det tas hensyn til tekniske gjennomføringstiltak vedtatt i samsvar med artikkel 4 i vedtak nr. 676/2002/EF, skal medlemsstatene forsøke å minimere problemene med skadelig interferens, herunder i tilfeller med felles bruk av radiospektrum på grunnlag av en kombinasjon av en generelle tillatelse og individuelle bruksrettigheter.

Dersom det er hensiktsmessig, skal medlemsstatene vurdere muligheten for å tillate bruk av radiospektrum basert på en kombinasjon av en generell tillatelse og individuelle bruksrettigheter, idet det tas hensyn til de sannsynlige virkningene av forskjellige kombinasjoner av generelle tillatelser og individuelle bruksrettigheter og gradvis overføring fra én kategori til en annet på konkurransen, innovasjon og markedsadgang.

Medlemsstatene skal søke å minimere begrensningene på bruk av radiospektrum ved å ta behørig hensyn til teknologiske løsninger for å håndtere skadelig interferens med sikte på å kunne innføre en tillatelsesordning som er så lite ressurskrevende som mulig.

2. Dersom vedkommende myndigheter treffer beslutninger i henhold til nr. 1 med sikte på å legge til rette for felles bruk av radiospektrum, skal de sikre at vilkårene for felles bruk av radiospektrum er klart fastsatt. Slike vilkår skal fremme effektiv bruk av radiospektrum, konkurranse og innovasjon.

*Artikkel 47*

**Vilkår knyttet til individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum**

1. Vedkommende myndigheter skal knytte vilkår til individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum i samsvar med artikkel 13 nr. 1 på en slik måte at den sikrer optimal og mest mulig effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum. De skal før tildeling eller fornyelse av slike rettigheter, tydelig fastslå eventuelle slike vilkår, herunder hvilken grad av bruk som kreves, og muligheten til å oppfylle dette kravet gjennom handel eller leasing, for å sikre gjennomføring av disse vilkårene i samsvar med artikkel 30. Vilkår som er knyttet til fornyelser av rettigheter til å bruke radiospektrum, skal ikke gi utilbørlige fordeler til eksisterende innehavere av slike rettigheter.

Slike vilkår skal angi gjeldende parametrer, herunder eventuelle frister for utøvelse av bruksrettighetene, som dersom de ikke overholdes, vil gi vedkommende myndighet rett til å trekke tilbake bruksrettigheten eller pålegge andre tiltak.

Vedkommende myndigheter skal i god tid og på en åpen måte rådspørre og underrette berørte parter om vilkårene som er knyttet til individuelle bruksrettigheter, før de pålegges. De skal på en åpen måte på forhånd fastsette og underrette berørte parter om kriteriene for vurdering av om disse vilkårene er oppfylt.

2. Dersom vedkommende myndigheter knytter vilkår til individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum, kan de, særlig med sikte på å sikre en effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum eller fremme dekning, fastsette følgende muligheter:

a) Felles bruk av passiv eller aktiv infrastruktur som er avhengig av radiospektrum, eller felles bruk av radiospektrum.

b) Kommersielle avtaler om tilgang til nettgjesting.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

c) Felles utbygging av infrastruktur for levering av nett eller tjenester som er avhengig av bruken av radiospektrum.

Vedkommende myndigheter skal ikke hindre felles bruk av radiospektrum i vilkårene som er knyttet til rettighetene til å bruke radiospektrum. Foretakenes gjennomføring av vilkårene som er tilknyttet i henhold til dette nummer, skal fortsatt være omfattet av konkurranseretten.

Avsnitt 2

**Bruksrettigheter**

*Artikkel 48*

**Tildeling av individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum**

1. Dersom det er nødvendig å tildele individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum, skal medlemsstatene på anmodning tildele slike rettigheter til ethvert foretak for levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i henhold til den generelle tillatelsen nevnt i artikkel 12, med forbehold for artikkel 13, artikkel 21 nr. 1 bokstav c) og artikkel 55 og eventuelle andre regler som sikrer effektiv utnyttelse av disse ressursene i samsvar med dette direktiv.

2. Med forbehold for særlige kriterier og framgangsmåter vedtatt av medlemsstatene for å tildele individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum til tilbydere av innholdstjenester for radio eller fjernsyn, med sikte på å nå mål av allmenn interesse i samsvar med unionsretten, skal tildeling av slike individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum skje etter åpne, objektive og rimelige framgangsmåter som sikrer innsyn og likebehandling, og i samsvar med artikkel 45.

3. Det kan gjøres unntak fra kravet om åpne framgangsmåter dersom det er nødvendig at en tilbyder av innholdstjenester for radio eller fjernsyn tildeles individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum for å kunne nå et mål av allmenn interesse, som fastsatt av medlemsstatene i samsvar med unionsretten.

4. Vedkommende myndigheter skal vurdere søknader om individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum innenfor rammen av utvelgingsprosedyrer i henhold til objektive, åpne og rimelige kvalifikasjonskriterier som sikrer innsyn, og som er fastsatt på forhånd og gjenspeiler vilkårene som er knyttet til slike rettigheter. Vedkommende myndigheter skal kunne anmode om alle nødvendige opplysninger fra søkerne for å vurdere deres evne til å oppfylle disse vilkårene på grunnlag av disse kriteriene. Dersom vedkommende myndighet fastslår at en søker ikke har de forutsetningene som kreves, skal den treffe en beslutning om dette som er behørig begrunnet.

5. Ved tildeling av individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum skal medlemsstatene angi om innehaveren av rettighetene kan overdra eller leie ut disse rettighetene, og på hvilke vilkår. Artikkel 45 og 51 får anvendelse.

6. Vedkommende myndighet skal treffe, melde og offentliggjøre beslutningene om tildeling av individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum så snart som mulig etter mottak av en fullstendig søknad, og innen seks uker når det gjelder radiospektrum som er erklært tilgjengelig for elektroniske kommunikasjonstjenester i deres nasjonale plan for frekvenstildeling. Denne tidsfristen berører ikke artikkel 55 nr. 7 og gjeldende internasjonale avtaler om bruk av radiospektrum eller satellittbaneposisjoner.

*Artikkel 49*

**Rettigheters gyldighetstid**

1. Dersom medlemsstatene tillater bruk av radiospektrum gjennom individuelle bruksrettigheter for et begrenset tidsrom, skal de sikre at bruksrettigheten er tildelt for et tidsrom som er hensiktsmessig i lys av målene som skal nås i samsvar med artikkel 55 nr. 2, idet det tas behørig hensyn til behovet for å sikre konkurranse og særlig en effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum, og for å fremme innovasjon og nyskaping og formålstjenlige investeringer, herunder ved å tillate et passende tidsrom for amortisering av investeringer.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Dersom medlemsstatene tildeler individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum som det er fastsatt harmoniserte vilkår for ved hjelp av tekniske gjennomføringstiltak i samsvar med vedtak nr. 676/2002/EF for å muliggjøre bruk av radiospektrum til trådløse bredbåndstjenester for elektronisk kommunikasjon («trådløse bredbåndstjenester») for et begrenset tidsrom, skal de sikre forutsigbar regulering for rettighetshaverne over et tidsrom på minst 20 år med hensyn til vilkår for investering i infrastruktur som bygger på bruk av slikt radiospektrum, idet det tas hensyn til kravene nevnt i nr. 1 i denne artikkel. Denne artikkel er eventuelt omfattet av enhver endring av vilkårene som er knyttet til disse bruksrettighetene i samsvar med artikkel 18.

For dette formål skal medlemsstatene sikre at slike rettigheter gjelder i minst 15 år og omfatter, dersom det er nødvendig for å overholde første ledd, en passende forlengelse av dette tidsrommet på vilkårene fastsatt i dette nummer.

Før bruksrettighetene tildeles, skal medlemsstatene på en åpen måte gjøre de generelle kriteriene for en forlengelse av gyldighetstiden til bruksrettighetene tilgjengelig for alle berørte parter, som en del av vilkårene fastsatt i henhold til artikkel 55 nr. 3 og 6. Disse generelle kriteriene skal gjelde

a) behovet for å sikre effektiv og formålstjenlig bruk av det aktuelle radiospektrum, målene i artikkel 45 nr. 2 bokstav a) og b), eller behovet for å oppfylle mål av allmenn interesse knyttet til sikkerheten for menneskeliv, offentlig orden, offentlig sikkerhet eller forsvar, og

b) behovet for å sikre konkurranse på like vilkår.

Senest to år før utløpet av den opprinnelige gyldighetstiden til en individuell bruksrettighet, skal vedkommende myndighet foreta en objektiv og framtidsrettet vurdering av de generelle kriteriene som er fastsatt for forlengelse av gyldighetstiden til denne bruksrettigheten i lys av artikkel 45 nr. 2 bokstav c). Forutsatt at vedkommende myndighet ikke har iverksatt håndhevingstiltak for manglende overholdelse av vilkårene for bruksrettighetene i henhold til artikkel 30, skal den forlenge gyldighetstiden til bruksrettigheten, med mindre den fastslår at slik forlengelse ikke vil være i samsvar med de generelle kriteriene fastsatt i bokstav a) eller b) i tredje ledd i dette nummer.

På grunnlag av denne vurderingen skal vedkommende myndighet underrette rettighetshaveren om hvorvidt gyldighetstiden til bruksrettigheten skal forlenges.

Dersom en slik forlengelse ikke gis, skal vedkommende myndighet anvende artikkel 48 for tildeling av rettigheter til å bruke det aktuelle frekvensbåndet.

Ethvert tiltak i henhold til dette nummer skal være rimelig, åpent, begrunnet og sikre likebehandling.

Som unntak fra artikkel 23 skal berørte parter ha mulighet til å uttale seg om eventuelle forslag til tiltak i henhold til tredje og fjerde ledd i dette nummer i et tidsrom på minst tre måneder.

Dette nummer berører ikke anvendelsen av artikkel 19 og 30.

Ved fastsettelse av avgifter for bruksrettigheter skal medlemsstatene ta hensyn til ordningen fastsatt i henhold til dette nummer.

3. Dersom det er behørig begrunnet, kan medlemsstatene fravike nr. 2 i denne artikkel i følgende tilfeller:

a) På avgrensede geografiske områder der tilgangen til høyhastighetsnett er alvorlig mangelfull eller fraværende og dette er nødvendig for å sikre at målene i artikkel 45 nr. 2 nås.

b) For særlige kortvarige prosjekter.

c) Til bruk i forsøksøyemed.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

d) Til bruk radiospektrum som i samsvar med artikkel 45 nr. 4 og 5 kan brukes sammen med trådløse bredbåndstjenester.

e) Til alternativ bruk av radiospektrum i samsvar med artikkel 45 nr. 3.

4. Medlemsstatene kan justere gyldighetstiden til bruksrettigheter fastsatt i denne artikkel, for å sikre at gyldighetstiden til rettigheter i ett eller flere frekvensbånd utløper samtidig.

*Artikkel 50*

**Fornyelse av individuelle rettigheter til å bruke harmonisert radiospektrum**

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter skal treffe en beslutning om fornyelse av individuelle rettigheter til å bruke harmonisert radiospektrum i rimelig tid før gyldighetstiden til disse rettighetene er utløpt, unntatt dersom muligheten til fornyelse er blitt uttrykkelig utelukket når tildelingen skjer. For dette formål skal disse myndighetene vurdere behovet for slik fornyelse på eget initiativ eller på anmodning fra rettighetshaveren, i sistnevnte tilfelle tidligst fem år før utløpet av gyldighetstiden til de aktuelle rettighetene. Dette berører ikke fornyelsesklausuler som gjelder eksisterende rettigheter.

2. Dersom vedkommende myndigheter treffer en beslutning i henhold til nr. 1 i denne artikkel, skal den vurdere blant annet

a) oppfyllelsen av målene fastsatt i artikkel 3, artikkel 45 nr. 2 og artikkel 48 nr. 2 samt de offentlige politiske målene i henhold til unionsretten eller nasjonal rett,

b) gjennomføringen av et teknisk gjennomføringstiltak som er vedtatt i samsvar med artikkel 4 i vedtak nr. 676/2002/EF,

c) kontrollen av korrekt gjennomføring av vilkårene knyttet til den aktuelle rettigheten,

d) behovet for å fremme konkurransen eller hindre eventuell konkurransevridning i samsvar med artikkel 52,

e) behovet for å gjøre bruken av radiospektrum mer effektiv i lys av den teknologiske utviklingen eller markedsutviklingen,

f) behovet for å unngå alvorlige driftsforstyrrelser.

3. Ved vurdering av eventuell fornyelse av individuelle rettigheter til å bruke harmonisert radiospektrum som det er et begrenset antall bruksrettigheter for i henhold til nr. 2 i denne artikkel, skal vedkommende myndigheter gjennomføre en åpen framgangsmåte som sikrer innsyn og likebehandling, og skal blant annet

a) gi alle berørte parter mulighet til å uttrykke sine synspunkter gjennom en offentlig høring i samsvar med artikkel 23, og

b) klart angi grunnene for slik mulig fornyelse.

Den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet skal ta hensyn til eventuelle bevis som følge av høringen i henhold til første ledd i dette nummer for etterspørselen i markedet fra andre foretak enn dem som innehar rettigheter til å bruke radiospektrum i det aktuelle frekvensbåndet, når den skal beslutte om den skal fornye bruksrettighetene eller gjennomføre en ny utvelgingsprosedyre for å tildele bruksrettigheter i henhold til artikkel 55.

4. En beslutning om å fornye individuelle rettigheter til å bruke harmonisert radiospektrum kan ledsages av en gjennomgåelse av avgiftene samt andre vilkår knyttet til dette. Dersom det er relevant, kan nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter justere avgiftene for bruksrettighetene i samsvar med artikkel 42.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 51*

**Overdragelse eller utleie av individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum**

1. Medlemsstatene skal sikre at foretak kan overdra eller leie ut individuelle rettigheter til å bruke radiospektrum til andre foretak.

Medlemsstatene kan fastsette at dette nummer ikke får anvendelse dersom foretakets individuelle rettighet til å bruke radiospektrum opprinnelig var tildelt vederlagsfritt eller for kringkasting.

2. Medlemsstatene skal sikre at et foretaks planer om å overdra eller leie ut rettigheter til å bruke radiospektrum samt den faktiske overdragelsen meldes i samsvar med nasjonale prosedyrer til vedkommende myndighet og offentliggjøres. Når det gjelder harmonisert radiospektrum, skal enhver slik overdragelse være i samsvar med slik harmonisert bruk.

3. Medlemsstatene skal tillate overdragelse eller utleie av rettigheter til å bruke radiospektrum dersom de opprinnelige vilkårene knyttet til bruksrettighetene opprettholdes. Uten at det berører behovet for å sikre at det ikke skjer en konkurransevridning, særlig i samsvar med artikkel 52, skal medlemsstatene

a) la overdragelse og utleie være gjenstand for en så lite ressurskrevende prosedyre som mulig,

b) ikke nekte utleie av rettigheter til å bruke radiospektrum dersom utleier forplikter seg til å fortsatt være ansvarlig for å oppfylle de opprinnelige vilkårene knyttet til bruksrettighetene,

c) ikke nekte overdragelse av rettigheter til å bruke radiospektrum med mindre det foreligger en klar risiko for at den nye innehaveren ikke klarer å oppfylle de opprinnelige vilkårene for bruksrettigheten.

Et eventuelt administrasjonsgebyr som pålegges foretak i forbindelse med behandlingen av en søknad om overdragelse eller utleie av rettigheter til å bruke radiospektrum, skal være i samsvar med artikkel 16.

Bokstav a), b) og c) i første ledd skal ikke berøre medlemsstatenes myndighet til til enhver tid å håndheve oppfyllelsen av vilkårene knyttet til bruksrettighetene, både når det gjelder utleier og leietaker, i samsvar med deres nasjonale rett.

Vedkommende myndigheter skal legge til rette for overdragelse eller utleie av rettigheter til å bruke radiospektrum ved å vurdere alle anmodninger om å tilpasse vilkårene som er knyttet til rettighetene i rimelig tid, og ved å sikre at disse rettighetene eller det relevante radiospektrum på best mulig måte kan deles opp eller fordeles.

I lys av eventuell overdragelse eller utleie av rettigheter til å bruke radiospektrum skal vedkommende myndigheter gjøre relevante opplysninger om omsettelige individuelle rettigheter offentlig tilgjengelige i et standardisert elektronisk format når rettighetene er opprettet, og skal oppbevare disse opplysningene så lenge rettighetene eksisterer.

Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som angir slike relevante opplysninger.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 4.

*Artikkel 52*

**Konkurranse**

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter skal fremme effektiv konkurranse og unngå konkurransevridning på det indre marked dersom de beslutter å tildele, endre eller fornye rettigheter til å bruke radiospektrum til elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i samsvar med dette direktiv.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Dersom medlemsstatene tildeler, endrer eller fornyer rettigheter til å bruke radiospektrum, kan deres nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter etter samråd med den nasjonale reguleringsmyndigheten treffe hensiktsmessige tiltak, for eksempel å

a) begrense mengden av frekvensbånd som et foretak gis bruksrettigheter til, eller, under begrunnede omstendigheter, knytte vilkår til slike bruksrettigheter, for eksempel levering av tilgang i engrosleddet eller nasjonal eller regional nettgjesting i visse frekvensbånd eller i visse grupper av frekvensbånd med lignende egenskaper,

b) reservere, dersom det er hensiktsmessig og begrunnet ut fra en særlig situasjon på det nasjonale markedet, en viss del av et frekvensbånd eller en gruppe av frekvensbånd for tildeling til nyinntredere,

c) nekte å tildele nye rettigheter til å bruke radiospektrum eller tillate nye radiospektrumanvendelser i visse frekvensbånd, eller knytte vilkår til slike nye rettigheter til å bruke radiospektrum eller tillatelser til nye radiospektrumanvendelser, for å unngå konkurransevridning ved tildeling, overdragelse eller akkumulering av bruksrettigheter,

d) ta med vilkår som forbyr eller knytter vilkår til overdragelser av rettigheter til å bruke radiospektrum som ikke er underlagt fusjonstilsyn på unionsplan eller nasjonalt plan, dersom slike overdragelser sannsynligvis vil være til betydelig skade for konkurransen,

e) endre eksisterende rettigheter i samsvar med dette direktiv dersom dette er nødvendig i ettertid for å avhjelpe konkurransevridning som følge av overdragelse eller akkumulering av rettigheter til å bruke radiospektrum.

De nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter skal, idet det tas hensyn til markedsforholdene og tilgjengelige referanseverdier, basere sine beslutninger på en objektiv og framtidsrettet vurdering av konkurransevilkårene på markedet, om slike tiltak er nødvendige for å opprettholde eller oppnå effektiv konkurranse, og de sannsynlige virkningene av slike tiltak på eksisterende og framtidige investeringer fra markedsdeltakere, særlig for utbygging av nettet. Når de gjør dette, skal de ta hensyn til strategien for markedsanalyse som fastsatt i artikkel 67 nr. 2.

3. Ved anvendelse av nr. 2 i denne artikkel skal nasjonale reguleringsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter handle etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 18, 19, 23 og 35.

Avsnitt 3

**Framgangsmåter**

*Artikkel 53*

**Samordnede tidspunkter for tildelinger**

1. Medlemsstatene skal samarbeide for å samordne bruken av harmonisert radiospektrum til elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i Unionen idet det tas behørig hensyn til de ulike nasjonale markedssituasjonene. Dette kan omfatte å identifisere én eller eventuelt flere felles datoer som bruken av særskilt harmonisert radiospektrum skal godkjennes innen.

2. Dersom det er fastsatt harmoniserte vilkår ved hjelp av tekniske gjennomføringstiltak i samsvar med vedtak nr. 676/2002/EF for å muliggjøre bruk av radiospektrum til trådløse bredbåndsnett og -tjenester, skal medlemsstatene tillate bruk av dette radiospektrum så snart som mulig og senest 30 måneder etter vedtakelsen av dette tiltaket, eller så snart som mulig etter oppheving etter enhver beslutning om unntaksvis å tillate alternativ bruk i henhold til artikkel 45 nr. 3 i dette direktiv. Dette berører ikke beslutning (EU) 2017/899 og Kommisjonens initiativrett til å foreslå regelverksakter.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. En medlemsstat kan utsette fristen fastsatt i nr. 2 i denne artikkel for et bestemt frekvensbånd under følgende omstendigheter:

a) I den grad det er begrunnet i en begrensning på bruken av dette frekvensbåndet på grunnlag av målet av allmenn interesse fastsatt i bokstav a) eller d) i artikkel 45 nr. 5.

b) Når det gjelder uløste spørsmål om samordning over landegrensene som fører til skadelig interferens med tredjestater, forutsatt at den berørte medlemsstaten eventuelt har anmodet Unionen om bistand i henhold til artikkel 28 nr. 5.

c) For å beskytte nasjonal sikkerhet og forsvar.

d) Force majeure.

Den berørte medlemsstaten skal gjennomgå en slik utsettelse minst annethvert år.

4. En medlemsstat kan utsette fristen fastsatt i nr. 2 i for et bestemt frekvensbånd i den grad det er nødvendig og opptil 30 måneder når det gjelder

a) uløste spørsmål om samordning over landegrensene som fører til skadelig interferens mellom medlemsstatene, forutsatt at den berørte medlemsstaten treffer alle nødvendige tiltak i rimelig tid i henhold til artikkel 28 nr. 3 og 4,

b) behovet for å sikre og kompleksiteten forbundet med å sikre den tekniske migreringen for eksisterende brukere av dette frekvensbåndet.

5. Dersom fristen er utsatt i henhold til nr. 3 eller 4, skal den berørte medlemsstaten underrette de øvrige medlemsstatene og Kommisjonen innen rimelig tid og angi årsakene.

*Artikkel 54*

**Samordnede tidspunkter for tildeling av bestemte 5G-frekvensbånd**

1. Innen 31. desember 2020 skal medlemsstatene når det gjelder jordbaserte systemer som kan levere trådløse bredbåndstjenester, dersom det er nødvendig for å lette innføringen av 5G, treffe alle hensiktsmessige tiltak for å

a) omorganisere og tillate bruk av tilstrekkelig store blokker av stort blokker av 3,4-3,8 GHz-båndet,

b) tillate bruk av minst 1 GHz av 24,25-27,5 GHz-båndet, forutsatt at det foreligger klare bevis på etterspørselen i markedet og på at det ikke foreligger betydelige begrensninger på migrering av eksisterende brukere eller frigivelse av frekvensbånd.

2. Medlemsstatene kan imidlertid forlenge fristen fastsatt i nr. 1 i denne artikkel, dersom det er berettiget, i samsvar med artikkel 45 nr. 3 eller artikkel 53 nr. 2, 3 eller 4.

3. Tiltak som treffes i henhold nr. 1 i denne artikkel, skal være i samsvar med de harmoniserte vilkårene fastsatt ved tekniske gjennomføringstiltak i samsvar med artikkel 4 i vedtak nr. 676/2002/EF.

*Artikkel 55*

**Framgangsmåte for å begrense antallet bruksrettigheter som skal tildeles for radiospektrum**

1. Uten at det berører artikkel 53 skal en medlemsstat, dersom den fastslår at en rett til å bruke radiospektrum ikke kan være betinget av en generell tillatelse, og dersom den overveier om den skal begrense antallet bruksrettigheter som skal tildeles for radiofrekvenser, blant annet

a) klart angi grunnene for å begrense bruksrettighetene, særlig ved å ta tilbørlig hensyn til behovet for å sikre brukerne flest mulige fordeler og for å fremme utvikling av konkurranse, og eventuelt gjennomgå begrensningen på nytt med jevne mellomrom eller etter en rimelig anmodning fra berørte foretak,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

b) gi alle berørte parter, herunder brukere og forbrukere, mulighet til å uttrykke sine synspunkter på eventuelle begrensninger gjennom en offentlig høring i samsvar med artikkel 23.

2. Dersom en medlemsstat fastslår at antallet bruksrettigheter skal begrenses, skal den tydelig fastsette og begrunne målene som skal nås ved hjelp av en konkurransebasert eller sammenlignende utvelgingsprosedyre i henhold til denne artikkel, og om mulig kvantifisere dem, idet behovet for å oppfylle de nasjonale målene og målene for det indre marked gis behørig vekt. Målene som medlemsstaten kan fastsette med sikte på å utarbeide den særlige utvelgingsprosedyren, skal i tillegg til å fremme konkurransen, begrenses til ett eller flere av følgende:

a) Fremme dekning.

b) Sikre nødvendig tjenestekvalitet.

c) Fremme effektiv bruk av radiospektrum, herunder ved å ta hensyn til vilkårene knyttet til bruksrettighetene og avgiftsnivået.

d) Fremme innovasjon og næringsutvikling.

Den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet skal klart definere og begrunne valget av utvelgingsprosedyre, herunder eventuelle innledende faser for å få tilgang til utvelgingsprosedyren. Den skal også klart angi resultatet av eventuelle tilknyttede vurderinger av konkurransesituasjonen og den tekniske og økonomiske situasjonen på markedet og gi en begrunnelse for den mulige bruken og valget av tiltak i henhold til artikkel 35.

3. Medlemsstatene skal offentliggjøre alle beslutninger om den valgte utvelgingsprosedyren og tilhørende regler og klart angi begrunnelsen for beslutningen. De skal også offentliggjøre vilkårene som skal knyttes til bruksrettighetene.

4. Etter å ha fastsatt utvelgingsprosedyren skal medlemsstaten skal innby til søknader om bruksrettigheter.

5. Dersom en medlemsstat fastslår at ytterligere rettigheter til å bruke radiospektrum eller en kombinasjon av generell tillatelse og individuelle bruksrettigheter kan tildeles, skal den offentliggjøre dette og innlede prosessen med tildeling av slike rettigheter.

6. Dersom det er behov for å begrense tildelingen av rettigheter til å bruke radiospektrum, skal medlemsstatene tildele slike rettigheter på grunnlag av utvelgingskriterier og en utvelgingsprosedyre som er objektive, sikrer innsyn og likebehandling og er rimelige. Slike utvelgingskriterier skal ta behørig hensyn til oppfyllelsen av målene og kravene i artikkel 3, 4, 28 og 45.

7. Dersom det skal benyttes konkurransebaserte eller sammenlignende utvelgingsprosedyrer, kan medlemsstatene forlenge det lengste tidsrommet på seks uker nevnt i artikkel 48 nr. 6 så lenge som nødvendig for å sikre at slike prosedyrer er rettferdige, rimelige, åpne og sikrer innsyn for alle berørte parter, men ikke med mer enn åtte måneder, med forbehold for eventuelle bestemte tidsplaner som er fastsatt i henhold til artikkel 53.

Disse tidsbegrensningene berører ikke gjeldende internasjonale avtaler om bruk av radiospektrum og satellittsamordning.

8. Denne artikkel berører ikke overdragelse av rettigheter til å bruke radiospektrum i samsvar med artikkel 51.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*KAPITTEL IV*

***Innføring og bruk av trådløst nettverksutstyr***

*Artikkel 56*

**Tilgang til radiobaserte lokalnett**

1. Vedkommende myndigheter skal tillate levering av tilgang gjennom RLAN til et offentlig elektronisk kommunikasjonsnett, samt bruk av harmonisert radiospektrum til slik levering, med forbehold bare for gjeldende vilkår for generell tillatelse knyttet til bruk av radiospektrum som nevnt i artikkel 46 nr. 1.

Dersom slik levering ikke er en del av økonomisk virksomhet eller er en tilleggstjeneste til økonomisk virksomhet eller en offentlig tjeneste som ikke er avhengig av overføring av signaler på disse nettene, skal ethvert foretak, enhver offentlig myndighet eller sluttbruker som leverer slik tilgang, ikke være underlagt noen generelle tillatelse til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i henhold til artikkel 12, forpliktelser med hensyn til sluttbrukeres rettigheter i henhold til avdeling II i del III, eller forpliktelser til å sammenkople sine nett i henhold til artikkel 61 nr. 1.

2. Artikkel 12 i direktiv 2000/31/EF får anvendelse.

3. Vedkommende myndigheter skal ikke hindre tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester i å tillate allmennheten tilgang til sine nett gjennom RLAN, som kan befinne seg i en sluttbrukers lokaler, med forbehold for at det skjer i samsvar med gjeldende vilkår for generell tillatelse, og at sluttbrukeren på forhånd har gitt informert samtykke.

4. I samsvar med artikkel 3 nr. 1 i forordning (EU) 2015/2120 skal vedkommende myndigheter sikre at tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester ikke ensidig begrenser eller hindrer sluttbrukere i

a) etter eget valg å få tilgang til RLAN som tilbys av tredjeparter, eller

b) å tillate andre sluttbrukere gjensidig eller en mer generell tilgang til slike tilbyderes nett gjennom RLAN, herunder på grunnlag av tredjepartsinitiativer som samler forskjellige sluttbrukeres RLAN og gjør dem offentlig tilgjengelige.

5. Vedkommende myndigheter skal ikke begrense eller hindre sluttbrukere i å tillate andre sluttbrukere tilgang, gjensidig eller på annen måte, til deres RLAN, herunder på grunnlag av tredjepartsinitiativer som samler forskjellige sluttbrukeres RLAN og gjør dem offentlig tilgjengelige.

6. Vedkommende myndigheter skal ikke urettmessig begrense levering av tilgang til RLAN til allmennheten

a) gjennom offentlige organer eller i offentlige rom nær lokaler som brukes av slike offentlige organer, dersom slik levering er en tilleggstjeneste til de offentlige tjenestene som leveres i disse lokalene,

b) gjennom initiativer fra ikke-statlige organisasjoner eller offentlige organer for å samle forskjellige sluttbrukeres RLAN og gjøre dem tilgjengelig gjensidig eller mer generelt, herunder eventuelle RLAN som det gis offentlig tilgang til i samsvar med bokstav a).

*Artikkel 57*

**Innføring og drift av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde**

1. Vedkommende myndigheter skal ikke urettmessig begrense innføringen av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde. Medlemsstatene skal søke å sikre at eventuelle regler for innføring av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde er ensartede på nasjonalt plan. Disse reglene skal offentliggjøres før de anvendes.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Særlig skal vedkommende myndigheter ikke gjøre innføringen av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde som er i samsvar med egenskapene fastsatt i henhold til nr. 2, gjenstand for individuelle tillatelser knyttet til byplanlegging eller andre individuelle forhåndstillatelser.

Som unntak fra annet ledd i dette nummer kan vedkommende myndigheter kreve tillatelser for innføring av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde på bygninger eller anleggssteder av arkitektonisk, historisk eller naturlig verdi som er vernet i samsvar med nasjonal rett, eller dersom det er nødvendig, av hensyn til den offentlige sikkerheten. Artikkel 7 i direktiv 2014/61/EU får anvendelse på tildelingen av slike tillatelser.

2. Kommisjonen skal ved hjelp av gjennomføringsrettsakter angi de fysiske og tekniske egenskapene, som største størrelse, vekt, og eventuelt utstrålt effekt for trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 4.

Den første slike gjennomføringsrettsakten skal vedtas innen 30. juni 2020.

3. Denne artikkel berører ikke de grunnleggende kravene fastsatt i direktiv 2014/53/EU og tillatelsesordningen som gjelder for bruk av relevante radiospektrum.

4. Medlemsstatene skal ved å anvende, dersom det er relevant, framgangsmåtene vedtatt i samsvar med direktiv 2014/61/EU, sikre at operatører har rett til tilgang til all fysisk infrastruktur som kontrolleres av nasjonale, regionale eller lokale offentlige myndigheter, som er teknisk egnet til å huse trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde, eller som er nødvendige for å kople slike tilgangspunkter til stamnettet, herunder veiutstyr, for eksempel lysmaster, gateskilt, trafikklys, reklametavler, holdeplasser for buss og sporvogn og trikk og T-banestasjoner. Offentlige myndigheter skal imøtekomme alle rimelige anmodninger om tilgang på rettferdige, rimelige og åpne vilkår som sikrer likebehandling, og som skal offentliggjøres på et sentralt informasjonspunkt.

5. Uten at det berører eventuelle forretningsavtaler skal innføringen av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde ikke være underlagt gebyrer eller avgifter ut over administrasjonsgebyrene i samsvar med artikkel 16.

*Artikkel 58*

**Tekniske forskrifter for elektromagnetiske felter**

Framgangsmåtene fastsatt i direktiv (EU) 2015/1535 får anvendelse på eventuelle utkast til tiltak fra en medlemsstat som vil pålegge innføringen av trådløse tilgangspunkter med kort rekkevidde andre krav med hensyn til elektromagnetiske felter enn dem som er fastsatt i rekommandasjon 1999/519/EF.

AVDELING II

**TILGANG**

*KAPITTEL I*

***Alminnelige bestemmelser, prinsipper for tilgang***

*Artikkel 59*

**Alminnelig ramme for tilgang og samtrafikk**

1. Medlemsstatene skal sikre at det ikke finnes begrensninger som hindrer foretak i samme medlemsstat eller i forskjellige medlemsstater i å forhandle seg fram til avtaler innbyrdes om tekniske avtaler eller forretningsavtaler om tilgang eller samtrafikk, i samsvar med unionsretten. Foretaket som ber om tilgang eller samtrafikk, behøver ikke å ha tillatelse til å drive virksomhet i medlemsstaten der det bes om tilgang eller samtrafikk, dersom det ikke tilbyr tjenester eller driver et nett i denne medlemsstaten.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Med forbehold for artikkel 114 skal medlemsstatene ikke opprettholde rettslige eller forvaltningsmessige tiltak som krever at foretak ved etablering av tilgang og samtrafikk tilbyr forskjellige vilkår til forskjellige foretak for tilsvarende tjenester eller tiltak som pålegger forpliktelser som ikke har forbindelse med de tilgangs- eller samtrafikktjenester som faktisk tilbys, med forbehold for vilkårene fastsatt i vedlegg I.

*Artikkel 60*

**Rettigheter og forpliktelser for foretak**

1. Operatører av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett skal ha rett og, dersom andre foretak med tillatelse i samsvar med artikkel 15 ber om det, plikt til å forhandle med hverandre om samtrafikk med sikte på å tilby offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, slik at det sikres at disse tjenestene kan tilbys i hele Unionen, og at det er samvirkingsevne. Operatører skal tilby andre foretak tilgang og samtrafikk på vilkår som er i samsvar med de forpliktelsene den nasjonale reguleringsmyndigheten pålegger i henhold til artikkel 61, 62 og 68.

2. Med forbehold for artikkel 21 skal medlemsstatene kreve at foretak som får opplysninger fra et annet foretak før, under eller etter forhandlingene om tilgangs- eller samtrafikkavtaler, bruker disse opplysningene bare til det formål de ble gitt, og til enhver tid respekterer at de overførte og lagrede opplysningene skal behandles fortrolig. Slike foretak skal ikke videreformidle de mottatte opplysningene til en annen part, særlig andre avdelinger, datterforetak eller partnere, som ha konkurransefordel av dem.

3. Medlemsstatene kan fastsette at forhandlinger skal gjennomføres gjennom nøytrale mellommenn når konkurransevilkårene krever det.

*KAPITTEL II*

***Tilgang og samtrafikk***

*Artikkel 61*

**Nasjonale reguleringsmyndigheters og andre vedkommende myndigheters og ansvar med hensyn til tilgang og samtrafikk**

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter når det gjelder bokstav b) og c) i første ledd i nr. 2 i denne artikkel, skal for å nå målene i artikkel 3 fremme og eventuelt sikre at det i samsvar med dette direktiv er tilstrekkelig tilgang og samtrafikk samt samvirkingsevne mellom tjenester, og de skal ivareta sitt ansvar på en måte som fremmer effektivitet, gir bærekraftig konkurranse, utbygging av nett med svært høy kapasitet, effektiv investering og innovasjon og gir sluttbrukerne størst mulige fordeler.

De skal gi retningslinjer og offentliggjøre framgangsmåtene for å få tilgang og samtrafikk med sikte på å sikre at små og mellomstore bedrifter og operatører med begrenset geografisk rekkevidde kan nyte godt av forpliktelsene som er pålagt.

2. Med forbehold for tiltak som kan treffes med hensyn til foretak med en sterk markedsstilling i samsvar med artikkel 68, skal nasjonale reguleringsmyndigheter, eller andre vedkommende myndigheter når det gjelder bokstav b) og c) i dette nummer, særlig kunne treffe følgende tiltak:

a) I den grad det er nødvendig for å sikre ende-til-ende-forbindelse, pålegge foretak underlagt en generell tillatelse og som kontrollerer tilgang til sluttbrukere, forpliktelser, herunder i begrunnede tilfeller en forpliktelse til å sammenkople sine nett dersom dette ikke allerede er tilfellet.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

b) I berettigede tilfeller og i det omfang som er nødvendig, pålegge foretak som er omfattet av en generell tillatelse som kontrollerer tilgang til sluttbrukere, å gjøre sine tjenester samvirkende.

c) I berettigede tilfeller, dersom ende-til-ende-forbindelse mellom sluttbrukere settes i fare som følge av mangel på samvirkingsevne mellom interpersonelle kommunikasjonstjenester, og i den grad det er nødvendig for å sikre ende-til-ende-forbindelse mellom sluttbrukere, pålegge relevante tilbydere av nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester som har et betydelig dekningsnivå og betydelig brukerutbredelse, forpliktelser for å gjøre sine tjenester samvirkende.

d) i den grad det er nødvendig for å sikre sluttbrukerne tilgang til digitale radio- og fjernsynsoverføringstjenester og tilhørende tilleggstjenester som angitt av medlemsstaten, pålegge operatører forpliktelse til å tilby tilgang til andre ressurser som nevnt i vedlegg II del II på rettferdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling.

Forpliktelsene nevnt i bokstav c) i første ledd skal pålegges bare

i) i den grad det er nødvendig for å sikre samvirkingsevne for interpersonelle kommunikasjonstjenester og kan omfatte rimelige forpliktelser for tilbydere av slike tjenester om å offentliggjøre og tillate bruk, endring og videreformidling av relevante opplysninger fra myndighetene og andre tilbydere, eller å bruke og gjennomføre standarder eller spesifikasjoner oppført i artikkel 39 nr. 1 eller andre relevante europeiske eller internasjonale standarder,

ii) dersom Kommisjonen, etter å ha rådført seg med BEREC og har tatt størst mulig hensyn til dens uttalelse, har kunnet fastslå en alvorlig trussel mot ende-til-ende-forbindelse mellom sluttbrukere i hele Unionen eller i minst tre medlemsstater og har vedtatt gjennomføringstiltak som angir arten og omfanget av eventuelle forpliktelser som kan pålegges.

Gjennomføringstiltakene nevnt i punkt ii) i annet ledd skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 4.

3. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan særlig, uten at det berører nr. 1 og 2, etter rimelig anmodning pålegge forpliktelser om å gi tilgang til ledningsnett og kabler og tilhørende ressurser inne i bygninger, eller fram til det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunket som fastsatt av den nasjonale reguleringsmyndigheten dersom dette punktet befinner seg utenfor bygningen. Dersom det er berettiget på grunn av at parallell utbygging av slike nettelementer vil være økonomisk ineffektivt eller fysisk umulig, kan tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller eiere av slike ledningsnett og kabler og tilhørende ressurser pålegges slike forpliktelser, dersom disse eierne ikke er tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett. De tilgangsvilkårene som pålegges, kan omfatte særlige regler for tilgang til slike nettelementer og tilhørende ressurser og tjenester, om åpenhet og likebehandling og om fordeling av kostnadene for tilgang, som eventuelt justeres for å ta hensyn til risikofaktorer.

Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet fastslår, idet det eventuelt tas hensyn til forpliktelsene som følger av relevante markedsanalyser, at de forpliktelsene som er pålagt i samsvar med første ledd, ikke i tilstrekkelig grad imøtegår store og varige økonomiske eller fysiske hindringer for parallell utbygging som ligger til grunn for en eksisterende eller ny markedssituasjon som i vesentlig grad begrenser de konkurransemessige resultatene for sluttbrukerne, kan den på rettferdige og rimelige vilkår utvide pålegget om slike tilgangsforpliktelser forbi det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet til et punkt som den bestemmer ligger nærmest sluttbrukerne, og som kan være vert for et tilstrekkelig antall sluttbrukerforbindelser som er kommersielt levedyktige for effektive operatører som søker om tilgang. Når den nasjonale reguleringsmyndigheten skal bestemme omfanget av utvidelsen forbi det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet, skal den ta størst mulig hensyn til de relevante retningslinjene fra BEREC. Dersom det er berettiget av tekniske eller økonomiske grunner, kan de nasjonale reguleringsmyndighetene pålegge aktive eller virtuelle tilgangsforpliktelser.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

De nasjonale reguleringsmyndighetene skal ikke pålegge tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett forpliktelser i samsvar med annet ledd dersom de fastslår at

a) tilbyderen har de egenskapene som er oppført i artikkel 80 nr. 1 og gjør tilgjengelig en levedyktig og lignende alternativ måte å nå sluttbrukerne på ved å gi ethvert foretak tilgang til et nett med svært høy kapasitet på rettferdige og rimelige vilkår som sikrer likebehandling; de nasjonale reguleringsmyndighetene kan utvide dette unntak til andre tilbydere som på rettferdige og rimelige vilkår som sikrer likebehandling tilbyr tilgang til et nett med svært høy kapasitet, eller

b) pålegging av forpliktelser kan skade den økonomiske levedyktigheten til utbyggingen av et nytt nett, særlig ved små lokale prosjekter.

Som unntak fra bokstav a) i tredje ledd kan nasjonale reguleringsmyndigheter pålegge forpliktelser på tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett som oppfyller kriteriene fastsatt i nevnte bokstav, dersom det aktuelle nettet er offentlig finansiert.

Innen 21. desember 2020 skal BEREC offentliggjøre retningslinjer for å fremme en ensartet anvendelse av dette nummer ved å fastsetter relevante kriterier for å bestemme

a) det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet,

b) det punktet, forbi det første konsentrasjonspunktet eller forgreningspunktet, som kan være vert for et tilstrekkelig antall sluttbrukerforbindelser som gjør det mulig for et effektivt foretak å overvinne betydelige identifiserte hindringer mot parallell utbygging,

c) hvilke nettutbygginger som kan anses å være nye,

d) hvilke prosjekter kan anses å være små, og

e) hvilke økonomiske eller fysiske hindringer for parallell utbygging som er høye og varige.

4. Med forbehold for nr. 1 og 2 skal medlemsstatene sikre at vedkommende myndigheter har myndighet til å pålegge foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett, forpliktelser i forbindelse med felles bruk av passiv infrastruktur eller forpliktelser til å inngå avtaler om tilgang til lokale nettgjestingstjenester, i begge tilfeller dersom det er direkte nødvendig for det lokale tilbudet av tjenester som bygger på bruk av radiospektrum, i samsvar med unionsretten og forutsatt at ingen levedyktige og lignende alternative tilgangsmuligheter for sluttbrukere er gjort tilgjengelig for noe foretak på rettferdige og rimelige vilkår. Vedkommende myndigheter kan pålegge slike forpliktelser bare dersom denne muligheten er klart fastsatt ved tildeling av rettigheter til å bruke radiospektrum, og dersom det er berettiget på grunn av at i området som er omfattet av slike forpliktelser, er den markedsbaserte utbyggingen av infrastruktur for levering av nett eller tjenester som bygger på bruk av radiospektrum, gjenstand for uoverstigelige økonomiske eller fysiske hindringer, og derfor er sluttbrukernes tilgang til nett eller tjenester alvorlig mangelfull eller fraværende. Under slike omstendigheter der tilgang og felles bruk av passiv infrastruktur alene ikke er nok til å løse problemet, kan de nasjonale reguleringsmyndighetene pålegge forpliktelser for felles bruk av aktiv infrastruktur.

Vedkommende myndigheter skal ta hensyn til

a) behovet for å maksimere nettilknytningen i hele Unionen langs hovedfartsårer og i bestemte geografiske områder, og muligheten for i betydelig grad å øke utvalget av og kvaliteten på tjenestene for sluttbrukerne,

b) effektiv bruk av radiospektrum,

c) teknisk gjennomførbarhet med hensyn til felles bruk og tilhørende vilkår,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

d) status for den infrastrukturbaserte samt den tjenestebaserte konkurransen,

e) teknologisk innovasjon,

f) det overgripende behovet for å støtte vertsoperatørens insentiv til å bygge ut infrastrukturen i første omgang.

Ved tvisteløsning kan vedkommende myndigheter blant annet pålegge den som nyter godt av den felles bruken eller tilgangsforpliktelsen, en forpliktelse om å dele radiospektrum med infrastrukturverten i det relevante området.

5. Forpliktelser og vilkår som pålegges i samsvar med nr. 1 og 4 i denne artikkel, skal være objektive og rimelige og sikre innsyn og likebehandling, og de skal gjennomføres etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 23, 32 og 33. De nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter som har pålagt slike forpliktelser og vilkår, skal vurdere resultatene av dette innen fem år etter vedtakelsen av det forrige tiltaket vedtatt med hensyn til de samme foretakene og vurdere om det vil være hensiktsmessig å trekke dem tilbake eller endre dem i lys av utviklingen i omstendighetene. Disse myndighetene skal meddele resultatet av sin vurdering etter framgangsmåtene nevnt i artikkel 23, 32 og 33.

6. I henhold til nr. 1 og 2 i denne artikkel skal medlemsstatene sikre at den nasjonale reguleringsmyndigheten har myndighet til å gripe inn på eget initiativ når det er begrunnet, for å sikre at de politiske målene i artikkel 3 nås i samsvar med dette direktiv og særlig etter framgangsmåtene nevnt i artikkel 23 og 32.

7. For å bidra til en ensartet definisjon av beliggenheten til nettermineringspunkter fra nasjonale reguleringsmyndigheter skal BEREC innen 21. juni 2020 etter samråd med berørte parter og i nært samarbeid med Kommisjonen, vedta retningslinjer for felles metoder for identifisering av nettermineringspunktet i forskjellige nettopologier. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal ta størst mulig hensyn til disse retningslinjene når de definerer nettermineringspunktenes beliggenhet.

*Artikkel 62*

**Systemer for betinget tilgang og andre ressurser**

1. Medlemsstatene skal sikre at vilkårene fastsatt i del I i vedlegg II får anvendelse i forbindelse med betinget tilgang til digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester som kringkastes til seere og lyttere i Unionen, uansett overføringsform.

2. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet som følge av en markedsanalyse som er gjennomført i samsvar med artikkel 67 nr. 1, fastslår at ett eller flere foretak ikke har sterk markedsstilling på det relevante markedet, kan den endre eller trekke tilbake vilkårene med hensyn til disse operatørene etter framgangsmåtene nevnt i artikkel 23 og 32 i den grad

a) tilgjengeligheten for sluttbrukere til radio- og fjernsynskringkasting og kringkastingskanaler og -tjenester angitt i samsvar med artikkel 114 ikke blir skadelidende ved en slik endring eller tilbaketrekking og

b) utsiktene til effektiv konkurranse på følgende markeder ikke blir skadelidende ved slik endring eller tilbaketrekking:

   i) Digitalkringkastingstjenester for fjernsyn og radio til sluttbruker.

   ii) Systemer for betinget tilgang og andre tilhørende ressurser.

Parter som berøres av en slik endring eller tilbaketrekking av vilkår, skal underrettes innen en rimelig frist.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Vilkårene som får anvendelse i samsvar med denne artikkel, berører ikke medlemsstatenes mulighet for å pålegge forpliktelser med hensyn til presentasjonen av elektroniske programoversikter (EPG) og lignende oversikts- og styringsverktøy.

4. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel kan medlemsstatene tillate at deres nasjonale reguleringsmyndighet så snart som mulig etter 20. desember 2018 og deretter med jevne mellomrom vurderer på nytt vilkårene som anvendes i samsvar med denne artikkel, ved å foreta en markedsanalyse i samsvar med artikkel 67 nr. 1 for å bestemme om vilkårene skal opprettholdes, endres eller trekkes tilbake.

*KAPITTEL III*

***Markedsanalyse og sterk markedsstilling***

*Artikkel 63*

**Foretak med en sterk markedsstilling**

1. Dersom dette direktiv krever at nasjonale reguleringsmyndigheter skal bestemme om et foretak har en sterk markedsstilling etter framgangsmåten nevnt artikkel 67, får nr. 2 i denne artikkel anvendelse.

2. Et foretak skal anses for å ha en sterk markedsstilling dersom det alene eller sammen med andre har det som svarer til en dominerende stilling, det vil si at foretaket har en økonomisk styrke som gir det mulighet til i betydelig grad å opptre uavhengig av konkurrenter, kunder og i siste instans forbrukerne.

Særlig skal de nasjonale reguleringsmyndighetene, når de foretar en vurdering for å bestemme om to eller flere foretak sammen har en dominerende stilling på et marked, handle i samsvar med bestemmelsene i unionsretten og ta størst mulig hensyn til retningslinjene for markedsanalyse og vurdering av sterk markedsstilling offentliggjort av Kommisjonen i samsvar med artikkel 64.

3. Dersom et foretak har en sterk markedsstilling på et bestemt marked, kan det også ha en sterk markedsstilling på et nært tilknyttet marked dersom forbindelsene mellom de to markedene gjør det mulig å overføre markedsstillingen på det bestemte markedet til det nært tilknyttede markedet og på den måten styrke foretakets markedsstilling. Tiltak som har til formål å hindre slik overføring, kan derfor anvendes på det nært tilknyttede markedet i henhold til artikkel 69, 70, 71 og 74.

*Artikkel 64*

**Framgangsmåte for identifisering og definisjonen av markeder**

1. Etter offentlig høring, herunder med nasjonale reguleringsmyndigheter og idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, skal Kommisjonen vedta en rekommandasjon om relevante produkt- og tjenestemarkeder (heretter kalt «rekommandasjonen»). Rekommandasjonen skal angi produkt- og tjenestemarkeder i sektoren for elektronisk kommunikasjon som har særtrekk som kan berettige innføring av lovbestemte forpliktelser fastsatt i dette direktiv, uten at det berører markeder som i særlige tilfeller kan defineres i henhold til konkurranseretten. Kommisjonen skal definere markedene i samsvar med konkurranserettens prinsipper.

Kommisjonen skal ta med produkt- og tjenestemarkeder i rekommandasjon dersom den etter å ha sett generelle tendenser i Unionen fastslår at hvert av de tre kriteriene angitt i artikkel 67 nr. 1 er oppfylt.

Kommisjonen skal gjennomgå rekommandasjonen innen 21. desember 2020 og regelmessig deretter.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Etter å ha rådspurt BEREC skal Kommisjonen offentliggjøre retningslinjer for markedsanalyse og vurdering av sterk markedsstilling (heretter kalt «SMP-retningslinjer») som skal være i samsvar med de relevante prinsippene i konkurranseretten. SMP-retningslinjene skal inneholde veiledning til nasjonale reguleringsmyndigheter om anvendelsen av begrepet sterk markedsstilling i særlig forbindelse med forhåndsregulering av markedene for elektronisk kommunikasjon, idet det tas hensyn til de tre kriteriene oppført i artikkel 67 nr. 1.

3. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal ta størst mulig hensyn til rekommandasjonen og SMP-retningslinjene ved definering av relevante markeder tilpasset de nasjonale forholdene, særlig relevante geografiske markeder på deres territorium, idet det blant annet tas hensyn til konkurransen på infrastrukturområdet på disse områdene, i samsvar med konkurranserettens prinsipper. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal, dersom det er relevant, også ta hensyn til resultatene av den geografiske undersøkelsen som er foretatt i samsvar med artikkel 22 nr. 1. De skal følge framgangsmåtene fastsatt i artikkel 23 og 32 før de definerer markeder som avviker fra de markedene som er identifisert i rekommandasjonen.

*Artikkel 65*

**Framgangsmåte for identifisering av tverrnasjonale markeder**

1. Dersom Kommisjonen eller minst to berørte nasjonale reguleringsmyndigheter framlegger en begrunnet anmodning med dokumentasjon, skal BEREC foreta en analyse av et potensielt tverrnasjonalt marked. Etter samråd med berørte parter og idet det tas størst mulig hensyn til analysen utført av BEREC, kan Kommisjonen treffe beslutninger som identifiserer tverrnasjonale markeder i samsvar med prinsippene i konkurranseretten og idet det tas størst mulig hensyn til rekommandasjonen og SMP-retningslinjer som er vedtatt i samsvar med artikkel 64.

2. Ved tverrnasjonale markeder identifisert i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal de berørte nasjonale reguleringsmyndighetene gjennomføre markedsanalysen i fellesskap, idet det tas størst mulig hensyn til SMP-retningslinjene, og de skal i fellesskap avgjøre om lovbestemte forpliktelser, som nevnt i nr. 2 i denne artikkel, skal pålegges, opprettholdes, endres eller trekkes tilbake. De berørte nasjonale reguleringsmyndighetene skal i fellesskap underrette Kommisjonen om sine utkast til tiltak med hensyn til markedsanalyse og lovbestemte forpliktelser i henhold til artikkel 32 og 33.

To eller flere nasjonale reguleringsmyndigheter kan også i fellesskap melde sine utkast til tiltak med hensyn til markedsanalyse og lovbestemte forpliktelser i fravær av tverrnasjonale markeder, dersom de anser at markedsvilkårene innenfor sine respektive jurisdiksjoner er tilstrekkelig ensartede.

*Artikkel 66*

**Framgangsmåte for identifisering av tverrnasjonal etterspørsel**

1. BEREC skal foreta en analyse av tverrnasjonal etterspørsel hos sluttbrukere etter varer og tjenester som tilbys innenfor Unionen på ett eller flere av markedene som er oppført i denne rekommandasjonen, dersom den mottar en begrunnet anmodning med dokumentasjon fra Kommisjonen eller fra minst to av de berørte nasjonale reguleringsmyndighetene som tyder på at det er alvorlig etterspørselsproblem som må håndteres. BEREC kan også foreta en slik analyse dersom den mottar en begrunnet anmodning med tilstrekkelig dokumentasjon fra markedsdeltakere og anser at det foreligger en alvorlig etterspørselsproblem som må håndteres. BERECs analyse berører ikke eventuelle resultater fra tverrnasjonale markeder i samsvar med artikkel 65 nr. 1 og eventuelle resultater fra nasjonale eller regional geografiske markeder fra nasjonale reguleringsmyndigheter i samsvar med artikkel 64 nr. 3.

Denne analysen av tverrnasjonal etterspørsel hos sluttbrukere kan omfatte produkter og tjenester som leveres på produkt- eller tjenestemarkeder som er definert på forskjellige måter av én eller flere nasjonale reguleringsmyndigheter, idet det tas hensyn til nasjonale omstendigheter, forutsatt at disse produktene og tjenestene kan erstattes av dem som leveres på ett av markedene oppført i rekommandasjonen.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Dersom BEREC fastslår at det foreligger tverrnasjonal etterspørsel hos sluttbrukere, at den er vesentlig og ikke i tilstrekkelig grad oppfylles av leveransen på kommersiell eller regulert basis, skal den etter samråd med berørte parter og i nært samarbeid med Kommisjonen utstede retningslinjer om felles metoder for hvordan nasjonale reguleringsmyndigheter skal dekke den identifiserte tverrnasjonale etterspørselen, herunder eventuelt når de pålegger tiltak i samsvar med artikkel 68. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal ta størst mulig hensyn til disse retningslinjene når de utfører sine reguleringsoppgaver innenfor sin jurisdiksjon. Disse retningslinjene kan danne grunnlag for samvirkingsevnen til tilgangsprodukter i engrosleddet i hele Unionen og kan omfatte retningslinjer for harmonisering av tekniske spesifikasjoner for tilgangsprodukter i engrosleddet som er i stand til å oppfylle en slik fastslått tverrnasjonal etterspørsel.

*Artikkel 67*

**Framgangsmåte for markedsanalyse**

1. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal bestemme om et relevant marked definert i samsvar med artikkel 64 nr. 3 er slik at det kan berettige pålegging av de lovbestemte forpliktelsene fastsatt i dette direktiv. Når det er hensiktsmessig, skal medlemsstatene sørge for at det gjennomføres en analyse i samarbeid med de nasjonale konkurransemyndighetene. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal ta størst mulig hensyn til SMP-retningslinjene og skal følge framgangsmåtene nevnt i artikkel 23 og 32 når de foretar en slik analyse.

Et marked kan anses å berettige pålegging av lovbestemte forpliktelser fastsatt i dette direktiv dersom alle følgende kriterier er oppfylt:

a) Det foreligger høye og varige strukturelle, rettslige eller regelverksmessige hindringer for markedsadgang.

b) Det er en markedsstruktur hvis utvikling ikke går mot effektiv konkurranse i den relevante tidshorisonten, idet det tas hensyn til status for infrastrukturbasert konkurranse og andre kilder til konkurranse bak hindringer for markedsadgang.

c) Konkurranserett alene er ikke tilstrekkelig til å håndtere identifisert markedssvikt i stor nok grad.

Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet foretar en analyse av et marked som inngår i rekommandasjonen, skal den anse at bokstav a), b) og c) i annet ledd er oppfylt, med mindre den nasjonale reguleringsmyndigheten bestemmer at ett eller flere av disse kriteriene ikke er oppfylt i særlige nasjonale omstendigheter.

2. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet foretar analysen som kreves i nr. 1, skal den vurdere utviklingen i et framtidsrettet perspektiv uten regulering som er pålagt det relevante markedet på grunnlag av denne artikkel, og idet det tas hensyn til alle følgende punkter:

a) Markedsutvikling som påvirker sannsynligheten for at det relevante markedet går i retning av effektiv konkurranse.

b) Alle relevante konkurransemessige begrensninger på engros- og sluttbrukerplan, uavhengig av om kildene til slike begrensninger anses å være elektroniske kommunikasjonsnett, elektroniske kommunikasjonstjenester eller andre typer tjenester eller applikasjoner som er sammenlignbare sett fra sluttbrukerens synspunkt, og uavhengig av om slike begrensninger er en del av det relevante markedet.

c) Andre typer regulering eller tiltak som er pålagt, og som påvirker det relevante markedet eller tilknyttede sluttbrukermarkeder i hele det aktuelle tidsrommet, herunder uten begrensning forpliktelser pålagt i samsvar med artikkel 44, 60 og 61,

d) Tiltak pålagt andre relevante markeder på grunnlag av denne artikkel.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet fastslår at et relevant marked ikke berettiger pålegging av lovbestemte forpliktelser etter framgangsmåten i nr. 1 og 2 i denne artikkel, eller dersom vilkårene fastsatt i nr. 4 i denne artikkel ikke er oppfylt, skal den ikke pålegge eller opprettholde noen særlige lovbestemte forpliktelser i samsvar med artikkel 68. Dersom det allerede finnes sektorvise lovbestemte forpliktelser som er pålagt i samsvar med artikkel 68, skal den oppheve disse forpliktelsene for foretak på det relevante markedet.

De nasjonale reguleringsmyndighetene skal sikre at parter som berøres av en slik oppheving av forpliktelser, får en passende frist, som defineres ved å veie opp behovet for å sikre en bærekraftig overgang for mottakere av disse forpliktelsene og sluttbrukere, sluttbrukernes valgmuligheter, og at reguleringen ikke opprettholdes lenger enn nødvendig. Når de nasjonale reguleringsmyndighetene fastsetter en slik frist, kan de bestemme særlige vilkår og frister i forbindelse med eksisterende avtaler om tilgang.

4. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet bestemmer at det på et relevant marked der pålegging av lovbestemte forpliktelser i samsvar med nr. 1 og 2 i denne artikkel er berettiget, skal den identifisere eventuelle foretak som for seg selv eller felles har en sterk markedsstilling på det relevante markedet i samsvar med artikkel 63. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal pålegge slike foretak hensiktsmessige lovbestemte forpliktelser i samsvar med artikkel 68, eller opprettholde eller endre slike forpliktelser dersom de allerede er pålagt, dersom den anser at resultatet for sluttbrukerne ikke vil innebære effektiv konkurranse uten slike forpliktelser.

5. Tiltak truffet i samsvar med nr. 3 og 4 i denne artikkel skal være underlagt framgangsmåtene nevnt i artikkel 23 og 32. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal gjennomføre en analyse av det relevante markedet og melde det tilsvarende utkastet til tiltak i samsvar med artikkel 32

a) innen fem år etter vedtakelsen av et tidligere tiltak dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten har definert på det relevante markedet og bestemt hvilke foretak som har sterk markedsstilling; denne femårsperioden kan unntaksvis forlenges med inntil ett år dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten har meldt et begrunnet forslag om forlengelse til Kommisjonen senest fire måneder før utløpet av femårsperioden, og Kommisjonen ikke har gjort innsigelse innen én måned etter den meldte forlengelsen,

b) innen tre år etter vedtakelsen av en revidert rekommandasjon om relevante markeder, for markeder som ikke tidligere er meldt til Kommisjonen, eller

c) innen tre år fra tiltredelsesdatoen for medlemsstater som har nylig har tiltrådt Unionen.

6. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet anser at den kanskje ikke vil kunne fullføre eller ikke har fullført sin analyse av et relevant marked identifisert i denne rekommandasjon innen den fristen som er fastsatt i nr. 5 i denne artikkel, skal BEREC på anmodning bistå den berørte nasjonale reguleringsmyndigheten med å fullføre analysen av det bestemte markedet og de særlige forpliktelsene som skal pålegges. Med slik bistand skal den berørte nasjonale reguleringsmyndigheten innen seks måneder etter fristen fastsatt i nr. 5 i denne artikkel melde utkastet til tiltak til Kommisjonen i samsvar med artikkel 32.

*KAPITTEL IV*

***Avhjelpende tiltak for tilgang som pålegges foretak med en sterk markedsstilling***

*Artikkel 68*

**Pålegging, endring eller tilbaketrekking av forpliktelser**

1. Medlemsstatene skal sikre at deres nasjonale reguleringsmyndigheter har myndighet til å pålegge forpliktelsene fastsatt i artikkel 69-74 og artikkel 76-81.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Dersom det som følge av en markedsanalyse utført i samsvar med artikkel 67 fastslås at et foretak har en sterk markedsstilling på et bestemt marked, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene eventuelt pålegge en hvilken som helst av forpliktelsene nevnt i artikkel 69-74 og artikkel 76 og 80. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet skal en nasjonal reguleringsmyndighet velge den minst mulig inngripende måten for å håndtere problemene som er identifisert i markedsanalysen.

3. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal pålegge forpliktelsene nevnt i artikkel 69-74 og artikkel 76 og 80 bare på foretak med en sterk markedsstilling i samsvar med nr. 2 i denne artikkel, uten at det berører

a) artikkel 61 og 62,

b) artikkel 44 og 17 i dette direktiv, vilkår 7 i del D i vedlegg I som anvendt i henhold til artikkel 13 nr. 1 i dette direktiv, artikkel 97 og 106 i dette direktiv og de relevante bestemmelsene i direktiv 2002/58/EF, som inneholder forpliktelser for andre foretak enn foretak med en sterk markedsstilling, eller

c) behovet for å overholde internasjonale forpliktelser.

I unntakstilfeller der en nasjonal reguleringsmyndighet akter å pålegge foretak med en sterk markedsstilling andre forpliktelser i forbindelse med tilgang eller samtrafikk enn dem som er nevnt i artikkel 69-74 og artikkel 76 og 80, skal den framlegge en anmodning om dette for Kommisjonen.

Kommisjonen skal, idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, treffe beslutninger ved hjelp av gjennomføringsrettsakter om hvorvidt den nasjonale reguleringsmyndigheten skal kunne treffe slike tiltak.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med rådgivningsprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 3.

4. Forpliktelser som pålegges i samsvar med denne artikkel, skal være

a) basert på typen av problemet som er identifisert av en nasjonal reguleringsmyndighet i dens markedsanalyse, idet det eventuelt tas hensyn til identifiseringen av tverrnasjonal etterspørsel i henhold til artikkel 66,

b) forholdsmessige, idet det om mulig tas hensyn til kostnad og nytte,

c) berettiget i lys av målene fastsatt i artikkel 3, og

d) pålagt etter høring i samsvar med artikkel 23 og 32.

5. Med hensyn til behovet for å overholde internasjonale forpliktelser nevnt i nr. 3 i denne artikkel, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene underrette Kommisjonen om beslutninger om å pålegge, endre eller trekke tilbake forpliktelser for foretak etter framgangsmåten nevnt i artikkel 32.

6. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal vurdere virkningen av ny markedsutvikling, for eksempel i forbindelse med forretningsavtaler, herunder avtaler om saminvestering som påvirker den konkurransemessige dynamikken.

Dersom denne utviklingen er ikke tilstrekkelig viktig til at det kreves en ny markedsanalyse i samsvar med artikkel 67, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten omgående vurdere om det er nødvendig å gjennomgå forpliktelsene som er pålagt foretak med en sterk markedsstilling på nytt og endre tidligere beslutninger, herunder ved å trekke tilbake forpliktelser eller pålegge nye forpliktelser for å sikre at slike forpliktelser fortsatt oppfyller vilkårene fastsatt i nr. 4 i denne artikkel. Slike endringer skal pålegges bare etter høring i samsvar med artikkel 23 og 32.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 69*

**Forpliktelser med hensyn til innsyn**

1. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan i samsvar med artikkel 68, pålegge forpliktelser med hensyn til innsyn i forbindelse med samtrafikk eller tilgang og kreve at foretak offentliggjør bestemte opplysninger, for eksempel regnskapsopplysninger, priser, tekniske spesifikasjoner, nettegenskaper og forventet utvikling av dette, samt vilkår for levering og bruk, herunder eventuelle vilkår som endrer tilgangen til eller bruken av tjenester og applikasjoner, særlig med hensyn til gjelder migrering fra eksisterende infrastruktur, der slike vilkår er tillatt av medlemsstatene i samsvar med unionsretten.

2. Særlig kan de nasjonale reguleringsmyndighetene, dersom et foretak har forpliktelser med hensyn til likebehandling, kreve at foretaket offentliggjør et referansetilbud, som skal være tilstrekkelig detaljert til å sikre at foretak ikke må betale for ressurser som ikke er nødvendige for tjenesten det bes om. Dette tilbudet skal inneholde en beskrivelse de relevante tilbudene oppdelt i enkeltdeler etter markedets behov samt tilhørende vilkår, herunder priser. Den nasjonale reguleringsmyndighet kan blant annet pålegge endringer i referansetilbud for å sikre at forpliktelsene pålagt i henhold til dette direktiv overholdes.

3. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan angi hvilke bestemte opplysninger som skal gjøres tilgjengelige, hvor detaljerte de skal være og hvordan de skal offentliggjøres.

4. For å bidra til ensartet anvendelse av forpliktelsene om åpenhet skal BEREC innen 21. desember 2019 etter samråd med berørte parter og i nært samarbeid med Kommisjonen utstede retningslinjer for minstekriteriene for et referansetilbud, og skal om nødvendig gjennomgå dem for å tilpasse dem til den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen. Når BEREC fastsetter slike minstekriterier, skal de etterstrebe målene i artikkel 3, og skal ta hensyn til behovene til mottakerne av tilgangsforpliktelsene og til sluttbrukere som driver virksomhet i mer enn én medlemsstat, samt til BERECS retningslinjer som identifiserer tverrnasjonale etterspørsel i samsvar med artikkel 66, og til eventuelle tilhørende beslutninger truffet av Kommisjonen.

Uten hensyn til nr. 3 i denne artikkel, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene, dersom et foretak har forpliktelser i henhold til artikkel 72 eller 73 med hensyn til tilgang i engrosleddet til nettinfrastruktur, sikre at det offentliggjøres et standardtilbud som tar størst mulig hensyn til BERECs retningslinjer for minstekriteriene til et standardtilbud, og de skal sikre at nøkkelindikatorer for ytelse angis, dersom det er relevant, samt tilsvarende tjenestenivåer, og nøye overvåke dem og sikre at de overholdes. Dessuten kan de nasjonale reguleringsmyndighetene om nødvendig forhåndsfastsette de tilhørende økonomiske sanksjonene i samsvar med unionsretten og nasjonal rett.

*Artikkel 70*

**Forpliktelser med hensyn til likebehandling**

1. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan, i samsvar med artikkel 68, pålegge forpliktelser med hensyn til likebehandling i forbindelse med samtrafikk eller tilgang.

2. Forpliktelser med hensyn til likebehandling skal særlig sikre at foretaket anvender tilsvarende vilkår under tilsvarende forhold på andre tilbydere av tilsvarende tjenester, og tilbyr tjenester og gir opplysninger til andre på samme vilkår og av samme kvalitet som for sine egne tjenester, eller for tjenestene til sine datterforetak eller partnere. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan pålegge vedkommende foretak forpliktelser til å tilby tilgangsprodukter og -tjenester til alle foretak, herunder seg selv, innenfor samme tidsrammer og vilkår, herunder de som er knyttet til pris og tjenestenivåer, og ved hjelp av de samme systemene og prosessene, for å sikre likeverdig tilgang.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 71*

**Forpliktelser med hensyn til atskilte regnskaper**

1. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan, i samsvar med artikkel 68, pålegge forpliktelser med hensyn til atskilte regnskaper for særskilt virksomhet i forbindelse med samtrafikk eller tilgang.

Særlig kan en nasjonal reguleringsmyndighet kreve at et vertikalt integrert foretak sørger for åpenhet om sine engrospriser og sine interne overføringspriser, blant annet for å sikre at de overholder reglene, dersom det foreligger en forpliktelse om likebehandling i henhold til artikkel 70, eller om nødvendig unngår urettferdig kryssubsidiering. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan angi formatet og regnskapsmetoden som skal benyttes.

2. Med forbehold for artikkel 20 skal de nasjonale reguleringsmyndighetene, for å gjøre det lettere å kontrollere at forpliktelsene med hensyn til innsyn og likebehandling overholdes, ha myndighet til å kreve at regnskapsopplysninger, herunder opplysninger om inntekter mottatt fra tredjemann, stilles til rådighet på anmodning. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan offentliggjøre opplysninger som kan bidra til et åpent konkurransemarked, samtidig som Unionens regler og nasjonale regler for forretningshemmeligheter overholdes.

*Artikkel 72*

**Tilgang til anlegg**

1. En nasjonal reguleringsmyndighet kan i samsvar med artikkel 68 pålegge foretak forpliktelser til å etterkomme rimelige anmodninger om tilgang til og bruk av anlegg, herunder, men ikke begrenset til bygninger eller inngange til bygninger, kabler i bygninger, herunder ledningsnett, antenner, tårn og andre støttekonstruksjoner, stolper, master, kabelkanaler, rør, inspeksjonskamre, mannhull og fordelerskap, i situasjoner der nasjonale reguleringsmyndigheter etter å ha vurdert markedsanalysen har fastslått at anser at avslag på tilgang eller tilgang gitt på urimelige vilkår med lignende virkning vil kunne hindre framveksten av et marked med bærekraftig konkurranse og ikke vil være i sluttbrukerens interesse.

2. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan pålegge et foretak forpliktelser for å tilby tilgang i samsvar med denne artikkel, uavhengig av om eiendelene som berøres av forpliktelsen, er en del av det relevante markedet i samsvar med markedsanalysen, forutsatt at forpliktelsen er nødvendig og rimelig for å nå målene i artikkel 3.

*Artikkel 73*

**Forpliktelser med hensyn til tilgang til og bruk av bestemte nettelementer og tilhørende ressurser**

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan i samsvar med artikkel 68 pålegge foretak forpliktelser til å etterkomme rimelige anmodninger om tilgang til og bruk av bestemte nettelementer og tilhørende ressurser, blant annet i situasjoner der nasjonale reguleringsmyndigheter anser at avslag på tilgang eller urimelige vilkår med lignende virkning vil kunne hindre framveksten av et marked med bærekraftig konkurranse på sluttbrukernivå og ikke vil være i sluttbrukerens interesse.

Nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at foretak blant annet

a) gir tredjeparter tilgang til og bruk av bestemte fysiske nettelementer og tilhørende ressurser, etter hva som er relevant, herunder atskilt tilgang til aksesslinjen og delaksesslinjen,

b) gir tredjeparter tilgang til bestemte aktive eller virtuelle nettelementer og -tjenester,

c) forhandler i god tro med foretak som ber om tilgang,

d) ikke trekker tilbake tilgang til ressurser som det allerede er gitt tilgang til,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

e) tilbyr bestemte tjenester på engrosvilkår som tredjeparter kan videreselge,

f) tilbyr åpen tilgang til tekniske grensesnitt, protokoller eller annen nøkkelteknologi som er nødvendig for tjenesters eller virtuelle nettjenesters samvirkingsevne,

g) tilbyr samlokalisering eller andre former for felles bruk av tilhørende ressurser,

h) tilbyr bestemte tjenester som er nødvendige for å sikre samvirkingsevne for ende-til-ende-tjenester til bruker, eller nettgjesting på mobilnett,

i) tilbyr tilgang til driftsstøttesystemer eller lignende programvaresystemer som er nødvendige for å sikre rettferdig konkurranse i forbindelse med tjenestetilbud,

j) sammenkopler nett eller nettressurser,

k) gir tilgang til tilhørende tjenester, for eksempel navn, sted og forekomst.

De nasjonale reguleringsmyndigheter kan i forbindelse med disse forpliktelsene stille krav om rettferdighet, rimelighet og overholdelse av frister.

2. Dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene anser det er hensiktsmessig å pålegge noen av mulige særlige forpliktelsene nevnt i nr. 1 i denne artikkel, og særlig dersom de i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet vurderer hvorvidt og hvordan slike forpliktelser skal pålegges, skal de undersøke om andre former for tilgang til innsatsfaktorer i engrosleddet, enten på samme eller på et tilknyttet engrosmarked, vil være tilstrekkelig til å håndtere det identifiserte problemet i sluttbrukerens interesse. Denne vurderingen skal omfatte kommersielle tilbud om tilgang, regulert tilgang i henhold til artikkel 61 eller eksisterende eller planlagt regulert tilgang til andre innsatsfaktorer i engrosleddet i henhold til denne artikkel. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal særlig ta hensyn til følgende faktorer:

a) Den tekniske og økonomiske levedyktigheten ved bruk eller installering av konkurrerende ressurser, på bakgrunn av markedsutviklingen og idet det tas hensyn til art og type av samtrafikk eller tilgang, herunder levedyktigheten til andre tilgangsprodukter i foregående ledd, for eksempel tilgang til kabelkanaler.

b) Den forventede teknologiske utviklingen som påvirker nettutforming og -forvaltning.

c) Behovet for å sikre teknologinøytralitet gjør det mulig for partene å utforme og forvalte sine egne nett.

d) Om det er praktisk mulig å tilby den tilgang som tilbys, tatt i betraktning den tilgjengelige kapasiteten.

e) Den nyinvesteringen som er foretatt av eieren av ressursene, idet det tas hensyn til all offentlig investering og risikoen ved investeringen, særlig med hensyn til investeringer i og risikonivåene forbundet med nett med svært høy kapasitet.

f) Behovet for å sikre konkurranse på lang sikt, med særlig oppmerksomhet på økonomisk effektiv infrastrukturbasert konkurranse og innovative forretningsmodeller som støtter en bærekraftig konkurranse, for eksempel de som bygger på samfinansiering i nett.

g) Eventuelle relevante immaterialrettigheter.

h) Yting av felleseuropeiske tjenester.

Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 68 vurderer å pålegge forpliktelser på grunnlag av artikkel 72 eller denne artikkel, skal den undersøke om pålegging av forpliktelser i samsvar med artikkel 72 alene vil være en rimelig måte å fremme konkurransen og sluttbrukerens interesse på.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Dersom et foretak pålegges forpliktelser til å tilby tilgang i samsvar med denne artikkel, kan de nasjonale reguleringsmyndighetene fastsette tekniske eller driftsmessige vilkår som skal oppfylles av den som tilbyr eller får slik tilgang, når det er nødvendig for å sikre normal drift av nettet. Forpliktelsene til å følge særskilte tekniske standarder eller spesifikasjoner skal være i samsvar med standardene og spesifikasjonene fastsatt i samsvar med artikkel 39.

*Artikkel 74*

**Forpliktelser med hensyn til priskontroll og kostnadsregnskap**

1. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan i samsvar med artikkel 68, pålegge forpliktelser om kostnadsdekning og priskontroll, herunder forpliktelser med hensyn til kostnadsorienterte priser og kostnadsregnskapssystemer, i forbindelse med tilbud av bestemte typer samtrafikk eller tilgang dersom en markedsanalyse viser at det berørte foretaket på grunn av mangel på effektiv konkurranse kan holde prisene på et urimelig høyt nivå eller presse prisen, til skade for sluttbrukerne.

For å avgjøre om forpliktelser med hensyn til priskontroll vil være hensiktsmessig, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene ta hensyn til behovet for å fremme konkurransen og de langsiktige interessene til sluttbrukerne knyttet til utbyggingen og ibruktakingen av neste generasjons nett, særlig av nett med svært høy kapasitet. For å oppmuntre foretaket til å investere, herunder i neste generasjons nett, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene særlig ta hensyn til den investeringen som foretaket har gjort. Dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene mener at forpliktelser med hensyn til priskontroll er hensiktsmessig, skal de la foretaket få en rimelig avkastning av den relevante investerte kapitalen, idet det tas hensyn til eventuelle risikoer som er spesifikke for et bestemt nytt prosjekt for investering i nett.

De nasjonale reguleringsmyndighetene skal vurdere ikke å pålegge eller opprettholde forpliktelser i henhold til denne artikkel dersom de fastslår at det foreligger en påviselig begrensning av sluttbrukerprisene, og at alle forpliktelser som pålegges i samsvar med artikkel 69-73, herunder særlig alle undersøkelser av økonomisk reproduserbarhet som er pålagt i samsvar med artikkel 70, sikrer effektiv tilgang uten forskjellsbehandling.

Dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene vurderer at det er hensiktsmessig å pålegge forpliktelser med hensyn til priskontroll på tilgang til eksisterende nettelementer, skal de også ta hensyn til fordelene ved forutsigbare og stabile engrospriser for å sikre effektiv markedsadgang og tilstrekkelig oppmuntring for alle foretak til å bygge ut nye og forbedrede nett.

2. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal sikre at alle ordninger for kostnadsdekning eller metoder for prisfastsettelse som pålegges, bidrar til å fremme utbygging av nye og forbedrede nett, effektivitet og bærekraftig konkurranse og gir sluttbruker størst mulige fordeler. I den forbindelse kan de nasjonale reguleringsmyndighetene også ta hensyn til priser på sammenlignbare konkurransemarkeder.

3. Dersom et foretak har en forpliktelse med hensyn til kostnadsorienterte priser, er det det berørte foretaket som skal bevise at avgiftene er basert på kostnadene, herunder en rimelig avkastning av investeringen. For å beregne kostnaden ved et effektivt tilbud av tjenester kan de nasjonale reguleringsmyndighetene bruke metoder for kostnadsregnskap som er uavhengige av dem som foretaket bruker. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan kreve at et foretak gir en fullstendig begrunnelse for sine priser, og kan om nødvendig kreve at prisene justeres.

4. Dersom det stilles krav om bruk av et kostnadsregnskapssystem i forbindelse med priskontroll, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene sørge for at en beskrivelse av kostnadsregnskapssystemet som minst viser hovedkategoriene som kostnadene skal grupperes under, og reglene for fordeling av kostnader, gjøres offentlig tilgjengelig. Et kvalifisert, uavhengig organ skal kontrollere at kostnadsregnskapssystemet etterleves og skal hvert år offentliggjøre en samsvarserklæring.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 75*

**Termineringstakster**

1. Innen 31. desember 2020 skal Kommisjonen, idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, vedta en delegert rettsakt i samsvar med artikkel 117 som utfyller dette direktiv ved å fastsette én unionsdekkende høyeste takst for taleanropterminering i mobilnettet og én unionsdekkende høyeste takst for taleanropterminering i fastnettet (heretter kalt «unionsdekkende takster for taleanropterminering»), som er pålagt alle tilbydere av tjenester for taleanropterminering i henholdsvis mobilnettet eller fastnettet i en medlemsstat.

For dette formål skal Kommisjonen

a) overholde prinsippene, kriteriene og parametrene fastsatt i vedlegg III,

b) første gang den fastsetter unionsdekkende takster for taleanropterminering, ta hensyn til det veide gjennomsnittet av faktiske kostnader i fast- og mobilnettene utarbeidet i samsvar med prinsippene fastsatt i vedlegg III, og som anvendes i hele Unionen; de unionsdekkende takstene for taleanropterminering i den første delegerte rettsakten skal ikke være høyere enn den høyeste taksten av de takstene som gjaldt seks måneder før vedtakelsen av den delegerte rettsakten i alle medlemsstater, etter eventuelle nødvendige justeringer for særlige nasjonale omstendigheter,

c) ta hensyn til det samlede antall sluttbrukere i hver enkelt medlemsstat for å sikre god vekting av de høyeste termineringstakstene, samt de nasjonale omstendighetene som fører til betydelige forskjeller mellom medlemsstatene ved fastsettelse av de høyeste termineringstakstene i Unionen,

d) ta hensyn til markedsopplysningene fra BEREC, de nasjonale reguleringsmyndighetene eller direkte fra foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, og

e) vurdere behovet for å tillate en overgangsperiode på høyst tolv måneder for å gjøre tilpasninger i medlemsstatene, dersom det er nødvendig på grunnlag av tidligere pålagte takster.

2. Idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, skal Kommisjonen gjennomgå den delegerte rettsakten som er vedtatt i henhold til denne artikkel, hvert femte år, og den skal i hvert enkelt slikt tilfelle vurdere, ved å anvende kriteriene oppført i artikkel 67 nr. 1, hvorvidt det fortsatt vil være nødvendig å fastsette unionsdekkende takster for taleanropterminering. Dersom Kommisjonen etter sin gjennomgåelse i samsvar med dette nummer beslutter at den ikke skal pålegge en høyeste takst for taleanropterminering i mobilnettet eller en høyeste takst for taleanropterminering i fastnettet, eller ingen av delene, kan de nasjonale reguleringsmyndighetene foreta markedsanalyser av markedene for taleanropterminering i samsvar med artikkel 67 for å vurdere om det er nødvendig å pålegge lovbestemte forpliktelser. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet som følge av en slik analyse pålegger kostnadsorienterte termineringstakster i et relevant marked, skal den følge de prinsippene, kriteriene og parametrene som er fastsatt i vedlegg III, og dens utkast til tiltak skal være omfattet av framgangsmåtene nevnt i artikkel 23, 32 og 33.

3. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal nøye overvåke og sikre samsvar med anvendelsen av de unionsdekkende takstene for taleanropterminering fra tilbyderne av tjenester for taleanropterminering. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan når som helst kreve at en tilbyder av tjenester for taleanropterminering endrer den taksten den krever fra andre foretak, dersom den ikke overholder den delegerte rettsakten nevnt i nr. 1. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal hvert år avgi rapport til Kommisjonen og BEREC med hensyn til anvendelsen av denne artikkel.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 76*

**Regulering av nye nettelementer med svært høy kapasitet**

1. Foretak med en sterk markedsstilling på ett eller flere relevante markeder i samsvar med artikkel 67 kan tilby forpliktende tilsagn etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 79 og med forbehold for annet ledd i dette nummer, for å åpne utbyggingen av et nytt nett med svært høy kapasitet bestående av fiberoptiske elementer fram til sluttbrukerens lokaler eller basestasjonen for saminvestering, for eksempel ved å tilby felleseie eller langsiktig risikodeling gjennom samfinansiering eller gjennom kjøpsavtaler som medfører særlige rettigheter av strukturell art for andre tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester.

Når den nasjonale reguleringsmyndigheten vurderer disse forpliktende tilsagnene, skal den særlig bestemme hvorvidt tilbudet om saminvestering oppfyller alle følgende vilkår:

a) Det er til enhver tid i nettets levetid åpent for en hvilken som helst tilbyder av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester.

b) Det vil gjøre det mulig for andre medinvestorer som er tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester å konkurrere effektivt og bærekraftig på lang sikt på markeder i senere ledd i omsetningskjeden der foretaket som har en sterk markedsstilling, er aktivt, på vilkår som omfatter

   i) rettferdige og rimelige vilkår som sikrer likebehandling, og som gir tilgang til nettets fulle kapasitet i det omfang det er omfattet av saminvestering,

   ii) fleksibilitet med hensyn til verdien av og tidsplanen for de enkelte medinvestorenes deltakelse,

   iii) muligheten for å øke slik deltakelse i framtiden, og

   iv) gjensidige rettigheter som tildeles av medinvestorene etter utbyggingen av infrastrukturen som er omfattet av saminvestering.

c) Det er offentliggjort av foretaket i rett tid, og dersom foretaket ikke har de egenskapene som er oppført i artikkel 80 nr. 1, minst seks måneder før utbyggingen av det nye nettet starter; dette tidsrommet kan forlenges på grunnlag av nasjonale omstendigheter.

d) Tilgangssøkere som ikke deltar i saminvesteringen, kan fra begynnelsen nyte godt av samme kvalitet, hastighet, vilkår og mulighet til å nå ut til sluttbrukerne som før utbyggingen, supplert med en ordning for tilpasning over tid og bekreftet av den nasjonale reguleringsmyndigheten i lys av utviklingen på de tilknyttede sluttbrukermarkedene, som opprettholder insentivene til å delta i saminvesteringen; en slik ordning skal sikre at tilgangssøkerne har tilgang til nettelementer med svært høy kapasitet på et tidspunkt og på grunnlag av åpne vilkår som sikrer likebehandling, noe som på hensiktsmessig måte gjenspeiler den graden av risiko som de respektive medinvestorene løper på forskjellige trinn i utbyggingen og ta hensyn til konkurransesituasjonen på sluttbrukermarkedene.

e) Det er i samsvar minst med kriteriene fastsatt i vedlegg IV og er framsatt i god tro.

2. Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten fastslår, idet det tas hensyn til resultatene av markedsundersøkelsen foretatt i samsvar med artikkel 79 nr. 2, at tilbudet om forpliktende tilsagn om saminvestering oppfyller vilkårene fastsatt i nr. 1 i denne artikkel, skal det forpliktende tilsagnet bindende i henhold til artikkel 79 nr. 3, og skal ikke pålegge noen ytterligere forpliktelser i henhold til artikkel 68 med hensyn til elementene i det nye nettet med svært høy kapasitet nett som er omfattet av forpliktelsene, dersom minst én mulig medinvestor har inngått en saminvesteringsavtale med foretak med en sterk markedsstilling.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Første ledd skal ikke berøre reguleringen av omstendigheter som ikke oppfyller vilkårene fastsatt i nr. 1 i denne artikkel, idet det tas hensyn til resultatene av eventuelle markedsundersøkelser foretatt i samsvar med artikkel 79 nr. 2, men som påvirker konkurransen og tas hensyn til ved anvendelsen av artikkel 67 og 68.

Som unntak fra første ledd i dette nummer kan en nasjonal reguleringsmyndighet under behørig begrunnede omstendigheter pålegge, opprettholde eller tilpasse de avhjelpende tiltakene i samsvar med artikkel 68-74 med hensyn til nye nett med svært høy kapasitet for å håndtere betydelige konkurranseproblemer på bestemte markeder, dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten fastslår at på grunn av disse markedenes særtrekk, ville disse konkurranseproblemene ellers ikke blitt behandlet.

3. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal kontinuerlig overvåke overholdelsen av vilkårene fastsatt i nr. 1, og de kan kreve at foretaket med en sterk markedsstilling framlegger årlige samsvarserklæringer.

Denne artikkel skal ikke berøre en nasjonal reguleringsmyndighets myndighet til å treffe beslutninger i henhold til artikkel 26 nr. 1 i tilfelle av en tvist mellom foretak i forbindelse med en saminvesteringsavtale som den har ansett oppfyller vilkårene fastsatt i nr. 1 i denne artikkel.

4. BEREC skal etter samråd med berørte parter og i nært samarbeid med Kommisjonen offentliggjøre retningslinjer for å fremme en ensartet anvendelse fra de nasjonale reguleringsmyndighetene av vilkårene fastsatt i nr. 1 og kriteriene fastsatt i vedlegg IV.

*Artikkel 77*

**Funksjonell atskillelse**

1. Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten fastslår at man med de hensiktsmessige forpliktelsene som er pålagt i henhold til artikkel 69-74, ikke har klart å oppnå effektiv konkurranse, og det er påvist store og varige konkurranseproblemer eller markedssvikt i forbindelse med levering av tilgangsprodukter i engrosleddet på visse markeder, kan den unntaksvis i samsvar med artikkel 68 nr. 3 annet ledd pålegge vertikalt integrerte foretak en forpliktelse om å plassere virksomhet som er knyttet til levering av relevante tilgangsprodukter i engrosleddet, i en selvstendig forretningsenhet.

Denne forretningsenheten skal levere tilgangsprodukter og tjenester til alle foretak, herunder til andre forretningsenheter i morselskapet, etter samme tidsplaner og vilkår, herunder de som er knyttet til pris- og tjenestenivåer, og ved hjelp av de samme systemene og prosessene.

2. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet har til hensikt å pålegge en forpliktelse om funksjonell atskillelse, skal den sende en anmodning til Kommisjonen som omfatter

a) dokumentasjon som begrunner konklusjonene fra den nasjonale reguleringsmyndigheten som nevnt i nr. 1,

b) en grunngitt vurdering der det fastslås at det er ingen eller små utsikter for effektiv og bærekraftig infrastrukturbasert konkurranse innen et rimelig tidsrom,

c) en analyse av den forventede virkningen på den nasjonale reguleringsmyndigheten, på foretaket, særlig på arbeidsstyrken i det separate foretaket, og på sektoren for elektronisk kommunikasjon som helhet, samt på insentivene til å investere i den, særlig med hensyn til behovet for å sikre sosial og territorial utjevning, og på andre berørte parter, herunder særlig den forventede virkningen på konkurransen og eventuelle resulterende virkninger på forbrukerne,

d) en analyse av årsakene som begrunner at denne forpliktelsen vil være den mest effektive måten å håndheve avhjelpende tiltak på med sikte på å håndtere konkurranseproblemene eller de påviste markedssviktene.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Utkastet til tiltak skal inneholde følgende:

a) En nøyaktige beskrivelse av atskillelsens art og grad, med særlig angivelse av rettslig status for den separate forretningsenheten.

b) Identifikasjon av eiendelene til den separate forretningsenheten samt produktene eller tjenestene som denne enheten skal levere.

c) Styringsordningene som skal sikre uavhengigheten til personalet som er ansatt i den separate forretningsenheten, og den tilsvarende insentivordningen.

d) Regler som sikrer at forpliktelsene oppfylles.

e) Regler som sikrer åpenhet om driftsprosedyrer, særlig overfor andre berørte parter,

f) Et overvåkingsprogram for å sikre overholdelse, herunder offentliggjøring av en årsrapport.

Etter Kommisjonens beslutning truffet i samsvar med artikkel 68 nr. 3 om dette utkastet til tiltak, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten foreta en samordnet analyse av de forskjellige markedene som er knyttet til aksessnettet, etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 67. På grunnlag av denne analysen skal den nasjonale reguleringsmyndigheten pålegge, opprettholde, endre eller trekke tilbake forpliktelser etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 23 og 32.

4. Et foretak som er pålagt funksjonell atskillelse, kan være underlagt forpliktelsene nevnt i artikkel 69-74 i et bestemt marked dersom det er et foretak med en sterk markedsstilling i samsvar med artikkel 67, eller enhver annen forpliktelse som er godkjent av Kommisjonen i henhold til artikkel 68 nr. 3.

*Artikkel 78*

**Frivillig atskillelse av et vertikalt integrert foretak**

1. Foretak med en sterk markedsstilling på ett eller flere relevante markeder i samsvar med artikkel 67 skal underrette den nasjonale reguleringsmyndigheten minst tre måneder før alle planlagte overføringer av deres lokale aksessnetteiendeler til et særlig rettssubjekt under forskjellig eierskap eller ved å opprette en separat forretningsenhet for å levere helt likeverdige tilgangsprodukter til alle tilbydere i sluttbrukerleddet, herunder deres egne avdelinger i sluttbrukerleddet.

Foretakene skal også underrette den nasjonale reguleringsmyndigheten om enhver endring av denne planen, samt det endelige resultatet av atskillelsesprosessen.

Slike foretak kan også tilby forpliktende tilsagn med hensyn til tilgangsvilkårene som får anvendelse på deres nett i en gjennomføringsperiode etter at den foreslåtte formen av atskillelse er gjennomført, med sikte på å sikre effektiv og ikke-diskriminerende tilgang for tredjeparter. Tilbudet om forpliktende tilsagn skal inneholde tilstrekkelige detaljer, herunder når det gjelder tidsplanen for gjennomføring og varighet, for å gjøre det mulig for den nasjonale reguleringsmyndigheten å gjennomføre sine oppgaver i samsvar med nr. 2 i denne artikkel. Slike forpliktende tilsagn kan strekke seg utover maksimumsperioden for markedsanalyser fastsatt i artikkel 67 nr. 5.

2. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal vurdere virkningen av den planlagte transaksjonen, sammen med de forpliktende tilsagnene som er tilbudt, dersom det er relevant, på eksisterende lovbestemte forpliktelser i henhold til dette direktiv.

For dette formål skal den nasjonale reguleringsmyndigheten foreta en analyse av de forskjellige markedene som er knyttet til aksessnettet, etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 67.

Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal ta hensyn til eventuelle forpliktende tilsagn som er tilbudt av foretaket, idet det særlig tas hensyn til målene fastsatt i artikkel 3. I den forbindelse skal den nasjonale reguleringsmyndigheten rådføre seg med tredjeparter i samsvar med artikkel 23, og skal særlig rette seg til de tredjepartene som er direkte berørt av den planlagte transaksjonen.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

På grunnlag av analysen skal den nasjonale reguleringsmyndigheten pålegge, opprettholde, endre eller trekke tilbake forpliktelser etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 23 og 32, ved å anvende artikkel 80, dersom det er relevant. I sin beslutning kan den nasjonale reguleringsmyndigheten kan gjøre det forpliktende tilsagnet helt eller delvis bindende. Som unntak fra artikkel 67 nr. 5 kan den nasjonale reguleringsmyndigheten gjøre de forpliktende tilsagnene helt eller delvis bindende for hele det tidsrommet de tilbys for.

3. Uten at det berører artikkel 80 kan den juridisk eller driftsmessig separate forretningsenheten med en sterk markedsstilling på et bestemt marked i samsvar med artikkel 67 være omfattet av, etter hva som er relevant, enhver av forpliktelsene nevnt i artikkel 69-74 eller andre forpliktelser som er godkjent av Kommisjonen i henhold til artikkel 68 nr. 3, der ethvert forpliktende tilsagn som er tilbudt, ikke er tilstrekkelig for å nå målene fastsatt i artikkel 3.

4. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal overvåke gjennomføringen av de forpliktende tilsagnene som er tilbudt av foretakene, som den har gjort bindende i samsvar med nr. 2, og vurdere om de skal utvides når tidsrommet som de i utgangspunktet er tilbudt for, er utløpt.

*Artikkel 79*

**Framgangsmåte for forpliktende tilsagn**

1. Foretak med en sterk markedsstilling kan tilby den nasjonale reguleringsmyndigheten forpliktende tilsagn med hensyn til vilkår for tilgang eller saminvestering, eller begge deler, som gjelder for deres nett i forbindelse med blant annet

a) samarbeidsavtaler som er relevante for vurderingen av hensiktsmessige og forholdsmessige forpliktelser i henhold til artikkel 68,

b) saminvestering i nett med svært høy kapasitet i henhold til artikkel 76, eller

c) effektiv og ikke-diskriminerende tilgang for tredjeparter i henhold til artikkel 78, både i en gjennomføringsperiode for frivillig atskillelse av et vertikalt integrert foretak og etter at den foreslåtte formen for atskillelse er gjennomført.

Tilbudet om forpliktende tilsagn skal være tilstrekkelig detaljert, herunder når det gjelder tidsplanen for og omfanget av gjennomføring og varighet, for å gjøre det mulig for den nasjonale reguleringsmyndigheten å foreta sin vurdering i henhold til nr. 2 i denne artikkel. Slike forpliktende tilsagn kan strekke seg utover fristene for å foreta markedsanalyse fastsatt i artikkel 67 nr. 5.

2. For å kunne vurdere eventuelle forpliktende tilsagn som et foretak har tilbudt i henhold til nr. 1 i denne artikkel, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten, med mindre slike forpliktelsene tilsagn tydelig ikke oppfyller ett eller flere relevante vilkår eller kriterier, utføre en markedsundersøkelse, særlig med hensyn til de tilbudte vilkårene, ved å foreta en offentlig høring blant berørte parter, særlig tredjeparter som er direkte berørt. Mulige medinvestorer eller tilgangssøkere kan gi synspunkter om hvorvidt de tilbudte forpliktende tilsagnene oppfyller de vilkårene som er fastsatt i artikkel 68, 76 eller 78, dersom det er relevant, og kan foreslå endringer.

Når det gjelder de forpliktende tilsagnene som er tilbudt i henhold til denne artikkel, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten når den vurderer forpliktelsene i henhold til artikkel 68 nr. 4, ta særlig hensyn til

a) dokumentasjon om de tilbudte forpliktende tilsagnene er rettferdige og rimelige,

b) åpenheten i de forpliktende tilsagnene til alle markedsdeltakere,

c) rettidig tilgjengelighet av tilgang på rettferdige og rimelige vilkår som sikrer likebehandling, herunder til nett med svært høy kapasitet, før lanseringen av tilhørende tjenester til sluttbrukere, og

UOFFISIELL OVERSETTELSE

d) hvor egnet de tilbudte forpliktende tilsagnene generelt er for å muliggjøre bærekraftig konkurranse på markeder i senere ledd i omsetningskjeden og for å lette samvirke utbyggingen og ibruktakingen av nett med svært høy kapasitet som er i sluttbrukernes interesse.

Idet det tas hensyn til alle synspunktene som er kommet fram i høringen, og i det omfang slike synspunkter er representative for forskjellige berørte parter, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten oversende foretaket med en sterk markedsstilling sine foreløpige konklusjoner om hvorvidt de forpliktende tilsagnene som er tilbudt, er i samsvar med målene, kriteriene og framgangsmåtene fastsatt i denne artikkel og dersom det er relevant, i artikkel 68, 76 eller 78, og på hvilke vilkår den kan vurdere å gjøre de forpliktende tilsagnene bindende. Foretaket kan revidere sitt opprinnelige tilbud for å ta hensyn til de foreløpige konklusjonen fra den nasjonale reguleringsmyndigheten, og for å oppfylle kriteriene fastsatt i denne artikkel og dersom det er relevant, i artikkel 68, 76 eller 78.

3. Med forbehold for artikkel 76 nr. 2 første ledd, kan den nasjonale reguleringsmyndigheten treffe en beslutning for å gjøre de forpliktende tilsagnene helt eller delvis bindende.

Som unntak fra artikkel 67 nr. 5 kan den nasjonale reguleringsmyndigheten gjøre noen av eller alle de forpliktende tilsagnene bindende for et bestemt tidsrom, som kan være hele det tidsrommet de tilbys for, og når det gjelder forpliktende tilsagn om saminvestering som er gjort bindende i henhold til artikkel 76 nr. 2 første ledd, skal den gjøre dem bindende for et tidsrom på minst sju år.

Med forbehold for artikkel 76 berører denne artikkel ikke anvendelsen av framgangsmåten for markedsanalyse i henhold til artikkel 67 og pålegging av forpliktelser i henhold til artikkel 68.

Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten gjør de forpliktende tilsagnene bindende i henhold til denne artikkel, skal den i henhold til artikkel 68 vurdere konsekvensene av en slik beslutning for markedsutviklingen og hvor hensiktsmessige forpliktelsene den har pålagt er, eller i mangel av slike forpliktende tilsagn, ville ha vurdert å pålegge i henhold til nevnte artikkel eller artikkel 69-74. Når den nasjonale reguleringsmyndigheten melder det relevante utkastet til tiltak i henhold til artikkel 68 i samsvar med artikkel 32, skal beslutningen om forpliktende tilsagn følge med det meldte utkastet til tiltak.

4. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal overvåke, føre tilsyn med og sikre overholdelse av de forpliktende tilsagnene som den har gjort bindende i samsvar med nr. 3 i denne artikkel, på samme måte som den overvåker, fører tilsyn med og sikrer overholdelse av forpliktelsene som er pålagt i henhold til artikkel 68, og skal vurdere å forlenge perioden som de er gjort bindende for, når den opprinnelige perioden utløper. Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten fastslår at et foretak ikke har overholdt de forpliktende tilsagnene som er gjort bindende i samsvar med nr. 3 i denne artikkel, kan ilegge slike foretak sanksjoner i samsvar med artikkel 29. Uten at det berører framgangsmåten for å sikre samsvar med de særlige forpliktelsene i henhold til artikkel 30, kan den nasjonale reguleringsmyndigheten vurdere forpliktelsene pålagt i samsvar med artikkel 68 nr. 6 på nytt.

*Artikkel 80*

**Foretak som bare er virksomme i engrosleddet**

1. En nasjonal reguleringsmyndighet som bestemmer at et foretak som ikke er aktiv på noe sluttbrukermarked for elektroniske kommunikasjonstjenester, har en sterk markedsstilling på ett eller flere engrosmarkeder i samsvar med artikkel 67, skal vurdere om dette foretaket har følgende egenskaper:

a) Alle selskaper og forretningsenheter i foretaket, alle selskaper som kontrolleres, men ikke nødvendigvis er heleid av samme overordnede eier, og enhver aksjeeier som i stand til å utøve kontroll over foretaket, driver bare virksomhet, nå og planlagte for framtiden, i engrosmarkeder for elektroniske kommunikasjonstjenester og driver derfor ikke virksomhet i noe sluttbrukermarked for elektroniske kommunikasjonstjenester som tilbys sluttbrukere i Unionen.

b) Foretaket er ikke forpliktet til å handle med et enkelt og eget foretak som driver virksomhet i senere ledd i omsetningskjeden, som er aktivt i noe sluttbrukermarked for elektroniske kommunikasjonstjenester som tilbys sluttbrukere, på grunn av en avtale om enerett eller avtale som faktisk utgjør en avtale om enerett.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten fastslår at vilkårene fastsatt i nr. 1 i denne artikkel er oppfylt, kan den pålegge det aktuelle foretaket bare forpliktelser i henhold til artikkel 70 og 73 eller med hensyn til rettferdige og rimelige priser, dersom det er berettiget på grunnlag av en markedsanalyse, herunder en framtidsrettet vurdering av foretaket med en sterk markedsstilling.

3. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal når som helst gjennomgå forpliktelsene som er pålagt foretaket i samsvar med denne artikkel, dersom den fastslår at vilkårene fastsatt i nr. 1 i denne artikkel ikke lenger oppfylles og skal eventuelt anvende artikkel 67-74. Foretakene skal uten unødig opphold underrette den nasjonale reguleringsmyndigheten om enhver endring av omstendigheter som er relevante for nr. 1 bokstav a) og b) i denne artikkel.

4. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal også gjennomgå forpliktelsene som er pålagt foretaket i samsvar med denne artikkel, dersom den på grunnlag av dokumentasjon av vilkår som foretaket tilbyr sine kunder i senere ledd i omsetningskjeden, fastslår at det har oppstått eller sannsynligvis vil oppstå konkurranseproblemer til skade for sluttbrukere, som krever at det pålegges én eller flere forpliktelser fastsatt i artikkel 69, 71, 72 eller 74, eller endring av forpliktelsene som er pålagt i samsvar med nr. 2 i denne artikkel.

5. Pålegging av forpliktelser og gjennomgåelse av disse i samsvar med denne artikkel skal gjennomføres etter framgangsmåtene nevnt i artikkel 23, 32 og 33.

*Artikkel 81*

**Migrering fra eksisterende infrastruktur**

1. Foretak med en sterk markedsstilling på ett eller flere relevante markeder i samsvar med artikkel 67 skal underrette den nasjonale reguleringsmyndigheten på forhånd og i god tid når de planlegger å legge ned eller skifte ut med ny infrastruktur deler av nettet, herunder eksisterende infrastruktur som er nødvendig for å drive et kobbernett, og som er underlagt forpliktelser i henhold til artikkel 68-80.

2. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal sikre at det foreligger en åpen tidsplan og åpne vilkår for nedleggelsen eller utskiftningen, herunder en passende frist for overgang, og at det er tilgang til alternative produkter av minst sammenlignbar kvalitet som gir tilgang til den oppgraderte nettinfrastrukturen som erstatter de utskiftede elementene, dersom det er nødvendig for å beskytte konkurransen og verne sluttbrukernes rettigheter.

Når det gjelder eiendeler som er foreslås nedlagt eller skiftet ut, kan den nasjonale reguleringsmyndigheten trekke tilbake forpliktelsene etter å ha fastslått at den som tilbyr tilgang

a) har innført egnede vilkår for migrering, herunder tilgang til et alternativt tilgangsprodukt av minst sammenlignbar kvalitet som det som var tilgjengelig med den eksisterende infrastruktur og som gjør det mulig for tilgangssøkerne å nå de samme sluttbrukerne, og

b) har opptrådt i samsvar med de vilkårene og prosessene som er meldt til den nasjonale reguleringsmyndigheten i samsvar med denne artikkel.

Slik tilbaketrekking skal gjennomføres etter framgangsmåten nevnt i artikkel 23, 32 og 33.

3. Denne artikkel berører ikke den tilgjengeligheten av regulerte produkter som den nasjonale reguleringsmyndigheten har pålagt den oppgraderte nettinfrastrukturen etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 67 og 68.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 82*

**BERECs retningslinjer om nett med svært høy kapasitet**

Innen 21. desember 2020 skal BEREC etter samråd med berørte parter og i nært samarbeid med Kommisjonen utstede retningslinjer for kriteriene som et nett skal oppfylle for å kunne anses som et nett med svært høy kapasitet, særlig når det gjelder båndbredde for ned- og oppforbindelse, motstandsdyktighet, feilrelaterte parametrer og ventetid og variasjoner av det. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal i størst mulig grad ta hensyn til disse retningslinjene. BEREC skal ajourføre retningslinjene innen 31. desember 2025, og deretter regelmessig.

*KAPITTEL V*

***Regulering av tjenester til sluttbrukere***

*Artikkel 83*

**Regulering av tjenester til sluttbrukere**

1. Medlemsstatene kan sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene pålegger foretak som det er fastslått har en sterk markedsstilling på et bestemt sluttbrukermarked i samsvar med artikkel 63, hensiktsmessige lovbestemte forpliktelser dersom

a) en nasjonal reguleringsmyndighet som følge av en markedsanalyse utført i samsvar med artikkel 67 fastslår at det på et gitt sluttbrukermarked fastsatt i samsvar med artikkel 64 ikke er effektiv konkurranse, og

b) den nasjonale reguleringsmyndigheten fastslår at forpliktelsene pålagt i henhold til artikkel 69–74 ikke fører til at målene fastsatt i artikkel 3 nås.

2. Forpliktelser pålagt i henhold til nr. 1 i denne artikkel skal bygge på det aktuelle problemets art, stå i forhold til problemet og være begrunnet ut fra målene fastsatt i artikkel 3. De pålagte forpliktelsene kan omfatte krav om at utpekte foretak ikke krever urimelige priser, hindrer nyetablering eller begrenser konkurransen ved å kreve underpriser, favorisere visse sluttbrukere urettmessig eller gruppere tjenester på en urimelig måte. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan for slike foretak anvende tak for takster til sluttbrukere, treffe tiltak for å kontrollere enkelttakster eller tiltak for å tilpasse takstene til kostnadene eller prisene på sammenlignbare markeder, for å verne sluttbrukernes interesser og samtidig fremme effektiv konkurranse.

3. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal, dersom et foretak er underlagt regulering av sluttbrukertakstene eller annen kontroll på sluttbrukermarkedet, sikre at nødvendige og hensiktsmessige kostnadsregnskapssystemer tas i bruk. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan angi formatet og regnskapsmetoden som skal benyttes. Et kvalifisert, uavhengig organ skal kontrollere at kostnadsregnskapssystemet overholdes. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at en erklæring om overholdelsen offentliggjøres årlig.

4. Med forbehold for artikkel 85 og 88 skal de nasjonale reguleringsmyndighetene ikke anvende kontrollordningene for sluttbrukermarkedet i henhold til nr. 1 i denne artikkel på geografiske områder eller sluttbrukermarkeder der de er sikre på at det er effektiv konkurranse.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

DEL III

**TJENESTER**

AVDELING I

**PLIKT TIL Å TILBY LEVERINGSPLIKTIGE TJENESTER**

*Artikkel 84*

**Leveringspliktige tjenester til overkommelige priser**

1. Medlemsstatene skal sikre at alle forbrukere på deres territorier har tilgang, i lys av særskilte nasjonale forhold, til en tilgjengelig og tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd og til talekommunikasjonstjenester til en overkommelig pris og med den kvaliteten som er angitt for deres territorier, herunder den underliggende forbindelsen, på et fast sted.

2. I tillegg kan medlemsstatene også ha mulighet til å sikre overkommelige priser for tjenestene nevnt i nr. 1 som ikke tilbys på et fast sted, dersom de anser at dette er nødvendig for å sikre forbrukernes fulle sosiale og økonomiske deltakelse i samfunnet.

3. Hver medlemsstat skal, i lys av nasjonale forhold og den minste båndbredden som flertallet av forbrukerne på territoriet til denne medlemsstaten har, og idet det tas hensyn til BERECs rapport om beste praksis, definere den tilstrekkelige internettilgangstjenesten via bredbånd i henhold til nr. 1, med sikte på å sikre den båndbredden som er nødvendig for sosial og økonomisk deltakelse i samfunnet. Den tilstrekkelige internettilgangstjenesten via bredbånd skal kunne levere den båndbredden som er nødvendig for å støtte minstetilbudet av tjenester angitt i vedlegg V.

For å bidra til ensartet anvendelse av denne artikkel skal BEREC innen 21. juni 2020 etter samråd med berørte parter og i nært samarbeid med Kommisjonen og idet det tas hensyn til tilgjengelige data fra Kommisjonen (Eurostat), utarbeide en rapport om medlemsstatenes beste praksis til støtte for definisjonen av tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd i henhold til første ledd. Denne rapporten skal ajourføres regelmessig for å gjenspeile tekniske framskritt og utviklingen i forbrukernes bruksmønstre.

4. Dersom en forbruker anmoder om det, kan forbindelsen nevnt i nr. 1 og eventuelt i nr. 2 begrenses til å støtte talekommunikasjonstjenester.

5. Medlemsstatene kan utvide virkeområdet for denne artikkel til å omfatte sluttbrukere som er svært små foretak og små og mellomstore bedrifter og ideelle organisasjoner.

*Artikkel 85*

**Levering av leveringspliktige tjenester til en overkommelig pris**

1. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal i samarbeid med andre vedkommende myndigheter overvåke utviklingen av og nivået på sluttbrukerprisene for tjenestene nevnt i artikkel 84 nr. 1 som er tilgjengelige på markedet, særlig i forhold til nasjonale priser og nasjonalt lønnsnivå hos forbrukerne.

2. Dersom medlemsstatene i lys av nasjonale forhold fastslår at sluttbrukerprisene for tjenestene nevnt i artikkel 84 nr. 1 ikke er overkommelige, fordi forbrukere med lav inntekt eller særlige sosiale behov hindres i å få tilgang til slike tjenester, skal de treffe tiltak for å sikre slike forbrukere overkommelige priser på tilstrekkelige internettilgangstjenester via bredbånd og talekommunikasjonstjenester minst på et fast sted.

For dette formål skal medlemsstatene sikre at det gis støtte til slike forbrukere for kommunikasjonsformål eller kreve at tilbydere av slike tjenester tilbyr disse forbrukerne takstalternativer eller pakker som skiller seg fra dem som tilbys på vanlige forretningsmessige vilkår, eller begge deler. For dette formål kan medlemsstatene kreve at slike tilbydere anvender felles takster, herunder geografisk bestemte gjennomsnittstakster, i hele territoriet.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

I unntakstilfeller, særlig dersom pålegging av forpliktelser i henhold til annet ledd i dette nummer på alle tilbydere vil medføre en dokumentert stor administrativ eller finansiell byrde for tilbyderne eller medlemsstaten, kan en medlemsstat unntaksvis beslutte å pålegge bare utpekte foretak forpliktelsen om å tilby disse særlige takstalternativene eller pakkene. Artikkel 86 får tilsvarende anvendelse på slik utpeking. Dersom en medlemsstat utpeker foretak, skal den sikre at alle forbrukere med lav inntekt eller særlige sosiale behov nyter godt av et utvalg av foretak som tilbyr takstalternativer som ivaretar deres behov, med mindre det ikke er mulig å sikre et slikt utvalg, eller det vil medføre en for stor ytterligere organisatorisk eller finansiell byrde.

Medlemsstatene skal sikre at forbrukere som har rett til slike takstalternativer eller pakker, har rett til å inngå en avtale med en tilbyder av tjenestene nevnt i artikkel 84 nr. 1, eller med et foretak som er utpekt i samsvar med dette nummer, og at deres nummer vil være tilgjengelig for dem i et tilstrekkelig tidsrom samt at uberettiget avbrytelse av tjenesten hindres.

3. Medlemsstatene skal sikre at foretak som tilbyr takstalternativer eller pakker til forbrukere med lav inntekt eller særlige sosiale behov i henhold til nr. 2, holder de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter underrettet om detaljene i slike tilbud. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal i samarbeid med andre vedkommende myndigheter sikre at de vilkårene som foretakene tilbyr takstalternativer eller pakker i henhold til nr. 2 på, er helt åpne for innsyn og offentliggjøres og anvendes i samsvar med prinsippet om likebehandling. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan i samarbeid med andre vedkommende myndigheter kreve at slike takstalternativer eller pakker endres eller trekkes tilbake.

4. Medlemsstatene skal i lys av nasjonale forhold sikre at det gis støtte, dersom det er relevant, til forbrukere med nedsatt funksjonsevne, og at det eventuelt treffes andre særlige tiltak med sikte på å sikre at tilknyttet terminalutstyr og særlig utstyr og særlige tjenester som styrker likeverdig tilgang, herunder om nødvendig totale konversasjonstjenester og taleformidlingstjenester, er tilgjengelig og har overkommelig pris.

5. Ved anvendelse av denne artikkel skal medlemsstatene søke å oppnå minst mulig konkurransevridning.

6. Medlemsstatene kan utvide virkeområdet for denne artikkel til å omfatte sluttbrukere som er svært små foretak og små og mellomstore bedrifter og ideelle organisasjoner.

*Artikkel 86*

**Tilgang til leveringspliktige tjenester**

1. Dersom en medlemsstat har fastslått, idet det tas hensyn til resultatene av den geografiske undersøkelsen som er foretatt i samsvar med artikkel 22 nr. 1, dersom slike foreligger, og til eventuell ytterligere dokumentasjon dersom det er nødvendig, at tilgjengeligheten på et fast sted av en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd som definert i samsvar med artikkel 84 nr. 3 og av talekommunikasjonstjenester ikke kan sikres på normale forretningsmessige vilkår eller gjennom andre mulige offentlige politiske tiltak på dens nasjonale territorium eller forskjellige deler av dette, kan den pålegge en hensiktsmessig plikt til å tilby leveringspliktige tjenester for å imøtekomme alle rimelige anmodninger fra sluttbrukere om å få tilgang til disse tjenestene i de aktuelle delene av dens territorium.

2. Medlemsstatene skal fastsette den mest effektive og hensiktsmessige metoden for å sikre tilgjengelighet på et fast sted av en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd som definert i samsvar med artikkel 84 nr. 3 og av talekommunikasjonstjenester, samtidig som prinsippene om objektivitet, innsyn, likebehandling og rimelighet overholdes. Medlemsstatene skal søke å oppnå minst mulig konkurransevridning, særlig tilbud av tjenester til priser eller på vilkår som avviker fra vanlige forretningsmessige vilkår, samtidig som allmennhetens interesser ivaretas.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Særlig kan medlemsstatene, dersom de beslutter å pålegge forpliktelser for å sikre sluttbrukere tilgjengelighet på et fast sted av en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd som definert i samsvar med artikkel 84 nr. 3 og av talekommunikasjonstjenester, kan de utpeke ett eller flere foretak til å garantere slik tilgjengelighet på hele det nasjonale territoriet. Medlemsstatene kan utpeke forskjellige foretak eller grupper av foretak som skal tilby en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd og talekommunikasjonstjenester på et fast sted eller til å dekke ulike deler av det nasjonale territoriet.

4. Når medlemsstatene utpeker foretak i deler av eller hele det nasjonale territoriet for å sikre tilgang til tjenester i samsvar med nr. 3 i denne artikkel, skal de anvende en effektiv og objektiv upekingsordning som er åpen for innsyn og ikke innebærer forskjellsbehandling, slik at ikke noe foretak på forhånd utelukkes fra å bli utpekt. Slike utpekingsordninger skal sikre at en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd og talekommunikasjonstjenester på et fast sted tilbys på en kostnadseffektiv måte og kan brukes som middel til å bestemme nettokostnaden for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester i samsvar med artikkel 89.

5. Dersom et foretak som er utpekt i samsvar med nr. 3 i denne artikkel, har til hensikt å avhende en vesentlig del av eller alle sine eiendeler i lokale aksessnett til et særlig rettssubjekt med en annen eier, skal foretaket på forhånd og i god tid underrette den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet slik at denne myndigheten kan vurdere hvilken virkning den planlagte transaksjonen vil få på levering på fast sted av en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd som definert i samsvar med artikkel 84 nr. 3 og av talekommunikasjonstjenester. Den nasjonale reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet kan pålegge, endre eller trekke tilbake særlige forpliktelser i samsvar med artikkel 13 nr. 2.

*Artikkel 87*

**Status for eksisterende leveringspliktige tjenester**

Medlemsstatene kan fortsette å sikre tilgjengeligheten av eller en overkommelig pris på andre tjenester enn en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd som definert i samsvar med artikkel 84 nr. 3 og av talekommunikasjonstjenester på et fast sted, som var i kraft 20. desember 2018, dersom det er fastslått behov for slike tjenester i lys av nasjonale forhold. Når medlemsstatene utpeker foretak i deler av eller hele det nasjonale territoriet for levering av disse tjenestene, får artikkel 86 anvendelse. Finansieringen av disse forpliktelsene skal være i samsvar med artikkel 90.

Medlemsstatene skal gjennomgå forpliktelsene som er pålagt i henhold til denne artikkel, innen 21. desember 2021 og deretter hvert tredje år.

*Artikkel 88*

**Ugiftskontroll**

1. Medlemsstatene skal sikre at tilbydere av en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd og av talekommunikasjonstjenester i samsvar med artikkel 84-87, når de tilbyr ressurser og tjenester utover dem som er nevnt i artikkel 84, fastsetter vilkår på en slik måte at sluttbrukeren ikke blir tvunget til å betale for ressurser eller tjenester som ikke er nødvendige for eller kreves til den tjenesten det bes om.

2. Medlemsstatene skal sikre at tilbyderne av en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd og av talekommunikasjonstjenester nevnt i artikkel 84 som tilbyr tjenester i henhold til artikkel 85, tilbyr de særlige ressursene og tjenestene som er angitt i vedlegg VI del A, slik at forbrukerne kan overvåke og kontrollere utgiftene. Medlemsstatene skal sikre at slike tilbydere innfører et system for å unngå uberettiget avbrytelse av talekommunikasjonstjenester eller en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd for forbrukere som nevnt i artikkel 85, herunder en hensiktsmessig ordning for å kontrollere fortsatt interesse for å bruke tjenesten.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Medlemsstatene kan utvide virkeområdet for dette nummer til å omfatte sluttbrukere som er svært små foretak og små og mellomstore bedrifter og ideelle organisasjoner.

3. Hver medlemsstat skal sikre at vedkommende myndighet kan frafalle kravene i nr. 2 i hele eller deler av det nasjonale territoriet dersom vedkommende myndighet er sikker på at ressursen er bredt tilgjengelig.

*Artikkel 89*

**Kostnad for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester**

1. Dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene anser at det å tilby en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd som definert i samsvar med artikkel 84 nr. 3 og talekommunikasjonstjenester som fastsatt i artikkel 84, 85 og 86, eller å fortsette å tilby eksisterende leveringspliktige tjenester som fastsatt i artikkel 87 kan utgjøre en urimelig byrde for tilbydere av slike tjenester som anmoder om kompensasjon, skal de beregne nettokostnaden for dette.

For dette formål skal de nasjonale reguleringsmyndighetene

a) beregne nettokostnaden for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester, idet det tas hensyn til eventuelle markedsfordeler til en tilbyder av en tilstrekkelig internettilgangstjeneste via bredbånd som definert i samsvar med artikkel 84 nr. 3 og talekommunikasjonstjenester som fastsatt i artikkel 84, 85 og 86, eller for å fortsette å tilby eksisterende leveringspliktige tjenester som fastsatt i artikkel 87, i samsvar med vedlegg VII, eller

b) gjøre bruk av nettokostnadene for tilbud av leveringspliktige tjenester fastsatt i henhold til utpekingsordningen i samsvar med artikkel 86 nr. 4.

2. Regnskapene og andre opplysningene som danner grunnlaget for beregningen av nettokostnaden i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester i henhold til nr. 1 annet ledd bokstav a), skal revideres eller kontrolleres av den nasjonale reguleringsmyndigheten eller et organ som er uavhengig av de berørte parter og godkjent av den nasjonale reguleringsmyndigheten. Resultatene av kostnadsberegningen og konklusjonene av revisjonen skal være offentlig tilgjengelige.

*Artikkel 90*

**Finansiering av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester**

1. Dersom de nasjonale reguleringsmyndigheter på grunnlag av nettokostnadsberegningen nevnt i artikkel 89 fastslår at en tilbyder er pålagt en urimelig byrde, skal medlemsstatene på anmodning fra et den aktuelle tilbyderen beslutte å gjøre ett eller begge av følgende:

a) Innføre en ordning som på vilkår som er åpne for innsyn, kompenserer tilbyderen for de beregnede nettokostnadene med offentlige midler.

b) Fordele nettokostnadene ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester mellom tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.

2. Dersom nettokostnaden fordeles i samsvar med nr. 1 bokstav b) i denne artikkel, skal medlemsstatene fastsette en fordelingsordning som forvaltes av den nasjonale reguleringsmyndigheten eller et organ som er uavhengig av de tilgangsberettigede under tilsyn av den nasjonale reguleringsmyndigheten. Bare nettokostnader ved forpliktelsene som er fastsatt i artikkel 84 og beregnet i samsvar med artikkel 89, kan finansieres.

Fordelingsordningen skal være i samsvar med prinsippene om innsyn, minst mulig konkurransevridning, likebehandling og rimelighet, i samsvar med prinsippene i vedlegg VII del B. Medlemsstatene kan velge ikke å kreve bidrag fra foretak med en nasjonal omsetning som er lavere enn en fastsatt grense.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Eventuelle avgifter knyttet til fordeling av kostnader i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester skal utskilles og fastsettes særskilt for hvert foretak. Slike avgifter skal ikke pålegges eller innkreves fra foretak som ikke tilbyr tjenester på territoriet til den medlemsstaten som har innført fordelingsordningen.

*Artikkel 91*

**Innsyn**

1. Dersom nettokostnaden ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester skal beregnes i samsvar med artikkel 89, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene sikre at prinsippene for beregning av nettokostnad, herunder nærmere opplysninger om den metoden som skal brukes, gjøres offentlig tilgjengelige.

Dersom det er innført en ordning for fordeling av nettokostnaden ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester som nevnt i artikkel 90 nr. 2, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene sikre at prinsippene for kostnadsdeling og kompensasjon for nettokostnaden gjøres offentlig tilgjengelige.

2. Med forbehold for unionsregler og nasjonale regler for forretningshemmeligheter skal de nasjonale reguleringsmyndighetene offentliggjøre en årlig rapport som gir nærmere opplysninger om den beregnede kostnaden ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester, og der bidrag fra alle berørte foretak samt eventuelle markedsfordeler for de foretakene som er utpekt til å tilby leveringspliktige tjenester fastsatt i artikkel 84-87, er oppført.

*Artikkel 92*

**Ytterligere obligatoriske tjenester**

Medlemsstatene kan beslutte å gjøre ytterligere tjenester utover dem som inngår i plikten til å tilby leveringspliktige tjenester nevnt i artikkel 84-87, offentlig tilgjengelige på sine territorier. I slike tilfeller skal det ikke pålegges noen kompensasjonsordning som omfatter særskilte foretak.

AVDELING II

**NUMMERRESSURSER**

*Artikkel 93*

**Nummerressurser**

1. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter styrer tildelingen av bruksrettigheter for alle nasjonale nummerressurser og forvaltningen av nasjonale nummerplaner, og at de tilbyr tilstrekkelige nummerressurser ved tilbud om offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal sikre at det fastsettes objektive framgangsmåter som sikrer innsyn og likebehandling ved tildeling av rettigheter til å bruke nasjonale nummerressurser.

2. De nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter kan også tildele rettigheter til å bruke nummerressurser fra de nasjonale nummerplanene med sikte på levering av særskilte tjenester til andre foretak enn tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, forutsatt at tilstrekkelige nummerressurser gjøres tilgjengelig for å dekke den nåværende og forventede framtidige etterspørselen. Disse foretakene skal dokumentere sin evne til å forvalte nummerressursene og til å oppfylle alle relevante krav fastsatt i henhold til artikkel 94. De nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter kan utsette den ytterligere tildelingen av rettigheter til å bruke nummerressurser til slike foretak, dersom det godtgjøres at det foreligger en risiko for uttømming av nummerressurser.

For å bidra til ensartet anvendelse av dette nummer skal BEREC innen 21. juni 2020 etter samråd med berørte parter og i nært samarbeid med Kommisjonen vedta retningslinjer for felles kriterier for vurdering av evnen til å forvalte nummerressurser og risikoen for uttømming av nummerressurser.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. De nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter skal sikre at nasjonale nummerplaner og tilhørende framgangsmåter iverksettes på en måte som sikrer likebehandling av alle tilbydere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester og de foretakene som er berettigede i samsvar med nr. 2. Medlemsstatene skal særlig sikre at et foretak som er tildelt rettigheten til å bruke nummerressurser, ikke forskjellsbehandler andre tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester med hensyn til nummerressurser som gir tilgang til deres tjenester.

4. Hver medlemsstat skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter gjør tilgjengelig en rekke ikke-geografiske numre som kan brukes ved levering av andre elektroniske kommunikasjonstjenester enn interpersonelle kommunikasjonstjenester på hele Unionens territorium, uten at det berører forordning (EU) nr. 531/2012 og artikkel 97 nr. 2 i dette direktiv. Dersom det er tildelt rettigheter til å bruke nummerressurser i samsvar med nr. 2 i denne artikkel til andre foretak enn tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, får dette nummer anvendelse på de særlige tjenestene som bruksrettighetene er tildelt med sikte på levering av.

De nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter skal sikre at vilkårene oppført i del E i vedlegg I som kan knyttes til rettighetene til å bruke nummerressurser som brukes til å levere tjenester utenfor den medlemsstaten som landkoden tilhører, og håndheving av disse, er like strenge som vilkårene og håndhevingen som får anvendelse på tjenester som leveres i den medlemsstaten som landkoden tilhører, i samsvar med dette direktiv. De nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter skal i samsvar med artikkel 94 nr. 6 også sikre at tilbydere som bruker nummerressurser med sin landkode i andre medlemsstater, overholder reglene for forbrukervern og andre nasjonale regler knyttet til bruken av nummerressurser som får anvendelse i de medlemsstatene der nummerressursene brukes. Denne forpliktelsen berører ikke vedkommende myndigheters håndhevingsmyndighet i disse medlemsstatene.

BEREC skal på anmodning fra nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter bistå dem med å samordne deres virksomhet for å sikre en effektiv forvaltning av nummerressurser med rett til eksterritorial bruk i Unionen.

For å lette de nasjonale reguleringsmyndighetenes eller andre vedkommende myndigheters overvåking av om kravene i dette nummer oppfylles, skal BEREC opprette en database for nummerressursene med rett til eksterritorial bruk i Unionen. For dette formål skal de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter skal oversende de relevante opplysningene til BEREC. Dersom nummerressurser med rett til eksterritorial bruk innenfor Unionen ikke tildeles av den nasjonale reguleringsmyndigheten, skal vedkommende myndighet som har ansvar for tildeling eller forvaltning av disse, rådføre seg med den nasjonale reguleringsmyndigheten.

5. Medlemsstatene skal sikre at koden «00» er standard utenlandsprefiks. Det kan innføres eller videreføres særordninger for bruk av nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester mellom nærliggende steder på tvers av landegrensene mellom medlemsstater.

Medlemsstatene kan avtale å dele en felles nummerplan for alle eller bestemte kategorier av numre.

Sluttbrukere som påvirkes av slike ordninger eller avtaler skal underrettes fullt ut.

6. Uten at det berører artikkel 106 skal medlemsstatene fremme trådløs levering, dersom det er teknisk mulig, for å gjøre det lettere for sluttbrukere å skifte tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, særlig tilbydere og sluttbrukere av maskin-til-maskin-tjenester.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

7. Medlemsstatene skal sørge for offentliggjøring av nasjonale nummerplaner og alle senere tilføyelser eller endringer av disse, med forbehold bare for begrensninger pålagt av hensyn til nasjonal sikkerhet.

8. Medlemsstatene skal støtte harmoniseringen av særskilte numre eller nummerserier i Unionen dersom det fremmer både det indre markeds virkemåte og utviklingen av felleseuropeiske tjenester. Dersom det er nødvendig for å håndtere udekket tverrnasjonal eller felleseuropeisk etterspørsel etter nummerressurser, skal Kommisjonen, idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, vedta gjennomføringsrettsakter som harmoniserer særskilte numre eller nummerserier.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 4.

*Artikkel 94*

**Framgangsmåte for tildeling av rettigheter til å bruke nummerressurser**

1. Dersom det er nødvendig å tildele individuelle rettigheter til å bruke nummerressurser, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter på anmodning tildele slike rettigheter til ethvert foretak for levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester som er omfattet av den generelle tillatelsen nevnt i artikkel 12, med forbehold for artikkel 13, artikkel 21 nr. 1 bokstav c) og eventuelle andre regler som sikrer effektiv utnyttelse av disse nummerressursene i samsvar med dette direktiv.

2. Rettighetene til å bruke nummerressurser skal tildeles etter åpne, objektive og rimelige framgangsmåter som sikrer innsyn og likebehandling.

Ved tildeling av rettigheter til å bruke nummerressurser skal de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter angi om innehaveren av rettighetene kan overdra disse rettighetene, og på hvilke vilkår.

Dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter tildelte rettigheter til å bruke nummerressurser i et begrenset tidsrom, skal varigheten av dette tidsrommet skal være hensiktsmessig for den aktuelle tjenesten med sikte på det målet som skal nås, idet det tas behørig hensyn til behovet for å tillate et passende tidsrom for amortisering av investeringer.

3. De nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndighet skal treffe beslutninger om tildeling av rettigheter til å bruke nummerressurser så snart som mulig etter mottak av en fullstendig søknad, og innen tre uker når det nummerressurser radiospektrum som er tildelt for særlige formål i henhold til den nasjonale nummerplanen. Slike beslutninger skal offentliggjøres.

4. Dersom de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter etter samråd med berørte parter i samsvar med artikkel 23 har fastsatt at rettigheter til å bruke nummerressurser av usedvanlig økonomisk verdi skal tildeles gjennom konkurransebaserte eller sammenlignende utvelgingsprosedyrer, kan de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter forlenge fristen på tre uker nevnt i nr. 3 i denne artikkel med inntil ytterligere tre uker.

5. De nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter skal ikke begrense antallet individuelle bruksrettigheter som tildeles, unntatt dersom det er nødvendig for å sikre effektiv bruk av nummerressurser.

6. Dersom rettighetene til å bruke nummerressurser omfatte eksterritorial bruk i Unionen i samsvar med artikkel 93 nr. 4, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter knytte særlige vilkår til disse bruksrettighetene for å sikre samsvar med alle relevante nasjonale regler for forbrukervern og nasjonal rett knyttet til bruken av nummerressurser som får anvendelse i de medlemsstatene der nummerressursene brukes.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

På anmodning fra en nasjonal reguleringsmyndighet eller annen vedkommende myndighet i en medlemsstat der nummerressursene brukes, som kan dokumentere et brudd på relevante forbrukervernregler eller nasjonal rett knyttet til bruken av nummerressurser i nevnte medlemsstat, skal de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter i den medlemsstaten der rettighetene til å bruke nummerressurser er tildelt, håndheve vilkårene som er tilknyttet i henhold til første ledd i dette nummer i samsvar med artikkel 30, herunder ved i alvorlige tilfeller å trekke tilbake rettighetene til eksterritorial bruk for de nummerressursene som er tildelt det aktuelle foretaket.

BEREC skal fremme og samordne utvekslingen av opplysninger mellom vedkommende myndigheter i de forskjellige berørte medlemsstatene og sikre hensiktsmessig samordning av arbeid mellom dem.

7. Denne artikkel får også anvendelse dersom nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter tildeler rettigheter til å bruke nummerressurser til andre foretak enn tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i samsvar med artikkel 93 nr. 2.

*Artikkel 95*

**Avgifter for rettigheter til å bruke nummerressurser**

Medlemsstatene kan tillate at nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter ilegger avgifter for rettigheter til å bruke nummerressurser som gjenspeiler behovet for å sikre best mulig utnyttelse av slike ressurser. Medlemsstatene skal sikre at slike avgifter er objektivt begrunnet, sikrer innsyn og likebehandling og står i forhold til det påtenkte formål, og skal ta hensyn til målene angitt i artikkel 3.

*Artikkel 96*

**Direktelinjen for forsvunne barn og hjelpetelefon for barn**

1. Medlemsstatene skal sikre at sluttbrukerne har gratis tilgang til en tjeneste som driver en direktelinje for rapportering av forsvunne barn. Denne direktelinjen skal ha nummeret 116000.

2. Medlemsstatene skal sikre at sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne i størst mulig grad får tilgang til tjenestene som tilbys via 116000-nummeret. Tiltak som treffes for å lette tilgang for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne til slike tjenester når de er på reise i andre medlemsstater, skal være basert på samsvar med relevante standarder eller spesifikasjoner som er fastsatt i samsvar med artikkel 39.

3. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å sikre at myndigheten eller foretaket som nummeret 116000 er tildelt til, bruker de ressursene som er nødvendige for å drive direktelinjen.

4. Medlemsstatene og Kommisjonen skal sikre at sluttbrukerne blir tilstrekkelig underrettet om at de tjenestene som tilbys via nummeret 116000 og dersom det er relevant, 116111, finnes, og hvordan de brukes.

*Artikkel 97*

**Tilgang til numre og tjenester**

1. Medlemsstatene skal, dersom det er økonomisk gjennomførbart, unntatt i tilfeller der en anropt sluttbruker av forretningsmessige årsaker har valgt å begrense tilgangen for anropere fra visse geografiske områder, sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter treffer alle nødvendige tiltak for at sluttbrukerne skal

a) få tilgang til og kunne benytte tjenester som bruker ikke-geografiske numre innenfor Unionen, og

b) få tilgang til alle numre som tilbys i Unionen, uavhengig av hvilken teknologi og hvilke innretninger operatøren bruker, herunder numrene i medlemsstatenes nasjonale nummerplaner og de universelle internasjonale gratisnumrene.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter kan kreve at tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, i enkelttilfeller blokkerer tilgangen til numre eller tjenester der dette er berettiget grunnet svindel eller misbruk, og i slike tilfeller kreve at tilbyderne av elektroniske kommunikasjonstjenester holder tilbake relevant samtrafikk eller inntekter fra andre tjenester.

AVDELING III

**SLUTTBRUKERNES RETTIGHETER**

*Artikkel 98*

**Unntak for visse svært små foretak**

Med unntak av artikkel 99 og 100 får denne avdeling ikke anvendelse på svært små foretak som tilbyr nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, med mindre de også tilbyr andre elektroniske kommunikasjonstjenester.

Medlemsstatene skal sikre at sluttbrukerne blir underrettet om et unntak i henhold til første ledd før de inngår en avtale med et svært lite foretak som er omfattet av et slikt unntak.

*Artikkel 99*

**Likebehandling**

Tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester skal ikke anvende forskjellige krav eller alminnelige vilkår for tilgang til eller bruk av nett eller tjenester overfor sluttbrukere av årsaker knyttet til sluttbrukerens statsborgerskap, bosted eller etableringssted, med mindre slik forskjellsbehandling er objektivt begrunnet.

*Artikkel 100*

**Vern av grunnleggende rettigheter**

1. Nasjonale tiltak som gjelder sluttbrukernes tilgang til eller bruk av tjenester og applikasjoner via elektroniske kommunikasjonsnett, skal respektere Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter (heretter kalt «pakten») og de generelle prinsippene i unionsretten.

2. Ethvert tiltak som gjelder sluttbrukernes tilgang til eller bruk av tjenester og applikasjoner via elektroniske kommunikasjonsnett, som kan begrense utøvelsen av rettigheter eller friheter som er anerkjent i pakten, skal pålegges bare dersom det er fastsatt ved lov og er forenlig med disse rettighetene eller frihetene, er forholdsmessige, nødvendige og faktisk oppfyller mål av allmenn interesse som er anerkjent i unionsretten eller behovet for å verne rettighetene og frihetene til andre i samsvar med artikkel 52 nr. 1 i pakten og de generelle prinsippene i unionsretten, herunder retten til effektiv klageadgang og til rettferdig rettergang. Slike tiltak skal derfor treffes bare med behørig hensyn til prinsippet om formodning om uskyld og retten til privatliv. En forutgående, rettferdig og upartisk behandling skal være sikret, herunder den eller de berørte personers rett til å bli hørt, med forbehold for behovet for egnede vilkår og saksbehandlingsregler i behørig begrunnede hastetilfeller i samsvar med pakten.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 101*

**Harmoniseringsnivå**

1. Medlemsstatene skal i nasjonal rett ikke beholde eller innføre bestemmelser om vern av sluttbrukere som avviker fra artikkel 102-115, herunder strengere eller mindre strenge bestemmelser, for å sikre et annet nivå for vern, med mindre noe annet er fastsatt i denne avdeling.

2. Fram til 21. desember 2021 kan medlemsstatene fortsette å anvende strengere nasjonale forbrukervernbestemmelser som avviker fra dem som er fastsatt i artikkel 102-115, forutsatt at disse bestemmelsene var i kraft 20. desember 2018 og eventuelle begrensninger på det indre markeds virkemåte som følge av dette, står i forhold til målet for forbrukervern.

Medlemsstatene skal innen 21. desember 2019 underrette Kommisjonen om eventuelle nasjonale bestemmelser som anvendes på grunnlag av dette nummer.

*Artikkel 102*

**Opplysningskrav for avtaler**

1. Før en forbruker blir bundet av en avtale eller et tilsvarende tilbud, skal tilbydere av andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn overføringstjenester som brukes til levering av maskin-til-maskin-tjenester, gi de opplysningene som er nevnt i artikkel 5 og 6 i direktiv 2011/83/EU, og dessuten opplysningene som er oppført i vedlegg VIII til dette direktiv, i den grad disse opplysningene gjelder en tjeneste de tilbyr.

Opplysningene skal gis på en klar og forståelig måte på et varig medium som definert i nr. 10 i artikkel 2 i direktiv 2011/83/EU, eller dersom levering på et varig medium ikke er mulig, i et dokument som gjøres tilgjengelig av tilbyderen og enkelt kan lastes ned. Tilbyderen skal uttrykkelig gjøre forbrukeren oppmerksom på tilgjengeligheten av dette dokumentet og betydningen av å laste det ned av hensyn til dokumentasjonen, framtidig referanse og uendret gjengivelse.

Opplysningene skal på anmodning gis i et format som er tilgjengelig for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, i samsvar med unionsretten om harmonisering av tilgjengelighetskravene til produkter og tjenester.

2. Opplysningene nevnt i nr. 1, 3 og 5 skal også gis til sluttbrukere som er svært små eller små foretak eller ideelle organisasjoner, med mindre de uttrykkelig har samtykket i å fravike alle eller deler av disse bestemmelsene.

3. Tilbydere av andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn overføringstjenester som brukes til levering av maskin-til-maskin-tjeneste, skal gi forbrukerne et kortfattet og lett leselig avtalesammendrag. Dette sammendraget skal vise de viktigste elementene i opplysningskravene i samsvar med nr. 1. De viktigste elementene skal minst omfatte

a) navn, adresse og kontaktopplysninger for tilbyderen, og dersom dette er forskjellig, kontaktopplysninger ved eventuelle klager,

b) de viktigste kjennetegnene ved hver enkelt tjeneste som tilbys,

c) de respektive prisene for aktivering av den elektroniske kommunikasjonstjenesten og for eventuelle gjentatte eller forbruksrelaterte gebyrer, dersom tjenesten leveres mot direkte pengebetaling,

d) avtalens varighet og vilkår for fornyelse og opphør,

e) i hvilken grad produktene og tjenestene er utformet for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne,

UOFFISIELL OVERSETTELSE

f) når det gjelder internettilgangstjenester, et sammendrag av de opplysningene som kreves i henhold til bokstav d) og e) i artikkel 4 nr. 1 i forordning (EU) 2015/2120.

Innen 21. desember 2019 skal Kommisjonen etter samråd med BEREC vedta gjennomføringsrettsakter der det angis en mal for avtalesammendrag som skal brukes av tilbyderne for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette nummer.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 118 nr. 4.

Tilbydere som er underlagt forpliktelsene nevnt i nr. 1 skal på behørig måte fylle ut denne malen for avtalesammendrag med de nødvendige opplysningene og gi avtalesammendraget vederlagsfritt til forbrukerne før det inngås en avtale, herunder fjernsalgsavtaler. Dersom det av objektive tekniske grunner ikke er mulig å gi avtalesammendraget på dette tidspunktet, skal det gis uten unødig opphold deretter, og avtalen skal tre i kraft når forbrukeren har gitt sitt samtykke etter mottak av avtalesammendraget.

4. Opplysningene nevnt i nr. 1 og 3 skal utgjøre en integrert del av avtalen og skal ikke endres, med mindre avtalepartene uttrykkelig avtaler noe annet.

5. Dersom internettilgangstjenester eller offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester faktureres på grunnlag av forbruk enten av tid eller volum, skal tilbyderne gi forbrukerne mulighet til å overvåke og kontrollere bruken av hver av disse tjenestene. Denne muligheten skal omfatte tilgang til rettidige opplysninger om forbruksnivået for tjenester som inngår i en takstplan. Særlig skal tilbyderne underrette forbrukerne før de når en forbruksgrense, fastsatt av vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, som inngår i deres takstplan, og når en tjeneste som er en del av takstplanen, er helt oppbrukt.

6. Medlemsstatene kan i sin nasjonale rett opprettholde eller innføre bestemmelser som krever at tilbyderne gir ytterligere opplysninger om forbruksnivået, og midlertidig hindrer ytterligere bruk av den aktuelle tjenesten som overstiger en beløps- eller volumgrense fastsatt av vedkommende myndighet.

7. Medlemsstatene skal stå fritt til å opprettholde eller innføre i sin nasjonale rett bestemmelser om aspekter som ikke er regulert av denne artikkel, særlig for å håndtere nye problemer.

*Artikkel 103*

**Innsyn, sammenligning av tilbud og offentliggjøring av opplysninger**

1. Dersom tilbydere av internettilgangstjenester eller offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester gjør tilbudet av disse tjenestene gjenstand for vilkår, skal vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, sikre at opplysningene som er nevnt i vedlegg IX, offentliggjøres på en klar, fyllestgjørende og maskinleselig måte og i et format som er tilgjengelig for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, i samsvar med unionsretten om harmonisering av tilgjengelighetskravene til produkter og tjenester, av alle slike tilbydere, eller av vedkommende myndighet selv, eventuelt i samarbeid med den nasjonale reguleringsmyndigheten. Slike opplysninger skal ajourføres regelmessig. Vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, kan angi ytterligere krav når det gjelder i hvilken form disse opplysningene skal offentliggjøres. Disse opplysningene skal på anmodning meddeles vedkommende myndighet og eventuelt den nasjonale reguleringsmyndigheten før de offentliggjøres.

2. Vedkommende myndigheter skal, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, sikre at sluttbrukerne har gratis tilgang til minst ett uavhengig sammenligningsverktøy som gjør dem i stand til å sammenligne og vurdere forskjellige internettilgangstjenester og offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester og eventuelt offentlig tilgjengelige nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, med hensyn til

a) priser og takster for tjenester som tilbys mot gjentatte eller forbruksbaserte direkte pengebetalinger, og

UOFFISIELL OVERSETTELSE

b) kvaliteten på tjenestens ytelse, dersom minstekrav til tjenestekvalitet tilbys, eller foretaket er pålagt å offentliggjøre slike opplysninger i henhold til artikkel 104.

3. Sammenligningsverktøyet nevnt i nr. 2 skal

a) være operativt uavhengig av tilbydere av slike tjenester, for dermed å sikre at disse tilbyderne behandles likt i søkeresultatene,

b) tydelig opplyse om hvem som eier og driver sammenligningsverktøyet,

c) fastsette klare og objektive kriterier som sammenligningen skal være basert på,

d) bruke et klart og entydig språk,

e) gi nøyaktige og oppdaterte opplysninger og angi tidspunktet for siste oppdatering,

f) være åpent for alle tilbydere av internettilgangstjenester eller offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester som gjør de relevante opplysningene tilgjengelige, og vise et bredt spekter av tilbud som omfatter en betydelig del av markedet, og dersom opplysningene som gis, ikke er en fullstendig oversikt over marked, klart angi dette før resultatene vises,

g) sørge for en effektiv framgangsmåte for rapportering av uriktige opplysninger,

h) gi mulighet til å sammenligne priser, takster og tjenestekvalitet mellom tilbud som er tilgjengelige for forbrukerne og, dersom det kreves av medlemsstatene, mellom disse tilbudene og standardtilbudene som er offentlig tilgjengelige for andre sluttbrukere.

Sammenligningsverktøyer som oppfyller kravene i bokstav a)-h), skal på anmodning fra leverandøren av verktøyet, være sertifisert av vedkommende myndigheter i samarbeid, dersom det er relevant, med nasjonale reguleringsmyndigheter.

Tredjeparter skal ha rett til kostnadsfritt og i åpne dataformater å bruke de opplysningene som offentliggjøres av tilbydere av internettilgangstjenester eller offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester med henblikk på gjøre slike uavhengige sammenligningsverktøyer tilgjengelig

4. Medlemsstatene kan kreve at tilbydere av internettilgangstjenester eller offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester, eller begge, ved behov videreformidler opplysninger av offentlig interesse kostnadsfritt til eksisterende og nye sluttbrukere, ved hjelp av de samme metoder som de vanligvis bruker til å kommunisere med sluttbrukerne. I slike tilfeller skal opplysningene av offentlig interesse leveres av vedkommende offentlige myndigheter i et standardisert format og skal blant annet omfatte følgende emner:

a) De vanligste formene for bruk av internettilgangstjenester og offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester til å foreta ulovlige handlinger eller spre skadelig innhold, særlig der dette kan skade respekten for andres rettigheter og friheter, herunder brudd på personvernrettighetene, opphavsretten og tilknyttede rettigheter, og rettslige følger av disse.

b) Metoder for å beskytte seg mot personlige sikkerhetsrisikoer og personvern- og personopplysningsrisiko ved bruk av internettilgangstjenester og offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 104*

**Tjenestekvalitet knyttet til internettilgangstjenester og offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester**

1. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal i samarbeid med andre vedkommende myndigheter kreve at tilbydere av internettilgangstjenester og av offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester offentliggjør omfattende, sammenlignbare, pålitelige, brukervennlige og oppdaterte opplysninger for sluttbrukere om kvaliteten på sine tjenester, i den utstrekning de kontrollerer minst noen deler av nettet, enten direkte eller i henhold til en tjenestenivåavtale for dette formål, og om tiltak som er truffet for å sikre likeverdig tilgang for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan i samarbeid med andre vedkommende myndigheter også kreve at tilbydere av offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester underretter kundene dersom kvaliteten på tjenesten de tilbyr, er avhengig av ytre faktorer, for eksempel kontroll av signaloverføring eller nettilknytning.

Disse opplysningene skal på anmodning meddeles den nasjonale reguleringsmyndigheten og eventuelt andre vedkommende myndigheter før de offentliggjøres.

Tiltakene som skal sikre tjenestekvaliteten, skal være i samsvar med forordning (EU) 2015/2120.

2. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal i samarbeid med andre vedkommende myndigheter, idet det tas størst mulig hensyn til BERECs retningslinjer, angi hvilke parametrer for tjenestekvalitet som skal måles, gjeldende målemetoder og innholdet, formen og på hvilken måte opplysningene skal offentliggjøres, herunder mulige ordninger for kvalitetssertifisering. Ved behov skal parametrene, definisjonene og målemetodene fastsatt i vedlegg X brukes.

For å bidra til ensartet anvendelse av dette nummer og vedlegg X skal BEREC innen 21. juni 2020 etter samråd med berørte parter og i nært samarbeid med Kommisjonen vedta retningslinjer som presiserer de relevante parametrene for tjenestekvalitet, herunder parametrer som er relevante for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, gjeldende målemetoder, innholdet og formatet for offentliggjøring av opplysningene, og ordninger for kvalitetssertifisering.

*Artikkel 105*

**Avtalens løpetid og heving av avtalen**

1. Medlemsstatene skal sikre at vilkårene og framgangsmåtene for heving av avtaler ikke fungerer som en hindring for å bytte tjenestetilbyder, og at avtaler som inngås mellom forbrukere og tilbydere av andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester og overføringstjenester som brukes til levering av maskin-til-maskin-tjenester, ikke krever en forpliktelsesperiode på mer enn 24 måneder. Medlemsstatene kan vedta eller opprettholde bestemmelser som krever kortere lengste avtaleperioder.

Dette nummer får ikke anvendelse på løpetiden til en avtale om avdragsbetaling der forbrukeren har samtykket i en separat avtale om avdragsbetaling utelukkende med sikte på utbyggingen av en fysisk forbindelse, særlig for nett med svært høy kapasitet. En avtale om avdragsbetaling for utbygging av en fysisk forbindelse skal ikke omfatte terminalutstyr, for eksempel en ruter eller et modem, og skal ikke hindre forbrukerne i å utøve sine rettigheter i henhold til denne artikkel.

2. Nr. 1 får også anvendelse på sluttbrukere som er svært små eller små foretak eller ideelle organisasjoner, med mindre de uttrykkelig har samtykket i å fravike disse bestemmelsene.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Dersom en avtale eller nasjonal rett fastsetter automatisk forlengelse av en tidsbegrenset avtale om andre elektroniske kommunikasjonstjenester enn nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester og overføringstjenester som brukes til levering av maskin-til-maskin-tjenester, skal medlemsstatene sikre at sluttbrukerne etter en slik forlengelse har rett til å heve avtalen når som helst med høyst én måneds oppsigelsestid, som fastsettes av medlemsstatene, og uten å pådra seg andre kostnader enn gebyret for å motta tjenesten i oppsigelsestiden. Før avtalen automatisk forlenges, skal tilbyderne tydelig, i god tid og på et varig medium underrette sluttbrukerne om utløpet av avtaleforpliktelsen og hvordan avtalen heves. I tillegg skal tilbyderne samtidig gi sluttbrukerne råd om den beste prisen for deres tjenester. Tilbyderne skal gi sluttbrukerne opplysninger om de beste prisene minst én gang i året.

4. Sluttbrukerne skal ha rett til å heve sine avtaler uten å pådra seg ytterligere kostnader ved underretning om endringer i avtalevilkårene som foreslås av tilbyderen av andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, med mindre de foreslåtte endringene utelukkende er til fordel for sluttbrukeren, er av rent administrativ karakter og ikke har noen negativ virkning på sluttbrukeren, eller de er direkte pålagt i henhold til unionsretten eller nasjonal rett.

Tilbyderne skal underrette sluttbrukerne minst én måned på forhånd om eventuelle endringer i avtalevilkårene, og skal samtidig underrette dem om deres rett til å heve avtalen uten å pådra seg ytterligere kostnader dersom de ikke godtar de nye vilkårene. Retten til å heve avtalen skal kunne utøves innen én måned etter underretningen. Medlemsstatene kan forlenge denne fristen med inntil tre måneder. Medlemsstatene skal sikre at underretningen skjer på en klar og forståelig måte på et varig medium.

5. Eventuelle vesentlige fortsatte eller hyppig gjentatte avvik mellom den faktiske ytelsen av en annen elektronisk kommunikasjonstjeneste enn en internettilgangstjeneste eller en nummeruavhengig interpersonell kommunikasjonstjeneste, og den ytelsen som er angitt i avtalen, skal anses som et grunnlag for å utløse klageadgangen som forbrukeren har i henhold til nasjonal rett, herunder retten til å heve avtalen kostnadsfritt.

6. Dersom en sluttbruker har rett til å heve en avtale om en annen offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste enn en nummeruavhengig interpersonell kommunikasjonstjeneste før utgangen av den avtalte avtaleperioden i henhold til dette direktiv eller andre bestemmelser i unionsretten eller nasjonal rett, skal sluttbrukeren ikke betale annen kompensasjon enn for det subsidierte terminalutstyret som vedkommende beholder.

Dersom sluttbrukeren velger å beholde terminalutstyr som inngikk i pakken ved avtaleinngåelsen, skal en eventuell kompensasjon ikke overskride dens pro rata temporis-verdi som avtalt ved avtaleinngåelsen, eller den resterende delen av tjenesteavgiften fram til avtalen utløper, avhengig av hvilket beløp som er minst.

Medlemsstatene kan fastsette andre metoder for å beregne kompensasjonssatsen, forutsatt at slike metoder ikke medfører et kompensasjonsnivå som overskrider det som er beregnet i samsvar med annet ledd.

Tilbyderen skal oppheve eventuelle vilkår for bruk av slikt terminalutstyr på andre nett vederlagsfritt på et tidspunkt som angis av medlemsstatene, og senest ved betaling av kompensasjonen.

7. Når det gjelder overføringstjenester som brukes til maskin-til-maskin-tjenester, skal rettighetene som er nevnt i nr. 4 og 6, være til fordel bare for sluttbrukere som er forbrukere, svært små foretak, små foretak eller ideelle organisasjoner.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*Artikkel 106*

**Skifte av tilbyder og nummeroverførbarhet**

1. Når det gjelder skifte mellom tilbydere av internettilgangstjenester, skal de aktuelle tilbyderne gi sluttbrukeren tilstrekkelige opplysninger før og under skifteprosessen og sikre kontinuitet i internettilgangstjenesten, med mindre dette ikke er teknisk mulig. Den mottakende tilbyderen skal sikre at aktiveringen av internettilgangstjenesten skjer så raskt som mulig på den datoen og innenfor den tidsrammen som er uttrykkelig avtalt med sluttbrukeren. Det avgivende tilbyderen skal fortsette å levere sin internettilgangstjeneste på samme vilkår fram til den mottakende tilbyderen aktiverer sin internettilgangstjeneste. Bortfall av tjenesten under skifteprosessen skal ikke overstige én virkedag.

De nasjonale reguleringsmyndighetene skal sikre at skifteprosessen skjer på en effektiv og enkel måte for sluttbrukeren.

2. Medlemsstatene skal sikre at alle sluttbrukere med numre fra den nasjonale nummerplanen på anmodning har rett til å beholde sitt eller sine numre, uavhengig av hvilket foretak som tilbyr tjenesten, i samsvar med vedlegg VI del C.

3. Dersom en sluttbruker hever en avtale, skal medlemsstatene sikre at sluttbrukeren kan beholde retten til å overføre et nummer fra den nasjonale nummerplan til en annen tilbyder i minst én måned etter datoen avtalen ble hevet, med mindre sluttbrukeren gir avkall på denne retten.

4. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal sikre at takstfastsettelsen blant tilbyderne knyttet til tilbudet om nummeroverførbarhet er kostnadsorientert, og at sluttbrukerne ikke påføres noen direkte gebyrer.

5. Overføring av numre og påfølgende aktivering av numre skal utføres så raskt som mulig på datoen som er uttrykkelig avtalt med sluttbrukeren. Sluttbrukere har inngått en avtale om overføring av et nummer til en tilbyder, skal under alle omstendigheter få nummeret aktivert innen én virkedag fra den datoen som er avtalt med sluttbrukeren. Dersom det oppstår feil i overføringsprosessen, skal den avgivende tilbyderen reaktivere sluttbrukerens nummer og tilhørende tjenester fram til overføringen er gjennomført. Den avgivende tilbyderen skal fortsette å levere sine tjenester på samme vilkår fram til den mottakende tilbyderens tjenester er aktivert. Bortfall av tjenesten under prosessen med å skifte tilbyder og nummeroverføring skal under ingen omstendigheter overstige én virkedag. Operatører hvis aksessnett eller ressurser brukes av enten den avgivende eller den mottakende tilbyderen, eller begge, skal sikre at det ikke skjer noe bortfall av tjenesten som vil forsinke skifte- eller overføringsprosessen.

6. Den mottakende tilbyderen skal lede skifte- og overføringsprosessene fastsatt i nr. 1 og 5, og både de avgivende og mottakende tilbyderne skal samarbeide i god tro. De skal ikke forsinke eller misbruk skifte- eller overføringsprosessen, og de skal heller ikke overføre numre eller sluttbrukere uten sluttbrukernes uttrykkelige samtykke. Sluttbrukernes avtaler med den avgivende tilbyderen skal heves automatisk når skifteprosessen er avsluttet.

De nasjonale reguleringsmyndighetene kan fastsette nærmere bestemmelser om skifte- og overføringsprosesser, idet det tas hensyn til nasjonale bestemmelser om avtaler, teknisk gjennomførbarhet og behovet for å beholde kontinuitet i tjenesten til sluttbrukerne. Dette skal omfatte, dersom det er teknisk mulig, et krav om at overføringen skal gjennomføres gjennom trådløs levering, med mindre en sluttbruker ber om noe annet. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal dessuten treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre at sluttbrukerne i tilstrekkelig grad blir underrettet og beskyttet gjennom hele skifte- og overføringsprosessen, og at de ikke overføres til en annen tilbyder uten samtykke.

Avgivende tilbydere skal på anmodning betale tilbake eventuelt gjenstående beløp til forbrukere som bruker forhåndsbetalte tjenester. Tilbakebetaling kan være gjenstand for en avgift bare dersom det er fastsatt i avtalen. En eventuell avgift skal stå i forhold til og tilsvare de faktiske kostnadene som påløper den avgivende tilbyderen ved tilbakebetalingen.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

7. Medlemsstatene skal fastsette regler for sanksjoner dersom en tilbyder ikke overholder forpliktelsene fastsatt i denne artikkel, herunder forsinkelser eller misbruk med hensyn til overføring foretatt av eller på vegne av en tilbyder.

8. Medlemsstatene skal fastsette regler for sluttbrukernes kompensasjon fra tilbyderne på en enkel og rettidig måte dersom en tilbyder ikke overholder forpliktelsene fastsatt i denne artikkel, samt ved forsinkelser eller misbruk med hensyn til overføring eller skifting og dersom den ikke oppfyller service- eller installasjonsavtaler.

9. I tillegg til opplysningene som kreves i henhold til vedlegg VIII, skal medlemsstatene sikre at sluttbrukerne i tilstrekkelig grad blir underrettet om retten til kompensasjon nevnt i nr. 7 og 8.

*Artikkel 107*

**Pakketilbud**

1. Dersom en pakke med tjenester eller en pakke med tjenester og terminalutstyr som tilbys til en forbruker, inneholder minst en internettilgangstjeneste eller en offentlig tilgjengelig nummerbasert interpersonell kommunikasjonstjeneste, får artikkel 102 nr. 3, artikkel 103 nr. 1 og artikkel 106 nr. 1 anvendelse på alle elementer i pakken, herunder tilsvarende anvendelse på dem som ikke ellers er omfattet av disse bestemmelsene.

2. Dersom forbrukeren i henhold til unionsretten eller nasjonal rett i samsvar med unionsretten har rett til å heve et element i pakken som nevnt i nr. 1 før utløpet av de inngåtte avtalevilkårene, på grunn av manglende samsvar med avtalen eller manglende levering, skal medlemsstatene fastsette at forbrukeren har rett til å heve avtalen med hensyn til alle elementer i pakken.

3. Et eventuelt abonnement på tilleggstjenester eller terminalutstyr som leveres eller distribueres av samme tilbyder av internettilgangstjenester eller av offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester, skal ikke forlenge den opprinnelige løpetiden til avtalen som slike tjenester eller slikt terminalutstyr er tilføyd til, med mindre forbrukeren uttrykkelig samtykker i dette når vedkommende tegner abonnement på tilleggstjenestene eller terminalutstyret.

4. Nr. 1 og 3 får også anvendelse på sluttbrukere som er svært små eller små foretak eller ideelle organisasjoner, med mindre de uttrykkelig har samtykket i å fravike alle eller deler av disse bestemmelsene.

5. Medlemsstatene kan også anvende nr. 1 når det gjelder andre bestemmelsene fastsatt i denne avdeling.

*Artikkel 108*

**Tjenestens tilgjengelighet**

Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre størst mulig tilgjengelighet til talekommunikasjonstjenester og internettilgangstjenester som tilbys over det offentlige elektroniske kommunikasjonsnettet, i tilfelle av katastrofalt nettsammenbrudd eller force majeure. Medlemsstatene skal sikre at tilbydere av talekommunikasjonstjenester treffer alle nødvendige tiltak for å sikre uavbrutt tilgang til nødmeldingstjenestene og uavbrutt sending av offentlige varsler.

*Artikkel 109*

**Nødkommunikasjon og det felles europeiske nødnummer**

1. Medlemsstatene skal sikre at alle sluttbrukere av tjenestene nevnt i nr. 2, herunder brukere av offentlige betalingstelefoner, får tilgang vederlagsfritt og uten å måtte bruke noe betalingsmiddel til nødmeldingstjenestene gjennom nødkommunikasjon ved hjelp av det felles europeiske nødnummer «112» og til andre nasjonale nødnumre medlemsstatene eventuelt har angitt.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Medlemsstatene skal fremme tilgang til nødmeldingstjenester gjennom det felles europeiske nødnummer «112» fra elektroniske kommunikasjonsnett som ikke er offentlig tilgjengelige, men som muliggjør anrop til offentlige nett, særlig dersom det foretaket som har ansvaret for det aktuelle nettet, ikke gir alternativ eller enkel tilgang til en nødmeldingstjeneste.

2. Medlemsstatene skal etter samråd med de nasjonale reguleringsmyndighetene og nødmeldingstjenestene og tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester sikre at tilbyderne av offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester, dersom disse tjenestene gir sluttbrukerne mulighet til å innlede anrop til et nummer i en nasjonal eller internasjonal nummerplan, gir tilgang til nødmeldingstjenester gjennom nødkommunikasjon til den best egnede alarmsentralen.

3. Medlemsstatene skal sikre at all nødkommunikasjon til det felles europeiske nødnummer «112» blir riktig besvart og håndtert best mulig ut fra den nasjonale organiseringen av nødmeldingssystemene. Slike nødkommunikasjon skal besvares og håndteres minst like raskt og effektivt som nødkommunikasjon til det eller de nasjonale nødnumrene, der disse fortsatt er i bruk.

4. Kommisjonen skal innen 21. desember 2020 og deretter hvert annet år framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om hvor effektiv gjennomføringen av det felles europeiske nødnummer er.

5. Medlemsstatene skal sikre at tilgangen for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne til nødmeldingstjenester gjennom nødkommunikasjon er likeverdig med den som andre sluttbrukere har, i samsvar med unionsretten om harmonisering av tilgjengelighetskravene til produkter og tjenester. Kommisjonen og de nasjonale reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende myndigheter skal treffe egnede tiltak for å sikre at sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne som er på reise i en annen medlemsstat, har likeverdig tilgang til nødmeldingstjenester som andre sluttbrukere, dersom det er mulig uten forhåndsregistrering. Disse tiltakene skal søke å sikre samvirkingsevne på tvers av medlemsstatene og skal i størst mulig grad være basert på europeiske standarder eller spesifikasjoner fastsatt i samsvar med artikkel 39. Slike tiltak skal ikke være til hinder for at medlemsstatene kan vedta ytterligere krav for å nå målene fastsatt i denne artikkel.

6. Medlemsstatene skal sikre at opplysninger om lokalisering av anrop gjøres tilgjengelig for den best egnede alarmsentralen umiddelbart etter at nødkommunikasjon har blitt opprettet. Dette skal omfatte nettbaserte lokaliseringsopplysninger og eventuelt opplysninger om lokalisering av anrop fra mobiltelefoner. Medlemsstatene skal sikre at opprettelse og overføring av opplysninger om lokalisering av anrop er gratis for sluttbrukeren og alarmsentralen med hensyn til all nødkommunikasjon til det felles europeiske nødnummer «112». Medlemsstatene kan utvide denne forpliktelsen til å omfatte nødkommunikasjon til nasjonale nødnumre. Vedkommende reguleringsmyndigheter skal, dersom det er nødvendig etter samråd med BEREC, fastsette kriterier for nøyaktighet og pålitelighet når det gjelder de opplysningene om lokalisering av anrop som stilles til rådighet.

7. Medlemsstatene skal sikre at sluttbrukerne blir tilstrekkelig underrettet om at det felles europeiske nødnummer «112» finnes og hvordan det brukes, samt om dets tilgjengelighetsfunksjoner, herunder gjennom initiativer som er særlig rettet mot personer som reiser mellom medlemsstatene og sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne. Disse opplysningene skal gis i tilgjengelige formater og ivareta forskjellige typer funksjonshemninger. Kommisjonen skal støtte og utfylle medlemsstatenes tiltak.

8. For å sikre effektiv tilgang til nødmeldingstjenester gjennom nødkommunikasjon til det felles europeiske nødnummer «112» i medlemsstatene, skal Kommisjonen etter samråd med BEREC vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 117, som utfyller nr. 2, 5 og 6 i denne artikkel om tiltak som er nødvendige for å sikre kompatibilitet, samvirkingsevne, kvalitet, pålitelighet og kontinuitet i nødkommunikasjon i Unionen med hensyn til løsninger for opplysninger om lokalisering av anrop, tilgang for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne og hemninger, og ruting av anrop til den best egnede alarmsentralen. Den første slike delegerte rettsakten skal vedtas innen 21. desember 2022.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Disse delegerte rettsaktene skal vedtas med forbehold for og skal ikke ha noen innvirkning på organiseringen av nødmeldingstjenestene, som fortsatt bare skal være medlemsstatenes myndighetsområde.

BEREC skal vedlikeholde en database over E.164-numrene i medlemsstatenes nødmeldingstjenester for å sikre at de er i stand til å kontakte hverandre fra én medlemsstat til en annen, dersom en slik database ikke vedlikeholdes av en annen organisasjon.

*Artikkel 110*

**Offentlig varslingssystem**

1. Innen 21. juni 2022 skal medlemsstatene sikre at når offentlige varslingssystemer for overhengende eller pågående alvorlige nødssituasjoner og katastrofer er innført, sendes offentlige varsler ut av tilbydere av mobile nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester til de berørte sluttbrukerne.

2. Uten hensyn til nr. 1 kan medlemsstatene bestemme at offentlige varsler skal sendes ut gjennom andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn dem som er nevnt i nr. 1, og enn gjennom kringkastingstjenester, eller gjennom en mobilapplikasjon som er avhengig av en internettilgangstjeneste, forutsatt at effektiviteten i det offentlige varslingssystemet er likeverdig når det gjelder dekning og kapasitet til å nå sluttbrukere, herunder de som bare midlertidig er til stede i det aktuelle området, idet det tas størst mulig hensyn til BERECs retningslinjer. Det skal være enkelt for sluttbrukerne å motta offentlige varsler.

Innen 21. juni 2020 og etter samråd med myndighetene med ansvar for alarmsentraler, skal BEREC offentliggjøre retningslinjer om hvordan man skal vurdere om effektiviteten i offentlige varslingssystemer i henhold til dette nummer er likeverdig med effektiviteten i de som er nevnt i nr. 1.

*Artikkel 111*

**Likeverdig tilgang og utvalg for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne**

1. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter angir krav som skal oppfylles av tilbydere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, for å sikre at sluttbrukerne med nedsatt funksjonsevne

a) har likeverdig tilgang til elektroniske kommunikasjonstjenester, herunder de tilhørende avtaleopplysningene fastsatt i henhold til artikkel 102, som flertallet av sluttbrukerne, og

b) får like gode muligheter til å velge mellom foretak og tjenester som flertallet av sluttbrukerne.

2. Dersom medlemsstatene treffer tiltakene nevnt i nr. 1 i denne artikkel, skal de fremme samsvar med de relevante standardene eller spesifikasjonene som er fastsatt i samsvar med artikkel 39.

*Artikkel 112*

**Nummeropplysningstjenester**

1. Medlemsstatene skal sikre at alle tilbydere av nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester som tildeler numre fra en nummerplan, som et ledd i tilbudet av offentlig tilgjengelige nummeropplysningstjenester og kataloger, imøtekommer alle rimelige anmodninger om å stille relevante opplysninger til rådighet i et avtalt format på vilkår som er rettferdige, objektive, kostnadsorienterte og ikke innebærer forskjellsbehandling.

2. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal ha myndighet til å pålegge forpliktelser og vilkår på foretak som har kontroll med sluttbrukernes tilgang til nummeropplysningstjenester i samsvar med artikkel 61. Slike forpliktelser og vilkår skal være objektive, rettferdige, sikre innsyn og ikke innebære forskjellsbehandling.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Medlemsstatene skal ikke opprettholde eventuelle lovbestemte begrensninger som hindrer sluttbrukere i én medlemsstat i å få direkte tilgang til nummeropplysningstjenesten i en annen medlemsstat gjennom mobiltelefonanrop eller en tekstmelding, og skal treffe tiltak for å sikre slik tilgang i samsvar med artikkel 97.

4. Denne artikkel får anvendelse med forbehold for kravene i unionsretten om vern av personopplysninger og personvern, særlig artikkel 12 i direktiv 2002/58/EF.

*Artikkel 113*

**Samvirkingsevne mellom utstyr til bilradiomottakere og forbrukerutstyr til radiomottakere og forbrukerutstyr til digitalfjernsyn**

1. Medlemsstatene skal sikre samvirkingsevne mellom bilradiomottakere og forbrukerutstyr til digitalfjernsyn i samsvar med vedlegg XI.

2. Medlemsstatene kan vedta tiltak for å sikre samtrafikkevne med andre forbrukerradiomottakere og samtidig begrense innvirkningen på markedet for radiomottakere av lav verdi og sikre at slike tiltak ikke anvendes på produkter der en radiomottaker er ren underordnet funksjon, for eksempel smarttelefoner, og på utstyr som brukes av radioamatører.

3. Medlemsstatene skal oppmuntre tilbydere av digitalfjernsynstjenester til å sikre, dersom det er relevant, at digitalfjernsynsutstyret de tilbyr sine sluttbrukere er samvirkende, slik at digitalfjernsynsutstyret, dersom det er teknisk mulig, kan brukes videre hos andre tilbydere av digitalfjernsynstjenester.

Uten at det berører artikkel 5 nr. 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/19/EU([1]), skal medlemsstatene sikre at når sluttbrukerne hever avtalen, har de mulighet til å returnere digitalfjernsynsutstyret ved en prosess som er gratis og enkel, med mindre tilbyderen kan godtgjøre at utstyret er fullt ut samvirkende med digitalfjernsynstjenestene til andre tilbydere, herunder dem som sluttbrukeren har skiftet til.

Digitalfjernsynsutstyr som er i samsvar med harmoniserte standarder eller deler av slike som det er offentliggjort henvisninger til i Den europeiske unions tidende, skal anses å oppfylle kravet om samtrafikkevne fastsatt i annet ledd som omfattes av disse standardene eller deler av dem.

*Artikkel 114*

**Formidlingsplikt**

1. Medlemsstatene kan pålegge foretak som er underlagt deres jurisdiksjon, og som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som brukes til kringkasting av radio- og fjernsynssendinger til allmennheten, en rimelig formidlingsplikt for overføring av bestemte radio- og fjernsynssendinger og tilhørende tilleggstjenester, særlig tilgjengelighetstjenester for å sikre sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne behørig tilgang og data som støtter tilknyttede fjernsynstjenester og EPG, dersom et betydelig antall sluttbrukere av slike nett og tjenester bruker dem som sin fremste kilde til å motta radio- og fjernsynssendinger. Slik plikt skal pålegges bare dersom de er nødvendige for å nå mål av allmenn interesse som er klart fastsatt av hver enkelt medlemsstat, og skal være rimelige og åpne for innsyn.

2. Innen 21. desember 2019 og hvert femte år deretter skal medlemsstatene gjennomgå plikten nevnt i nr. 1, med mindre medlemsstatene har foretatt en slik gjennomgåelse i løpet av de foregående fire årene.

([1]) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/19/EU av 4. juli 2012 om avfall fra elektrisk og elektronisk utstyr (WEEE) (EUT L 197 av 24.7.2012, s. 38).

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Verken nr. 1 i denne artikkel eller artikkel 59 nr. 2 berører medlemsstatenes mulighet til å fastsette en passende godtgjøring i forbindelse med tiltak truffet i henhold til denne artikkel, idet det sikres at det under lignende omstendigheter ikke forekommer forskjellsbehandling av tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Dersom det fastsettes godtgjøring, skal medlemsstatene sikre at forpliktelsen til å betale godtgjøring er klart fastsatt i nasjonal rett, herunder eventuelt kriteriene for å beregne slik godtgjøring. Medlemsstatene skal også sikre at den anvendes på en rimelig måte som sikrer innsyn.

*Artikkel 115*

**Tilbud av tilleggsressurser**

1. Uten at det berører artikkel 88 nr. 2, skal medlemsstatene sikre at vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, kan kreve at alle tilbydere av internettilgangstjenester eller offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester, stiller alle eller deler av tilleggsressursene oppført i vedlegg VI del B kostnadsfritt til rådighet, dersom det er teknisk gjennomførbart, samt alle eller deler av tilleggsressursene oppført i vedlegg VI del A.

2. Ved anvendelse av nr. 1 kan medlemsstatene supplere listen over tilleggsressurser i del A og B i vedlegg VI for å sikre et høyere nivå for forbrukervern.

3. En medlemsstat kan, etter å ha tatt hensyn til de berørte parters synspunkter, velge ikke å anvende nr. 1 dersom den anser at det er tilstrekkelig tilgang til disse ressursene.

*Artikkel 116*

**Tilpasning av vedleggene**

Kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 117 som endrer vedlegg V, VI, IX, X og XI for å ta hensyn til teknologisk og sosial utvikling eller til endringer i etterspørselen i markedet.

DEL IV

**SLUTTBESTEMMELSER**

*Artikkel 117*

**Utøvelse av delegert myndighet**

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen med forbehold for vilkårene fastsatt i denne artikkel.

2. Myndigheten til å vedta de delegerte rettsaktene nevnt i artikkel 75, 109 og 116 skal gis Kommisjonen for en periode på fem år fra 20. desember 2018. Kommisjonen skal utarbeide en rapport om den delegerte myndigheten senest ni måneder før utgangen av femårsperioden. Den delegerte myndigheten skal stilltiende forlenges med perioder av samme varighet med mindre Europaparlamentet eller Rådet motsetter seg en slik forlengelse senest tre måneder før utløpet av hver periode.

3. Den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 75, 109 og 116 kan når som helst tilbakekalles av Europaparlamentet eller Rådet. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den får anvendelse fra dagen etter at den er kunngjort i Den europeiske unions tidende, eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.

4. Før Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den rådføre seg med sakkyndige utpekt av hver medlemsstat i samsvar med prinsippene fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

5. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.

6. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 75, 109 og 116 skal tre i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse innen en frist på to måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet, eller dersom både Europaparlamentet og Rådet innen utløpet av denne fristen har underrettet Kommisjonen om at de ikke vil gjøre innsigelse. På Europaparlamentets eller Rådets initiativ forlenges denne fristen med to måneder.

*Artikkel 118*

**Komité**

1. Kommisjonen skal bistås av en komité (Kommunikasjonskomiteen). Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.

2. Når det gjelder gjennomføringsrettsaktene nevnt i artikkel 28 nr. 4 annet ledd, skal Kommisjonen bistås av Radiospektrumkomiteen nedsatt i henhold til artikkel 3 nr. 1 i vedtak nr. 676/2002/EF. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Dersom komiteens uttalelse skal innhentes ved skriftlig prosedyre, skal prosedyren avsluttes uten resultat dersom komitélederen beslutter det eller et komitémedlem anmoder om det innen fristen for å avgi uttalelse. I slike tilfeller skal lederen innkalle til et komitémøte innen rimelig tid.

4. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse, samtidig som det tas hensyn til forordningens artikkel 8.

Dersom komiteens uttalelse skal innhentes ved skriftlig prosedyre, skal prosedyren avsluttes uten resultat dersom komitélederen beslutter det eller et komitémedlem anmoder om det innen fristen for å avgi uttalelse. I slike tilfeller skal lederen innkalle til et komitémøte innen rimelig tid.

*Artikkel 119*

**Informasjonsutveksling**

1. Kommisjonen skal framlegge for Kommunikasjonskomiteen alle relevante opplysninger om resultatene av regelmessige samråd med representanter for nettoperatører, tjenestetilbydere, brukere, forbrukere, produsenter og fagforeninger samt tredjestater og internasjonale organisasjoner.

2. Kommunikasjonskomiteen skal fremme informasjonsutveksling mellom medlemsstatene og mellom medlemsstatene og Kommisjonen om situasjonen og utviklingen med hensyn til reguleringsvirksomhet på området elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, samtidig som det tas hensyn til Unionens politikk på området elektronisk kommunikasjon.

*Artikkel 120*

**Offentliggjøring av opplysninger**

1. Medlemsstatene skal sikre at ajourførte opplysninger om gjennomføringen av dette direktiv offentliggjøres slik at alle berørte parter får lett tilgang til opplysningene. Medlemsstatene skal offentliggjøre en kunngjøring i sine nasjonale kunngjøringsblad om hvordan og hvor disse opplysningene offentliggjøres. Den første kunngjøringen av denne typen skal offentliggjøres før 21. desember 2020, og deretter skal det offentliggjøres en ny kunngjøring ved hver endring av opplysningene i kunngjøringen.

2. Medlemsstatene skal framlegge en kopi av hver av disse kunngjøringene for Kommisjonen når de offentliggjøres. Ved behov skal Kommisjonen oversende opplysningene til Kommunikasjonskomiteen.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

3. Medlemsstatene skal sikre at alle relevante opplysninger om rettigheter, vilkår, framgangsmåter, gebyrer, avgifter og beslutninger i forbindelse med generelle tillatelser og rettigheter til å bruke og installere ressurser offentliggjøres og ajourføres på en hensiktsmessig måte slik at alle berørte parter har lett tilgang til disse opplysningene.

4. Dersom opplysningene nevnt i nr. 3, særlig opplysninger om framgangsmåter og vilkår for rettigheter til å installere ressurser, er tilgjengelige på ulike trinn i forvaltningen, skal vedkommende myndighet, idet den tar hensyn til kostnadene det medfører, gjøre alle rimelige anstrengelser for å lage en brukervennlig oversikt over alle slike opplysninger, herunder opplysninger om de berørte trinn i forvaltningen og ansvarlige myndigheter, for å gjøre det enklere å fremme søknader om rettigheter til å installere ressurser.

5. Medlemsstatene skal sikre at de særlige forpliktelsene som foretak pålegges i henhold til dette direktiv, offentliggjøres, og at det særskilte produktet og den særskilte tjenesten samt geografiske markeder identifiseres. Med forbehold for behovet for å beskytte forretningshemmeligheter, skal de sikre at ajourførte opplysninger offentliggjøres slik at alle berørte parter får lett tilgang til opplysningene.

6. Medlemsstatene skal gi Kommisjonen de opplysningene de offentliggjør i henhold til nr. 5. Kommisjonen skal stille disse opplysningene til rådighet i en lett tilgjengelig form, og skal eventuelt gi opplysningene videre til Kommunikasjonskomiteen.

*Artikkel 121*

**Underretning og overvåking**

1. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal innen 21. desember 2020 samt umiddelbart etter eventuelle endringer deretter meddele Kommisjonen navnene på foretak som er utpekt til å ha plikt til å tilby leveringspliktige tjenester i henhold til artikkel 85 nr. 2, artikkel 86 eller 87.

2. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal meddele Kommisjonen navnene på foretak med en sterk markedsstilling i henhold til dette direktiv, og hvilke forpliktelser som er pålagt dem i henhold til dette direktiv. Enhver endring som påvirker forpliktelsene som er pålagt foretakene, eller av de foretakene som påvirkes av dette direktiv, skal umiddelbart meddeles Kommisjonen.

*Artikkel 122*

**Framgangsmåte for gjennomgåelse**

1. Kommisjonen skal senest 21. desember 2025 og deretter hvert femte år gjennomgå dette direktivs virkemåte og framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet.

Disse gjennomgåelsene skal særlig vurdere konsekvensene for markedet av artikkel 61 nr. 3 og artikkel 76, 78 og 79 og hvorvidt myndigheten til å gripe inn på forhånd og annen myndighet til å gripe inn i henhold til dette direktiv er tilstrekkelig til å gjøre det mulig for nasjonale reguleringsmyndigheter å håndtere konkurransefiendtlige oligopolistiske markedsstrukturer, og til å sikre at konkurransen på markedene for elektronisk kommunikasjon fortsetter å blomstre til sluttbrukernes beste.

For dette formål kan Kommisjonen anmode medlemsstatene om opplysninger, som skal framskaffes uten utilbørlig forsinkelse.

2. Kommisjonen skal senest 21. desember 2025 og deretter hvert femte år gjennomgå omfanget av de leveringspliktige tjenestene, særlig med sikte på å foreslå for Europaparlamentet og Rådet at omfanget endres eller omdefineres.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Denne gjennomgåelsen skal foretas i lys av samfunnsutviklingen og den økonomiske og teknologiske utvikling, idet det blant annet tas hensyn til mobilitet og bithastighet på bakgrunn av den teknologien som oftest brukes av flertallet av sluttbrukere. Kommisjonen skal framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet med hensyn til resultatet av denne gjennomgåelsen.

3. BEREC skal innen 21. desember 2021 og deretter hvert tredje år offentliggjøre en uttalelse om den nasjonale gjennomføringen og virkemåten til den generelle tillatelsen, og om deres virkning på det indre markeds virkemåte.

Kommisjonen kan, idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, offentliggjøre en rapport om anvendelsen av kapittel II i avdeling II i del I og av vedlegg I, og kan framlegge et forslag til regelverk for å endre disse bestemmelsene dersom den anser dette som nødvendig for å fjerne hindringer for et velfungerende indre marked.

*Artikkel 123*

**Særlig framgangsmåte for gjennomgåelse med hensyn til sluttbrukernes rettigheter**

1. BEREC skal overvåke markedsutviklingen og den teknologiske utviklingen når det gjelder forskjellige typer elektroniske kommunikasjonstjenester, og skal innen 21. desember 2021 og deretter hvert tredje år, eller etter en begrunnet anmodning fra minst to av dens medlemsstater, offentliggjøre en uttalelse om denne utviklingen og om dens virkning på anvendelsen av avdeling III i del III.

I uttalelsen skal BEREC skal vurdere i hvilket omfang avdeling III i del III oppfyller målene fastsatt i artikkel 3. Uttalelsen skal særlig ta hensyn til virkeområdet for avdeling III i del III når det gjelder hvilke typer elektroniske kommunikasjonstjenester som omfattes. Som grunnlag for uttalelsen skal BEREC særlig analysere

a) i hvilken grad sluttbrukere av alle elektroniske kommunikasjonstjenester kan foreta frie og begrunnede valg, herunder på grunnlag av fullstendige avtaleopplysninger, og enkelt kan skifte tilbyder av elektroniske kommunikasjonstjenester,

b) i hvilken grad en eventuell mangel på mulighetene evne nevnt i bokstav a) har ført til markedsvridning eller skade for sluttbrukerne,

c) i hvilken grad effektiv tilgang til nødmeldingstjenester er merkbart truet, særlig som følge av økt bruk av nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, på grunn av manglende samvirkingsevne eller av den teknologiske utviklingen,

d) de sannsynlige kostnadene ved eventuelle tilpasninger av forpliktelsene i avdeling III i del III eller virkning på innovasjon for tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester.

2. Kommisjonen skal, idet det tas størst mulig hensyn til BERECs uttalelse, offentliggjøre en rapport om anvendelsen av avdeling III i del III og skal framlegge et forslag til regelverk for å endre nevnte avdeling dersom den anser dette som nødvendig for å sikre at målene fastsatt i artikkel 3 fortsatt nås.

*Artikkel 124*

**Innarbeiding i nasjonal rett**

1. Medlemsstatene skal innen 21. desember 2020 vedta og kunngjøre de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse bestemmelsene.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Medlemsstatene skal anvende disse bestemmelsene fra 21. desember 2020.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. De skal også inneholde en erklæring om at henvisninger i gjeldende lover og forskrifter til direktivene som oppheves ved dette direktiv, skal forstås som henvisninger til dette direktiv. Nærmere regler for henvisningen og ordlyden i erklæringen fastsettes av medlemsstatene.

2. Som unntak fra nr. 1 i denne artikkel får artikkel 53 nr. 2, 3 og 4 i dette direktiv anvendelse fra 20. desember 2018 dersom det er fastsatt harmoniserte vilkår ved hjelp av tekniske gjennomføringstiltak i samsvar med vedtak nr. 676/2002/EF for å muliggjøre bruk av radiospektrum til trådløse bredbåndsnett og -tjenester. I forbindelse med frekvensbånd som det ikke er fastsatt harmoniserte vilkår for innen 20. desember 2018, får artikkel 53 nr. 2, 3 og 4 i dette direktiv anvendelse fra den datoen de tekniske gjennomføringstiltakene i samsvar med artikkel 4 i vedtak nr. 676/2002/EF ble vedtatt.

Som unntak fra nr. 1 i denne artikkel skal medlemsstatene fra 31. desember 2020 anvende de tiltak som er nødvendige for å etterkomme artikkel 54.

3. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

*Artikkel 125*

**Oppheving**

Direktiv 2002/19/EF, 2002/20/EF, 2002/21/EF og 2002/22/EF, som oppført vedlegg XII del A, oppheves med virkning fra 21. desember 2020, uten at det berører medlemsstatenes forpliktelser i forbindelse med fristene for innarbeiding i nasjonal rett og datoene for anvendelse av direktivene angitt i vedlegg XII del B.

Artikkel 5 i beslutning nr. 243/2012/EU oppheves med virkning fra 21. desember 2020.

Henvisninger til de opphevede direktivene skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg XIII.

*Artikkel 126*

**Ikrafttredelse**

Dette direktiv trer i kraft den tredje dagen etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

*Artikkel 127*

**Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg 11. desember 2018.

| *For Europaparlamentet* | *For Rådet* |
|---|---|
| A. TAJANI | J. BOGNER-STRAUSS |
| *President* | *Formann* |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG I*

LISTE OVER VILKÅR SOM KAN KNYTTES TIL GENERELLE TILLATELSER, RETTIGHETER TIL Å BRUKE RADIOSPEKTRUM OG RETTIGHETER TIL Å BRUKE NUMMERRESSURSER

Dette vedlegg inneholder en uttømmende liste over vilkår som kan knyttes til generelle tillatelser for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, unntatt nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester (del A), elektroniske kommunikasjonsnett (del B), elektroniske kommunikasjonstjenester, unntatt nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester (del C), rettigheter til å bruke radiospektrum (del D) og rettigheter til å bruke nummerressurser (del E)

A. Alminnelige vilkår som kan knyttes til en generell tillatelse

1. Administrasjonsgebyrer i samsvar med artikkel 16.

2. Vern av personopplysninger og personvern som er særegent for sektoren for elektronisk kommunikasjon i samsvar med direktiv 2002/58/EF

3. Opplysninger som skal gis etter en framgangsmåte for melding i samsvar med artikkel 12 og for andre formål som angitt i artikkel 21.

4. Vedkommende nasjonale myndigheters mulighet for lovlig avlytting i samsvar med forordning (EU) 2016/679 og direktiv 2002/58/EF.

5. Vilkår for bruk av kommunikasjon fra offentlige myndigheter til offentligheten for å varsle offentligheten om overhengende trusler og for å begrense virkningene av store katastrofer.

6. Vilkår for bruk under store katastrofer eller nasjonale nødssituasjoner for å sikre kommunikasjon mellom nødmeldingstjenestene og myndighetene.

7. Andre tilgangsforpliktelser enn dem som er fastsatt i 13, og som får anvendelse på foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester.

8. Tiltak utformet for å sikre samsvar med standarder eller spesifikasjoner nevnt i artikkel 39.

9. Forpliktelser om åpenhet for tilbydere av offentlige elektroniske kommunikasjonsnett som tilbyr offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester for å sikre ende-til-ende-forbindelse, i samsvar med målene og prinsippene fastsatt i artikkel 3 og, når det er nødvendig og rimelig, vedkommende myndigheters tilgang til slike opplysninger som er nødvendig for å kontrollere nøyaktigheten ved slik offentliggjøring.

B. Særlige vilkår som kan knyttes til en generell tillatelse for levering av elektroniske kommunikasjonsnett

1. Samtrafikk mellom nett i samsvar med dette direktiv.

2. Formidlingsplikt i samsvar med dette direktiv.

3. Tiltak for vern av menneskers helse mot elektromagnetiske felt forårsaket av elektroniske kommunikasjonsnett, i samsvar med unionsretten, idet det i størst mulig grad tas hensyn til rekommandasjon 1999/519/EF.

4. Opprettholdelse av offentlige kommunikasjonsnetts integritet i samsvar med dette direktiv, herunder gjennom vilkår for å hindre elektromagnetisk interferens mellom elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i samsvar med direktiv 2014/30/EU.

5. Sikring av offentlige nett mot ulovlig tilgang i samsvar med direktiv 2002/58/EF.

6. Vilkår for å bruke radiospektrum, i samsvar med artikkel 7 nr. 2 i direktiv 2014/5/EU, dersom slik bruk ikke er gjort betinget av tildeling av individuelle bruksrettigheter i samsvar med artikkel 46 nr. 1 og artikkel 48 i dette direktiv.

C. Særlige vilkår som kan knyttes til en generell tillatelse for levering av elektroniske kommunikasjonstjenester, unntatt nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester

1. Samvirkingsevne mellom tjenester i samsvar med dette direktiv.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2. Sluttbrukeres tilgjengelighet til numre fra den nasjonale nummerplanen, numre fra UIFN og, dersom det er teknisk og økonomisk gjennomførbart, fra nummerplaner i andre medlemsstater, og vilkår i samsvar med dette direktiv.

3. Forbrukervernregler som gjelder særlig for sektoren for elektronisk kommunikasjon.

4. Begrensninger med hensyn til overføring av ulovlig innhold i samsvar med direktiv 2000/31/EF, og begrensninger med hensyn til overføring av skadelig innhold i samsvar med direktiv 2010/13/EU.

D. Vilkår som kan knyttes til rettigheter til å bruke radiospektrum

1. Forpliktelse til å tilby en tjeneste eller å bruke en type teknologi innenfor rammen av artikkel 45, herunder eventuelt dekning og krav til tjenestekvalitet.

2. Effektiv og formålstjenlig bruk av radiospektrum i samsvar med dette direktiv.

3. Tekniske og driftsmessige vilkår som er nødvendige for å unngå skadelig interferens og for vern av folkehelsen mot elektromagnetiske felt, idet det tas størst mulig hensyn til rekommandasjon 1999/519/EF dersom slike vilkår skiller seg fra dem som inngår i den generelle tillatelsen.

4. Lengste varighet i samsvar med artikkel 49, med forbehold for eventuelle endringer i den nasjonale planen for frekvens-tildeling.

5. Overdragelse eller utleie av rettigheter på initiativ fra rettighetshaveren og vilkår for slik overdragelse i samsvar med dette direktiv.

6. Avgifter for bruksrettigheter i samsvar med artikkel 42.

7. Forpliktende tilsagn som foretaket som får bruksrettighetene har påtatt seg i forbindelse med tildeling eller fornyelse av en tillatelse før tillatelsen gis, eller eventuelt før innbydelsen til å søke om bruksrettigheter.

8. Forpliktelser til å samle eller dele radiospektrum eller gi tilgang til radiospektrum for andre brukere i bestemte regioner eller på nasjonalt plan.

9. Forpliktelser i henhold til relevante internasjonale avtaler om bruk av frekvensbånd.

10. Forpliktelser som gjelder bruk av frekvensbånd i forsøksøyemed.

E. Vilkår som kan knyttes til rettigheter til å bruke nummerressurser

1. Angivelse av tjenesten som nummeret skal brukes til, herunder eventuelle krav knyttet til leveringen av tjenesten og, for å unngå enhver tvil, prinsipper for fastsettelse av takster og de høyeste prisene som gjelder i en bestemt nummerserie for å sikre forbrukervern i samsvar med artikkel 3 nr. 2 bokstav d).

2. Effektiv og formålstjenlig bruk av nummerressurser i samsvar med dette direktiv.

3. Krav til nummeroverførbarhet i samsvar med dette direktiv.

4. Forpliktelse til å stille offentlige katalogopplysninger om sluttbrukere til rådighet i henhold til artikkel 112.

5. Lengste varighet i samsvar med artikkel 94, med forbehold for eventuelle endringer i den nasjonale nummerplanen.

6. Overdragelse av rettigheter på initiativ fra rettighetshaveren og vilkår for slik overdragelse i samsvar med dette direktiv, herunder ethvert vilkår om rettigheten til å bruke et nummer er bindende for alle foretak som rettighetene overdras til.

7. Avgifter for bruksrettigheter i samsvar med artikkel 95.

8. Forpliktende tilsagn som foretaket som får bruksrettighetene har påtatt seg ved en konkurransebasert eller sammenlignende utvelgingsprosedyre.

9. Forpliktelser i henhold til relevante internasjonale avtaler om bruk av numre.

10. Forpliktelser til eksterritorial bruk av numre i Unionen for å sikre samsvar med forbrukervernreglene og andre nummer-relaterte regler i medlemsstatene enn dem som gjelder for landkoden.

———

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG II*

VILKÅR FOR TILGANG TIL DIGITALFJERNSYNS- OG DIGITALRADIOTJENESTER SOM KRINGKASTES TIL SEERE OG LYTTERE I UNIONEN

*Del I*

**Vilkår for systemer for betinget tilgang i henhold til artikkel 62 nr. 1**

I forbindelse med betinget tilgang til digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester som kringkastes til seere og lyttere i Unionen, skal medlemsstatene i samsvar med artikkel 62, uansett overføringsform, sikre at følgende vilkår anvendes:

a) Alle foretak som tilbyr tjenester for betinget tilgang, uansett overføringsform, som tilbyr tilgangstjenester for digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester, og hvis tilgangstjenester senderselskapene er avhengige av for å nå en gruppe av mulige seere eller lyttere, skal

   — på rettferdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, og som er i samsvar med Unionens konkurranseregler, tilby alle senderselskaper tekniske tjenester som gjør det mulig for senderselskapenes digitalt overførte tjenester å bli mottatt av seere eller lyttere ved hjelp av dekodere som administreres av tjenesteoperatørene og er i samsvar med konkurranseretten i Unionen,

   — føre atskilte regnskaper for virksomheten som tilbydere av betinget tilgang.

b) Når innehavere av industriell eiendomsrett til produkter og systemer for betinget tilgang gir lisens til produsenter av forbrukerutstyr, skal det skje på rettferdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling. Gis det lisens der det skal tas hensyn til tekniske og forretningsmessige faktorer, kan rettighetshavere ikke sette vilkår der det forbys, forhindres eller frarådes at det samme produkt er forsynt med

   — et felles grensesnitt som gjør det mulig å kople til flere andre tilgangssystemer, eller

   — utstyr som er spesifikt for et annet tilgangssystem, forutsatt at lisenstakeren oppfyller relevante og rimelige vilkår som for dennes vedkommende ivaretar sikkerheten for transaksjoner utført av operatører av systemer for betinget tilgang.

*Del II*

**Andre ressurser som det kan knyttes vilkår til i henhold til artikkel 61 nr. 2 bokstav d)**

a) Tilgang til API-er.

b) Tilgang til EPG-er.

———

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG III*

KRITERIER FOR FASTSETTELSE AV TAKSTER FOR TALEANROPTERMINERING I ENGROSLEDDET

Prinsipper og kriterier og parametrer for fastsettelse av takster for taleanropterminering i engrosleddet for fastnett- og mobilnettmarkeder nevnt i artikkel 75 nr. 1:

a) Takstene skal være basert på å dekke de kostnadene som en effektiv operatør har hatt; vurderingen av faktiske kostnader skal være basert på gjeldende nåverdier; kostnadsberegningsmetoden for å beregne faktiske kostnader skal være basert på en metode for «nedenfra-og-opp»-modellberegning ved hjelp av langsiktige trafikkrelaterte differansekostnader ved levering av tjenester for taleanropterminering i engrosleddet til tredjeparter.

b) De relevante differansekostnadene ved tjenesten for taleanropterminering i engrosleddet skal fastsettes ved hjelp av forskjellen mellom de samlede langsiktige kostnadene for en operatør leverer hele spekteret av tjenester og de samlede langsiktige kostnadene for nevnte operatør som ikke tilbyr en taleanropterminering stjeneste i engrosleddet til tredjeparter.

c) Bare de trafikkrelaterte kostnadene som kan unngås når det ikke tilbys en taleanropterminering stjeneste i engrosleddet, skal inngå i den relevante merkostnaden ved terminering.

d) Kostnadene knyttet til ytterligere nettverkskapasitet skal inngå bare i den utstrekning de drives av behovet for å øke kapasiteten for å håndtere ytterligere taleanropterminering strafikk i engrosleddet.

e) Avgifter for radiospektrum skal ikke medregnes i merkostnaden for taleanropterminering i mobilnettet.

f) Bare kostnadene ved handel i engrosleddet som er direkte knyttet til levering av taleanropterminering stjenester i engrosleddet til tredjeparter, skal medregnes.

g) Alle fastnettoperatører skal anses å tilby taleanropterminering stjenester til de samme enhetskostnadene som den effektive operatøren, uansett størrelse.

h) For mobilnettoperatører skal minste effektive volum settes til en markedsandel som ikke er under 20 %.

i) Den relevante metoden for avskrivning av eiendeler skal være økonomisk avskrivning.

j) Valget av teknologi for de modellerte nettene skal være framtidsrettede, basert på et IP-hovednett, idet det tas hensyn til de forskjellige teknologiene som sannsynligvis vil bli brukt i gyldighetsperioden for den høyeste taksten; når det gjelder fastnett, skal anrop anses utelukkende å være pakkesvitsjet.

———

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG IV*

KRITERIER FOR VURDERING AV TILBUD OM SAMINVESTERING

Ved vurdering av et tilbud om saminvestering i henhold til artikkel 76 nr. 1, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten kontrollere om minst følgende kriterier er oppfylt. De nasjonale reguleringsmyndighetene kan vurdere ytterligere kriterier i den grad de er nødvendige for å sikre potensielle investorers tilgang til saminvesteringen i lys av særskilte lokale forhold og markedsstrukturen:

a) Tilbudet om saminvestering skal være åpent for ethvert foretak i hele levetiden til det nettet som bygges i henhold til et tilbud om saminvestering, på vilkår som sikrer likebehandling. I tilbudet kan foretaket med en sterk markedsstilling ta med rimelige vilkår med hensyn til et foretaks økonomiske evne, slik at potensielle medinvestorer for eksempel må vise at de er i stand til å foreta ratebetalinger som danner grunnlag for planleggingen av utbyggingen, godkjenning av en strategisk plan som danner grunnlag for utarbeidingen av utbyggingsplaner på mellomlang sikt, og så videre.

b) Tilbudet om saminvestering skal være åpent:

— Tilbudet skal være tilgjengelig og lett å finne på nettstedet til foretaket med en sterk markedsstilling,

— Fullstendige vilkår skal gjøres tilgjengelige uten unødig opphold for enhver potensiell budgiver som har uttrykt interesse, herunder saminvesteringsavtalens juridiske form og eventuelt en på saminvesteringen, og, når det er relevant, hovedprinsippene i styringsreglene for saminvesteringsverktøyet.

— Prosessen, for eksempel veikartet for opprettelse og utvikling av saminvesteringsprosjektet, skal være angitt på forhånd, skal være tydelig beskrevet skriftlig for alle potensielle medinvestorer, og alle vesentlige milepæler skal være tydelig kommunisert overfor alle foretak uten noen form for forskjellsbehandling.

c) Tilbudet om saminvestering skal omfatte vilkår for potensielle medinvestorer som fremmer bærekraftig konkurranse på lang sikt, særlig følgende:

— Alle foretak skal tilbys rettferdige, rimelige og ikke-diskriminerende vilkår for deltakelse i saminvesteringsavtalen ut fra det tidspunktet de trer inn i den, herunder med hensyn til det økonomiske vederlaget som kreves for anskaffelse av særlige rettigheter, med hensyn til det vernet som medinvestorene gis gjennom disse rettighetene både i utbyggingsfasen og i driftsfasen, for eksempel ved å tildele ugjenkallelige bruksretter (IRU-er) i hele den forventede levetiden til nettet som er omfattet av saminvesteringen, og med hensyn til vilkårene for å tre inn og potensielt heve saminvesteringsavtalen. Ikke-diskriminerende vilkår i denne sammenheng medfører ikke att alle potensielle medinvestorer skal tilbys nøyaktig samme vilkår, herunder økonomiske vilkår, men at alle variasjoner i vilkårene som tilbys, skal være begrunnet i de samme objektive, åpne, ikke-diskriminerende og forutsigbare kriteriene, for eksempel det antall sluttbrukerlinjer det er gitt forpliktende tilsagn om.

— Tilbudet skal gi mulighet for fleksibilitet med hensyn til størrelsen av og tidsplanen for hver enkelt medinvestors forpliktende tilsagn, for eksempel ved hjelp av en avtalt og potensielt økt prosentdel av det samlede antall sluttbrukerlinjer i et bestemt område, som medinvestorene gradvis kan øke sitt forpliktende tilsagn om, og som fastsettes på et enhetsnivå som gjør det mulig for mindre medinvestorer med begrensede ressurser å delta i saminvesteringen i et rimelig minimumsomfang og gradvis å øke sin deltakelse, samtidig som det sikres at det opprinnelige forpliktende tilsagnet er tilstrekkelig. Fastsettelsen av det økonomisk vederlaget fra den enkelte medinvestor skal gjenspeile det faktum at tidlige investorer påtar seg større risiko og skyter inn kapital tidligere.

— En premie som øker over tid, skal anses for berettiget for forpliktende tilsagn som gjøres på et senere tidspunkt, og for nye medinvestorer som trer inn i saminvesteringen etter oppstart av prosjektet, for å gjenspeile den avtagende risikoen og motvirke et insentiv til å holde tilbake kapital i tidlige fasene.

— Saminvesteringsavtalen skal tillate at medinvestorer kan overdra ervervede rettigheter til andre medinvestorer, eller til tredjeparter som er villige til å tre inn saminvesteringsavtalen, med forbehold for at det ervervende foretaket forplikter seg å oppfylle alle overdragerens opprinnelige forpliktelser i henhold til saminvesteringsavtalen.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

— Medinvestorene skal gi hverandre gjensidig rettigheter på rettferdige og rimelige vilkår for tilgang til infrastrukturen som er omfattet av saminvesteringen, for å tilby tjenester i senere ledd i omsetningskjeden, herunder til sluttbrukere, i samsvar med åpne vilkår som skal åpnes for innsyn i tilbudet om saminvestering og senere avtaler, særlig dersom medinvestorene enkeltvis og hver for seg er ansvarlig for utbygging av bestemte deler av nettet. Dersom det opprettes et verktøy for saminvestering, skal det gi alle medinvestorer tilgang til nettet, enten direkte eller indirekte, på grunnlag av likeverdige innsatsfaktorer og i samsvar med rettferdige og rimelige vilkår, herunder økonomiske vilkår som gjenspeiler de forskjellige risikonivåene som de enkelte medinvestorene påtar seg.

d) Tilbudet om saminvestering skal sikre bærekraftig investering som sannsynligvis vil dekke framtidige behov, ved å bygge ut nye nettelementer som i vesentlig grad bidrar til utbygging av nett med svært høy kapasitet.

———

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG V*

MINSTETILBUD AV TJENESTER SOM DEN TILSTREKKELIGE INTERNETTILGANGSTJENESTEN VIA BREDBÅND I SAMSVAR MED ARTIKKEL 84 NR. 3 SKAL KUNNE STØTTE

1) E-post
2) Søkemotorer som gjør det mulig å søke etter og finne alle typer opplysninger
3) Grunnleggende nettbaserte opplærings- og utdanningsverktøyer
4) Nettaviser eller nyheter
5) Kjøp eller bestilling av varer og tjenester på internett
6) Jobbsøking og jobbsøkingsverktøyer
7) Faglige nettverksaktiviteter
8) Nettbank
9) Bruk av elektroniske offentlige tjenester
10) Sosiale medier og direktemeldinger
11) Samtaler og videosamtaler (standardkvalitet)

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG VI*

BESKRIVELSE AV RESSURSENE OG TJENESTENE NEVNT I ARTIKKEL 88 (UTGIFTSKONTROLL), ARTIKKEL 115 (TILLEGGSRESSURSER) OG ARTIKKEL 106 (SKIFTE AV TILBYDER OG NUMMEROBVERFØRBARHET)

*Del A*

**Ressurser og tjenester nevnt i artikkel 88 og 115**

Når de anvendes på grunnlag av artikkel 88, får del A får anvendelse på forbrukere og andre kategorier av sluttbrukere dersom medlemsstatene har utvidet anvendelsesområdet for hvem som er omfattet av artikkel 88 nr. 2.

Når de anvendes på grunnlag av artikkel 115, får del A får anvendelse på de kategoriene av sluttbrukere som er fastsatt av medlemsstatene, med unntak av bokstav c), d) og g) i denne del, som bare får anvendelse på forbrukere.

a) Spesifiserte regninger

Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, med forbehold for krav i relevant lovgivning om vern av personopplysninger og personvern, kan fastsette et minste detaljnivå for spesifiserte regninger som tilbydere vederlagsfritt skal tilby sluttbrukerne, slik at disse kan

i) verifisere og kontrollere påløpte kostnader for bruk internettilgangstjenester eller talekommunikasjonstjenester, eller nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester når det gjelder artikkel 115, og

ii) følge tilstrekkelig med i sin bruk og sine kostnader og på den måten ha en rimelig grad av kontroll over sine regninger.

Ved behov kan sluttbrukerne til en rimelig pris eller vederlagsfritt tilbys et høyere detaljnivå.

Slike spesifiserte regninger skal omfatte en uttrykkelig angivelse av leverandørens identitet og varigheten på de tjenestene som er fakturert for numre med forhøyet takst, med mindre sluttbrukeren har bedt om at opplysningene ikke skal angis.

Anrop som er avgiftsfrie for den anropende sluttbrukeren, herunder anrop til telefonhjelptjenester, skal ikke kreves angitt i sluttbrukerens spesifiserte regning.

Nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at operatørene gir identifikasjon av anropende linje vederlagsfritt.

b) Vederlagsfri, selektiv sperring av utgående anrop og tekstmeldinger eller bildemeldinger med forhøyet takst, eller, der dette er teknisk gjennomførbart, andre typer lignende programmer

Med dette menes at sluttbrukeren etter anmodning til tilbyderne av talekommunikasjonstjenester, eller nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester når det gjelder artikkel 115, vederlagsfritt kan sperre utgående anrop, tekst- eller bildemeldinger med forhøyet takst eller andre lignende programmer av en fastsatt type eller til en bestemt type numre.

c) Forhåndsbetaling

Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, kan kreve at tilbydere skal gi forbrukerne mulighet til å forhåndsbetale for tilgang til offentlige elektronisk kommunikasjonsnett og bruk av talekommunikasjonstjenester eller internettilgangstjenester, eller nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester når det gjelder artikkel 115.

d) Ratebetaling av tilknytningsavgifter

Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, kan kreve at tilbydere tillater forbrukerne å betale for tilknytningen til det offentlige elektroniske kommunikasjonsnettet i rater fordelt over tid.

e) Manglende betaling

Medlemsstatene skal tillate at det ved manglende betaling av regninger fra tilbydere, treffes særlige tiltak, som skal være rimelige og ikke innebære forskjellbehandling og som skal være offentliggjort. Disse tiltakene skal sikre at sluttbrukerne underrettes på forhånd om mulige følger i form av avbrytelse av tjenesten eller frakopling. Bortsett fra ved tilfeller av svindel eller gjentatt sen betaling eller manglende betaling skal disse tiltakene, i den grad det er teknisk mulig, sikre at ethvert tjenesteavbrudd

UOFFISIELL OVERSETTELSE

begrenser seg til den aktuelle tjenesten. Frakopling på grunn av manglende betaling av regninger skal skje bare dersom sluttbrukeren er varslet om dette på forhånd. Medlemsstatene kan tillate et tidsrom med begrenset tjeneste før fullstendig frakopling da bare anrop som ikke medfører betaling for sluttbrukeren (f.eks. til nødnummeret 112), og et minstetilbud av internettilgangstjenester som definert av medlemsstatene i lys av nasjonale forhold, er tillatt.

f) Rådgivning om takster

Med dette menes en ordning sluttbrukerne kan benytte for å be tilbyderen om å opplyse om alternative avgifter til en lavere kostnad, dersom slike er tilgjengelige.

g) Kostnadskontroll

Med dette menes en ordning der tilbydere, dersom vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, anser det er hensiktsmessig, tilbyr andre måter å kontrollere kostnadene talekommunikasjonstjenester eller internettilgangstjenester, eller nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester når det gjelder artikkel 115 på, herunder vederlagsfrie advarsler til forbrukerne i tilfelle unormale eller overdrevne forbruksmønstre observeres.

h) Ressurs for å deaktivere tredjepartsfakturering

Med dette menes en ordning der sluttbrukere kan deaktivere tredjepartstilbyderes mulighet til å bruke regningen fra en tilbyder av en internettilgangstjeneste eller en tilbyder av en offentlig tilgjengelig interpersonell kommunikasjonstjeneste til å kreve betaling for sine produkter eller tjenester.

*Del B*

**Ressurser nevnt i artikkel 115**

a) Identifikasjon av anropende linje

Med dette menes at anroperens nummer vises for den anropte før samtalen opprettes.

Denne ressursen skal tilbys i samsvar med relevant lovgivning om vern av personopplysninger og personvern, særlig direktiv 2002/58/EF.

I den grad det er teknisk mulig, skal operatørene stille data og signaler til rådighet for å gjøre det lettere å tilby nummervisning og tonesignalering over medlemsstatenes grenser.

b) Videresending av e-post videresending eller tilgang til e-post etter heving av avtale med en tilbyder av en internettilgangstjeneste

Denne ordningen skal på anmodning og kostnadsfritt gjøre det mulig for sluttbrukere som hever sin avtale med en tilbyder av en internettilgangstjeneste, enten å få tilgang til sine e-poster som er mottatt på den eller de e-postadressene som er basert på handelsnavnet eller varemerket til førstnevnte tilbyder, i et tidsrom som den nasjonale reguleringsmyndigheten anser som nødvendig og rimelig, eller forholdsmessig, eller til å overføre e-postene som er sendt til denne eller disse adressene i dette tidsrommet, til en ny e-postadresse angitt av sluttbrukeren.

*Del C*

**Gjennomføring av bestemmelsene om nummeroverførbarhet nevnt i artikkel 106**

Kravet om at alle sluttbrukere med numre fra den nasjonale nummerplanen som framsetter ønske om det, kan beholde sine numre uavhengig av hvilket foretak som tilbyr tjenesten, skal gjelde

a) for geografiske numre, på et bestemt sted, og

b) for ikke-geografiske numre, på et hvilket som helst sted.

Denne del får ikke anvendelse på overføring av numre mellom nett som tilbyr tjenester på et fast sted, og mobilnett.

———

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG VII*

BEREGNING AV EVENTUELLE NETTOKOSTNADER I FORBINDELSE MED PLIKTEN TIL Å TILBY LEVERINGSPLIKTIGE TJENESTER OG FASTSETTELSE AV EN EVENTUELL KOMPENSASJONS- ELLER FORDELINGSORDNING I HENHOLD TIL ARTIKKEL 89 OG 90

*Del A*

**Beregning av nettokostnad**

Plikt til å tilby leveringspliktige tjenester er den plikten som en medlemsstat pålegger et foretak til å tilby leveringspliktige tjenester som fastsatt i artikkel 84-87.

Nasjonale reguleringsmyndigheter skal vurdere alle midler for å oppmuntre foretak (utpekte eller ikke-utpekte) til å tilby leveringspliktige tjenester på en kostnadseffektiv måte. Nettokostnadene i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester beregnes som forskjellen mellom de nettokostnader et foretak har dersom det har plikt til å tilby leveringspliktige tjenester, og de nettokostnader foretaket ville ha hatt dersom det ikke hadde hatt denne plikten. Det bør legges vekt på å foreta en nøyaktig vurdering av de kostnadene som et foretak ville ha valgt å unngå dersom det ikke hadde hatt plikt til å tilby leveringspliktige tjenester. Ved beregning av nettokostnaden skal det vurderes hvilke fordeler, herunder immaterielle fordeler, tilbyderen av leveringspliktige tjenester har.

Beregningen skal bygge på kostnader knyttet til

i) elementer av de aktuelle tjenestene som bare kan tilbys med tap eller på kostnadsvilkår som ikke er i samsvar med alminnelige forretningsstandarder;

   denne kategorien kan omfatte tjenester som tilgang til nødmeldingstjenester, visse offentlige betalingstelefoner, visse tjenester eller utstyr til sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne osv.,

ii) visse sluttbrukere eller grupper av sluttbrukere som, idet det tas hensyn til kostnadene ved å tilby bestemte nett og tjenester, inntektene samt medlemsstatens pålagte, geografisk bestemte gjennomsnittstakster, bare kan betjenes med tap eller på kostnadsvilkår som ikke er i samsvar med alminnelige forretningsstandarder;

   denne kategorien omfatter de sluttbrukerne eller gruppene av sluttbrukere som ikke ville ha blitt betjent av en tilbyder som driver forretningsmessig uten plikt til å tilby leveringspliktige tjenester.

Nettokostnaden for bestemte deler av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester beregnes for seg for å unngå at eventuelle direkte eller indirekte fordeler eller kostnader beregnes to ganger. Den samlede nettokostnaden for et foretaks plikt til å tilby leveringspliktige tjenester beregnes som summen av nettokostnadene for hver enkelt del av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester, idet det tas hensyn til eventuelle immaterielle fordeler. Den nasjonale reguleringsmyndigheten har ansvaret for å kontrollere beregningen av nettokostnadene.

*Del B*

**Kompensasjon for nettokostnader i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester**

Dekning eller finansiering av eventuelle nettokostnader i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester kan kreve at foretak med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester får kompensasjon for de tjenestene de tilbyr på ikke-kommersielle vilkår. Fordi en slik kompensasjon innebærer finansielle overføringer, skal medlemsstatene sikre at disse foregår på en objektiv måte som sikrer innsyn, ikke innebærer forskjellsbehandling og er rimelig. Det betyr at overføringene fører til minst mulig vridning av konkurransen og av brukernes etterspørsel.

I samsvar med artikkel 90 nr. 3 skal en fordelingsordning som bygger på et fond anvende en metode som er åpen og nøytral for å samle inn bidrag, slik at faren for dobbel innkreving av bidrag på foretakets innsats og resultat unngås.

Det uavhengige organet som forvalter fondet, er ansvarlig for å samle inn bidrag fra foretak som vurderes som pliktige til å bidra til nettokostnaden for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester i medlemsstaten, og skal overvåke overføringen av beløp eller administrative utbetalinger til foretak som har krav på å motta betaling fra fondet.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG VIII*

KRAV TIL OPPLYSNINGER SOM SKAL GIS I SAMSVAR MED ARTIKKEL 102 (OPPLYSNINGSKRAV FOR AVTALER)

A. Krav til opplysninger for tilbydere av andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn overføringstjenester som brukes til levering av maskin-til-maskin-tjenester.

Tilbydere av andre offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester enn overføringstjenester som brukes til levering av maskin-til-maskin-tjeneste, skal gi følgende opplysninger:

1) Som en del av de viktigste kjennetegnene ved hver enkelt tjeneste som tilbys, eventuelle minstenivåer for tjenestekvalitet i den grad slike tilbys, og for andre tjenester enn internettilgangstjenester, de særlige kvalitetsparametrene som garanteres.

Dersom ingen minstenivåer for tjenestekvalitet tilbys, skal det gis en erklæring om dette.

2) Som en del av prisopplysningene, dersom og i den utstrekning det er relevant, de respektive prisene for aktivering av den elektroniske kommunikasjonstjenesten og for eventuelle gjentatte eller forbruksrelaterte gebyrer.

3) Som en del av opplysningene om avtalens løpetid og vilkårene for fornyelse og heving av avtalen, herunder mulige oppsigelsesgebyrer, i den grad slike vilkår gjelder:

i) Eventuell minstebruk eller minste løpetid som kreves for å kunne utnytte reklameframstøt.

ii) Eventuelle gebyrer knyttet til skifting og kompensasjons- og tilbakebetalingsordninger for forsinkelser eller misbruk i forbindelse med skifting, samt opplysninger om de respektive framgangsmåtene.

iii) Opplysninger om retten til forbrukere som bruker forhåndsbetalte tjenester til på anmodning å få tilbakebetalt det eventuelt gjenstående beløpet i forbindelse med skifting, som fastsatt i artikkel 106 nr. 6.

iv) Eventuelle avgifter ved tidlig heving av avtalen, herunder opplysninger om opplåsing av terminalutstyret og eventuell kostnadsdekning i forbindelse med terminalutstyr.

4) Eventuelle kompensasjons- og tilbakebetalingsordninger, herunder eventuelt uttrykkelig henvisning til forbrukerrettigheter, som gjelder dersom de avtalefestede kvalitetsnivåene på tjenestene ikke er oppfylt, eller dersom tilbyderen ikke i tilstrekkelig grad reagerer på en sikkerhetshendelse, trussel eller sårbarhet.

5) Hvilken type tiltak som tilbyderen kan tenkes å treffe i forbindelse med sikkerhets- eller integritetshendelser, trusler eller sårbarheter.

B. Krav til opplysninger for tilbydere av internettilgangstjenester og offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester

I. I tillegg til kravene fastsatt i del A skal tilbydere av internettilgangstjenester og offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester gi følgende opplysninger:

1) Som en del av de viktigste kjennetegnene ved hver enkelt tjeneste som tilbys:

i) Eventuelle minstenivåer for tjenestekvalitet i den grad slike tilbys, og idet det tas størst mulig hensyn til BERECs retningslinjer vedtatt i samsvar med artikkel 104 nr. 2 om,

— når det gjelder internettilgangstjenester: minst ventetid, ustabilitet, pakketap,

— når det gjelder offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester, dersom de utøver kontroll over minst noen elementer av nettet eller har en tjenestenivåavtale for dette formål med foretak som tilbyr tilgang til nett: minst tidspunktet for førstegangstilknytning, sannsynlighet for svikt og forsinkelser i anropssignal i samsvar med vedlegg X, og

ii) uten at det berører sluttbrukernes rett til å bruke terminalutstyr etter eget valg i samsvar med artikkel 3 nr. 1 i forordning (EU) 2015/2120, eventuelle vilkår, herunder avgifter, som pålegges av tilbyderen for bruk av terminalutstyr som er levert.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

2) Som en del av prisopplysningene, dersom og i den utstrekning det er relevant, de respektive prisene for aktivering av den elektroniske kommunikasjonstjenesten og for eventuelle gjentatte eller forbruksrelaterte gebyrer:

   i) Opplysninger om den eller de særlige takstplanene i henhold til avtalen og, for hver slik takstplan, typen tjenester som tilbys, herunder eventuelt kommunikasjonsvolumer (for eksempel MB, minutter, meldinger) per faktureringsperiode, og prisen for ytterligere kommunikasjonsenheter.

   ii) Når det gjelder takstplaner med et forhåndsfastsatt kommunikasjonsvolum, forbrukernes mulighet til å utsette eventuelt ubenyttet volum fra foregående faktureringsperiode til påfølgende faktureringsperiode, dersom denne muligheten er angitt i avtalen.

   iii) Ressurser for å sikre tydelig informasjon i fakturaene og overvåke forbruksnivået.

   iv) Opplysninger om takster for alle numre eller tjenester som er underlagt særskilte prisvilkår; for visse kategorier tjenester kan vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, dessuten kreve at slike opplysninger gis umiddelbart før et anrop koples opp, eller før tilkopling til tjenestetilbyderen.

   v) For kombinerte tjenester og pakker som omfatter både tjenester og terminalutstyr, prisen på de enkelte elementene i pakken i den utstrekning de også markedsføres separat.

   vi) Nærmere opplysninger og vilkår, herunder avgifter, for ettersalgstjeneste, vedlikehold og kundeservice.

   vii) På hvilken måte ajourførte opplysninger om alle gjeldende takster og vedlikeholdskostnader kan innhentes.

3) Som en del av opplysningene om løpetiden på avtalen om kombinerte tjenester og vilkårene for fornyelse og heving av avtalen, eventuelt vilkårene for heving av pakken eller elementene i den.

4) Uten at det berører artikkel 13 i forordning (EU) 2016/679, opplysninger om hvilke personopplysninger som skal framlegges før utførelse av tjenesten eller samles inn i forbindelse med levering av tjenesten.

5) Nærmere opplysninger om produkter og tjenester som er utformet for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, og hvordan oppdateringer av disse opplysningene kan innhentes.

6) Hvordan en framgangsmåte for tvisteløsning i samsvar med artikkel 25 innledes, herunder nasjonale tvister og tverrnasjonale tvister.

II. I tillegg til kravene fastsatt i del A og under punkt I, skal tilbydere av offentlig tilgjengelige nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester også gi følgende opplysninger:

1) Eventuelle begrensninger i tilgangen til nødmeldingstjenester eller opplysninger om lokalisering av anrop som skyldes manglende teknisk gjennomførbarhet i den grad tjenesten gir sluttbrukerne mulighet til å innlede anrop til et nummer i en nasjonal eller internasjonal nummerplan.

2) Sluttbrukerens rett til å bestemme om deres personopplysninger skal oppføres i en katalog, og om hvilke typer opplysninger som berøres, i samsvar med artikkel 12 i direktiv 2002/58/EF.

III. I tillegg til kravene fastsatt i del A og under punkt I, skal tilbydere av internettilgangstjenester også gi de opplysningene som kreves i henhold til artikkel 4 nr. 1 i forordning (EU) nr. 2015/2120.:

———

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG IX*

OPPLYSNINGER SOM SKAL OFFENTLIGGJØRES I SAMSVAR MED ARTIKKEL 103 (INNSYN OG OFFENTLIGGJØRING AV OPPLYSNINGER)

Vedkommende myndighet, eventuelt i samarbeid med den nasjonale reguleringsmyndigheten, har ansvar for å sikre at opplysningene i dette vedlegg offentliggjøres i samsvar med artikkel 103. Det er vedkommende myndighet, eventuelt i samarbeid med den nasjonale reguleringsmyndigheten, som skal beslutte hvilke opplysninger som skal offentliggjøres av tilbydere av internetttilgangstjenester eller offentlig tilgjengelige interpersonelle kommunikasjonstjenester, og hvilke opplysninger som skal offentliggjøres av vedkommende myndighet selv, eventuelt i samarbeid med den nasjonale reguleringsmyndigheten, for å sikre at alle sluttbrukere kan foreta et begrunnet valg. Dersom det anses hensiktsmessig, kan vedkommende myndigheter, eventuelt i samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, oppfordre til egenregulerings- eller samreguleringstiltak før eventuelle forpliktelser pålegges.

1. Kontaktopplysninger for foretaket

2. Beskrivelse av tjenestene som tilbys

2.1. Omfanget av de tjenestene som tilbys, samt de viktigste kjennetegnene ved hver tjeneste som leveres, herunder eventuelle minstenivåer for tjenestekvalitet dersom det tilbys, og eventuelle begrensninger som pålegges av tilbyderen for bruk av terminalutstyr som er levert.

2.2. Takster for de tjenestene som tilbys, herunder opplysninger om kommunikasjonsvolumer (for eksempel begrensninger på databruk, antall samtaleminutter, antall meldinger) i særlige takstplaner, og gjeldende takster for ytterligere kommunikasjonsenheter, numre eller tjenester som er underlagt særlige prisvilkår, gebyrer for tilgang og vedlikehold, alle typer avgifter for bruk, særlige og målrettede takstordninger og eventuelle ekstraavgifter, samt kostnader i forbindelse med terminalutstyr.

2.3. Ettersalgstjenester, vedlikehold og kundeservice som tilbys og kontaktopplysninger for dette.

2.4. Standard avtalevilkår, herunder avtalens løpetid, gebyrer ved tidlig heving av avtalen, rettigheter knyttet til heving av pakketilbud eller elementer i en pakke, og framgangsmåter og direkte gebyrer knyttet til overføring av numre og andre identifikatorer, dersom det er relevant.

2.5. Dersom foretaket er tilbyder av nummerbaserte interpersonelle kommunikasjonstjenester, opplysninger om tilgang til nødmeldingstjenester og lokalisering av anrop, eller enhver begrensning av sistnevnte. Dersom foretaket er tilbyder av nummeruavhengige interpersonelle kommunikasjonstjenester, opplysninger om i hvilken grad tilgang til nødmeldingstjenester kan støttes eller ikke.

2.6. Detaljerte opplysninger om produkter og tjenester, herunder eventuelle funksjoner, praksis, retningslinjer og framgangsmåter og endringer i driften av tjenesten, særlig utformet for sluttbrukere med nedsatt funksjonsevne, i samsvar med unionsretten om harmonisering av tilgjengelighetskravene til produkter og tjenester.

3. Tvisteløsningsordninger, herunder ordninger utarbeidet av foretaket.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG X*

PARAMETRER FOR TJENESTEKVALITET

Parametrer for tjenestekvalitet, definisjoner og målemetoder nevnt i artikkel 104

For foretak som tilbyr tilgang til et offentlig kommunikasjonsnett

| PARAMETER (merknad 1) | DEFINISJON | MÅLEMETODE |
|---|---|---|
| Leveringstid for førstegangstilknytning | ETSI EG 202 057 | ETSI EG 202 057 |
| Feilprosent per aksesslinje | ETSI EG 202 057 | ETSI EG 202 057 |
| Feilrettingstid | ETSI EG 202 057 | ETSI EG 202 057 |

For tilbydere av interpersonelle kommunikasjonstjenester som utøver kontroll over minst noen elementer av nettet eller har en tjenestenivåavtale for dette formål med foretak som tilbyr tilgang til nett

| PARAMETER (merknad 2) | DEFINISJON | MÅLEMETODE |
|---|---|---|
| Oppsettingstid for samtaler | ETSI EG 202 057 | ETSI EG 202 057 |
| Klage på regning | ETSI EG 202 057 | ETSI EG 202 057 |
| Kvalitet på taleforbindelse | ETSI EG 202 057 | ETSI EG 202 057 |
| Prosent mislykkede anrop | ETSI EG 202 057 | ETSI EG 202 057 |
| Prosent mislykkede anrop (merknad 2) | ETSI EG 202 057 | ETSI EG 202 057 |
| Sannsynlighet for svikt | | |
| Forsinkelser i anropssignal | | |

Versjon 1.3.1 av ETSI EG 202 057-1 (juli 2008)

For tilbydere av internettilgangstjenester

| PARAMETER | DEFINISJON | MÅLEMETODE |
|---|---|---|
| Ventetid (forsinkelse) | ITU-T Y.2617 | ITU-T Y.2617 |
| Ustabilitet | ITU-T Y.2617 | ITU-T Y.2617 |
| Pakketap | ITU-T Y.2617 | ITU-T Y.2617 |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

Merknad 1

Parametrene skal gjøre det mulig å analysere ytelsen på regionalt nivå (dvs. ikke under nivå 2 i nomenklaturen over regionale statistikkenheter (NUTS), utarbeidet av Eurostat).

Merknad 2

Medlemsstatene kan beslutte ikke å kreve ajourførte opplysninger med hensyn til ytelse for disse to parametrene dersom det foreligger bevis på at ytelsen på disse to områdene er tilfredsstillende.

———

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG XI*

SAMVIRKINGSEVNE MELLOM BILRADIOMOTTAKERE OG FORBRUKERUTSTYR FOR DIGITALFJERNSYN NEVNT I ARTIKKEL 113

1. Felles krypteringsalgoritme og mottak av ukrypterte signaler

   Alt forbrukerutstyr som er beregnet på mottak av digitalfjernsynssignaler (det vil si jordbaserte signaler eller fra kabel eller satellitt), som selges eller leies eller på annen måte gjøres tilgjengelig i Unionen, og som kan dekryptere digitalfjernsynssignaler, skal kunne

   a) dekryptere slike signaler i samsvar med en felles europeisk krypteringsalgoritme som forvaltes av en anerkjent europeisk standardiseringsorganisasjon (for tiden ETSI),

   b) vise signaler som er blitt overført ukryptert, forutsatt at leieren overholder gjeldende leieavtale dersom utstyret er leid.

2. Samvirkingsevne for digitalfjernsynsapparater

   Alle digitalfjernsynsapparater med innebygd skjerm hvis synlige diagonal er over 30 cm og som markedsføres for salg eller utleie i Unionen, skal være utstyrt med minst én kontakt for åpent grensesnitt (som enten er standardisert av, eller som er i samsvar med en standard vedtatt av en anerkjent europeisk standardiseringsorganisasjon, eller er i samsvar med en bransjespesifikasjon) som muliggjør enkel tilkopling av tilleggsutstyr, og som kan overføre alle deler av et digitalfjernsynssignal, herunder informasjon i forbindelse med interaktive tjenester og tjenester med betinget tilgang.

3. Samvirkingsevne for bilradiomottakere

   Alle bilradiomottakere som er integrert i et nytt kjøretøy i gruppe M som er gjort tilgjengelig på markedet for salg eller utleie i Unionen fra 21. desember 2020, skal ha en mottaker som kan motta og gjengi minst radiotjenester som tilbys via digital jordbasert kringkasting over radio. Mottakere som er i samsvar med harmoniserte standarder eller deler av slike som det er offentliggjort henvisninger til i Den europeiske unions tidende, skal anses å oppfylle kravet som omfattes av disse standardene eller deler av dem.

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG XII*

*Del A*

**Opphevede direktiver med liste over endringsdirektiver**

(nevnt i artikkel 125)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF
(EFT L 108 av 24.4. 2002, s. 33)

| | |
|---|---|
| Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/140/EF (EUT L 337 av 18.12.2009, s. 37) | Artikkel 1 |
| Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 544/2009 (EUT L 167 av 29.6.2009, s. 12) | Artikkel 2 |
| Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 717/2007 (EUT L 171 av 29.6.2007, s. 32) | Artikkel 10 |

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF
(EFT L 108 av 24.4. 2002, s. 21)

| | |
|---|---|
| Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/140/EF (EUT L 337 av 18.12.2009, s. 37) | Artikkel 3 og vedlegg |

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF
(EFT L 108 av 24.4. 2002, s. 7)

| | |
|---|---|
| Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/140/EF (EUT L 337 av 18.12.2009, s. 37) | Artikkel 2 |

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF
(EFT L 108 av 24.4. 2002, s. 51)

| | |
|---|---|
| Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/136/EF (EUT L 337 av 18.12.2009, s. 11) | Artikkel 1 og vedlegg I |
| Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2015/2120 (EUT L 310 av 26.11. 2015, s. 1) | Artikkel 8 |

*Del B*

**Frister for innarbeiding i nasjonal rett og anvendelsesdatoer**

(nevnt i artikkel 125)

| Direktiv | Frist for innarbeiding | Anvendelsesdato |
|---|---|---|
| 2002/19/EF | 24. juli 2003 | 25. juli 2003 |
| 2002/20/EF | 24. juli 2003 | 25. juli 2003 |
| 2002/21/EF | 24. juli 2003 | 25. juli 2003 |
| 2002/22/EF | 24. juli 2003 | 25. juli 2003 |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

*VEDLEGG XIII*

SAMMENLIGNINGSTABELL

| Direktiv 2002/21/EF | Direktiv 2002/20/EF | Direktiv 2002/19/EF | Direktiv 2002/22/EF | Dette direktiv |
|---|---|---|---|---|
| Artikkel 1 nr. 1, 2 og 3 | | | | Artikkel 1 nr. 1, 2 og 3 |
| Artikkel 1 nr. 3a | | | | Artikkel 1 nr. 4 |
| Artikkel 1 nr. 4 og 5 | | | | Artikkel 1 nr. 5 og 6 |
| Artikkel 2 bokstav a) | | | | Artikkel 2 nr. 1 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 2 |
| Artikkel 2 bokstav b) | | | | Artikkel 2 nr. 3 |
| Artikkel 2 bokstav c) | | | | Artikkel 2 nr. 4 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 5 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 6 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 7 |
| Artikkel 2 bokstav d) | | | | Artikkel 2 nr. 8 |
| Artikkel 2 bokstav da) | | | | Artikkel 2 nr. 9 |
| Artikkel 2 bokstav e) | | | | Artikkel 2 nr. 10 |
| Artikkel 2 bokstav ea) | | | | Artikkel 2 nr. 11 |
| Artikkel 2 bokstav f) | | | | Artikkel 2 nr. 12 |
| Artikkel 2 bokstav g) | | | | — |
| Artikkel 2 bokstav h) | | | | Artikkel 2 nr. 13 |
| Artikkel 2 bokstav i) | | | | Artikkel 2 nr. 14 |
| Artikkel 2 bokstav j) | | | | — |
| Artikkel 2 bokstav k) | | | | — |
| Artikkel 2 bokstav l) | | | | — |
| Artikkel 2 bokstav m) | | | | Artikkel 2 nr. 15 |
| Artikkel 2 bokstav n) | | | | Artikkel 2 nr. 16 |
| Artikkel 2 bokstav o) | | | | Artikkel 2 nr. 17 |
| Artikkel 2 bokstav p) | | | | Artikkel 2 nr. 18 |
| Artikkel 2 bokstav q) | | | | Artikkel 2 nr. 19 |
| Artikkel 2 bokstav r) | | | | Artikkel 2 nr. 20 |
| Artikkel 2 bokstav s) | | | | Artikkel 2 nr. 31 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 22 |
| Artikkel 3 nr. 1 | | | | Artikkel 5 nr. 1 |
| — | — | — | — | Artikkel 5 nr. 2 |
| Artikkel 3 nr. 2 | | | | Artikkel 6 nr. 1 |
| Artikkel 3 nr. 3 | | | | Artikkel 6 nr. 2 |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

| Direktiv 2002/21/EF | Direktiv 2002/20/EF | Direktiv 2002/19/EF | Direktiv 2002/22/EF | Dette direktiv |
|---|---|---|---|---|
| Artikkel 3 nr. 3a første ledd | | | | Artikkel 8 nr. 1 |
| — | — | — | — | Artikkel 8 nr. 2 |
| — | — | — | — | Artikkel 7 nr. 1 |
| Artikkel 3 nr. 3a annet ledd | | | | Artikkel 7 nr. 2 og 3 |
| Artikkel 3 nr. 3a tredje ledd | | | | Artikkel 9 nr. 1 og 3 |
| — | — | — | — | Artikkel 9 nr. 2 |
| Artikkel 3 nr. 3b | | | | Artikkel 10 nr. 1 |
| Artikkel 3 nr. 3c | | | | Artikkel 10 nr. 2 |
| Artikkel 3 nr. 4 | | | | Artikkel 5 nr. 3 |
| Artikkel 3 nr. 5 | | | | Artikkel 11 |
| Artikkel 3 nr. 6 | | | | Artikkel 5 nr. 4 |
| Artikkel 4 | | | | Artikkel 31 |
| Artikkel 5 | | | | Artikkel 20 |
| — | — | — | — | Artikkel 22 |
| Artikkel 6 | | | | Artikkel 23 |
| Artikkel 7 | | | | Artikkel 32 |
| Artikkel 7a | | | | Artikkel 33 |
| — | — | — | — | Artikkel 33 nr. 5 bokstav c) |
| Artikkel 8 nr. 1 og 2 | | | | Artikkel 3 nr. 1 og 2 |
| Artikkel 8 nr. 5 | | | | Artikkel 3 nr. 3 |
| Artikkel 8a nr. 1 og 2 | | | | Artikkel 4 nr. 1 og 2 |
| — | — | — | — | Artikkel 4 nr. 3 |
| Artikkel 8a nr. 3 | | | | Artikkel 4 nr. 4 |
| — | — | — | — | Artikkel 29 |
| Artikkel 9 nr. 1 og 2 | | | | Artikkel 45 nr. 1 og 2 |
| — | — | — | — | Artikkel 45 nr. 3 |
| Artikkel 9 nr. 3 | | | | Artikkel 45 nr. 4 |
| Artikkel 9 nr. 4 og 5 | | | | Artikkel 45 nr. 5 og 6 |
| Artikkel 9 nr. 6 og 7 | | | | — |
| Artikkel 9a | | | | — |
| Artikkel 9b nr. 1 og 2 | | | | Artikkel 51 nr. 1 og 2 |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

| Direktiv 2002/21/EF | Direktiv 2002/20/EF | Direktiv 2002/19/EF | Direktiv 2002/22/EF | Dette direktiv |
|---|---|---|---|---|
| Artikkel 9b nr. 3 | | | | Artikkel 51 nr. 4 |
| — | — | — | — | Artikkel 51 nr. 3 |
| Artikkel 10 nr. 1 | | | | Artikkel 95 nr. 1 |
| Artikkel 10 nr. 2 | | | | Artikkel 95 nr. 3 |
| — | — | — | — | Artikkel 95 nr. 2 |
| — | — | — | — | Artikkel 95 nr. 4 |
| — | — | — | — | Artikkel 95 nr. 5 |
| — | — | — | — | Artikkel 95 nr. 6 |
| Artikkel 10 nr. 3 | | | | Artikkel 95 nr. 7 |
| Artikkel 10 nr. 4 | | | | Artikkel 95 nr. 8 |
| Artikkel 10 nr. 5 | | | | — |
| Artikkel 11 | | | | Artikkel 43 |
| Artikkel 12 nr. 1 | | | | Artikkel 44 nr. 1 |
| Artikkel 12 nr. 2 | | | | — |
| Artikkel 12 nr. 3 | | | | Artikkel 61 nr. 2 |
| Artikkel 12 nr. 4 | | | | — |
| Artikkel 12 nr. 5 | | | | Artikkel 44 nr. 2 |
| Artikkel 13 | | | | Artikkel 17 |
| Artikkel 13a nr. 1, 2 og 3 | | | | Artikkel 40 nr. 1, 2 og 3 |
| Artikkel 13a nr. 4 | | | | — |
| — | | | | Artikkel 40 nr. 5 |
| — | — | — | — | Artikkel 40 nr. 4 |
| Artikkel 13b nr. 1, 2 og 3 | | | | Artikkel 41 nr. 1, 2 og 3 |
| — | — | — | — | Artikkel 41 nr. 4 |
| Artikkel 13b nr. 4 | | | | Artikkel 41 nr. 7 |
| — | — | — | — | Artikkel 41 nr. 5 |
| — | — | — | — | Artikkel 41 nr. 6 |
| Artikkel 14 | | | | Artikkel 63 |
| Artikkel 15 nr. 1, 2 og 3 | | | | Artikkel 64 nr. 1, 2 og 3 |
| Artikkel 15 nr. 4 | — | — | — | — |
| — | — | — | — | Artikkel 66 |
| Artikkel 16 | | | | Artikkel 67 |
| Artikkel 17 | | | | Artikkel 39 |
| Artikkel 18 | | | | — |
| Artikkel 19 | | | | Artikkel 38 |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

| Direktiv 2002/21/EF | Direktiv 2002/20/EF | Direktiv 2002/19/EF | Direktiv 2002/22/EF | Dette direktiv |
|---|---|---|---|---|
| Artikkel 20 | | | | Artikkel 26 |
| Artikkel 21 nr. 1 | | | | Artikkel 27 nr. 1 |
| Artikkel 21 nr. 2 første og annet ledd | | | | Artikkel 27 nr. 2 |
| Artikkel 21 nr. 2 tredje ledd | | | | Artikkel 27 nr. 3 |
| Artikkel 21 nr. 2 fjerde og femte ledd | | | | Artikkel 27 nr. 4 |
| — | | | | Artikkel 27 nr. 5 |
| Artikkel 21 nr. 3 | | | | — |
| Artikkel 21 nr. 4 | | | | Artikkel 27 nr. 6 |
| Artikkel 21a | | | | Artikkel 29 |
| Artikkel 22 nr. 1 | | | | Artikkel 118 nr. 1 |
| Artikkel 22 nr. 2 | | | | Artikkel 118 nr. 3 |
| Artikkel 22 nr. 3 | | | | Artikkel 118 nr. 4 |
| — | — | — | — | Artikkel 11 nr. 2 |
| — | — | — | — | Artikkel 118 nr. 5 |
| — | — | — | — | Artikkel 117 |
| Artikkel 23 | | | | Artikkel 119 |
| Artikkel 24 | | | | Artikkel 120 nr. 1 og 2 |
| Artikkel 25 | | | | Artikkel 122 nr. 1 |
| Artikkel 26 | | | | Artikkel 125 |
| Artikkel 28 | | | | Artikkel 124 |
| Artikkel 29 | | | | Artikkel 127 |
| Artikkel 30 | | | | Artikkel 128 |
| Vedlegg II | | | | — |
| | Artikkel 1 | | | Artikkel 1 nr. 1 |
| | Artikkel 2 nr. 1 | | | — |
| | Artikkel 2 nr. 2 | | | Artikkel 2 nr. 22 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 23 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 24 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 25 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 26 |
| | Artikkel 3 nr. 1 | | | Artikkel 12 nr. 1 |
| | Artikkel 3 nr. 2 første punktum | | | Artikkel 12 nr. 2 |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

| Direktiv 2002/21/EF | Direktiv 2002/20/EF | Direktiv 2002/19/EF | Direktiv 2002/22/EF | Dette direktiv |
|---|---|---|---|---|
| | Artikkel 3 nr. 2 annet, tredje og fjerde punktum | | | Artikkel 12 nr. 3 |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

| Direktiv 2002/21/EF | Direktiv 2002/20/EF | Direktiv 2002/19/EF | Direktiv 2002/22/EF | Dette direktiv |
|---|---|---|---|---|
| | Artikkel 3 nr. 3 | | | Artikkel 12 nr. 4 |
| — | — | — | — | |
| | Artikkel 4 | | | Artikkel 15 |
| | Artikkel 5 nr. 1 | | | Artikkel 46 nr. 1 |
| — | — | — | — | Artikkel 46 nr. 2 og 3 |
| | Artikkel 5 nr. 2 første ledd | | | Artikkel 48 nr. 1 |
| | Artikkel 5 nr. 2 annet ledd første punktum | | | Artikkel 48 nr. 2 |
| | Artikkel 5 nr. 2 tredje ledd | | | Artikkel 48 nr. 5 |
| | Artikkel 5 nr. 2 annet ledd annet punktum | | | Artikkel 48 nr. 3 |
| — | — | — | — | Artikkel 48 nr. 4 |
| | Artikkel 5 nr. 3 | | | Artikkel 48 nr. 6 |
| | Artikkel 5 nr. 4 og 5 | | | Artikkel 93 nr. 4 og 5 |
| | Artikkel 5 nr. 6 | | | Artikkel 52 |
| — | — | — | — | Artikkel 93 |
| | Artikkel 6 nr. 1, 2, 3 og 4 | | | Artikkel 13 |
| — | — | — | — | Artikkel 47 |
| | Artikkel 7 | | | — |
| | — | | | Artikkel 55 |
| | Artikkel 8 | | | Artikkel 36 |
| | Artikkel 9 | | | Artikkel 14 |
| | Artikkel 10 | | | Artikkel 30 |
| — | — | — | — | |
| | Artikkel 11 | | | Artikkel 21 |
| | Artikkel 12 | | | Artikkel 16 |
| | Artikkel 13 | | | Artikkel 42 |
| — | — | — | — | Artikkel 94 |
| | Artikkel 14 nr. 1 | | | Artikkel 18 |
| | Artikkel 14 nr. 2 | | | Artikkel 19 |
| | Artikkel 15 | | | Artikkel 120 nr. 3 og 4 |
| | Artikkel 16 | | | — |
| | Artikkel 17 | | | — |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

| Direktiv 2002/21/EF | Direktiv 2002/20/EF | Direktiv 2002/19/EF | Direktiv 2002/22/EF | Dette direktiv |
|---|---|---|---|---|
| | Artikkel 18 | | | — |
| | Artikkel 19 | | | — |
| | Artikkel 20 | | | — |
| | Vedlegg | | | Vedlegg I |
| | | Artikkel 1 nr. 1 og 2 | | Artikkel 1 nr. 2 og 3 |
| | | Artikkel 2 bokstav a) | | Artikkel 2 nr. 27 |
| | | Artikkel 2 bokstav b) | | Artikkel 2 nr. 28 |
| | | Artikkel 2 bokstav c) | | Artikkel 2 nr. 29 |
| | | Artikkel 2 bokstav d) | | — |
| | | Artikkel 2 bokstav e) | | Artikkel 2 nr. 30 |
| | | Artikkel 3 | | Artikkel 59 |
| | | Artikkel 4 | | Artikkel 60 |
| | | Artikkel 5 | | Artikkel 61 |
| | | Artikkel 6 | | Artikkel 62 |
| | | | | — |
| | | Artikkel 8 | | Artikkel 68 |
| | | Artikkel 9 | | Artikkel 69 |
| | | Artikkel 10 | | Artikkel 70 |
| | | Artikkel 11 | | Artikkel 71 |
| — | — | — | — | Artikkel 72 |
| | | Artikkel 12 | | Artikkel 73 |
| | | Artikkel 13 | | Artikkel 74 |
| — | — | — | — | Artikkel 75 |
| — | — | — | — | Artikkel 76 |
| | | Artikkel 13a | | Artikkel 77 |
| | | Artikkel 13b | | Artikkel 78 |
| — | — | — | — | Artikkel 80 |
| — | — | — | — | Artikkel 81 |
| | | Artikkel 14 | | — |
| | | Artikkel 15 | | Artikkel 120 nr. 5 |
| | | Artikkel 16 nr. 1 | | — |
| | | Artikkel 16 nr. 2 | | Artikkel 121 nr. 4 |
| | | Artikkel 17 | | — |
| | | Artikkel 18 | | — |
| | | Artikkel 19 | | — |
| | | Artikkel 20 | | — |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

| Direktiv 2002/21/EF | Direktiv 2002/20/EF | Direktiv 2002/19/EF | Direktiv 2002/22/EF | Dette direktiv |
|---|---|---|---|---|
| | | Vedlegg I | | Vedlegg II |
| | | Vedlegg II | | — |
| — | — | — | — | Vedlegg III |
| | | | Artikkel 1 | Artikkel 1 nr. 4 og 5 |
| | | | Artikkel 2 bokstav a) | — |
| | | | Artikkel 2 bokstav c) | Artikkel 2 nr. 32 |
| | | | Artikkel 2 bokstav d) | Artikkel 2 nr. 33 |
| | | | Artikkel 2 bokstav f) | Artikkel 2 nr. 34 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 35 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 37 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 38 |
| — | — | — | — | Artikkel 2 nr. 39 |
| — | — | — | — | Artikkel 84 |
| — | — | — | — | Artikkel 85 |
| | | | Artikkel 3 | Artikkel 86 nr. 1 og 2 |
| | | | Artikkel 4 | — |
| | | | Artikkel 5 | — |
| | | | Artikkel 6 | — |
| | | | Artikkel 7 | — |
| | | | Artikkel 8 nr. 1 | Artikkel 86 nr. 3 |
| | | | Artikkel 8 nr. 2 | Artikkel 86 nr. 4 |
| | | | Artikkel 8 nr. 3 | Artikkel 86 nr. 5 |
| | | | Artikkel 9 | — |
| — | — | — | — | Artikkel 87 |
| | | | Artikkel 10 | Artikkel 88 |
| | | | Artikkel 11 | — |
| | | | Artikkel 12 | Artikkel 89 |
| | | | Artikkel 13 | Artikkel 90 |
| | | | Artikkel 14 | Artikkel 91 |
| | | | Artikkel 15 | Artikkel 122 nr. 2 og 3 |
| | | | Artikkel 17 | — |
| — | — | — | — | Artikkel 99 |
| — | — | — | — | Artikkel 101 |
| | | | Artikkel 20 nr. 1 | Artikkel 102 |

UOFFISIELL OVERSETTELSE

| Direktiv 2002/21/EF | Direktiv 2002/20/EF | Direktiv 2002/19/EF | Direktiv 2002/22/EF | Dette direktiv |
|---|---|---|---|---|
| | | | Artikkel 20 nr. 2 | Artikkel 105 nr. 3 |
| | | | Artikkel 21 | Artikkel 103 |
| | | | Artikkel 22 | Artikkel 104 |
| | | | Artikkel 23 | Artikkel 108 |
| | | | Artikkel 23a | Artikkel 111 |
| | | | Artikkel 24 | Artikkel 113 |
| | | | Artikkel 25 | Artikkel 112 |
| | | | Artikkel 26 | Artikkel 109 |
| | | | Artikkel 27 | — |
| | | | Artikkel 27a | Artikkel 96 |
| | | | Artikkel 28 | Artikkel 97 |
| | | | Artikkel 29 | Artikkel 115 |
| | | | Artikkel 30 nr. 1 | Artikkel 106 nr. 2 |
| | | | Artikkel 30 nr. 2 | Artikkel 106 nr. 4 |
| | | | Artikkel 30 nr. 3 | Artikkel 106 nr. 4 |
| | | | Artikkel 30 nr. 4 | Artikkel 106 nr. 5 |
| | | | Artikkel 30 nr. 5 | Artikkel 105 nr. 1 |
| | | | Artikkel 31 | Artikkel 114 |
| | | | Artikkel 32 | Artikkel 92 |
| | | | Artikkel 33 | Artikkel 24 |
| | | | Artikkel 34 | Artikkel 25 |
| | | | Artikkel 35 | Artikkel 116 |
| | | | Artikkel 36 | Artikkel 121 |
| | | | Artikkel 37 | — |
| | | | Artikkel 38 | — |
| | | | Artikkel 39 | — |
| | | | Artikkel 40 | — |
| | | | Vedlegg I | Vedlegg V |
| | | | Vedlegg II | Vedlegg VII |
| | | | Vedlegg III | Vedlegg IX |
| | | | Vedlegg IV | Vedlegg VI |
| | | | Vedlegg V | — |
| | | | Vedlegg VI | Vedlegg X |
| | | | | Vedlegg IV |

UOFFISIELL OVERSETTELSE